

وهرگيرانا په رتووکا

عُمْدَةُ الْأَحْكَامِ

مَنْ

كَلَامِ سَيِّدِ الْأَنَامِ

نقیسینا زانایی مه زن

عه بدولغه نی ئه لمه قدسی

وهرگیران

صه دیق محمد صه دیق ئوره ماری

پیداچوون

مه لا جهلیل صادق باخوړنیفی

پیشنقیژ و خوتبه خوینی مزگه فتا حه جی مسته فال دهوکی

پیداچوونا زمانی

ماموستا هیرش که مال ریکانی

پيشگوتنا وهرگيرى

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وعلى آله وصحبه و من والاہ أما بعد :

هنديکه ئەڤ پەرتوو کەيە ئەوا لژير ناڤى (عمدة الاحکام)، هەر ژ کەڤن وەرە و تا نوکە زانايان گرنگيە کا مەزن پيڊايە ، چ ژلايى شروڤە کرنى بيت، يان ژلايى تەعليق و تەحقيقى (تويژاندنى) بيت، يان ژلايى وەرگيرانى بيت بو سەر زمانە کى دى ، و ئەڤە ژى وى چەندى ديار دکەت کو ئەڤى پەرتوو کى قەدرە کى مەزن لدهڤ زانايان هەبوويه، و چيڊبيت ئەڤە ژى بو هندی دزڤريت کو نقيسەري وى مروڤە کى شەهرەزا و خودان زانين و فقەه کى بەر فرەه بوويه ، و هەروەسا ژبەر وان هەردوو ژيڊەريڻ وى پەرتووکا خو ژى وەرگرتى کو ئەو ژى (صەحيحا بوخارى) و (صەحيحا موسلم) يە ، ئەويڻ دهينه هژمارتن دروستترين پەرتووک ژلايى نافەر وکى ڤە پششى قورئانا خودى تەعالا ، هەروەکو زاناييڻ ئيسلامى ل سەر ڤى چەندى کومبووين .

ژبەر ڤان ئەگەرا و گەلەك ئەگەريڻ دى من ژى ب ڤەر زانى ئەز رايڤ ب وەرگيرانا ڤى پەرتوو کى بو سەر زمانى کوردى ، ژ بو هندی گەلنى من يى کورد ژى ژ مفا و بەرە کەتا پەرتوو کى بيەهر نەبيت ، و کارى من دوەرگيرانى دا ڤقى رەنگى خارى يە :

١. وەرگيرانا دهڤى ڤەرموودى وەرگيرانه کا دهق ب دهق لدويڤ پيچييونى .

٢. لادانا وان پەيڤيڻ نقيسەري ل بنى ڤەرموودا دانايڻ بو پتر رۆهنکرنان وان ، هەندەك پەيڤيڻ گرنگ تينه بن .

٣. ئەو چاپا من بکارئيناى بو وەرگيرانى چاپا (محمود أرنائوطى) يە ، دگەل زيڊە کرن يان لادانا هەندەکا لدويڤ چاپا (سعيد بن وهف القحطاني) لدويڤ هەوجەيى .

٤. بکارئينا کرمانجيه کا ب ساناهى کو هەر کەسەك بشيىت بخوينىت ، و دويرکەتن ژ هەندەك پەيڤيڻ نوى و گران و ب زەهەت بو تيڤگەهشتنا خاندەڤانى ، چونکى ئارمانجا سەرە کى يا وەرگيرانى ب ساناهى ئيخستنا تيڤگەهشتى يە .

و ژ دل سوپاسیا مامۆستایێ خو یی بهر که تی (مه لا جه لیل باخو رنیفی) دکهم ل سهر
 پیداجوونا وی یا ئایینی بو پهرتووکی ، و دیار کرنا هندهک تییینیان .
 و ههروهسا مامۆستا (هیژش کهمال یاسین ریکانی) بو پیداجوونا زمانی .
 ل دووماهیێ دوعا ژخودی تهعالا دکهم فی کاری بوخو بهژمیريت ، و بکهته د تهرازا
 خیرین من و دهیباب و ماموستایین من دا ، و بکهته جهی مفای بو موسلمانین مهیی
 کوردین هیژا ، ئهوه خودایێ هندی وئهوه یی ل سهر ههر تشتهکی خودان هیروشیان .
 ههر کهسهکی تیینهک یان رهخنهک ل سهر پهرتووکی ههبيت ، دشیّت ب ریکا فی
 ئیمیلیّ ل خواری بومن ب هنیريت و ئهز دی یی سوپاسدار بم ، و خودان خیربن و
 سهرفهرازین دونیا و ئاخره تی بن.

Sadiq.oremari@gmail.com

وه رگیر

صدیق محمد صدیق ئوره ماری

۳/ جمادی الثاني/ ۱۴۳۹ مشهختی

۲۰۱۸/۲/۱۹ زایینی

پیشگوئنا نقیسه‌ری بسم الله الرحمن الرحيم

قال الشيخ الحافظ، تقي الدين، أبو محمد عبد الغني بن عبد الواحد بن علي بن سرور المقدسي - رحمه الله تعالى - دبیژتن:

الحمد لله الملك الجبار، الواحد القهار. وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، رب السموات والأرض وما بينهما العزيز الغفار، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله المصطفى المختار. صلى الله عليه وعلى آله وصحبه الأخيار. أما بعد:

هندهك ژ برادرین من داخاز ژمن كر كو نهز هندهك حه‌دیسین گریډای ب نه‌حکاما فه کورت بکه‌م ، نهو حه‌دیسین هه‌ر دوو ئیمامیت مه‌زن : بابی عبدالله محمد کوری ئیسماعیلی کوری ئیبراهیمی بوخاری ، و موسلمی کوری حه‌جاجی کوری موسلمی قوشه‌یری نه‌یسابووری ، ل سه‌ر کومبووین ، من ژی داخازا وان بجه ئینا له‌یقیا مفا ژی وه‌رگرتنی .

دوعا ژ خودی ته‌عالا دکهم کو وی بکه‌ته جهی مفای بومه ، و بو وی که‌سی نقیسی یان گولی بوی یان ژبه‌ر کری یان سه‌حکریی ، و بوخو بتنی حسیب بکه‌ت ، بکه‌ته نه‌گه‌ر بو بده‌ست فه ئینانا به‌هه‌شتین وی ییت خوش ، نهو به‌سی مه‌یه و باشترین پشته‌فانه .

کتاب الطهارة

پہرتووکا پاک کرنی (تہارہ تی)

۱. عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رضی اللہ عنہ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ - وَفِي رِوَايَةٍ: بِالنِّيَّةِ - وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى، فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ، فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ، وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى دُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ يَتَزَوَّجُهَا، فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ)).

ژ عومہری کوری خہ ططابی (خودی ژی رازیبت) گوت : من گوہل پیغہمہری خودی بوو ﷺ دگوت : ہندیکہ کارن ب نیہ تی نہ، و بو ہہر کہسہ کی لدوؤث نیہ تا وی یہ، فیجا ئہوی ہیجرہ تا وی (چوون و قہستکرنای) بو خودی و پیغہمہری وی بیت، ہیجرہ تا وی بو خودی و پیغہمہری وی یہ، و ئہوی ہیجرہ تا وی بو ہندی بیت دا متایہ کی دونیای بدہست خو قہ بینت یان ژہر خاستنا ژنکہ کی بیت، ہیجرہ تا وی بو وی تشتی یہ پی وی ہیجرہت بو کری.

۲. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی اللہ عنہ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((لَا يَقْبَلُ اللَّهُ صَلَاةَ أَحَدِكُمْ إِذَا أَحْدَثَ حَتَّى يَتَوَضَّأَ)).

ژ ئہبو ہورہیرہی (خودی ژی رازیبت) گوت : پیغہمہری خودی ﷺ گوت : خودی نفیژا کہسہ ک ژ ہہوہ قہبول ناکہت ئہ گہر ئہو بی دہستنفیژ بوو ، حہ تا ئہو جارہ کا دی دہستنفیژا خو بشوت .

۳. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَعَائِشَةَ رضی اللہ عنہا قَالُوا: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((وَيْلٌ لِلْأَعْقَابِ مِنَ النَّارِ)).

ژ عبدالله کورې عهرې کورې عاصی و نه بو هورهیره و عائشای (خودی ژ وان رازیت) گوتن: پیغمبرې خودی ﷺ گوت: تیچوون و نه مان بو وان بیت بیت پشتا پیټ خوب دروستی نه شوپشتین!.

۴. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((إِذَا تَوَضَّأَ أَحَدُكُمْ فَلْيَجْعَلْ فِي أَنْفِهِ مَاءً ، ثُمَّ لِيَسْتَرْ ، وَمَنْ اسْتَجَمَرَ فَلْيُوتِرْ ، وَإِذَا اسْتَيْقَظَ أَحَدُكُمْ مِنْ نَوْمِهِ فَلْيَغْسِلْ يَدَيْهِ قَبْلَ أَنْ يُدْخِلَهُمَا فِي الْإِنَاءِ ثَلَاثًا، فَإِنَّ أَحَدَكُمْ لَا يَدْرِي أَيْنَ بَاتَتْ يَدُهُ؟)). وَفِي لَفْظٍ لِمُسْلِمٍ: ((فَلْيَسْتَنْشِقْ بِمِنْخَرِيهِ مِنَ الْمَاءِ)) وَفِي لَفْظٍ: ((مَنْ تَوَضَّأَ فَلْيَسْتَنْشِقْ)).

ژ نه بو هورهیره (خودی ژې رازیت) کو پیغمبرې خودی ﷺ گوت: ((نه گهر ئیک ژ ههوه دهستغیرا خو شوویشټ بلا ئافې بکهته دفنا خو، و پاشی کف کهت، و نهوی بهرا بکار بینیت - بو پاقر کرنی - بلا بکهته کت، و نه گهر ئیک ژ ههوه ژ خهو رابوو بلا سی جارا دهستیټ خو بشووت بهری وان بکهته دناڅ چ ئامانادا، چونکی کهس ژ ههوه نزانیت کانی ب شهؤ دهستیټ وی ل کیری بوون)). ود ریوایه تا موسلمی دا ((بلا ب دفتیت خو ئافې بهلکیشیت)) ود ریوایه ته کا دی دا ((نهوی دهستغیر شوویشټ بلا ئافې بهلکیشته دفنا خو))

۵. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((لَا يَبُولَنَّ أَحَدُكُمْ فِي الْمَاءِ الدَّائِمِ الَّذِي لَا يَجْرِي ، ثُمَّ يَغْتَسِلُ مِنْهُ)) وَلِمُسْلِمٍ: ((لَا يَغْتَسِلُ أَحَدُكُمْ فِي الْمَاءِ الدَّائِمِ وَهُوَ جُنُبٌ)).

ژ نه بو هورهیره (خودی ژې رازیت) کو پیغمبرې خودی ﷺ گوت: ((کهسهک ژ ههوه نه میزته د وی ئافا راوهستیای دا نهوا نهچیت (ژ بهرنهچیت)، و پاشی رابیت سهرې خوب وی ئافې بشووت)) ود ریوایه تا موسلمی دا هاتیه ((کهسهک ژ ههوه سهرې خو د وی ئافې دا نهشووت نهوا راوهستیای و نهوی ب جهنابهت))

٦. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((إِذَا شَرِبَ الْكَلْبُ فِي إِنَاءٍ أَحَدِكُمْ فَلْيَغْسِلْهُ سَبْعًا)). وَلِمُسْلِمٍ: ((أَوْ لَاهُنَّ بِالتُّرَابِ)).

ئەبو ھورەيرە (خودى ژى رازييت) دېيىت : پېغەمبەرى ﷺ گوت : ((ئەگەر صەى دئامانى ئېك ژ ھەوہ دا فەخار ئەفجا بلا وى ئامانى ھەفت جارا بشووت)) و دريوايەتا موسلمى دا ((جارا ئېكى ب ئاخى)).

٧. وَلَهُ فِي حَدِيثِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُعْقَلٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((إِذَا وَلَغَ الْكَلْبُ فِي الْإِنَاءِ فَأَغْسِلُوهُ سَبْعًا وَعَقِّرُوهُ الثَّامِنَةَ بِالتُّرَابِ)).

و لدەف موسلمى ژ ھەديسا عبدالله كورپى موغەففەلى كو پېغەمبەرى ﷺ خودى گوت : ((ئەگەر صەى دەفى خو کرە ئامانى ھىن ھەفت جارا بشوون ، و يا ھەشتى دئاخى فەدەن -ئانكو باش ب ئاخى بشوون -))

٨. عَنْ حُمْرَانَ مَوْلَى عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ : ((أَنَّهُ رَأَى عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دَعَا بِوُضُوءٍ ، فَأَفْرَغَ عَلَى يَدَيْهِ مِنْ إِنَائِهِ ، فَغَسَلَهُمَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ، ثُمَّ أَدْخَلَ يَمِينَهُ فِي الْوُضُوءِ ، ثُمَّ تَمَضَّمَصَ وَاسْتَنَشَقَ وَاسْتَنْشَرَّ ، ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا ، وَيَدَيْهِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ ثَلَاثًا ، ثُمَّ مَسَحَ بِرَأْسِهِ ، ثُمَّ غَسَلَ كِلْتَا رِجْلَيْهِ ثَلَاثًا ، ثُمَّ قَالَ: رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ تَوَضَّأَ نَحْوَ وَضُوءِي هَذَا ، وَقَالَ: ((مَنْ تَوَضَّأَ نَحْوَ وَضُوءِي هَذَا ، ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ ، لَا يُحَدِّثُ فِيهِمَا نَفْسَهُ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ)).

ژ ھومرانى مەولايى عوئمانى كورپى عەففانى (خودى ژ ھەردوو كا رازييت) ((وى عوئمان ديت و ئەوى ھەندەك ئاۋ داخاز كر ، پاشى ژ وى ئامانى ئاۋ لدەستيت خو كرن ،

و سى جارا شوويشتن ، پاشى دهستى راستى كره دناؤ نافي دا و ناؤ كره دهفى خو و تيؤهردا و پاشى هلكيشا دفنا خو و كف كر ، پاشى سى جارا روويى خو شوويشت ، و ههر دوو دهستين خو ههتا ئه نيشكا ئه و ژى سى جارا ، پاشى سهري خو شه مالى ، پاشى ههر دوو پيت خو شوويشتن سى جارا ، و پاشى گوت : من پيغه مبهري خودى ديت ﷺ دهستقيژ شوويشت وهكى فى دهستقيژا من و پاشى گوت : ههر كه سهكى هوسا وهكى من دهستقيژى بشووت ، پاشى دوو رو كه تان بكهت ، و هزرا وى ل سهر نقيژى نه چيت دى خودى گونه هين وى بين بورى هه ميا بو ژى بهن))

٩. عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى الْمَازِنِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: ((شَهِدْتُ عَمْرَو بْنَ أَبِي حَسَنِ سَأَلَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ زَيْدٍ عَنْ وُضْوءِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَدَعَا بِتَوْرٍ مِنْ مَاءٍ ، فَتَوَضَّأَ هُمُ وَوُضْوءُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَكْفَأَ عَلَى يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرِ ، فَغَسَلَ يَدَيْهِ ثَلَاثًا ، ثُمَّ أَدْخَلَ يَدَيْهِ فِي التَّوْرِ ، فَمَضَمَضَ وَاسْتَنْشَقَ وَاسْتَنْثَرَ ثَلَاثًا بِثَلَاثِ غُرَفَاتٍ ، ثُمَّ أَدْخَلَ يَدَهُ فِي التَّوْرِ فَغَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا ، ثُمَّ أَدْخَلَ يَدَهُ ، فَغَسَلَهُمَا مَرَّتَيْنِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ ثُمَّ أَدْخَلَ يَدَيْهِ ، فَمَسَحَ بِهِمَا رَأْسَهُ ، فَأَقْبَلَ بِهِمَا وَأَدْبَرَ مَرَّةً وَاحِدَةً ، ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَيْهِ)).

١٠. وَفِي رِوَايَةٍ: ((بَدَأَ بِمُقَدِّمِ رَأْسِهِ ، حَتَّى ذَهَبَ بِهِمَا إِلَى قَفَاهُ ، ثُمَّ رَدَّهُمَا حَتَّى رَجَعَ إِلَى الْمَكَانِ الَّذِي بَدَأَ مِنْهُ)). وَفِي رِوَايَةٍ ((أَتَانَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَأَخْرَجَنَا لَهُ مَاءً فِي تَوْرِ مِنْ صُفْرِ)). التَّوْرُ: شِبْهُ الطَّسْتِ .

عهمرى كورى يه حيايى مازنى ژبابى خو فه دگو هيژيت كو ئه وى دگوت : ((ئه ز يى حازر بوم ده مى عهمرى كورى بابى هه سهنى پسيار ژ عبدالله كورى زهيدى كر دهر باره ي دهستقيژ ششتنا پيغه مبهري خودى ﷺ ؟ ئينا داخازا ئامانه كى نافي كر ، و وهك دهستقيژ شوويشتنا پيغه مبهري ﷺ بو وان شوويشت ، ناؤ ژ وى ئامانى ل دهستيت

خۆ کر ، و دەستپێت خو سیّ جارا شوویشن ، پاشی دەستپێت خۆ کر نه دناڤ ئامانیّ
 ئافیی دا ، و ئاڤ کره دهڤیّ خۆ و پاشی هه‌لکیشا دفا خۆ و تف کر سیّ جارا ب سیّ
 مستپێت ئافیی ، پاشی دەستپێت خۆ کر نه دناڤ ئامانیّ ئافیی دا و سیّ جارا سه‌روچاڤیت
 خۆ شوویشن ، پاشی دەستپێت خو کر نه دناڤ ئافیی دا ، و دەستپێت خۆ دوو جارا
 شوویشن هه‌تا ئه‌نیشکی ، و پاشی دەستپێت خو کر نه دناڤ ئافیی دا و ب هه‌ردوو
 دەستپێت خۆ سه‌ریّ خۆ ڤه‌مالی ، ژ ئه‌نیا خۆ ده‌ست پێ کر هه‌تا برینه پاتکی و پاشی
 زفراندن ئێک جار ، پاشی پێت خۆ شوویشن)) و د ریاوایه‌ته‌کا دی دا ((ژ ده‌ستپێکا
 سه‌ریّ خۆ ده‌ستپێکر ، هه‌تا برینه پاتکا خۆ ، پاشی زفراندنه وی جهی ژئ
 ده‌ستپێکری))

و د ریاوایه‌ته‌کا دی دا ((پێغه‌مبه‌ریّ خودی ﷺ هاته ده‌ڤ مه‌ ڤیجا مه‌ هنده‌ك ئاڤ بۆ ئیناده‌ر
 ژ ئامانه‌کی سفری)) . التور : ئامانه‌که وه‌ك طه‌ستا ئافیی یه .

۱۱. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: ((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُعْجِبُهُ التَّيْمُنُ فِي تَنْعُلِهِ ، وَتَرْجُلِهِ ،
 وَطُهُورِهِ ، وَفِي شَأْنِهِ كُلِّهِ)).

ژ عایشایی (خودی ژئ رازیت) گوت : ((پێغه‌مبه‌ریّ خودی ﷺ هه‌ز دکر لایی
 راستی بکار بینیت بۆ لپێکرنا نه‌عالا خۆ ، و سه‌ر شه‌کرنا خۆ دا ، و ده‌ستڤێژ
 شووشتنا خۆ ، و ده‌مه‌می کاروباریت خۆ دا)).

۱۲. عَنْ نُعَيْمِ الْمُجَمِرِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: ((إِنَّ أُمَّتِي يُدْعَوْنَ
 يَوْمَ الْقِيَامَةِ غُرًّا مُحَجَّلِينَ مِنْ آثَارِ الْوُضُوءِ)). فَمَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمْ أَنْ يُطِيلَ غُرَّتَهُ
 فَلْيَفْعَلْ.

و فَي لَفْظٍ لُسْلِمٍ: ((رَأَيْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَتَوَضَّأُ ، فَعَسَلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ حَتَّى كَادَ يَبْلُغَ
 الْمُنْكَبِينَ ، ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَيْهِ حَتَّى رَفَعَ إِلَى السَّاقَيْنِ ، ثُمَّ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ

يَقُولُ: إِنَّ أُمَّتِي يُدْعَوْنَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ غُرًّا مُحَجَّلِينَ مِنْ آثَارِ الْوُضُوءِ)) فَمَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمْ أَنْ يُطِيلَ غُرَّتَهُ وَتَحْجِيلَهُ فَلْيَفْعَلْ .

ژ نوعه یمی موجهه ر ژ نه بو هورهیره ی -خودی ژ ی رازیته - کو پیغه مبهری خودی ﷺ
گوت : ((نومه تا من دهیته گازی کرن روژا قیامه تی سهرو چاؤ گهش و پی بهلهك ژ
شونواریت دهستقیژ شوویشتی)) فیجا ههه كهسی شیا گهشاتیا خو زیده بكهت بلا
وه بكهت .

ود ریوايه تا موسلمی دا ((من دیت نه بو هوریره یی دهستقیژا خو دشوت ، ئینا
سهروچاؤ و دهستیته خو شوویشتن ههتا نیزیك بووی دا گههیته ملیت خو ، پاشی
پیته خو شوویشتن ههتا كو گههشتیه لنگی خو ، پاشی گوت : من گوهل پیغه مبهری
خودی بوو ﷺ دگوت : نومه تا من دهینه گازی کرن روژا قیامه تی سهروچاؤ گهش
و پی بهلهك ژ شونواریت دهستقیژ شوویشتی)) فیجا ههه كهسی ژ ههوه شیا
گهشاتیا خو و پی بهلهكیا خو زیده كهت بلا بكهت .

۱۳. وَفِي لَفْظٍ لِمُسْلِمٍ: سَمِعْتُ خَلِيلِي ﷺ يَقُولُ: ((تَبْلُغُ الْحَلِيَّةُ مِنَ الْمُؤْمِنِ حَيْثُ يَبْلُغُ
الْوُضُوءُ)).

ود ریوايه تا موسلمی دا : من گوهل خوشتیخی خو بوو ﷺ دگوت : ((روناهیا خودان
باوهری دكههته وی جهی دهستقیژ دكههتی))

باب دخول الغلاء والاستطابة

بابه تی بزور که تنای جهی تاره تی و خو پاقر کرنی

۱۴. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رحمته الله: أَنَّ النَّبِيَّ صلی الله علیه و آله كَانَ إِذَا دَخَلَ الْخَلَاءَ قَالَ: ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ)).

ژنه نه سی کوری مالکی - خودی ژی رازی - کو: پیغمبر صلی الله علیه و آله ده می بزور جهی تاره تی که تنای بیژیت: ((یا ره بی نه ز خو ب ته دپا یژم ژ شهیتانیت نی و می))

۱۵. عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ رحمته الله: قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: ((إِذَا أَتَيْتُمُ الْغَائِطَ، فَلَا تَسْتَقْبِلُوا الْقِبْلَةَ بِغَائِطٍ وَلَا بَوْلٍ، وَلَا تَسْتَدْبِرُوهَا، وَلَكِنْ شَرِّقُوا أَوْ غَرِّبُوا)).
قَالَ أَبُو أَيُّوبَ: «فَقَدِمْنَا الشَّامَ، فَوَجَدْنَا مَرَّاحِيضَ قَدْ بُنِيَتْ نَحْوَ الْكَعْبَةِ، فَتَنَحَّرَفْنَا عَنْهَا، وَنَسْتَغْفِرُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ».

ژ نه بو نه یو بی نه نصاری - خودی ژی رازی - گوت: پیغمبر صلی الله علیه و آله گوت: ((نه گهر هین هاتنه جهی تاره تی هین بهری خو نه دهنه روو گه می (قیلی) ب تاره تا زرا و ستور، و پشتا خو ژی نه دهنی، به لکو بهری خو بدهنه روژ هه لاتی یان روژ نافی))
نه بو نه یو بی گوت: ((نه چوینه شامی مه دیت هنده ک جهی تاره تا ییت هاتینه نافی کرن و بهری وان یی ل که عبی، فیجا مه خو خار دکر دا بهری مه نه که فتی، و داخازا گونه ژیرنی ژ خودی ته عالا دکر)).

۱۶. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رحمته الله: قَالَ: ((رَقِيتُ يَوْمًا عَلَى بَيْتِ حَفْصَةَ، فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ صلی الله علیه و آله يَقْضِي حَاجَتَهُ مُسْتَقْبِلَ الشَّامِ، مُسْتَدْبِرَ الْكَعْبَةِ)).

ژ عبدالله کورې عومهرې کورې خه ططابی -خودی ژوان ههردوو کا رازییت-
 گوت : ((ئەز چوومه سەر بانی مالا حەفصایی ، من دیت پیغه مبهەر ﷺ یی تارەتا خو
 خوش دکەت و بهری وی یی ل شامی و پشتا خو یا دایه که عبی)).

۱۷. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ: ((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدْخُلُ الْخَلَاءَ ، فَأَحْمِلُ أَنَا
 وَغُلَامٌ نَحْوِي مَعِيَ إِدَاوَةً مِنْ مَاءٍ وَعَنْزَةً ، فَيَسْتَنْجِي بِالْمَاءِ)).

ژ ئەنەسی کورې مالکی -خودی ژی رازییت- کو وی گوت : ((پیغه مبهەر ﷺ یی
 دا بزورور جهی تارەتی که فیت ، ئەز و گەنجە کی وهک من دا ئامانە کی ئافی و
 دارە کی بچووک راکەین ، دەمی دەر دکەفت فیجا دا خو ب ئافی پاقر کەت)).
 العَنْزَةُ : دارە که ژ چویقی دریژتره و ژ رومی کورتتره و ئاسن یی ب سەری فه .
 الإِدَاوَةُ : ئامانە کی بچوویکه ژ که فلی .

۱۸. عَنْ أَبِي قَتَادَةَ الْحَارِثِ بْنِ رَبِيعٍ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ : أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((لَا يُمَسْكَنُ
 أَحَدُكُمْ ذَكَرَهُ بِيَمِينِهِ وَهُوَ يَبُولُ وَلَا يَتَمَسَّحُ مِنَ الْخَلَاءِ بِيَمِينِهِ وَلَا يَتَنَفَّسُ فِي الْإِنَاءِ))
 ژ ئەبو قەتادە حارثی کورې ربیعی ئەنصاری -خودی ژی رازییت- کو پیغه مبهەر
 ﷺ گوت : ((کەسەک ژ هەووە عەورەتی خو نەگرت ب دەستی راستی دەمی تارەتا
 زرافا خو خوش دکەت ، وب دەستی خوی راستی خو پاقر نەکەت ژ تارەتا ستور ،
 و بیهنا خو نه ئینت و بهت د ئامانی ئافی دا))

۱۹. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: مَرَّ النَّبِيُّ ﷺ بِقَبْرَيْنِ ، فَقَالَ: ((إِنَّهُمَا لَيُعَذَّبَانِ ، وَمَا
 يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ أَمَّا أَحَدُهُمَا: فَكَانَ لَا يَسْتَتِرُ مِنَ الْبَوْلِ ، وَأَمَّا الْآخَرُ: فَكَانَ يَمْشِي-

بِالنَّمِيمَةِ فَأَخَذَ جَرِيدَةً رَطْبَةً ، فَشَقَّهَا نِصْفَيْنِ ، فَعَرَزَ فِي كُلِّ قَبْرِ وَاحِدَةً ، فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، لِمَ فَعَلْتَ هَذَا؟ قَالَ: لَعَلَّهُ يُخَفِّفُ عَنْهَا مَا لَمْ يَبْسَا)).

ژ عبدالله کورې عهباسی -خودی ژ ههردوو کا رازیټ- گوت : پیغمبر ﷺ د بهر دوو قهبرار ا بوری ، ئینا گوت : نه ههردوو که بیت ئینه عهزاب دان ، و نه ول سهر گونه هه کا مهزن ناهینه عهزاب دان ل دوو ههرا وان ، هندیکه ئیک ژ وانا بوو: نهوی خو ژ تاره تا زراف نه دپاراست ، و هندیکه یی دیتربوو نهوی ناخفتن دناقبرهرا خه لکی دا شه دگوهازت . فیجا ئینا به لکه کی دار قهسپه کی کره دوو پارچه ، و ههر پارچه ک د قهبره کی را چکلاند ، صحابیا گوتن : نهی پیغمبر یی خودی ته بوچی نه شه چهنده کر ؟ گوت : به لکی عهزاب ل سهر وان بهیته سقکون هندی نه شه هسک نه بن .

بابُ السَّوَاكِ بابه تی سیواکی

۲۰. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی اللہ عنہ عَنِ النَّبِيِّ صلی اللہ علیہ وسلم قَالَ: ((لَوْلَا أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمَّتِي لَأَمَرْتُهُمْ بِالسَّوَاكِ عِنْدَ كُلِّ صَلَاةٍ)).

ژ نه بو هور هیره ی - خودی ژ ی رازیبت - کو پیغه مبهری صلی اللہ علیہ وسلم گوت : ((نه گهر ژ بهر زهحه تی نه با لسهر ئومه تا من، دا فهرمانا وان کهم ب سیواکی دگهل ههر نفیژه کی))

۲۱. عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ رضی اللہ عنہ قَالَ: ((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم إِذَا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ يَشُوصُ فَاهُ بِالسَّوَاكِ)).

ژ حوذهیفی کورپی یه مانی - خودی ژ ههر دووکا رازیبت - گوت ((دهمی پیغه مبهر صلی اللہ علیہ وسلم ب شهف رابافه دا سیواکی ددهفی خو دوت))

۲۲. عَنْ عَائِشَةَ رضی اللہ عنہا قَالَتْ: ((دَخَلَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الصَّدِيقِ اَعْلَى النَّبِيِّ صلی اللہ علیہ وسلم وَأَنَا مُسْنِدَتُهُ إِلَى صَدْرِي، وَمَعَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ سِوَاكٌ رَطْبٌ يَسْتَنْ بِهِ فَأَبَدَهُ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - بَصْرَهُ. فَأَخَذْتُ السَّوَاكَ فَقَضَمْتُهُ، وَطَبَيْتُهُ، ثُمَّ دَفَعْتُهُ إِلَى النَّبِيِّ صلی اللہ علیہ وسلم فَاسْتَنْ بِهِ فَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم اسْتَنْ اسْتِنَانًا أَحْسَنَ مِنْهُ، فَمَا عَدَا أَنْ فَرَغَ رَسُولُ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم: رَفَعَ يَدَهُ - أَوْ إصْبَعَهُ - ثُمَّ قَالَ: فِي الرَّفِيقِ الْأَعْلَى - ثَلَاثًا - ثُمَّ قَضَى. وَكَانَتْ تَقُولُ: مَاتَ بَيْنَ حَاقَتَيْي وَذَاقَتَيْي)).

وَفِي لَفْظٍ ((فَرَأَيْتُهُ يَنْظُرُ إِلَيْهِ، وَعَرَفْتُ: أَنَّهُ يُحِبُّ السَّوَاكَ فَقُلْتُ: أَخْذُهُ لَكَ؟ فَأَشَارَ بِرَأْسِهِ: أَنْ نَعَمْ)) هَذَا لَفْظُ الْبُخَارِيِّ وَلِمْسَلِمٍ نَحْوُهُ.

ژ عائیشایی -خودی ژئی رازییت - گوت : ((عهبدوررهحمانی کورپی ئەبو به کری راستگو -خودی ژئی رازییت - هاته دهف پیغهمبهری ﷺ و من ئەو دابوو بهر سینگی خو ، و عهبدوررهحمانی سیواکه کی تهر قی بو ددانیت خو دا ، ئینا پیغهمبهری ﷺ بهریخو دایی و چاقیت خو ژبقه نه کرن ، من زی سیواک ژئی وهرگرت و من لهقهك لی دا ، پاشی من پاقر کر ، پاشی من داڤ پیغهمبهری ﷺ ، ئەوی ددانیت خودا من چ جارا هوسا پیغهمبهر ﷺ نه دیتییه کو ئەوی سیواک ددانیت خو داییت ، پشتی خلاس بوی دهستی خو - یان تبلا خو - بو عهسمانی بلندکر و پاشی گوت : دگهل ههقالی بلند و پاشی مر ، وعائیشایی دگوت : ئەو مر و سهری وی دناڤههرا سینگی من و ستوی من دا بوو))

ود ریوایه ته کا دی دا ((من دیت ئەو یی سه حدکه تی ، ئینا من زانی کو ئەو ههژ سیواکی دکهت ، من گوتی بوته ژئی وهر گرم ؟ ب سهری خو ئیشارهت کر : به لی))

۲۳. عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ يَسْتَاكُ بِسِوَاكِ رَطْبٍ ، قَالَ: وَطَرَفُ السَّوَاكِ عَلَى لِسَانِهِ ، وَهُوَ يَقُولُ: أُعْ ، أُعْ ، وَالسَّوَاكِ فِي فِيهِ ، كَأَنَّهُ يَتَهَوَّعُ)).

ژ ئەبو موسایی ئەشعەری -خودی ژئی رازییت - گوت : ((ئەز هاتمه نك پیغهمبهری ﷺ و ئەوی سیواکه کی تهر بکار دئینا، گوت: و سهری سیواکی یی لسهه ئەزمانی وی و ئەو یی دیڤزیت : نوع نوع ، و سیواک یی ددهڤی وی دا ، ههروه کو ئەو یی دلی خو رادکهت))

بابُ المسحِ على الخفينِ

بابه تیّ قه مالینا لسه ر خوفکا (وگورا)

۲۴. عَنْ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ رضی اللہ عنہ قَالَ: ((كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صلی اللہ علیہ وسلم فِي سَفَرٍ، فَأَهْوَيْتُ لِأَنْزِعَ خُفَّيْهِ، فَقَالَ: دَعُهُمَا، فَإِنِّي أَدْخَلْتُهُمَا طَاهِرَتَيْنِ، فَمَسَحَ عَلَيْهِمَا)).

ژ موغیری کوری شوعبهی - خودی ژی رازیت - گوت : ((ئەز دگەل پیغەمبەری بووم صلی اللہ علیہ وسلم ل سەفەرەکی، من خۆ چەماند دا خوفکیّت وی ژ پی وی بکەم، ئینا گوتە من : بهیله، دەمی من کرینی ئەز یی ب دەستقیژ بوم، پاشی لسه ر وان قه مالی))

۲۵. عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ رضی اللہ عنہ قَالَ: ((كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صلی اللہ علیہ وسلم فَبَالَ، وَتَوَضَّأَ، وَمَسَحَ عَلَى خُفَّيْهِ)).

ژ حوزەیفی کوری یهمانی - خودی ژوان هەردوو کا رازیت - گوت : ((ئەز دگەل پیغەمبەری بووم صلی اللہ علیہ وسلم ئینا دەست ئافا خۆ یا زراف خوشکر، پاشی دەستقیژا خۆ شووشت، و ل سەر هەردوو خوفکیّت خۆ قه مالی)).

بابُ في المذني وغيره بابه تي مهذي وهنده كيٽ دي

٢٦. عَنْ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام قَالَ: ((كُنْتُ رَجُلًا مَذَّاءً، فَاسْتَحْيَيْتُ أَنْ أَسْأَلَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لِمَكَانِ ابْنَتِهِ مِنِّي، فَأَمَرْتُ الْمُقْدَادَ بْنَ الْأَسْوَدِ فَسَأَلَهُ، فَقَالَ: يَغْسِلُ ذَكَرَهُ، وَيَتَوَضَّأُ)).

وَلِلْبُخَارِيِّ ((تَوَضَّأُ، وَاغْسِلُ ذَكَرَكَ)). وَلِلْمُسْلِمِ ((تَوَضَّأُ وَانْضَحَ فَرْجَكَ)).
ژ عهلي کورې نه بو طالبي -خودی ژي رازيت- گوت : ((نه زه لاهمهك بوم ئافا مهذي گهلهك ژمن دهاته خاري، من ژي شهرم كر پسياري ژ پيغه مبهري ﷺ بكههم ژهر كو كچا وي ژنكا من بوو، من ژي گوته ميقدادي كورې نه سوهدي كو نهو پسياري ژي بكهت، ئينا گوت : بلا عهوره تي خو بشووت، و پاشي دهستقيژا خو بگريت))

ولدهف بوخاري ((دهستقيژا خو بشو و عهوره تي خو بشوو)) ولدهف موسلمي ((دهستقيژا خو بشو و ئافي ل عهوره تي خو بكه))

٢٧. عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَاصِمٍ الْمَازِنِيِّ عليه السلام قَالَ: ((شَكِي إِلَى النَّبِيِّ ﷺ الرَّجُلُ الَّذِي يُحِيلُ إِلَيْهِ أَنَّهُ يَجِدُ الشَّيْءَ فِي الصَّلَاةِ، فَقَالَ: لَا يَنْصَرِفُ حَتَّى يَسْمَعَ صَوْتًا، أَوْ يَجِدَ رِيحًا)).

عهبادي كورې ته ميمي فهدگو هيژيت ژ عبد الله كورې زهيدي كورې عاصمي مازني -خودی ژي رازيت- گوت : ((ئيكې گازندا خو بره دوف پيغه مبهري ﷺ دهر باره وي زه لاهمي هزر بو چيديت دنقيژي دا كو تشتهك ژي دهر كهت، ئينا گوت : بلا ژ نفيزا خو دهر نه كه قيت هتا كو گوھ ل دهنكه كي ديت، يان بيهنهك ديٽي))

۲۸. عَنْ أُمِّ قَيْسِ بِنْتِ مُحْصِنِ الْأَسَدِيَّةِ رضي الله عنها ((أَتَتْهَا أُمَّتٌ بَابِنِ لَهَا صَغِيرٌ ، لَمْ يَأْكُلِ الطَّعَامَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَجْلَسَهُ فِي حِجْرِهِ ، فَبَالَ عَلَى ثَوْبِهِ ، فَدَعَا بِإِثْمٍ فَغَسَّاهُ عَلَى ثَوْبِهِ ، وَلَمْ يَغْسِلْهُ)).

ژ دهیکا قه یسی کچا میحصه نیّ ئەسه دی -خودی ژێ رازی بیت- ((کو ئەوی زاروکه کیّ خو یی بجووک ئینا دەف پیغه مبهری ﷺ و ئەوی هیشتا خارن نه دخار، ئینا پیغه مبهری ﷺ کره د کوشا خو دا ، ئەوی زاروکی میزتە ب جلکی پیغه مبهری ﷺ فه ، ئینا پیغه مبهری ﷺ داخازا ئافی کر و هندەک ئاؤل جلکی خو ره شانده ، و ئەو نه شو و یشت))

۲۹. وَعَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رضي الله عنها ((أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَتَى بِصَبِيٍّ ، فَبَالَ عَلَى ثَوْبِهِ ، فَدَعَا بِإِثْمٍ ، فَاتَّبَعَهُ إِثْمًا)) وَلَمْ يَغْسِلْهُ: ((فَاتَّبَعَهُ بَوْلُهُ ، وَلَمْ يَغْسِلْهُ)).

و ژ عائیشای دهیکا خودان باوهر -خودی ژوێ رازی بیت- ((هنده کا زاروکه ک ئینا دەف پیغه مبهری ﷺ، ئەوی میزتە ب جلکی پیغه مبهری ﷺ فه ئینا داخازا هندەک ئافی کر، ول جهی میزا وی کر)) ولدهف موسلمی ((لجهی میزا وی کر ، و ئەو جهه نه شو و یشت))

۳۰. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه قَالَ: ((جَاءَ أَعْرَابِيٌّ ، فَبَالَ فِي طَائِفَةِ الْمَسْجِدِ ، فَزَجَرَهُ النَّاسُ ، فَهَاهُمْ النَّبِيُّ ﷺ فَلَمَّا قَضَى بَوْلَهُ أَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ بِذَنْوَبٍ مِنْ مَاءٍ ، فَأُهْرِيقَ عَلَيْهِ)).

ژ ئەنەسی کوری مالکی -خودی ژێ رازی بیت- گوت ((زه لامهك ژ كوچه راتا بزور مزگه فتی كهفت ، و تاره تا خو یا زراؤل لایه کی ویّ فه خوشكر ، خه لکی ژێ ئەو

پاشقه بر ، ئینا پیغمبه‌ری ﷺ نه‌یا وان کر ، پشتی تاره‌تا خو خلاص کری ، پیغمبه‌ری
 ﷺ فرمان کر کو دولکه‌کی ثافی لجهی تاره‌تا وی بهیته کرن))

۳۱. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ - ﷺ - يَقُولُ: ((الْفِطْرَةُ خَمْسٌ: الْخِثَانُ ، وَالْأَسْتِحْدَادُ ، وَقَصُّ الشَّارِبِ ، وَتَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ ، وَتَنْفُ الْإِبِطِ)).
 ژ نه‌بو هوره‌یره‌ی -خودی ژئی رازی‌ت- گوت : من گوهر ل پیغمبه‌ری خودی بوو
 ﷺ گوت: ((پنج تشت ژ سونه‌تا پیغمبه‌رانه : سنه‌تکرن ، تراشینا موو بین عه‌وره‌تی
 ، و سمیل کورتکرن ، و نینووک قوساندن ، وه‌لکی‌شانا مییت بنکه‌فشا))

بابُ الْفُسْلِ مِنَ الْجَنَابَةِ باب‌ه‌تی سه‌رشویشتنا ژ جه‌نابه‌تی

۳۲. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ((أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَقِيَهِ فِي بَعْضِ طُرُقِ الْمَدِينَةِ وَهُوَ جُنْبٌ، قَالَ:
 فَأَنْخَسْتُ مِنْهُ، فَذَهَبْتُ فَأَغْتَسَلْتُ ثُمَّ جِئْتُ، فَقَالَ: أَأَيْنَ كُنْتَ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ؟ قَالَ:
 كُنْتُ جُنْبًا فَكَرِهْتُ أَنْ أُجَالِسَكَ عَلَى غَيْرِ طَهَارَةٍ، فَقَالَ: سُبْحَانَ اللَّهِ، إِنَّ الْمُسْلِمَ -
 وفي رواية: إِنَّ الْمُؤْمِنَ - لَا يَنْجُسُ)).

ژ نه‌بو هوره‌یره‌ی -خودی ژئی رازی‌ت- ((کو پیغمبه‌ر ﷺ که‌ته به‌ر سینگی وی ل
 هنده‌ک کولانین مه‌دینی و نه‌و بی ب جه‌نابه‌ت بوو ، گوت : ئینا من خو ژئی فه‌شارت
 ، پاش نه‌ز چووم من سه‌ری خو شوویشت و پاشی هاته‌ ده‌ف ، ئینا گوته‌ من : تۆل
 کیفه‌ بوی یا نه‌بو هوره‌یره‌ ؟ من گوت : نه‌ز بی ب جه‌نابه‌ت بووم و بو من نه‌خوش
 بوو نه‌ز لده‌ف ته‌ روینمه‌ خاری و نه‌ز نه‌یی پاقر ، ئینا پیغمبه‌ری خودی گوت :
 مه‌زناهی بو خودی بیت ، هندیکه‌ مؤسلمانه -ود ریواته‌ کا دی دا : خودان باوهر-
 بیس نابیت))

۳۳. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: ((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا اغْتَسَلَ مِنَ الْجَنَابَةِ غَسَلَ يَدَيْهِ ، ثُمَّ تَوَضَّأَ وَضُوءَهُ لِلصَّلَاةِ ، ثُمَّ اغْتَسَلَ ، ثُمَّ يُخَلِّلُ بِيَدَيْهِ شَعْرَهُ ، حَتَّى إِذَا ظَنَّ أَنَّهُ قَدْ أَرَوَى بَشَرَتَهُ ، أَفَاضَ الْمَاءَ عَلَيْهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ، ثُمَّ غَسَلَ سَائِرَ جَسَدِهِ))

ژ عائشایى -خودى ژ وى رازيت- گوت : ((نه گهر پيغه مبهري خودى ﷺ سهري خو شوويشت با ژ جه نابه تى دا لده ست پيكي ده ستيت خو شووت ، وپاشى دا ده ستقيژا خو شووتن وه كى يا نقيژى ، و پاشى دا سهري خو شووت ، پاشى دا پرچا خو پهرينيت هه تا كو زانيبا ئاف گه هشته پيستي سهري وى ، دا ئافى سى جارا لى كهت ، وپاشى دا له شى خو ههمي شووت))

۳۴. وَكَانَتْ تَقُولُ: ((كُنْتُ أَغْتَسِلُ أَنَا وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ ، نَغْتَرِفُ مِنْهُ جَمِيعًا)).

وعائشایى دگوت : ((من و پيغه مبهري خودى ﷺ دئيك ئامان دا سهري خو دشوويشت ، مه هه ردوو كا پيگفه ئاف ژى خو دكر))

۳۵. عَنْ مَيْمُونَةَ بِنْتِ الْحَارِثِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهَا قَالَتْ: ((وَضَعْتُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَضُوءَ الْجَنَابَةِ ، فَأَكْفَأَ بِيَمِينِهِ عَلَى يَسَارِهِ مَرَّتَيْنِ - أَوْ ثَلَاثًا - ثُمَّ غَسَلَ فَرْجَهُ ، ثُمَّ ضَرَبَ يَدَهُ بِالْأَرْضِ ، أَوْ الْحَائِطِ ، مَرَّتَيْنِ - أَوْ ثَلَاثًا - ثُمَّ تَمَضَّمَصَ وَاسْتَنَشَقَ ، وَغَسَلَ وَجْهَهُ وَذِرَاعَيْهِ ، ثُمَّ أَفَاضَ عَلَى رَأْسِهِ الْمَاءَ ، ثُمَّ غَسَلَ سَائِرَ جَسَدِهِ ، ثُمَّ تَنَحَّى ، فَغَسَلَ رِجْلَيْهِ ، قَالَتْ : فَأَتَيْتُهُ بِخَرْقَةٍ فَلَمْ يُرِدْهَا ، فَجَعَلَ يَنْفُضُ الْمَاءَ بِيَدِهِ)).

ژ مهيمونا کچا حارثی - خودی ژى رازييت - کابانيا پيغه مبهري ﷺ گوت : ((من بو پيغه مبهري خودی ﷺ ئاډا ناماده کر بو را کرنا جه نابه تي ، ئينا ب دهستی خو یی راستی ئاډا ل یی چه پی کر دوو جارا - یان سی جارا - پاشی عه وره تی خو شووشت ، و پاشی دهستی خو ل عه ردی دان ، یان ل دیواری دان دوو جارا - یان سی جارا - پاشی ئاډا دده فی خو وهردا و هلکیشا دفنا خو ، و سه رو چا فی خو دهستی خو شووشتن ، پاشی ئاډا ل سه ری خو کر ، پاشی له شی خو خر شووشت ، پاشی خو دا لایه کی - جهی خو گوهارت - ، و پیست خو شووشتن ، گوت : فیجا من خاولیکه ک بو ئینا لی له وی نه فیا ، ب دهستین خو ئاډا ژ خو شه دکر))

۳۶. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رضي الله عنه قَالَ: ((يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَيْرُقْدُ أَحَدُنَا وَهُوَ جُنْبٌ؟ قَالَ: نَعَمْ، إِذَا تَوَضَّأَ أَحَدُكُمْ فَلْيَرْقُدْ وَهُوَ جُنْبٌ)).

ژ عبدالله کوری عومهری کوری خه ططابی - خودی ژى رازييت - گوت : ((یا پيغه مبهري خودی ئه ری دروسته ئیک ژمه بنفیت و ئه وی بجه نابهت بیت ؟ گوت : به لی ، نه گهر ئیک ژ هه وه دهستنیژا خو شووشت بلا بنفیت و ئه وی بجه نابهت))
 ۳۷. عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رضي الله عنها - زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ: ((جَاءَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ امْرَأَةً أَبِي طَلْحَةَ - إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي مِنْ الْحَقِّ، فَهَلْ عَلَى الْمَرْأَةِ مِنْ غُسْلٍ إِذَا هِيَ احْتَلَمَتْ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: نَعَمْ، إِذَا هِيَ رَأَتْ الْمَاءَ)).

ژ ئوم سه له می - خودی ژى رازييت - کابانيا پيغه مبهري ﷺ گوت : ((ئوم سولهیم ژنکا نه بو طه لحه ی هاته ده ف پيغه مبهري ﷺ ئینا گوتی : ئه ی پيغه مبهري خودی ، خودی شهرم ژ حه قبی ناکهت ، ئه ری سه ر شووشتن لسه ر ژنکی هه یه نه گهر خه ون دیت ؟ ئینا پيغه مبهري خودی ﷺ گوت : به لی ، نه گهر ئه وی ئاډا دیت))

۳۸. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: ((كُنْتُ أَغْسِلُ الْجَنَابَةَ مِنْ ثَوْبِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَيَخْرُجُ إِلَى الصَّلَاةِ، وَإِنْ بَقِيَ الْمَاءُ فِي ثَوْبِهِ)). وَفِي لَفْظٍ لِمُسْلِمٍ ((لَقَدْ كُنْتُ أَفْرُكُهُ مِنْ ثَوْبِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَرَكًا، فَيَصِلُ فِيهِ)).

ژ عائشایی -خودی ژئی رازیت- گوت : ((من ئافا جه نابته تی -ئانکو مه نی- ژ جلکی پیغه مبهری ﷺ دشوویشت وپاشی دا دهر که فیه نفیژی ، وهیشتا هنده ک جه ا تهراتیا ئافی ل سهر جلکی وی بو)) ود ریوایه تا موسلمی دا ((من نهو دپهرخاند ژ جلکی پیغه مبهری ﷺ پهرخاندنه کا باش ، و پاشی نفیژ پیغه دکر))

۳۹. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((إِذَا جَلَسَ بَيْنَ شُعْبَيْهِ الْأَرْبَعِ، ثُمَّ جَهَدَهَا، فَقَدْ وَجَبَ الْغُسْلُ))، وَفِي لَفْظٍ ((وَإِنْ لَمْ يُنْزَلْ)).

ژ نه بو هورهیره ی -خودی ژئی رازیت- کو پیغه مبهری ﷺ گوت : ((نه گهر زه لام روونشته خار ل سهر ههرچار پارچیت ژنکی و خو زهحه ت دا -ئانکو جیماع کر-، هینگی سهر شوویشتن واجب بو)) ودگوتنه کی دا ((خو نه گهر ئاژی نه ئیته خار)).

۴۰. عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ ((أَنَّهُ كَانَ هُوَ وَأَبُوهُ عِنْدَ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، وَعِنْدَهُ قَوْمٌ، فَسَأَلُوهُ عَنِ الْغُسْلِ؟ فَقَالَ: يَكْفِيكَ صَاعٌ، فَقَالَ رَجُلٌ: مَا يَكْفِينِي، فَقَالَ جَابِرٌ: كَانَ يَكْفِي مَنْ هُوَ أَوْفَى مِنْكَ شَعْرًا، وَخَيْرًا مِنْكَ - يُرِيدُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ - ثُمَّ آمَنَّا فِي ثَوْبٍ))، وَفِي لَفْظٍ ((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُفْرِغُ الْمَاءَ عَلَى رَأْسِهِ ثَلَاثًا)).

ژ ئه بو جه عفهري موحه مدهي كورپي عهليي كورپي حسيي كورپي عهليي كورپي ئه بو
طالبی -خودی ژوان رازیت- ((كو ئه و بابي خو لدهف جابري كورپي عبدالله
بوون ، و هندهك مروقيي دي ژي لدهف بوون ، ئينا پرسيارا سه ر شوويشتنا جه نابه تي
ژي كر ؟ گوت : چار كوليت ئافي به سي ته نه ، زه لامه كي گوت : تيرا من ناكه ن ،
ئينا جابري گوت : ئه وي تيرا كه سه كي دكر ئه و ژ ته ب مويتر بوو ، و ژ ته چيتر بوو
-مه خسه دا وي پيغه مبه ر بوو ﷺ- پاشي ئيمامه تي ل به راھيا مه كر دئيك جلك دا))
ود گوتنه كا دي دا ((پيغه مبه ري ﷺ سي جارا ئاڤ لسه ري خو دكر))

بابُ التَّيَمُّمِ بَابُهُ تَهَيُّهُ مَوْمِي

٤١. عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ : ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَأَى رَجُلًا مُعْتَزِلًا ، لَمْ يُصَلِّ فِي الْقَوْمِ؟ فَقَالَ: يَا فُلَانُ ، مَا مَنَعَكَ أَنْ تُصَلِّيَ فِي الْقَوْمِ؟ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَصَابَتْني جَنَابَةٌ ، وَلَا مَاءَ ، فَقَالَ: عَلَيْكَ بِالصَّعِيدِ ، فَإِنَّهُ يَكْفِيكَ)).

ژ عیمرائی کورپی حوصه یینی -خودی ژئی رازیبت- ((کو پیغه مبهری ﷺ زهلامه ک دیت یی خو ژ خه لکی فهدهر کری و دگهل خه لکی نفیژ نه کر؟ ئینا گوتی: یا فلان کهس، ته بوچی نفیژ دگهل خه لکی نه کر؟ گوت : یا پیغه مبهری خودی نهز یی ب جه نابهت که تیم ، و ئاؤه نینه ، ئینا گوتی: ئاخی بکار بینه نهو تیرا ته ههیه))

٤٢. عَنْ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((بَعَثَنِي النَّبِيُّ ﷺ فِي حَاجَةٍ ، فَأَجْنَبْتُ ، فَلَمْ أَجِدِ الْمَاءَ ، فَتَمَرَّغْتُ فِي الصَّعِيدِ ، كَمَا تَمَرَّغُ الدَّابَّةُ ، ثُمَّ أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ ، فَقَالَ: إِنَّمَا كَانَ يَكْفِيكَ أَنْ تَقُولَ بِيَدَيْكَ هَكَذَا - ثُمَّ ضَرَبَ بِيَدَيْهِ الْأَرْضَ ضَرْبَةً وَاحِدَةً ، ثُمَّ مَسَحَ الشَّمَالَ عَلَى الْيَمِينِ ، وَظَاهَرَ كَفَّيْهِ وَوَجْهَهُ)).

ژ عهماری کورپی یاسری -خودی ژ وان ههردوو کا رازیبت- گوت : ((پیغه مبهری ﷺ دهو جهیه کی دا نهز هنارتم ، نهز ب جه نابهت کهتم ، ومن ئاؤه نه دیت ، من ژی خو د ئاخی گه فزانده ، کانئ چهوا دهوار خو تی دگه فزینت ، پاشی نهز هاتمه دهف پیغه مبهری ﷺ ومن سوحبه تا خو بو کر ، گوته من : هه ما بهسی ته بوو ته نهفه بتنئ کربا - پاشی ههردوو دهستیت خو ل عهردی دان و پاشی دهستی چه بی ل سه ری راستی فه مالی ، وپشتا دهستیت خو و سهرو چافیت خو))

٤٣. عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رضي الله عنه: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((أُعْطِيتُ حُمْسًا، لَمْ يُعْطَهُنَّ أَحَدٌ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ قَبْلِي: نُصِرْتُ بِالرُّعْبِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ، وَجُعِلَتْ لِي الْأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُورًا، فَيَأْتِيَا رَجُلٌ مِنْ أُمَّتِي أَدْرَكَتُهُ الصَّلَاةُ فَلْيُصَلِّ، وَأُحِلَّتْ لِي الْغَنَائِمُ، وَلَمْ يُحَلَّ لِأَحَدٍ قَبْلِي، وَأُعْطِيتُ الشَّفَاعَةَ، وَكَانَ النَّبِيُّ يُبْعَثُ إِلَى قَوْمِهِ خَاصَّةً، وَبُعِثْتُ إِلَى النَّاسِ عَامَّةً)).

ژ جابری کوری عبدالله - خودی ژ ههردووکا رازی - کو پیغمبهری ﷺ گوت: ((پینچ تشت بو من بیت هاتینه دان ، بو چ پیغمبهری بهری من نه هاتینه دان : ب ترسی نه زی هاتیمه ب سه ریخستن دوورتیا هه یقه کی ، وعهرد بو من یی بوویه مزگهفت و پاقری ، فیجا هه کهسه کی ژ ئومهتا من نفیژ بگهتی بلا نفیژی بکهت ، ودهسکهفتی بو من یین هاتینه هه لالکرن و بهری من نهو بو کهسی د هه لال نه بوون ، و شه فاعهت بو من یا هاتییه دان ، و هه پیغمبهره که بو مللهتی خو ب تاییهتی دهاته هه نارتن ، و نهز بو مرو فان - و نه جنان - هه میان یی هاتیمه هه نارتن)).

بابُ الحیض

بابه تی عهده تی هه یقانه (حهیز)

٤٤. عَنْ عَائِشَةَ رضي الله عنها: ((أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ أَبِي حُبَيْشٍ رضي الله عنها : سَأَلَتِ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَتْ: إِنِّي أَسْتَحَاضُ فَلَا أَطْهَرُ، أَفَادَعُ الصَّلَاةَ؟ قَالَ: لَا، إِنَّ ذَلِكَ عِرْقٌ، وَلَكِنْ دَعِيَ الصَّلَاةَ قَدَرُ الْأَيَّامِ الَّتِي كُنْتَ تَحِيضِينَ فِيهَا، ثُمَّ اغْتَسَلِي وَصَلِّي)).
وفي رواية ((وَلَيْسَتْ بِالْحَيْضَةِ، فَإِذَا أَقْبَلَتِ الْحَيْضَةُ: فَاتْرَكِي الصَّلَاةَ فِيهَا، فَإِذَا ذَهَبَ قَدْرُهَا فَاغْسِلِي عَنْكَ الدَّمَ وَصَلِّي)).

ژ عائیشایي -خودی ژي رازیت- ((کو فاطیما کچا ئه بی حوبه یشی پرسیار ژ پیغه مبهري کر ﷺ و گوتی : نه ز بهرده وام خوینی دینم ئهري نفیژا بهیلم ؟ گوتی : نه خیر ، نهو ئیشه که (رهه که) ، به لی نفیژا نه که ته مهت نهوان روژیت تو بهري هینگی دکه تیه تیدا بو بی نفیژا پاشی سهري خو بشوو -نه گهر نهو روژ خلاس بوون- و پاشی نفیژا بکه)) .

ود ریوایه ته کا دی دا ((نهو نه خوینا عده تی یه ، هه رجاره کا که تیه دحه یزی : هندی تو بمینه تیدا نفیژا نه که ، نه گهر ده می حه یزا ته ب دوو ماهیک هات تو سهري خو ژ خوینی بشوو پاشی نفیژیت خو بکه))

٤٥. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا ((أَنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ أَسْتَحِيضَتْ سَبْعَ سِنِينَ ، فَسَأَلَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنْ ذَلِكَ ؟ فَأَمَرَهَا أَنْ تَغْتَسِلَ ، فَقَالَ : هَذَا عِرْقٌ ، قَالَتْ : فَكَأَنْتُ تَغْتَسِلُ لِكُلِّ صَلَاةٍ)) .

ژ عائیشایي -خودی ژي رازیت- ((کو ئوم حه بیبه هفت سالا که ته د ئیستیحازی دا ، ئینا پرسیار ژ پیغه مبهري کر ﷺ ده رباره ی هندی ؟ ئینا فه رمانا وی کر کو نهو سهري خو بشوت و گوتی : نهو رهه که ، گوت : نهوی سهري خو بو هه ر نفیژه کی دشو ویشته))

٤٦. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ : ((كُنْتُ أَغْتَسِلُ أَنَا وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ ، كِلَانَا جُنُبٌ)) .

ژ عائیشایي -خودی ژي رازیت- کو وی گوت : ((من و پیغه مبهري خودی ﷺ پیکفه سهري خو دشو ویشته ژ ئیک ئامان دا ، وئهم هه ردوو ب جه نابهت بوین))

٤٧. ((وَكَانَ يَأْمُرُنِي فَأَتِزِرُ ، فَيَبَاشِرُنِي وَأَنَا حَائِضٌ)) .

و دا فه‌رمانا من که‌ت من جلکیّ خو ل سهر خو دشداند و دا ئیته ده‌ف من -بیّ کرنا جیماعی- و نه‌ز د عده‌دیا خو دا بووم .

٤٨. ((وَكَانَ يُخْرِجُ رَأْسَهُ إِلَيَّ ، وَهُوَ مُعْتَكِفٌ ، فَأَغْسِلُهُ وَأَنَا حَائِضٌ)).

و دا سهریّ خو که‌ته د غورفیّ فه و نه‌و د ئیعتیکافیّ دا بوو ، من بو دشوویشت و نه‌ز د عده‌دتییّ خو دا بووم .

٤٩. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: ((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَتَكَبَّرُ فِي حِجْرِي وَأَنَا حَائِضٌ ، فَيَقْرَأُ الْقُرْآنَ)).

ژ عائیشاییّ -خودی ژیی رازیبت- گوت : ((پیغه‌مبه‌ریّ خودیّ ﷺ د کوشا من دا خو دریژر دکر ، و نه‌ز د عده‌دیا هه‌یقانه دا بووم ، و دا قورناییّ خوینت))

٥٠. عَنْ مُعَاذَةَ بِنْتِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَتْ: ((سَأَلْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَقُلْتُ: مَا بَالُ الْحَائِضِ تَقْضِي الصَّوْمَ، وَلَا تَقْضِي الصَّلَاةَ؟ فَقَالَتْ: أَحْرُورِيَّةٌ أَنْتِ؟ فَقُلْتُ: لَسْتُ بِحَرُورِيَّةٍ ، وَلَكِنِّي أَسْأَلُ. فَقَالَتْ: كَانَ يُصَيِّبُنَا ذَلِكَ ، فَنُؤَمِّرُ بِقَضَاءِ الصَّوْمِ ، وَلَا نُؤَمِّرُ بِقَضَاءِ الصَّلَاةِ)).

ژ موعاذا کچا عبدالله کو وی گوت : ((من پرسیار ژ عائیشایی کر -خودی ژیی رازیبت- ومن گوتی: بوچی نه‌و ژنکا د عده‌دیا هه‌یقانه دا روژییّت خو قه‌زا دکه‌ت ، و نفیژییّت خو قه‌زا ناکه‌ت ؟ نه‌وی گوت : ما تو ژ حه‌روریا ؟ من گوت : نه‌ز نه‌یا "حه‌روریمه" ، هه‌ما به‌س پرسیاره نه‌زا دکهم ، ئینا گوت : نه‌و به‌سهریّ مه ده‌ات ، فه‌رمانا مه ده‌اته کرن نه‌م روژییّت خو قه‌زا بکه‌ین ، و فه‌رمان ل مه نه‌ده‌اته کرن کو نفیژا قه‌زا بکه‌ین)).

- حەرورى: ئەڤە بەحسى دەرڤەرە كى يە ل كوفە ، كو خەوار ج لى كۆمڤه بىوون ،
وعائىشايى ئەڤ گوتنه گوتى : چونكى ژ بىروباوهرين وان بوو كو ئەو ژنكا دبى
نقىز يادا دى نقىزىت خو قەزا كەت . -وەرگىر-

کتاب الصلاة
پہرتوکا نفیضان
باب المواقیت
بابہ تی دہمی نفیژی

۵۱. عَنْ أَبِي عَمْرٍو الشَّيْبَانِيِّ وَاسْمُهُ سَعْدُ بْنُ إِیَاسٍ - قَالَ: حَدَّثَنِي صَاحِبُ هَذِهِ الدَّارِ - وَأَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى دَارِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رضی اللہ عنہ قَالَ: ((سَأَلْتُ النَّبِيَّ ﷺ: أَيُّ الْأَعْمَالِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ؟ قَالَ: الصَّلَاةُ عَلَى وَقْتِهَا. قُلْتُ: ثُمَّ أَيُّ؟ قَالَ: بِرُّ الْوَالِدَيْنِ، قُلْتُ: ثُمَّ أَيُّ؟ قَالَ: الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، قَالَ: حَدَّثَنِي بِهِنَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَلَوْ اسْتَزَدْتُهُ لَزَادَنِي)).

ژئبو عمری شهبانی - نافی وی سہعدی کوری ئیاسی یہ - گوت : خودانی فی خانی بو من گوت - و دہستی خو دریزکر بوو مالا عبد الله کوری مسعودی خودی ژئ رازیت - گوت : ((من پرسیار ژ پیغمبری ﷺ کر ئہری کیش کار لدہف خودی شریترہ ؟ گوت : نفیژا لدہمی وی ، من گوت : پاشی کیشک ؟ گوت : باشیا دگهل دایک و بابا ، من گوت : پاشی کیشک ؟ گوت : جیہادا درییا خودی دا . گوت : پیغمبری ﷺ ئہفہ بو من گوتن وئہ گہر من داخازا ہیشتا ژئ کربا دا بو من بیژیت))

۵۲. عَنْ عَائِشَةَ رضی اللہ عنہا قَالَتْ: ((لَقَدْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي الْفَجْرَ، فَيَشْهَدُ مَعَهُ نِسَاءٌ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ، مُتَلَفَعَاتٍ بِمُرُوطِهِنَّ ثُمَّ يَرْجِعْنَ إِلَى بُيُوتِهِنَّ مَا يَعْرِفُهُنَّ أَحَدٌ، مِنْ الْغَلَسِ)).

ژ عایشایی - خودی ژئی رازیت - گوت : ((پیغمبه ری خودی ﷺ نفیژا سپیدی دکر، وهندهک ژ ژنکین خودان باوهر نفیژ دگهل دکر و نهوا پاته د خو وهر کرن ، پاشی دا زفرنه مالین خو و کهسه کی نهو نه دنباسین ، ژبه ر تارباتیا شهقی))
 ۵۳. عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رضی اللہ عنہ قَالَ: ((كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُصَلِّي الظُّهْرَ بِالْهَاجِرَةِ، وَالْعَصْرَ - وَالشَّمْسُ نَقِيَّةٌ وَالْمَغْرِبَ إِذَا وَجَبَتْ، وَالْعِشَاءَ أَحْيَانًا وَأَحْيَانًا إِذَا رَأَوْهُمْ اجْتَمَعُوا عَجَلًا. وَإِذَا رَأَوْهُمْ أَبْطَأُوا آخَرَ، وَالصُّبْحُ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُصَلِّيهَِا بَغَلَسٍ)).

ژ جابری کوری عبدالله - خودی ژ وان هردوو کا رازیت - گوت : ((پیغمبه ری ﷺ نفیژا نیفرو دکر ل وی ده می دنیا گهله کا گهرم، و نفیژا نیفاری هیشتا روژ یا روهن ، و نفیژا مه غره ب ده می روژ دجوو خاری، و نفیژا عهیشا هندهک جارا زیکا دکر و هندهک جارا گیرو دکر، نه گهر دیت با هه می بیت کو موبین دا زیکا کهت، و نه گهر هه می حازر نه بان دا گیرو کهت، و پیغمبه ری ﷺ نفیژا سپیدی ل تارباتیی دکر))

۵۴. عَنْ أَبِي الْمُنْهَالِ سَيَّارِ بْنِ سَلَامَةَ قَالَ: ((دَخَلْتُ أَنَا وَأَبِي عَلَى أَبِي بَرَزَةَ الْأَسْلَمِيِّ، فَقَالَ لَهُ أَبِي: حَدَّثْنَا كَيْفَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُصَلِّي الْمَكْتُوبَةَ؟ فَقَالَ: كَانَ يُصَلِّي الْهَجِيرَ - وَهِيَ الَّتِي تَدْعُوْنَهَا الْأُولَى - حِينَ تَدْحَضُ الشَّمْسُ، وَيُصَلِّي الْعَصْرَ - ثُمَّ يَرْجِعُ أَحَدُنَا إِلَى رَحْلِهِ فِي أَقْصَى الْمَدِينَةِ وَالشَّمْسُ حَيَّةٌ. وَنَسِيتُ مَا قَالَ فِي الْمَغْرِبِ. وَكَانَ يَسْتَحِبُّ أَنْ يُؤَخَّرَ مِنَ الْعِشَاءِ الَّتِي تَدْعُوْنَهَا الْعَتَمَةَ. وَكَانَ يَكْرَهُ النَّوْمَ قَبْلَهَا، وَالْحَدِيثُ بَعْدَهَا. وَكَانَ يَنْفَتِلُ مِنْ صَلَاةِ الْغَدَاةِ حِينَ يَعْرِفُ الرَّجُلَ جَلِيسَهُ. وَكَانَ يَقْرَأُ فِيْهَا بِالسِّتَيْنِ إِلَى الْمِائَةِ)).

و ژ نه بو مینهالی سه ییاری کوری سه لامه ی گوت : ((نهز و بابی خو چوبینه دهف نه بو بهرزه بی نه سه له می ، ئینا بابی من گوتی : بو مه بیژه پیغمبه ری ﷺ چهوا نفیژیت فهرز

دکړن ؟ ئینا گوت : ئهوی نفیژا هاجیره - ئانکو نیفرو - دکر ئهوا هوین دیژنی یا ئیکې دهمی روژ بو لایې ئافابوونی مهیل (خار) دبوو ، و پستی هینگی دا نفیژا ئیقاری که تن ، و ئیک ژ مه پستی نفیژی دا چیته مالا خول دووماهیکا مه دینی و هیشتا روژ یا گهش ، و من ژیر کر کانی چ به حسی یا مه غروب کر ، و ئهوی حه ز دکر نفیژا عهیشا گیر و که ت ئهوا هوین دیژنی عه ته مه - ئانکو تاریا تیا شه فی - ، و ئهوی حه ز ژ نفستنا بهری وی نه دکر ، و ئاخفتنا پستی وی ، و ژ نفیژا سپیدی خلاس دبوو وهختی ئیکې یی بره خ خوقه نیاسیبا ، و ئهوی شیست ئایه تا هه تا سه دا تیدا دخاندن)).

۵۵. عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ : أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ : ((مَلَأَ اللَّهُ قُبُورَهُمْ وَيُوتِيهِمْ نَارًا ، كَمَا شَغَلُونَا عَنِ الصَّلَاةِ الْوُسْطَى حَتَّى غَابَتِ الشَّمْسُ)). وَفِي لَفْظٍ لِمُسْلِمٍ ((شَغَلُونَا عَنِ الصَّلَاةِ الْوُسْطَى - صَلَاةِ الْعَصْرِ - ثُمَّ صَلَّاهَا بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ)).

ژ عهلی - خودی ژی رازیت - : کو پیغه مبهری ﷺ روژا کولانا خه نده کی گوت ((خودی ئاگری بیخته دمال و قه برین وان دا ، کانی چهوا ئهوان ئهم مژوویل کرین ژ نفیژا ناخی هه تا کو روژ ئافابوی)) و دریوایه تا موسلمی دا ((ئهوان ئهم مژوویل کرین ژ نفیژا ناخی - نفیژا ئیقاری - و پاشی ئهوا کر دناقبه را نفیژا مه غروب و عهیشادا))

۵۶. وَلَهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : ((حَبَسَ الْمُشْرِكُونَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنِ صَلَاةِ الْعَصْرِ ، حَتَّى احْمَرَّتِ الشَّمْسُ أَوْ اصْفَرَّتْ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : شَغَلُونَا عَنِ الصَّلَاةِ الْوُسْطَى صَلَاةِ الْعَصْرِ مَلَأَ اللَّهُ أَجْوَأَهُمْ وَقُبُورَهُمْ نَارًا ، أَوْ قَالَ حَشَا اللَّهُ أَجْوَأَهُمْ وَقُبُورَهُمْ نَارًا)).

ههروه سا ژ وی کو عبدالله کوری مه سعودی گوت : ((موشرکان پیغه مبهر ﷺ ژ کرنا نفیژا ئیقاری گیر و کر ، هه تا کو تیشکا روژی سوور یان زهر بوی ، ئینا

پیغمبر ﷺ گوت : ئەوان ئەم مژوول کرین ژ کرنا نفیژا نافی - نفیژا ئیشاری - ،
خودی هناف و گورپت وان تژی ناگر بکەت ، یان گوت خودی هناف و گورپت وان
پرکەت ژ ناگری))

۵۷. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رضی اللہ عنہما قَالَ: ((أَعْتَمَ النَّبِيُّ ﷺ بِالْعِشَاءِ. فَخَرَجَ عُمَرُ، فَقَالَ:
الصَّلَاةُ، يَا رَسُولَ اللَّهِ. رَقَدَ النَّسَاءُ وَالصَّبِيَّانُ. فَخَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ وَرَأْسُهُ يَقْطُرُ مَاءٌ
يَقُولُ: لَوْلَا أَنْ أَشَقَّ عَلَى أُمَّتِي - أَوْ عَلَى النَّاسِ - لَأَمَرْتُهُمْ بِالصَّلَاةِ هَذِهِ السَّاعَةَ)).
ژ عبدالله کوری عەباسی -خودی ژ هەردوو کا رازیت- گوت : ((پیغمبر ﷺ
نفیژا عەیشا گیر و کر و لی کرە درەنگ ، ئینا عومەر دەرکەت و گوت : نفیژا
پیغمبری خودی ، ژنک و زارۆک نفسن ، پیغمبر ﷺ دەرکەت و چپکیت نافی ژ
سەری وی دکەتن و گوت : ئەگەر لێبەر ئومەتا من زەحمەت نەبا -یان لێسەر
خەلکی - ئەز دا فەرمانا وان کەم ب نفیژی لقی دەمی بکەن)) .

۵۸. عَنْ عَائِشَةَ رضی اللہ عنہا : أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((إِذَا أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ، وَحَضَرَ الْعِشَاءُ، فَأَبْدَأُوا
بِالْعِشَاءِ)) وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ رضی اللہ عنہما نَحْوَهُ..

ژ عائیشای -خودی ژ رازیت- ، کو پیغمبر ﷺ گوت : ((ئەگەر قامەتا نفیژی
هاتە گرن ، و شیف (خارنا مەغرەب) هاتە دانان ، هوین دەست ب شیف خارنی
بکەن)) و ژ عبد الله کوری عومەری ژ نیژیکی قی ئاخفتنی ژ وی هاتیە
فە گوهاستن.

۵۹. وَلِمُسْلِمٍ عَنْ عَائِشَةَ رضی اللہ عنہا قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((لَا صَلَاةَ بِحَضْرَةِ
طَعَامٍ، وَلَا وَهُوَ يَدْفَعُهُ الْأَخْبَثَانِ)).

ولدهف موسلمى ژ عائشايى -خودى ژى رازيت- گوت : من گوھل پیغه مبهرى
 بوو ﷺ دگوت: ((نينه نفیژ لدهمى دانانا خارنى و نهو كهسى تهنگاف ب تاره تا زراڅ
 و ستویر)).

۶۰. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنه قَالَ: ((شَهِدَ عِنْدِي رَجُلٌ مَرَضِيٌّ - وَأَرْضَاهُمْ
 عِنْدِي عُمُرٌ - أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنِ الصَّلَاةِ بَعْدَ الصُّبْحِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ ، وَبَعْدَ
 الْعَصْرِ حَتَّى تَغْرُبَ)).

ژ عبدالله كورى عه عباسى -خودى ژ وان ههردوو كا رازيت- گوت : ((هندهك
 زهلام لدهف من بوون نهو بوون ييت خودى ژ وان رازى -ويى ژ خرا پتر خودى
 ژى رازى لدهف من عومهر بوو- كو پیغه مبهرى ﷺ نهى كر ژ كرنا سوننه تا پشتى
 نفیژا سپیډى هه تا كو روژ دهر دكه فیت ، و پشتى نفیژا ئیقارى هه تا كو روژ ئاڅا
 دبیت))

۶۱. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رضي الله عنه عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: ((لَا صَلَاةَ بَعْدَ الصُّبْحِ
 حَتَّى تَرْتَفِعَ الشَّمْسُ ، وَلَا صَلَاةَ بَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى تَغِيبَ الشَّمْسُ)).

ژ نه بو سه عیډى خودى -خودى ژى رازيت- كو پیغه مبهرى خودى ﷺ گوت : ((
 نینه نفیژ پشتى نفیژا سپیډى هه تا كو روژ بلند دبیت ، و نینه نفیژ پشتى نفیژا ئیقارى
 هه تا كو روژ ئاڅا دبیت))

وفي الباب عن علي بن أبي طالب، وعبد الله بن مسعود، وعبد الله بن عمر بن
 الخطاب، وعبد الله بن عمرو بن العاص، وأبي هريرة، وسمرة بن جندب، وسلمة
 بن الأكوع، وزيد بن ثابت ومعاذ بن جبل، ومعاذ بن عفرأ، وكعب بن مرة، وأبي

أَمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ، وَعَمْرٍو بْنِ عَبْسَةَ السُّلَمِيِّ، وَعَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، وَالصَّنَابَحِيِّ، وَلَمْ يَسْمَعْ مِنْ
النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

ولسهر فی بابہ تی حہ دیس یّت ہاتینہ فہ گوہاستن ژ عہ لیّ کورّی ئەبو طالبی ،
وعبدالله کورّی مہ سعودی ، وعبد الله کورّی عومہری کورّی خہ ططابی ، وعبد الله
کورّی عہ مری کورّی عاصی ، وئەبو هورہرہی ، وسہ موری کورّی جوندوبی ،
وسہ لہمی کورّی ئە کوہ عی ، وزہیدی کورّی ثابتی ، وموعادی کورّی جہبہ لی ،
وموعادی کورّی عہ فرائی ، وکە عبی کورّی مورہی ، وئەبو ئومامی باہلی ، وعہ مری
کورّی عہ بسی سولہ می ، وعائیشایّ خودی ژ ھەمیا رازیست ، وصہ ناجی وئەوی ژ
پیغەمبەری صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ گوہلی نہ بو یہ .

٦٢. عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ((أَنَّ عَمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ إِجَاءَ يَوْمَ الْخُنْدَقِ بَعْدَ مَا غَرَبَتِ
الشَّمْسُ فَجَعَلَ يَسُبُّ كُفَّارَ قُرَيْشٍ، وَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا كِدْتُ أُصَلِّيَ الْعَصْرَ-
حَتَّى كَادَتِ الشَّمْسُ تَغْرُبُ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: وَاللَّهِ مَا صَلَّيْتُهَا. قَالَ: فَقُمْنَا إِلَى
بَطْحَانَ، فَتَوَضَّأَ لِلصَّلَاةِ، وَتَوَضَّأْنَا لَهَا، فَصَلَّى الْعَصْرَ بَعْدَ مَا غَرَبَتِ الشَّمْسُ. ثُمَّ
صَلَّى بَعْدَهَا الْمَغْرِبَ)).

ژ جابری کورّی عبد الله -خودی ژوان ھەردوو کا رازیست- : ((عومہری کورّی
خە ططابی -خودی ژێ رازیست- روژا خەندەقی ھات پشتی روژ ئافا بوی ، ئینا
خەبەر گوته کافریت قورەیشیا و گوت : یا پیغەمبەری خودی من نفیژا ئیقاری یا
کری و نیریک بوو روژ دا چیتە خاری ، ئینا پیغەمبەری صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ گوت : ب خودی ھیشتا
من نہ کریہ ، جابری گوت : ئینا ئەم چوینہ بوطحانی -جہہ کە دناقبەرا مەدینی و
مە ککەھی- ئینا دەستنفیژا خو بو نفیژی شووت و مە ژێ بو وی شووشت ، و نفیژا
ئیقاری کر پشتی روژ ئافا بوی ، و پشتی ھینگی یا مە غروب کر))

باب فضل الجماعة وجوبها

بابه تی خیرا نفیثا ب جماعت و واجب بوونا وی

۶۳. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضی اللہ عنہما : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ : ((صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ أَفْضَلُ مِنْ صَلَاةِ الْفَذِّ بِسَبْعٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً)).

ژ عبد الله کوری عومهری - خودی ژ هردووکا رازیست - کو پیغمبره ری خودی ﷺ گوت : ((نفیثا ب جماعت ب خیرتره ژ نفیثا بتی ب بیست و هفت دهره جا)).

۶۴. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی اللہ عنہ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : ((صَلَاةُ الرَّجُلِ فِي الْجَمَاعَةِ تُصَعَّفُ عَلَى صَلَاتِهِ فِي بَيْتِهِ وَفِي سُوقِهِ خَمْسًا وَعِشْرِينَ ضِعْفًا ، وَذَلِكَ : أَنَّهُ إِذَا تَوَضَّأَ ، فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ . ثُمَّ خَرَجَ إِلَى الْمَسْجِدِ لَا يُخْرِجُهُ إِلَّا الصَّلَاةُ لَمْ يَخْطُ خَطْوَةً إِلَّا رُفِعَتْ لَهُ بِهَا دَرَجَةٌ ، وَحُطَّ عَنْهُ بِهَا خَطِيئَةٌ . فَإِذَا صَلَّى لَمْ تَزَلْ الْمَلَائِكَةُ تُصَلِّي عَلَيْهِ ، مَا دَامَ فِي مُصَلَاةٍ : اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ ، اللَّهُمَّ ارْحَمْهُ ، وَلَا يَزَالُ فِي صَلَاةٍ مَا انْتَهَرَ الصَّلَاةَ)).

ژ ئه بو هورهره ری - خودی ژی رازیست - گوت : پیغمبره ری خودی ﷺ گوت : ((نفیثا زهلامی ب جماعت بخیرتره ژ نفیثا وی ل مالا وی ل بازاری وی ب بیست و پینج جارا ، ئهفه ژی ئه گهر دهستنفیث شوویش و باش شوویش ، و پاشی بدرکه فیت بو مزگهفتی و دهرکه تنای بهس ژ بهر نفیثی بیت ، نینه ئه و پینگافه کی بهافیت ئیلادی پیشفه دهره جه کی ئیته بلندکرن ، و گونه هه ک ئیته ژیرن ، ئه گهر نفیث کر مه لائیکهت دی ههر صله و اتا دهنه سهر وی هندی ئه و بمینته ل جهی خو و دی بیژن : یا خودی تو صله و اتا بدهیه سهر یا خودی تو گونه هین وی ژی بهی ، یا

خودی تۆ دلو قانیی پی بهی ، و نهو ههر دی مینته د نفیژی دا هندی نهو ل هیفا
 نفیژی بیت))

۶۵. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی اللہ عنہ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((أَثْقُلُ الصَّلَاةِ عَلَى الْمُنَافِقِينَ: صَلَاةُ الْعِشَاءِ ، وَصَلَاةُ الْفَجْرِ. وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِيهَا لَأَتَوْهَا وَلَوْ حَبَوًّا. وَلَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَمَرَ بِالصَّلَاةِ فَتَقَامَ ، ثُمَّ أَمَرَ رَجُلًا فَيُصَلِّيَ بِالنَّاسِ ، ثُمَّ أَنْطَلِقَ مَعِيَ بِرِجَالٍ مَعَهُمْ حُزْمٌ مِنْ حَطَبٍ إِلَى قَوْمٍ لَا يَشْهَدُونَ الصَّلَاةَ ، فَأُحَرِّقَ عَلَيْهِمْ بُيُوتَهُمْ بِالنَّارِ)).
 ژ نهبو هورهیره ی -خودی ژ ی رازیبت- گوت : پیغه مبهری خودی ﷺ گوت :
 ((گرانترین نفیژ ل سهر مروثین دوو رووی : نفیژا عهیشا و نفیژا سپیدی ، و نه گهر
 نهوان زانیبا کانی چ خیر تیدایه نهو دا نیی خو نه گهر ل سهر چهله پکا هاتبانه ، و من
 کره دلی خو نهز فهرمانی بکه م قامه تا نفیژی بهیته گرتن ، و پاشی فهرمانا زه لامه کی
 بکه م کو نفیژی ل بهر سینگا خه لکی بکه ت ، پاشی هنده ک زه لاما دگهل خو بیهم و
 هنده ک ملیت دارا دگهل وان بیهم وقه ستا وان مروفا بکه م نهو یت نه هیسه نفیژی ، و
 خانین وان ل سهر وان بسوزم))

۶۶. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضی اللہ عنہ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((إِذَا اسْتَأْذَنْتَ أَحَدَكُمْ أَمْرًا ثُمَّ إِلَى الْمَسْجِدِ فَلَا يَمْنَعُهَا. قَالَ: فَقَالَ بِلَالُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ: وَاللَّهِ لَمَنْعُهَا. قَالَ: فَأَقْبَلَ عَلَيْهِ عَبْدُ اللَّهِ ، فَسَبَّهُ سَبًّا شَيْنًا ، مَا سَمِعْتُهُ سَبَّهُ مِثْلَهُ قَطُّ ، وَقَالَ: أَخْبِرْكَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَتَقُولُ: وَاللَّهِ لَمَنْعُهَا؟)) وَفِي لَفْظٍ ((لَا تَمْنَعُوا إِمَاءَ اللَّهِ مَسَاجِدَ اللَّهِ)).

ژ عبدالله کوری عومه ری -خودی ژ ههردوو کا رازیبت- کو پیغه مبهری ﷺ گوت :
 ((نه گهر ژنکا ئیک ژ ههوه داخاز کر بجیته مزگه فتی بلا نهو ریگری لی نه که ت ،
 گوت : ئینا بیلالی کوری عبدالله گوت : ب خودی نه م دی ریگری لی کهین ، گوت

: ئىنا عبد الله ى بهريخودايى و گهلهك گوتيت كريت گوتنى من چ جارا نهديتیه كو
 نهوى نهو گوتنه گوتين ، و گوت : نهزى بو ته گوتنا پيغمبهري ﷺ فه دگوهرم و تو
 يى ديترى نه دى ريگرى لى كهين ؟)) ود ريوايهته كا دى دا ((هوين ريگرى نه كهين
 ل بهنيين خودى بو مزگهفتين خودى)).

۶۷. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: ((صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ رَكَعَتَيْنِ قَبْلَ الظُّهْرِ ،
 وَرَكَعَتَيْنِ بَعْدَهَا ، وَرَكَعَتَيْنِ بَعْدَ الْجُمُعَةِ ، وَرَكَعَتَيْنِ بَعْدَ الْمَغْرِبِ ، وَرَكَعَتَيْنِ بَعْدَ
 الْعِشَاءِ)).

ژ عبدالله كورى عومهرى -خودى ژ ههر دوو كا رازيت- گوت : ((من دگهل
 پيغمبهري خودى ﷺ نفيز كر : دوو رو كهت بهري نيقر و ، و دوو رو كهت پشتى
 وى ، و دوو رو كهت پشتى نهيني ، و دوو رو كهت پشتى مه غره ب ، و دوو
 رو كهت پشتى عهشا))
 وَفِي لَفْظٍ: ((فَإِمَّا الْمَغْرِبُ وَالْعِشَاءُ وَالْجُمُعَةُ: فَنِي بَيْتِهِ)).

ود ريوايهته كا دى دا : ((هنديكه ركعتيت مه غره ب و عهشا و نهيني بون : ل مالا
 خو دكرن))

وَفِي لَفْظٍ: أَنَّ ابْنَ عُمَرَ قَالَ: حَدَّثَنِي حَفْصَةُ: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ: ((كَانَ يُصَلِّي سَجْدَتَيْنِ
 خَفِيفَتَيْنِ بَعْدَ مَا يَطْلُعُ الْفَجْرُ. وَكَانَتْ سَاعَةً لَا أَدْخُلُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فِيهَا)).

ود ريوايهته كا دى دا : كو كورى عومهرى گوت : حه فصايى بو من گوت : ((كو
 پيغمبهري ﷺ دوو رو كهتتين سفك دكرن پشتى دهر كهفتنا سپيدى ، و نهو ده مهك
 بوو نهز تيدا نه دجوومه دهف پيغمبهري ﷺ))

۶۸. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: ((لَمْ يَكُنِ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى شَيْءٍ مِنَ النَّوَافِلِ أَشَدَّ تَعَاهُداً مِنْهُ عَلَى رَكَعَتَيِ الْفَجْرِ)).

ژ عائشای -خودی ژى رازیت- گوت : ((پیغمبرى ﷺ گهلهك گرنكى نه ددا کرنا چ نفیژیت سوننهت وهكى ههر دوو روکعهتین سپیدی))
وفي لَفْظٍ مُّسْلِمٍ: ((رَكَعَتَا الْفَجْرِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا)).
و دریوایه تا موسلمی دا ((ههر دوو روکعهتین -بهری- نفیژا سپیدی ب خیرترن ژ دونیایی و نهو تشتی د دونیایی دا))

بابُ الْأَذَانِ وَالْإِقَامَةِ بابه تی بانگدان و قامه تگرتنی

۶۹. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((أَمَرَ بِلَالٌ أَنْ يَشْفَعَ الْأَذَانَ ، وَيُوتِرَ الْإِقَامَةَ)).
ژ نه نه سی کوری مالکی -خودی ژى رازیت- گوت : ((پیغمبرى ﷺ فهرمانا بیالی کر کو بانگی بکه ته جوت ، وثیقامه تی بکه ته کت)).

۷۰. عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ -وَهَبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ السُّوَائِيِّ- قَالَ: ((أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ فِي قُبَّةٍ لَهُ حَمْرَاءُ مِنْ أَدَمٍ - قَالَ: فَخَرَجَ بِلَالٌ بِوُضُوءٍ ، فَمِنْ نَاصِحٍ وَنَائِلٍ ، قَالَ: فَخَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ وَعَلَيْهِ حُلَّةٌ حَمْرَاءُ ، كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى بَيَاضِ سَاقِيهِ ، قَالَ: فَتَوَضَّأَ وَأَذَنَ بِلَالٌ ، قَالَ: فَجَعَلْتُ أَتَّبَعُ فَاهُ هَهُنَا وَهَهُنَا ، يَقُولُ يَمِينًا وَشِمَالًا: حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ ؛ حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ ثُمَّ رُكِزَتْ لَهُ عِزَّةٌ ، فَتَقَدَّمَ وَصَلَّى الظُّهْرَ وَالْعَصْرَ- رَكَعَتَيْنِ ، ثُمَّ لَمْ يَزَلْ يُصَلِّي رَكَعَتَيْنِ حَتَّى رَجَعَ إِلَى الْمَدِينَةِ)).

ژ ئه بو جوحه يفه ی - خودی ژى رازیت - وهه یی کوری عبد الله سوائی - کو وی گوت : ((ئەز ھاتمە دەف پیغه مبهری ﷺ و ئەو دخیفەتە کێ قە بوو ژ پیستی (جلدی) یا سوور ، گوت : بیلال دەرکەت دگەل ھندە ک ئافا دەستقیژ شوویشتی ، صەحابی چون ھندە کا دەستقیژ پی شوویشت وب ھندە کارا نە گە ھشت ھە ما ئەوا مایە ل دەف ھە قالین وان بکارینا ، گوت : پیغه مبهر ﷺ ژ خیفەتی دەرکەت و کراسە کێ سوور دہربوو ، و ھەروە کو ئەزی سە حدکە مە سپاتیا باقی ت وی ، گوت : پیغه مبهری ﷺ دەستقیژا خو شوویشت و بیلالی بانگ دا ، گوت : چاقیت من ل دووژ دەفی بیلالی چوون بو فی لای و بو وی لای ، (بو لایی راست و چەپی) دیژیت : وەر نە نفیژی ، وەر نە ئیفلە حی پاشی رومە کا بچووک بو دەر دی دا ھاتە چکلاندن ، و پاشی پیش کەت و نفیژا نیفرۆ و ئیقاری دوو روکەت کرن ، پاشی بەردەوام ھەر دوو روکەت دکرن حە تا کو زفریە مە دینی)).

۷۱. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: ((إِنَّ بِلَالًا يُؤَذِّنُ بِلَيْلٍ ، فَكُلُّوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يُؤَذِّنَ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ)).

ژ عبد الله کوری عومەری - خودی ژ ھەردوو کا رازیت - کو پیغه مبهری خودی ﷺ گوت : ((ھندیکە بیلالە ئەو ب شەفی بانگ ددەت ، ھوین بھون و قە خون ھە تا کو کوری ئوم مە کتووم بانگ ددەت)).

۷۲. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((إِذَا سَمِعْتُمُ الْمُؤَذِّنَ فَقُولُوا مِثْلَ مَا يَقُولُ يُؤَذِّنُ)).

ژ ئەبو سە عیدی خودی - خودی ژى رازیت - گوت : پیغه مبهری خودی ﷺ گوت : ((ئە گەر ھەو ھەو گەر ل بانگبێژی بوو ھوین وی بیژن یا ئەو دیژیت)) - ژبلی حی علی الصلاة و حی علی الفلاح ، مروژ دی بیژیت : لا حول ولا قوة الا بالله -

بابُ استقبَالِ القِبْلَةِ بابه تی به ریخودانا رووگه هی (قیبلی)

۷۳. عَنْ ابْنِ عُمَرَ رحمتهما: ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُسَبِّحُ عَلَى ظَهْرِ رَاحِلَتِهِ ، حَيْثُ كَانَ وَجْهُهُ ، يَوْمَئِذٍ بِرَأْسِهِ ، وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَفْعَلُهُ)).

وَفِي رِوَايَةٍ: ((كَانَ يُوتِرُ عَلَى بَعِيرِهِ)).

وَلِئْسَلِمٍ: ((غَيْرَ أَنَّهُ لَا يُصَلِّي عَلَيْهَا الْمُكْتُوبَةَ)).

وَلِلْبُخَارِيِّ: ((إِلَّا الْفَرَائِضَ)).

ژ عبدالله کوری عومهری -خودی ژ ی رازیست- گوت ((پیغمبره ری خودی ﷺ نفیژین سونهت لسه ر پشتا دهواری خو دکرن ، کانی بهری وی دکته کیری ، -بو روکوع و سجودا- دا سهری خو چه مینت)) و عبدالله کوری عومهری ژ ی نهؤ چه نده دکر ، و دریوایه ته کا دی دا ((نهوی نفیژا ویتزی لسه ر پشتا حیشترا خو دکر)) و دریوایه تا موسلمی دا ((بهلی نهوی نفیژیت فهرز لسه ر نه دکرن)) و دریوایه تا بوخاری دا ((ژبلی بیت فهرز)).

۷۴. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رحمتهما قَالَ: ((بَيْنَمَا النَّاسُ بِقُبَاءٍ فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ إِذْ جَاءَهُمْ آتٍ ، فَقَالَ: إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَدْ أُنْزِلَ عَلَيْهِ اللَّيْلَةَ قُرْآنٌ ، وَقَدْ أُمِرَ أَنْ يَسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ ، فَاسْتَقْبَلُوهَا. وَكَانَتْ وُجُوهُهُمْ إِلَى الشَّامِ ، فَاسْتَدَارُوا إِلَى الْكَعْبَةِ)).

ژ عبدالله کوری عومهری -خودی ژ ی رازیست- گوت : ((ناقبهینه کی مؤسلمان بیت نفیژا سپیدی دا ل مزگه فتا قوبائی که سهک هات و گازیکر : شقیدی هندهک نایهت بو پیغمبره ری ﷺ هاتینه خاری ، و فرمانا وی یا هاتیه کرن نهو به ریخو بده ته قیبلی -

که عیّ -، هوین ژى بهرى خو بدهنى . و بهرى وان ل شامى بوو ئینا هه می زفرین بو
لایى که عیّ)) .

۷۵. عَنْ أَنَسِ بْنِ سِيرِينَ قَالَ: ((اسْتَقْبَلْنَا أَنَسًا حِينَ قَدِمَ مِنَ الشَّامِ، فَلَقِينَاهُ بِعَيْنِ التَّمْرِ،
فَرَأَيْنَاهُ يُصَلِّي عَلَى حِمَارٍ، وَوَجْهُهُ مِنْ ذَا الْجَانِبِ - يَعْنِي عَنْ يَسَارِ الْقِبْلَةِ - فَقُلْتُ:
رَأَيْتُكَ تُصَلِّي لِغَيْرِ الْقِبْلَةِ؟ فَقَالَ: لَوْلَا أَنِّي رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَفْعَلُهُ مَا فَعَلْتُهُ)).

ئه نه سی کوری سیرینی گوت : ((ئهم چوینه پیشوازییا ئه نه سی ده می زفری ژ شامی ،
ئهم گه هشتینی ل (عين التمر) -نافی جهه کی یه- ، من دیت ئه وی یی نفیژی لسه
پشتا که ری دکهت ، و بهری وی یی ل فی لایى -ئانکو لایى چه پی یی قبیل- ئینا من
گوتی : من دیت ته نفیژ کر و بهری ته ل قبیل نه بوو ؟ گوت : هه که من نه دیت بایه
پیغه مبهری خودی ﷺ نه ف چه نه ده یا کری من ژى وه نه دکر)) .

بابُ الصُّفوفِ بابه تی ریزین نفیژی

۷۶. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضی اللہ عنہ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((سَوُّوا صُفُوفَكُمْ ، فَإِنَّ تَسْوِيَةَ الصُّفُوفِ مِنْ تَمَامِ الصَّلَاةِ)).

ژ نه نه سی کوری مالکی - خودی ژی رازیت - گوت : پیغه مبه ری خودی ﷺ گوت : ((ریژیت خو راست بکهن ، چونکی راستکرنا ریژا ژ تمامه تیا نفیژی یه)).

۷۷. عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رضی اللہ عنہ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((لَتَسَوَّنَّ صُفُوفَكُمْ أَوْ لِيَخَالِفَنَّ اللَّهُ بَيْنَ وُجُوْهِكُمْ)).

ژ نوعمانی کوری به شیر - خودی ژ هه ردوو کا رازیت - گوت : من گوهل پیغه مبه ری خودی بوو ﷺ دگوت : ((یان هوین دی ریژین خو راست کهن یان ژی خودی دی دلیت هه وه ژ به ریک بهت))

وَلِمُسْلِمٍ: ((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُسَوِّي صُفُوفَنَا ، حَتَّى كَأَنَّمَا يُسَوِّي بِهَا الْقِدَاحَ ، حَتَّى رَأَى أَنَّ قَدْ عَقَلْنَا عَنْهُ ، ثُمَّ خَرَجَ يَوْمًا فَقَامَ ، حَتَّى كَادَ أَنْ يُكَبَّرَ ، فَرَأَى رَجُلًا بَادِيًا صَدْرُهُ ، فَقَالَ: عِبَادَ اللَّهِ ، لَتَسَوَّنَّ صُفُوفَكُمْ أَوْ لِيَخَالِفَنَّ اللَّهُ بَيْنَ وُجُوْهِكُمْ)).

ولدهف موسلمی : ((پیغه مبه ری خودی ﷺ ریژین مه راست دکرن ، ههروه کو کانی چهوا تیر ب ریژ دکرن ، ههتا کو زانی کو ئهم ییت تیگه هشتین ، پاشی پوژه کی دهر کهفت ونیزیک بوو بیژیت الله اکبر - ئانکو دهست ب نفیژی بکهت - ، دیت زهلامه کی سینگى وی بی دیار بوو - پیچه کی ژ ریژی دهر کهت بوو - ، ئینا گوت : به نیین خودی یان هوین دی ریژیت خو راست کهن ، یان ژی خودی دی دلیت هه وه ژ به ریک بهت)).

۷۸. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه: ((أَنَّ جَدَّتَهُ مُلَيْكَةَ دَعَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لِبَطْنِهَا لِيُطْعِمَ صَنَعَتَهُ لَهُ، فَأَكَلَ مِنْهُ، ثُمَّ قَالَ: قُومُوا فَلَأُصَلِّيَ لَكُمْ؟ قَالَ أَنَسٌ: فَقُمْتُ إِلَى حَصِيرٍ لَنَا قَدْ اسْوَدَّ مِنْ طُولِ مَا لُبِسَ، فَنَضَحْتُهُ بِمَاءٍ، فَقَامَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَصَفَفْتُ أَنَا وَالْيَتِيمَ وَرَاءَهُ، وَالْعَجُوزُ مِنْ وَرَائِنَا. فَصَلَّى لَنَا رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ انْصَرَفَ)).

ژ نه نه سی کوری مالکی - خودی ژی رازی - ((کو پیرا وی مولیکا پیغمبر ﷺ بو خارنه کی گازی کر نه وی بو وی چیکریو، نه وی ژی ژی خار و پستی هینگی گوت: رابن دا نفیژه کی لهر سینگه هوه بکه؟ نه نه سی گوت: نه ژی رابوم من حیسیلکه کا مه ئینا و نهو رهش ببو هندی نه لهر رووینشت بووین، من هندهک ئاؤ لی کر وئینا، فیجا پیغمبری خودی ﷺ لهر راوهستی و نهز و ئیتیم لپشت وی راوهستیان، ویره ژن لپشت مه، دوو روکعت لهر سینگه مه کرن، وپاشی چوو)).

وَلِمُسْلِمٍ ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ صَلَّى بِهِ وَبِأُمَّهُ أَوْ خَالَتِهِ، قَالَ: فَأَقَامَنِي عَنْ يَمِينِهِ، وَأَقَامَ الْمَرْأَةَ خَلْفَنَا)).

ولدهف موسملی: ((کو پیغمبری خودی ﷺ نفیژه لهر سینگه وی و دهیکا وی یان خاله تا وی کر، گوت: نهز دانا مه لای راستی بی خو، و دهیکا من دانا پشت مه)).

۷۹. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنه: قَالَ: ((بُتُّ عِنْدَ خَالَتِي مَيْمُونَةَ. فَقَامَ النَّبِيُّ ﷺ يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ. فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ. فَأَخَذَ بِرَأْسِي فَأَقَامَنِي عَنْ يَمِينِهِ)).

ژ عبدالله کوری عهباسی - خودی ژ ههردوو کا رازی - گوت: ((نهز شهفه کی مامه لدهف خاله تا خو مه مومونی، پیغمبر ﷺ رابو و نفیژی شهفی، نه ژی رابوم

ولایئ وی یی چہ پی راوہستیم ، ئینا سہری من گرت و ئہز برمه لایئ خو یی
(راستی)

بابُ الإمامة

بابہ تی ئیمامہ تی (پیئش نفیژی)

۸۰. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی اللہ عنہ عَنِ النَّبِيِّ صلی اللہ علیہ وسلم قَالَ: ((أَمَّا يَحْشَى الَّذِي يَرْفَعُ رَأْسَهُ قَبْلَ الْإِمَامِ أَنْ يُحَوَّلَ اللَّهُ رَأْسَهُ رَأْسَ حِمَارٍ، أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ صُورَتَهُ صُورَةَ حِمَارٍ؟)).

ژ ئہبو ہوریرہی - خودی ژئ رازیٹ - کو پیغہمبہری صلی اللہ علیہ وسلم گوت : ((ئہری ما ئہو ناترسیت ئہوی سہری خو بہری ئیمامی رادکەت کو خودی سہری وی بکہتہ سہری کەری ، یان خودی وینہیی وی بکہتہ وینہیی کەری ؟))

۸۱. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی اللہ عنہ عَنِ النَّبِيِّ صلی اللہ علیہ وسلم قَالَ: ((إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ. فَلَا تَخْتَلِفُوا عَلَيْهِ. فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا، وَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا. وَإِذَا قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَقُولُوا: اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ. وَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا. وَإِذَا صَلَّى جَالِسًا فَصَلُّوا جُلُوسًا أَجْمَعُونَ)) ژ ئہبو ہوریرہی - خودی ژئ رازیٹ - کو پیغہمبہری صلی اللہ علیہ وسلم گوت : ((ہندیکہ ئیمامہ یی ہاتیہ دانان دال دوویف وی بچن ، ہوین د کریارین نفیژی دا دگہل وی موخالفا وی نہ کەن ، ئہ گەر گوت (اللہ اکبر) ہوین ژئ بیژن (اللہ اکبر) ، وئہ گەر چوو روکوئی ہوین ژئ ہہرنہ روکوئی ، وئہ گەر ژ روکوئی رابو و گوت : سمع اللہ لمن حمدہ ، ہوین بیژن : اللہم ربنا ولك الحمد ، وئہ گەر چوو سوجدی ہوین ژئ ہہرنہ سوجدی ، وئہ گەر رووینشتی نفیژکر ہوین ژئ ہہمی پیکفہ رووینشتی نفیژی بکہن)) .

۸۲. وَمَا فِي مَعْنَاهُ مِنْ حَدِيثِ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: ((صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي بَيْتِهِ وَهُوَ شَاكٍ ، فَصَلَّى جَالِسًا ، وَصَلَّى وَرَاءَهُ قَوْمٌ قِيَامًا ، فَأَشَارَ إِلَيْهِمْ: أَنْ اجْلِسُوا لِمَا أَنْصَرَفَ قَالَ إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ ، فَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا ، وَإِذَا رَفَعَ فَارْفَعُوا ، وَإِذَا قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لَنْ حَمْدَهُ فَقُولُوا: رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ ، وَإِذَا صَلَّى جَالِسًا فَصَلُّوا جُلُوسًا أَجْمَعُونَ)).

و وهك راما نا وی ژ حه دیسا عائشای -خودی ژ ی رازیست- گوت ((پیغمبره وی خودی ﷺ نفیژ ل مالا خو کر وئو یی نه ساخ بوو ، ئینا رووینشتی نفیژ کر ، وهه میا ژ پیافه نفیژ لپشت کر ، ئینا ئیشارهت کره وان کو روینه خاری ، پشتی نفیژ خلاص کری گوت : هندیکه ئیمامه یی هاتیه دانان دال دوو و وی بچن ، نه گهر چوو روکو عی هوین ژ ی هه رنه روکو عی ، وئه گهر رابوو هوین ژ ی رابن ، وئه گهر گوت: سمع الله لمن حمده ، هوین بیژن ربنا ولك الحمد ، وئه گهر رووینشتی نفیژ کر هوین هه می پیکفه رووینشتی نفیژ ی بکه ن))

۸۳. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ الْخَطْمِيِّ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: حَدَّثَنِي الْبَرَاءُ - وَهُوَ غَيْرُ كَذُوبٍ - قَالَ: ((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لَنْ حَمْدَهُ: لَمْ يَحْنِ أَحَدٌ مِّنَّا ظَهْرَهُ حَتَّى يَقَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سَاجِدًا ، ثُمَّ نَقَعَ سُجُودًا بَعْدَهُ)).

ژ عبدالله کوری یه زیدی خیمیی نه نصاری -خودی ژ ی رازیست- گوت : بهرائی بو من گوت - وئو نه یی دره وینه - گوت : ((پیغمبره وی خودی ﷺ ده می دگوت : سمع الله لمن حمده ، که سهک ژ مه پشتا خو نه دچه ماند هه تا کو پیغمبره وی خودی ﷺ چووبا سوجدی ، پاشی نهم ژ ی دا پشتی وی چینه سوجدی))

۸۴. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((إِذَا أَمَّنَ الْإِمَامُ فَأَمَّنُوا، فَإِنَّهُ مَنْ وَافَقَ تَأْمِينَهُ تَأْمِينَ الْمَلَائِكَةِ: غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ)).

ژ ئه‌بو هورهره‌ی -خودی ژێ رازیټ- کو پێغه‌مبه‌ری خودی ﷺ گوت: ((ئه‌گه‌ر ئیمامی گوت ئامین هوین ژێ دگه‌ل وی بیژن ئامین، چونکی ئه‌وی ئامینا وی بکه‌فته‌ دگه‌ل ئامینا مه‌لایکه‌تا: گونه‌هین وی یین بوری دی هینه ژیرن))

۸۵. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ لِلنَّاسِ فَلْيُخَفِّفْ فَإِنَّ فِيهِمُ الضَّعِيفَ وَالسَّقِيمَ وَذَا الْحَاجَّةِ، وَإِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ لِنَفْسِهِ فَلْيُطَوِّلْ مَا شَاءَ)).

ژ ئه‌بو هورهره‌ی -خودی ژێ رازیټ-: کو پێغه‌مبه‌ری خودی ﷺ گوت: ((ئه‌گه‌ر ئێک ژ هه‌وه‌ نفیژ ب خه‌لکی کر -ئانکو به‌ری وان- بلا سڤک بکه‌ت، چونکی ییټ لاواز و نه‌خۆش و خودان هه‌وجه‌یی ییټ دناڤ واندا هه‌ین، وئه‌گه‌ر ئێک ژ هه‌وه‌ نفیژ بو خو کر چه‌ند فیا بلا دریژ که‌ت)).

۸۶. عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: إِنِّي لَا تَأْخُرُ عَنْ صَلَاةِ الصُّبْحِ مِنْ أَجْلِ فُلَانٍ، مِمَّا يُطِيلُ بِنَا فِيهَا، قَالَ: فَمَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ غَضِبَ فِي مَوْعِظَةٍ قَطُّ أَشَدَّ مِمَّا غَضِبَ يَوْمَئِذٍ، فَقَالَ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّ مِنْكُمْ مُتَفَرِّينَ، فَأَيُّكُمْ أَمَّ النَّاسَ فَلْيُوجِزْ، فَإِنَّ مِنْ وَرَائِهِ الْكَبِيرَ وَالصَّغِيرَ وَذَا الْحَاجَّةِ)).

ژ ئه‌بی مه‌سه‌وودی ئه‌نصارێ به‌دری -خودی ژێ رازیټ- گوت: ((زه‌لامه‌ك هاته‌ ده‌ف پێغه‌مبه‌ری خودی ﷺ وگوتی: ئه‌ز نفیژا سپیدی گیرۆ دیم ژ به‌ر فلانی هندی نفیژی ب مه‌ دریژ ده‌کته‌، گوت: من چ جار پێغه‌مبه‌ر ﷺ نه‌دیت بوو د شیره‌ته‌کی دا زیده‌ تۆره‌ بووی وه‌کی وی رۆژی تۆره‌ بووی و گوت: گه‌لی خه‌لکی

هئدهك ژههوه ييت ههين خهلكي فهدرهفينن ، ههر كهسي ژ ههوه ئيمامهتيا خهلكي
كر بلا كورت كهت، چونكي لپشت وي دانعهمر و زارۆك و خودان ههوجهيي ييت
ههين)).

بابُ صفةِ صلاةِ النبي ﷺ

بابه تی چه وانیا نغیزا پیغه مبهری ﷺ

۸۷. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: ((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا كَبَّرَ فِي الصَّلَاةِ سَكَتَ هُنَيْهَةً قَبْلَ أَنْ يَقْرَأَ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي، أَرَأَيْتَ سُكُوتَكَ بَيْنَ التَّكْبِيرِ وَالْقِرَاءَةِ: مَا تَقُولُ؟ قَالَ: أَقُولُ: اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ. اللَّهُمَّ نَقِّنِي مِنْ خَطَايَايَ كَمَا يُنَقِّي الثَّوْبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ. اللَّهُمَّ اغْسِلْنِي مِنَ خَطَايَايَ بِالْمَاءِ وَالثَّلْجِ وَالْبَرَدِ)).

ژ نه بو هوریره ی -خودی ژئی رازیبت- گوت : ((پیغه مبهری خودی ﷺ پشتی گوتبا (الله اکبر) د نغیزئی دا دا پیچه کی خو گریت بهری فاتیحی بخونیت ، ئینا من گوتی : یا پیغه مبهری خودی ، دهیک و باییت من گوری ته بن ، نه ری نهو بیدهنگیاته دناقبهرا ته کبری و خاندنی دا تو هینگی چ دیبژی : گوت : نهز دیبژم : یا ره بی تو دناقبهرا من و گونه هین من دا دیر بیخی ، کانی چهوا ته دناقبهرا روژه لاتی و روژناقای دا دیر ئیخستی یه ، یاره بی من پاقر بکه ژ گونه هین من کانی چهوا جلکی سپی ژ قریژی پاقر دبیت ، یا ره بی من بشوو ژ گونه هین من ب ئافی و به فری و گز لوکی)).

۸۸. عَنْ عَائِشَةَ رضي الله عنها قَالَتْ: ((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَسْتَفْتِحُ الصَّلَاةَ بِالتَّكْبِيرِ، وَالْقِرَاءَةِ بِـ «الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ» وَكَانَ إِذَا رَكَعَ لَمْ يُشْخِصْ رَأْسَهُ وَلَمْ يُصَوِّبْهُ وَلَكِنْ بَيْنَ ذَلِكَ، وَكَانَ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ لَمْ يَسْجُدْ حَتَّى يَسْتَوِيَ قَائِمًا، وَكَانَ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ السَّجْدَةِ لَمْ يَسْجُدْ، حَتَّى يَسْتَوِيَ قَاعِدًا، وَكَانَ يَقُولُ فِي كُلِّ رَكَعَتَيْنِ التَّحِيَّةَ،

وَكَانَ يَفْرِشُ رِجْلَهُ الْيُسْرَى وَيَنْصِبُ رِجْلَهُ الْيُمْنَى ، وَكَانَ يَنْهَى عَنْ عُقْبَةِ الشَّيْطَانِ ،
وَيَنْهَى أَنْ يَفْتَرِشَ الرَّجُلُ ذِرَاعَيْهِ افْتِرَاشَ السَّبْعِ ، وَكَانَ يَخْتِمُ الصَّلَاةَ بِالتَّسْلِيمِ)) .

ژ عائیشایی -خودی ژى رازیت- گوت : ((پیغمبرى خودى ﷺ نفیژ ب گوتنا
(الله اکبر) دهستیډکر وخاندن ب (الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) و دهمی دجو رکوعی نه
سهری خو گهلهک بلند دکر ، ونه گهلهک نزم دکر بهی دنافهرا ههردوو کادا ، و دهمی
رادیو ژ روکوعی نه دجوو سوجدی ههتا کو راست بیا ، و دهمی سهری خو
ژ سوجدی راکر بانه دجو سوجدا دی، ههتا کو روینشتی راست بیا، و پشتی ههردو
رکعتا دا (ته حیاتی) خونیت، ودا لسهر پی خو پی چه پی روینیت ویی راستی دا
چکلینت، و نهی دکر ژ هندی زهلام ههردوو پیت خو چکلینت ولسهر ههردو
تلکیت خو روینيته خاری ودهستین خو بدانته عهردی، و نهی دکر زهلام دهستی
خو ههتا نهیشکی بدانته عهردی وهک دهبا، و نفیژ خلاص دکر ب سلاقی)).

۸۹. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضی الله عنه : ((أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَرْفَعُ يَدَيْهِ حَذْوَ مَنْكِبَيْهِ إِذَا افْتَتَحَ
الصَّلَاةَ، وَإِذَا كَبَّرَ لِلرُّكُوعِ ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ رَفَعَهُمَا كَذَلِكَ ، وَقَالَ: سَمِعَ
اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ ، رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ. وَكَانَ لَا يَفْعَلُ ذَلِكَ فِي السُّجُودِ)) .

ژ عبدالله کوری عومهری -خودی ژ ههردوو کا رازیت- : ((پیغمبرى خودى ﷺ دهستی
خو ههتا راستا ملیت خو بلند کرن دهمی دهست ب نفیژی دکر ، و نه گهر گوتبا (الله
اکبر) بو روکوعی ، و نه گهر سهری خو ژ روکوعی راکر بانهروهسا دا دهستی خو
بلندکته ، و دا بیژیت : سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ ، رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ ، و دهستی خو د
سوجدی دا بلند نه دکر))

۹۰. عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((أَمَرْتُ أَنْ أَسْجُدَ عَلَى سَبْعَةِ أَعْظُمٍ: عَلَى الْجَبْهَةِ - وَأَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى أَنْفِهِ - وَالْيَدَيْنِ ، وَالرُّكْبَتَيْنِ ، وَأَطْرَافِ الْقَدَمَيْنِ)).
 ژ ئبن عبباسی -خودی ژ هەردوو کا رازییت - گوت: پیغه مبهری خودی ﷺ گوت:
 ((فهرمانا من یا هاتیه کرن کو ئەز بچمه سوجدی لسهه رهفت گهها: لسهه نهنبی -
 و ب دهستی خو ئیشارهت کره دفنی - و ههر دوو دهستان ، و ههر دوو چوکا ، و
 سه ریت تلبیت ههر دوو پییا)).

۹۱. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: ((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ يُكَبِّرُ حِينَ يَقُومُ ،
 ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْكَعُ ، ثُمَّ يَقُولُ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ ، حِينَ يَرْفَعُ صُلْبَهُ مِنَ الرُّكُوعِ ،
 ثُمَّ يَقُولُ وَهُوَ قَائِمٌ: رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَنْوِي سَاجِدًا ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ
 يَرْفَعُ رَأْسَهُ ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَسْجُدُ ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ ، ثُمَّ يَفْعَلُ ذَلِكَ فِي
 صَلَاتِهِ كُلِّهَا ، حَتَّى يَقْضِيَهَا ، وَيُكَبِّرُ حِينَ يَقُومُ مِنَ الثَّنَتَيْنِ بَعْدَ الْجُلُوسِ)).

ژ ئەبو هورەیره ی -خودی ژ ئی رازییت - گوت : ((پیغه مبهری خودی ﷺ دا بیژت
 (الله اکبر) ده می رادوهستا بو نفیژی ، پاشی دا بیژت (الله اکبر) ده می دچوو
 روکوئی ، پاشی دا بیژت: سمع الله لمن حمده ، ده می ژ روکوئی رادبوو ، پاشی دا
 بیژت و ئەو یی راوهستیای: ربنا ولك الحمد ، پاشی دا بیژت (الله اکبر) ده می
 دچوو سوجدی ، پاشی دا بیژت (الله اکبر) ده می سه ری خو ژ سوجدی رادکر ،
 پاشی دا بیژت (الله اکبر) ده می دچوو سوجدی -یا دووی- ، پاشی دا بیژت (الله
 اکبر) ده می سه ری خو بلندکر ، پاشی دا فی چهن دی د نفیژا خو هه میی دا کهت ،
 هه تا کو ئەو تمام دکر ، و دا بیژت (الله اکبر) ده می رادبو ژ کرنا دوو روکعتا پشتی
 رووینشتی -ده می رادبو یا سیی-))

۹۲. عَنْ مُطَرِّفِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: ((صَلَّيْتُ أَنَا وَعِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ خَلْفَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ. فَكَانَ إِذَا سَجَدَ كَبَّرَ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ كَبَّرَ، وَإِذَا نَهَضَ مِنَ الرَّكَعَتَيْنِ كَبَّرَ، فَلَمَّا قَضَى الصَّلَاةَ أَخَذَ بِيَدِي عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ، فَقَالَ: قَدْ ذَكَّرَنِي هَذَا صَلَاةَ مُحَمَّدٍ ﷺ أَوْ قَالَ: صَلَّى بِنَا صَلَاةَ مُحَمَّدٍ ﷺ)).

ژ موته ره فی کورپی عبدالله گوت: ((من و عیمرائی کورپی حوصهینی نفیژ لپشت عهلیی کورپی ئەبو طالبی کر، ئەگەر چووبا سوجدی دا بیژیت (الله اکبر)، و ئەگەر سهری خو بلند کر با دا بیژیت (الله اکبر)، و ئەگەر راباڤه ژ دوو روکعتا دا بیژیت (الله اکبر)، پشتی نفیژ خلاس کری عیمرائی کورپی حوصهینی دهستی من گرت و گوت: ئەڤی هه نئی بیرا من ل نفیژا موحه مه دی ئینا ﷺ، یان گوت: ئەوی وهک موحه مه دی ﷺ نفیژ لبه راهیا مه کر))

۹۳. عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: ((رَمَقْتُ الصَّلَاةَ مَعَ مُحَمَّدٍ ﷺ فَوَجَدْتُ قِيَامَهُ، فَرَكَعَتَهُ فَأَعْتَدَلَهُ بَعْدَ رُكُوعِهِ، فَسَجَدَتُهُ، فَجَلَسَتُهُ بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ، فَسَجَدَتُهُ فَجَلَسَتُهُ مَا بَيْنَ التَّسْلِيمِ وَالْإِنْصِرَافِ: قَرِيبًا مِنَ السَّوَاءِ)). وَفِي رِوَايَةِ الْبُخَارِيِّ ((مَا خَلَا الْقِيَامَ وَالْقُعُودَ قَرِيبًا مِنَ السَّوَاءِ)).

ژ بهرائی کورپی عازبی -خودی ژهه ردووکا رازییت- گوت: ((من گهلهک سه حکره نفیژا محمدی ﷺ، من دیت راوهستیانا وی، و روکوعا وی و رابونا وی ژ روکوعی و راست بوونا وی، و سوجدا وی، و روونشتنا وی دنابهره ههردو سوجدادا، و سوجدا وی یا دووی، و روونشتنا وی دنابهره سلاڤی و خلاس بوونی دا: هه ما هه می نیژیکی ئیک بون)) و دریوایه تا بوخاری دا ((ژبلی راوهستیانا وی و رووینشتنی ئەڤیت دی هه می نیژیکی ئیک بوون))

۹۴. عَنْ ثَابِتِ الْبُنَانِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه قَالَ: ((إِنِّي لَا أَلُو أَنْ أُصَلِّيَ بِكُمْ كَمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي بِنَا قَالَ ثَابِتٌ فَكَانَ أَنَسُ يَصْنَعُ شَيْئًا لَا أَرَاكُمْ تَصْنَعُونَهُ. كَانَ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ: انْتَصَبَ قَائِمًا، حَتَّى يَقُولَ الْقَائِلُ: قَدْ نَسِيَ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ السَّجْدَةِ: مَكَثَ، حَتَّى يَقُولَ الْقَائِلُ: قَدْ نَسِيَ)).

ژ ثابتی بوونانی کو نه نه سی کوری مالکی - خودی ژی رازی - گوت: ((نه ز چ ته خسرایی ناکه م کو نه ز نفیژی لبه راهیا هه وه بکه م کانی چهوا پیغه مبه ری خودی ﷺ نفیژ لبه ر سینگ می مه دکر، ثابتی گوت: نه نه سی تشته ک دکر نه ز نابینم هوین یی وی تشتی دکه ن، ده می سه ری خو ژ رو کوعی رادکر: دا راست راوه ستیت، هه تا کو که سه کی هزر دکر و دگوت: نه فی ژ بیر کر، و ده می سه ری ژ سوجدی رادکر: دا هند خو گریت، هه تا کو که سه کی هزر دکر و دگوت: نه فی ژ بیر کر))

۹۵. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه قَالَ: ((مَا صَلَّيْتُ وَرَاءَ إِمَامٍ قَطُّ أَخَفَّ صَلَاةً. وَلَا أَتَمَّ صَلَاةً مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ)).

ژ نه نه سی کوری مالکی - خودی ژی رازی - گوت: ((من نفیژ نه کریه لپشت چ ئیماما کو نفیژا وی یا سفکتر و یا تمامر بیت ژ نفیژا پیغه مبه ری خودی ﷺ))

۹۶. عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ الْجَرْمِيِّ الْبَصْرِيِّ - قَالَ: ((جَاءَنَا مَالِكُ بْنُ الْحُوَيْرِثِ فِي مَسْجِدِنَا هَذَا، فَقَالَ: إِنِّي لِأُصَلِّيَ بِكُمْ، وَمَا أُرِيدُ الصَّلَاةَ، أُصَلِّي كَيْفَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي، فَقُلْتُ لِأَبِي قِلَابَةَ: كَيْفَ كَانَ يُصَلِّي؟ فَقَالَ: مِثْلَ صَلَاةِ شَيْخِنَا هَذَا، وَكَانَ يَجْلِسُ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ قَبْلَ أَنْ يَنْهَضَ فِي الرُّكْعَةِ الْأُولَى)).

أَرَادَ بِشَيْخِهِمْ، أَبَا بَرِيدٍ، عَمْرُو بْنُ سَلَمَةَ الْجَرْمِيِّ - وَيُقَالُ: أَبُو يَزِيدٍ -

ژ ئه بی قیلا بهی عبد الله کورې زهیدی جهرمی بهصری گوت : مالکی کورې
 حوهری هاته دهف مه لقی مزگه فتامه، و گوت: نه ز دی نفیژه کی لبه راهیا هه وه
 کهم، و مهره ما من نه نفیژه - نانکو بو فی کرکرن بوو-، نه ز دی هوسا نفیژی کهم کانی
 چهوا من دیتیه پیغه مبهری خودی ﷺ نفیژ دکر، من گوته ئه بی قیلا بهی : ئهوی چهوا
 نفیژ دکر؟ گوت: وه کی نفیژا فی دانعه مری مه، و ئهو درووینشته خاری ده می سهری
 خو ژ سوجدی رادکر بهری رابیته فه ژ روکعه تا ئیکي)) مهره ما وی ب شیخی وان:
 نه بو بورهیده، عهری کورې سهله می جهرمی بوو- وهندهک دیژنی: نه بو یه زید -.

۹۷. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَالِكٍ بْنِ بُحَيْنَةَ رحمته الله: ((أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا صَلَّى فَرَجَ بَيْنَ يَدَيْهِ ،
 حَتَّى يَبْدُوَ بَيَاضُ إِبْطَيْهِ)).

ژ عبدالله کورې مالکی کورې بو حهینهی - خودی ژ ی رازیست-: ((پیغه مبهری ﷺ
 ده می نفیژ دکر دا دنا فبهرا زه ندکین خو و ته نشتا خو ژ یکفه کهت، هه تا کو سپاتیا
 بنکه فشین وی دیار دبوو))

۹۸. عَنْ أَبِي مَسْلَمَةَ سَعِيدِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ: ((سَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ: أَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُصَلِّي فِي
 نَعْلَيْهِ؟ قَالَ: نَعَمْ)).

نه بو سهله مه سه عیدی کورې زهیدی گوت : ((من پسار ژ نه نه سی کورې مالکی
 کر: ئه ری پیغه مبهری ﷺ نفیژ ب نه عال فه دکر ؟ گوت : بهی)).

۹۹. عَنْ أَبِي قَتَادَةَ الْأَنْصَارِيِّ رحمته الله: ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُصَلِّي وَهُوَ حَامِلٌ أُمَامَةً
 بِنْتِ زَيْنَبَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ)).

ژ ئه بو قه تاده یی ئه نصاری -خودی ژ ی رازییت - ((کو پیغه مبهری خودی ﷺ نفیژد کر و ئهوی ئوما ما کچا زهینه با کچا پیغه مبهری ﷺ هه لگرتبوو)).

۱۰۰. وَلَئِي الْعَاصِرِ بْنِ الرَّيِّعِ بْنِ عَبْدِ شَمْسٍ ﷺ : ((فَإِذَا سَجَدَ وَضَعَهَا ، وَإِذَا قَامَ حَمَلَهَا))

و ژ ئه بی عاصی کور ی ره بیعی کور ی عه بد شه مسی ، دهمی دچوو سوجدی دا دانیت ، و دهمی رادبو دا هه لگرت .

۱۰۱. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : ((اعْتَدِلُوا فِي السُّجُودِ وَلَا يَسُطْ أَحَدُكُمْ ذِرَاعِيَهُ انْيسَاطَ الْكَلْبِ)). .

ژ ئه نه سی کور ی مالکی -خودی ژ ی رازییت - کو پیغه مبهری ﷺ گوت: ((د سوجدی دا خو راست بکه ن، و بلا ئیک ژ هه وه ده ستیّت خو در یژ نه که ت -ئانکو نه دانته عه ردی هه تا ئه نیشکا - وه ک در یژ کر نا صه ی))

باب وجوب الطمانينة في الركوع والسجود

بابه تی واجب بوونا رهه تی د روکوع و سوجدی دا

۱۰۲. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی اللہ عنہ: ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ دَخَلَ الْمَسْجِدَ ، فَدَخَلَ رَجُلٌ فَصَلَّى ، ثُمَّ جَاءَ فَسَلَّمَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَرَدَّ النَّبِيُّ ﷺ عَلَيْهِ السَّلَامَ فَقَالَ: ارْجِعْ فَصَلِّ ، فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ . فَرَجَعَ الرَّجُلُ فَصَلَّى كَمَا كَانَ صَلَّى ، ثُمَّ جَاءَ فَسَلَّمَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: وَعَلَيْكَ السَّلَامُ ، فَقَالَ: ارْجِعْ فَصَلِّ ، فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ - ثَلَاثًا - فَقَالَ الرَّجُلُ: وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَا أَحْسِنُ غَيْرُهُ ، فَعَلَّمَنِي ، فَقَالَ: إِذَا قُمْتَ إِلَى الصَّلَاةِ فَكَبِّرْ ، ثُمَّ اقْرَأْ مَا تيسَّرَ مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ ، ثُمَّ ارْكَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ رَاكِعًا ، ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَعْتَدِلَ قَائِمًا ، ثُمَّ أَسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا ، ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ جَالِسًا . ثُمَّ افْعَلْ ذَلِكَ فِي صَلَاتِكَ كُلِّهَا))

ژ نهو هورهیره ی - خودی ژی رازیست - ((کو پیغمبر ﷺ بزور مزگه تی كهفت ، ئینا زهلامهك بزور كهفت و نفیژ كر، پاشی هات و سلاؤ كر پیغمبر ی ﷺ ، ئینا گوتی: بزفره نفیژا خو بكه ته نفیژ نه كر ، ئینا زفری و نفیژ كر كانی چهوا بهری هینگی كر ، پاشی هات و سلاؤ كر پیغمبر ی ﷺ ، ئینا گوتی: بزفره نفیژا بكه چونکی ته نفیژ نه كر ، سی جارا ، ئینا گوت: نهز ب وی كهمه یی تو ب حهقی هنارتی نهز ژ فی باشر نزام ، من فیركه ، ئینا گوت: نهگه ر تو رابویه نفیژا بیژه (الله اكبر) ، پاشی هندی تو شیای قورئانی بخوینه ، پاشی هه ره روکوعی هه تا کو تو د روکوعی دا ره حهت دبی ، پاشی رابه شه هه تا کو تو راست دبی ژ پییافه ، پاشی هه ره سوجدی هه تا کو تو د سوجدی دا ره حهت دبی ، پاشی رابه شه هه تا کو تو رووینشتی ره حهت دبی ، وئه فی چهندی د نفیژا خو هه میی دا بكه)) .

بابُ القراءةِ في الصلاةِ بابه تیْ خاندنا د نقیژئی دا

۱۰۳. عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رضی اللہ عنہ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم قَالَ: ((لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ)).

ژ عوبادی کوری صامتی - خودی ژئی رازیست - کو پیغه مبهری خودی صلی اللہ علیہ وسلم گوت:
((نقیژ بۆ وی کهسی نینه نهوی فاتحہ قورئانی نه خوینیت))

۱۰۴. عَنْ أَبِي قَتَادَةَ الْأَنْصَارِيِّ رضی اللہ عنہ قَالَ: ((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم يَقْرَأُ فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ مِنْ صَلَاةِ الظُّهْرِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ وَسُورَتَيْنِ، يُطَوِّلُ فِي الْأُولَى، وَيُقْصِرُ فِي الثَّانِيَةِ، وَيُسْمِعُ الْآيَةَ أَحْيَانًا، وَكَانَ يَقْرَأُ فِي الْعَصْرِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ وَسُورَتَيْنِ يُطَوِّلُ فِي الْأُولَى، وَيُقْصِرُ فِي الثَّانِيَةِ وَفِي الرَّكْعَتَيْنِ الْآخِرَتَيْنِ بِأَمِّ الْكِتَابِ. وَكَانَ يُطَوِّلُ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى مِنْ صَلَاةِ الصُّبْحِ، وَيُقْصِرُ فِي الثَّانِيَةِ)) .

ژ نه بو قه نادى نه نصارى - خودی ژئی رازیست - گوت : ((پیغه مبهری خودی صلی اللہ علیہ وسلم د ههردوو رکعه تین دهست پیکى بیئت نقیژا نیفرو دا فاتحہ قورئانی و دوو سورته دخاندن ، روکعتا ئیکى دریژدکر ، ویا دووی دا کورت کهت ، وهندهک جارا دهنگى خو بی بلندکر هتا نهوی لپشت وی گولی دبوو ، ول نقیژا ئیقارى دا فاتحہ قورئانی خوینت و دوو سوره تان ، دا رکعتا ئیکى دریژ کهت ، ودا یا دووی کورت کهت ودههردوو روکعتین دى دا بهس فاتحہ دخاند ، ودا روکعتا ئیکى ژ نقیژا سپیدى دریژ کهت و یا دووی کورت کهت))

۱۰۵. عَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ رضی اللہ عنہ قَالَ: ((سَمِعْتُ النَّبِيَّ صلی اللہ علیہ وسلم يَقْرَأُ فِي الْمَغْرِبِ بِالطُّورِ)) .

ژ جوبه ربرې کورې موطعیمی -خودی ژې رازیټ- گوت : ((من گوهل پیغه مبهري بوو ﷺ دنقیژا مه غره ب دا سوره ت طور دخاند))

۱۰۶. عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ : ((أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ فِي سَفَرٍ ، فَصَلَّى الْعِشَاءَ الْآخِرَةَ ، فَقَرَأَ فِي إِحْدَى الرَّكَعَتَيْنِ بِالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ فَمَا سَمِعْتُ أَحَدًا أَحْسَنَ صَوْتًا أَوْ قِرَاءَةً مِنْهُ)).

ژ بهرائي کورې عازبي -خودی ژ ههردوو کا رازیټ- : ((کو پیغه مبهري ﷺ د سه فهره کي دابو، ئينا نقيژا عهيشا کر، د رکعه ته کي دا و(التين وزيتون) ی خاند، ئیجا من ژ که سه کي گوھ لي نه بوويه کو دهنگي وي يان خاندنا وي خوشتر ژ يا وي -نانکو پیغه مبهري ﷺ -)).

۱۰۷. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا : ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بَعَثَ رَجُلًا عَلَى سَرِيَّةٍ فَكَانَ يَقْرَأُ لِأَصْحَابِهِ فِي صَلَاتِهِمْ ، فَيَخْتِمُ بِ «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» فَلَمَّا رَجَعُوا ذَكَرُوا ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: سَلُوهُ لَأَيِّ شَيْءٍ يَصْنَعُ ذَلِكَ؟ فَسَأَلُوهُ. فَقَالَ: لِأَنَّهَا صِفَةُ الرَّحْمَنِ عَزَّ وَجَلَّ ، فَأَنَا أَحِبُّ أَنْ أَقْرَأَ بِهَا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَخْبِرُوهُ: أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى مُجِيبُ)).

ژ عائشايي -خودی ژې رازیټ- : ((پیغه مبهري ﷺ زه لامه ک لسهر سه ريبه کي هنارت -نانکو کره مه زني وان -، ئیجا نه وي دنقیژي دا بهري هه قاليت خو قورئان دخاند وهه مي جارا خاندنا خو ب (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) ب دووماهيك دئينا، ئیجا ده مي زفرين نه ؤ سوحبه ته بو پیغه مبهري ﷺ خودي ﷺ شه گيرا، ئينا گوت: پساري ژوي بکه ن کا نه وي ژ بهر چ وه دکر؟ نه وان ژي پسار ژي کر ئينا گوت: ژ بهر کو نه و سالوخته تي خودي ته عالايه ، ژ بهر هندي نه ز حه زدکه م بخوينم. پیغه مبهري خودي ﷺ گوت: هوين بيژني: هندي خودي ته عالايه حه ژ وي دکه ت))

۱۰۸. عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رضي الله عنه: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لِمُعَاذٍ: ((فَلَوْلَا صَلَّيْتَ بِسَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى، وَالشَّمْسِ وَضَحَاها، وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى؟ فَإِنَّهُ يُصَلِّي وَرَاءَكَ الْكَبِيرُ وَالضَّعِيفُ وَذُو الْحَاجَةِ)).

ژ جابری کوری عبد الله -خودی ژ هردوو کا رازییت-: کو پیغمبهری ﷺ گوته موعاذی: ((نه گهر ته نفیژ کربا ب (سبح اسم ربك الاعلى) و (والشمس وضحاها) و (والليل اذا يغشى)? چونکی مروفی دانعهمر و یی لاواز ویی خودان هه وجهیی نفیژی لپشت ته دکهن))

بابُ تَرَكَ الْجَهْرَ بِبِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بابه تی هیلانا دهنگ بلندکرنا ب (بسم الله الرحمن الرحيم)

۱۰۹. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه: ((أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ وَأَبَا بَكْرٍ وَعُمَرُ ب: كَانُوا يَسْتَفْتِحُونَ الصَّلَاةَ بِ «الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»)).

ژ نه نه سی کوری مالکی -خودی ژ ی رازییت-: ((پیغمبهری ﷺ و نه بو به کری و عومهری -خودی ژ هردوو کا رازییت-: نفیژ دهست پی دکرن ب (الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ)))

وَفِي رِوَايَةٍ: ((صَلَّيْتُ مَعَ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ، فَلَمْ أَسْمَعْ أَحَدًا مِنْهُمْ يَقْرَأُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ))

ود ریوایه ته کا دی دا: ((من نفیژ دگهل نه بو به کری و عومهری و عوثمانی یی کرین، من گوھ لی نه بوو که سهک ژوان (بسم الله الرحمن الرحيم) خاندی)) -نانکو بدهنگی بلند -

۱۱۰. وَلُسْلِمِ: ((صَلَّيْتُ خَلْفَ النَّبِيِّ ﷺ وَأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ فَكَانُوا يَسْتَفْتِحُونَ الصَّلَاةَ بِ «الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ» ، لَا يَذْكُرُونَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فِي أَوَّلِ قِرَاءَةٍ وَلَا فِي آخِرِهَا)).

ود ریوایه تا موسلمی دا ((من نَقِیْزِیَّتِ کرین لپشت پیغمه مبری ﷺ و نه بو به کری و عومهری و عوثمانی و نه وان نقیژیّت خو دهسپید کرن ب (الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) نه وان (بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ) نهل دهست پیکا خاندنی و نه لدووماهیکا خاندنی نه دگوت))

بابُ سُجُودِ السَّهْوِ

بابه تی سوجدا سه هوا بوونی

۱۱۱. عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِحْدَى صَلَاتِي الْعِشِيِّ - قَالَ ابْنُ سِيرِينَ: وَسَمَّاهَا أَبُو هُرَيْرَةَ. وَلَكِنْ نَسِيتُ أَنَا - قَالَ: فَصَلَّى بِنَا رَكَعَتَيْنِ، ثُمَّ سَلَّمَ. فَقَامَ إِلَى خَشَبَةٍ مَعْرُوضَةٍ فِي الْمَسْجِدِ، فَاتَّكَأَ عَلَيْهَا كَأَنَّهُ غَضَبَانُ وَوَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَى الْيُسْرَى، وَشَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ. وَخَرَجَتْ السَّرْعَانُ مِنْ أَبْوَابِ الْمَسْجِدِ فَقَالُوا: قَصُرَتِ الصَّلَاةُ - وَفِي الْقَوْمِ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ - فَهَابَا أَنْ يُكَلِّمَاهُ. وَفِي الْقَوْمِ رَجُلٌ فِي يَدَيْهِ طُولٌ، يُقَالُ لَهُ: ذُو الْيَدَيْنِ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَنْسَيْتَ، أَمْ قَصُرَتِ الصَّلَاةُ؟ قَالَ: لَمْ أَنْسَ وَلَمْ تُقْصَرْ. فَقَالَ: أَكَمَا يَقُولُ ذُو الْيَدَيْنِ؟ فَقَالُوا: نَعَمْ. فَتَقَدَّمَ فَصَلَّى مَا تَرَكَ. ثُمَّ سَلَّمَ، ثُمَّ كَبَّرَ وَسَجَدَ مِثْلَ سُجُودِهِ أَوْ أَطْوَلَ. ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَكَبَّرَ، ثُمَّ كَبَّرَ وَسَجَدَ مِثْلَ سُجُودِهِ أَوْ أَطْوَلَ. ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَكَبَّرَ. فَرُبَّمَا سَأَلُوهُ: ثُمَّ سَلَّمَ؟ قَالَ: فَنَبَّيْتُ أَنْ عِمْرَانَ بْنَ حُصَيْنٍ قَالَ: ثُمَّ سَلَّمَ)).

ژ موحه مدهی کوری سیرینی، ژ نه بو هورهیره ی - خودی ژ ی رازیست - گوت:
 ((پیغه مبهری خودی ﷺ نفیژه کا عشی (نیفرۆ یان ئیقاری) ل بهراهیا مه کر - کوری
 سیرینی دبیزتن: نه بو هورهیره ی ناف ی و گوت، به ی من ژ بیر کر - گوت: دوو
 روکعت ل بهر سینگا مه کرن، پاشی سلافا ملا فه دا، پاشی رابو و قورمه کی داری
 ل لایه کی مزگه فتی بوو نهو ژ ی چوو پالی خو دای، ههروه کو یی توره ودهستی خو
 یی راستی دانا سه ری یی چه یی، وتلیت خو کر نه دنا فکرا، وئهو یی بله ز ژ
 ده رگه هین مزگه فتی ده رکه فتن و دگوتن: نفیژ کورت بوو - وئه بو به کر و عومه ر
 دناف دا بون - نهو ترسیان دگهل ب ناخفن، و دنا ف مرو فان دا زه لامه کی ده ستیت

وی دریژبون ، دگوتنی : خودانی هەردوو دەستا ، ئەوی گوت : یا پیغمبەری خودی ئەری ته ژبیر کر یان نفیژ کورت بویه ؟ گوت : من نهژ بیر کر به ونه کورت بویه . گوت : ئەری خودانی هەردوو دەستا راست دیژیت ؟ گوتن : بهلی ، ئینا رابو ئەوێت هیالین کرن ، پاشی سلاف فهدا ، پاشی گوت (الله اکبر) وچو سوجدی وهك سوجدا نفیژی یان دریژتر ، پاشی سهری خو راکر وگوت (الله اکبر) وچو سوجدی وهك سوجدا نفیژی یان دریژتر ، پاشی سهری خو راکر وگوت (الله اکبر) . چیدیت پسار ژێ کریت -ئانکو ئبن سیرینی- : ئەری پشتی هینگی سلافا فهدا ؟ گوت : بو من هاتیه گوتن کو عیمرائی کوری حوصهینی گوت : پاشی سلاف فهدا)) .

۱۱۲ . عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُحَيْنَةَ - وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ ((أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَلَّى بِهِمَ الظُّهْرَ فَقَامَ فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ ، وَلَمْ يَجْلِسْ . فَقَامَ النَّاسُ مَعَهُ ، حَتَّى إِذَا قَضَى - الصَّلَاةَ ، وَانْتَظَرَ النَّاسُ تَسْلِيمَهُ : كَبَّرَ وَهُوَ جَالِسٌ . فَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ يُسَلَّمَ ثُمَّ سَلَّمَ)) .

ژ عبدالله کوری بوحنهیهی - ئەو ژ هەقالین پیغمبەری بوو ﷺ - گوت : ((پیغمبەری ﷺ نفیژا نیفرو لبهراهیکا وان کر ، د هەردوو روکعتین دەسپیکێ دا رابو و نه رووینشته خاری ، خهلك ژێ دگهل وی رابوون ، ههتاكو نفیژ خلاس کری ، وخهلكی خول هیفیا سلافا وی گرت : گوت (الله اکبر) و ئەو یی رووینشتی ، دوو سوجده برن بهری سلافی فهدهت ، وپاشی سلافا فهدا))

بابُ المَرُورِ بَيْنَ يَدَيِ الْمُصَلِّي

بابه تی بورینا د بهر سینگی نفیژ که ری را

۱۱۳. عَنْ أَبِي جُهَيْمٍ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ الصَّمَّةِ الْأَنْصَارِيِّ رحمته الله قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((لَوْ يَعْلَمُ الْمَارُّ بَيْنَ يَدَيِ الْمُصَلِّيِّ مَاذَا عَلَيْهِ مِنَ الْإِثْمِ؟ لَكَانَ أَنْ يَقِفَ أَرْبَعِينَ خَيْرًا لَهُ مِنْ أَنْ يَمُرَّ بَيْنَ يَدَيْهِ)). قَالَ أَبُو النَّضْرِ: لَا أَدْرِي: قَالَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا أَوْ شَهْرًا أَوْ سَنَةً.

ژ نه بو جوهیم ی کور ی حارثی کور ی صیممه ی یی نه نصاری -خودی ژ ی رازی ت-
گوت : پیغه مبهری خودی ﷺ گوت : ((نه گهر نه وی د بهر سینگی نفیژ که ری را
دبورت زانیسا کا چ ل سهره ، وی خو چلان گرتبا چی تر بوو بو وی نه و د
بهر سینگی ویرا ببورت)) نه بو نه ضری گوت : نه ز نزام کانی گوت چل روژا یان
چل هه یقا یان چل سالا .

۱۱۴. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رحمته الله قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ إِلَى شَيْءٍ يَسْتُرُهُ مِنَ النَّاسِ، فَأَرَادَ أَحَدٌ أَنْ يَجْتَازَ بَيْنَ يَدَيْهِ فَلْيَدْفَعْهُ. فَإِنْ أَبَى فَلْيَقَاتِلْهُ. فَإِنَّهَا هُوَ شَيْطَانٌ)).

ژ نه بو سه عیدی خودی -خودی ژ ی رازی ت- گوت : من گو هل پیغه مبهری
خودی بوو ﷺ دگوت : ((نه گهر ئیک ژه وه نفیژ کر ل بهرام بهری تشته کی کو وی
ژ خه لکی ب پار یزیت ، فیجا نه گهر ئیکی فیا د بهر سینگی وی را ببورت بلا وی
پالدهت، نه گهر هه ر فیا بورت بلا شه ری وی بکهت ، هندیکه نه وه نه و شه ی تانه))
-ئانکو شه ی تان وی پالدهت کو د بهر نفیژ ی را بورت -

۱۱۵. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رحمته الله قَالَ: ((أَقْبَلْتُ رَاكِبًا عَلَى حِمَارٍ أَتَانِ، وَأَنَا يَوْمَئِذٍ قَدْ نَاهَزْتُ الْإِحْتِلَامَ، وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي بِالنَّاسِ بِمَنْىَ إِلَى غَيْرِ جِدَارٍ. فَمَرَرْتُ

بَيْنَ يَدَيْ بَعْضِ الصَّفِّ فَنَزَلْتُ ، فَأَرْسَلْتُ الْاِثْنَانِ تَرْتَعُ . وَدَخَلْتُ فِي الصَّفِّ ، فَلَمْ يُنْكِرْ ذَلِكَ عَلَيَّ أَحَدٌ)) .

ژ عبد الله کوردی عه‌باسی -خودی ژ هه‌ردوو کا رازیبت - گوت : ((ئەز هاتم وئەز بێ سوواری ماکه‌ره‌کی بوم ، و نێژیکی بالغ بونی بیوم ، و پیغه‌مه‌ری خودی ﷺ نفیژ ل به‌راهیکا خه‌لکی دکر ل مینایی وچ دیوار ل به‌ر سینگێ نه‌بون ، ئەز د به‌ر هنده‌کی ژ رێژی را بوریم وپاشی هاتمه‌ خار ، و من ماکه‌را خو به‌ردا دا بچه‌ریت ، وچوومه‌ دناڤ رێژی دا ، و که‌سه‌کی ئینکارا من نه‌کر لسه‌ر فی کاری من)) .

۱۱۶ . عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ : ((كُنْتُ أَنَا مِ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَرَجُلَايَ فِي قِبَلَتِهِ - فَإِذَا سَجَدَ غَمَزَنِي، فَقَبَضْتُ رِجْلِي. فَإِذَا قَامَ بَسَطْتُهَا. وَالْيَوْمُ يَوْمٌ لَيْسَ فِيهَا مَصَابِيحٌ)) .

ژ عایشایی -خودی ژێ رازیبت - گوت : ((ئەز ل به‌ر سینگێ پیغه‌مه‌ری خودی ﷺ دنه‌ستم ، و به‌ری پێت من ل قیلا وی بون ، ئە گه‌ر چووبا سو جدی دا ده‌ستی خو ل پێت من ده‌ت ، ئەز دا پێت خو هه‌لکێشم ، وده‌می رادبوو دا جاره‌کا دی درێژ که‌مه‌فه ، و خانینی وی ده‌می رو‌ناهی تیغه‌ نه‌بون)) .

باب جامع

بابه‌ته‌کی کۆمه‌که‌ر بو‌چه‌ند مه‌سه‌له‌کا

۱۱۷. عَنْ أَبِي قَتَادَةَ الْحَارِثِ بْنِ رَبِيعٍ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ الْمَسْجِدَ فَلَا يَجْلِسْ حَتَّى يُصَلِّيَ رَكَعَتَيْنِ)).

ژ نه بو قه تاده ی حارثی کوری ربیعیی نه نصاری -خودی ژئی رازیبت- گوت : پیغه مبهری خودی ﷺ گوت : ((نه گهر ئیک ژه وه بزور مزگه فتی که فت بلا نه و نه ریته خاری هه تا کو دوو رکعتا دکه ت))

۱۱۸. عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((كُنَّا نَتَكَلَّمُ فِي الصَّلَاةِ، يُكَلِّمُ الرَّجُلُ صَاحِبَهُ، وَهُوَ إِلَى جَنْبِهِ فِي الصَّلَاةِ، حَتَّى نَزَلَتْ «حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ» فَأَمَرْنَا بِالسُّكُوتِ وَنُهِنَا عَنْ الْكَلَامِ)).

ژ زهیدی کوری نه رقه می -خودی ژوان رازیبت- کو وی گوت : ((ئهم د نفیژئی دا دئاخفتین ، ههر که سه ک ژمه دگهل هه قالی خو دئاخفت وئو یی بره خ وی شه د نفیژئی دا ، هه تا کو نه ؤ نایه ته هاتیه خاری)) هوین پارستنی لسه ر نفیژئین فهرز بکه ن و د ده مین وان دا بکه ن ، وپاراستنی لسه ر نفیژئا نا فئ بکه ن کو یا ئیقاری یه ، وهوین د نفیژئین خو دا ب ترس وخوشکاندن شه بو خودی براوهستن)) فئجا فه رمانا مه ب بیده نگیی هاته کرن و نه هیا مه ژ ئاخفتنی هاته کر)).

۱۱۹. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: ((إِذَا اشْتَدَّ الْحَرُّ فَأَبْرِدُوا عَنِ الصَّلَاةِ. فَإِنَّ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ)).

ژ عبد الله کوری عومه ری و نه بو هورهیره ی -خودی ژوان رازیبت- کو پیغه مبهری خودی ﷺ گوت : ((نه گهر گهرماتی دژوار بوو هوین نفیژئیت خو گیر و که ن ، چونکی دژواریا گهرمی ژ دژواریا گوریا جه هه می یه))

۱۲۰. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((مَنْ نَسِيَ صَلَاةً فَلْيُصَلِّهَا إِذَا ذَكَرَهَا، لَا كَفَّارَةَ لَهَا إِلَّا ذَلِكَ " أَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي)) .

ژ نه نه سی کوری مالکی - خودی ژ ی رازی - گوت : پیغه مبه ری خودی ﷺ گوت : ((نه وی نفیژه ک ژ بیر کر بلا هینگی بکه ت نه گهر هاته بیرا وی ، و وی چ که فاره ت ژبلی فی چهن دی نین ، پاشی گوتنا خودی تهعالا خاند : تو نفیژی بکه دا به حسی من بتنی تیدا بکه ی)) .

وَلِمُسْلِمٍ ((مَنْ نَسِيَ صَلَاةً، أَوْ نَامَ عَنْهَا. فَكَفَّارَتُهَا: أَنْ يُصَلِّيَهَا إِذَا ذَكَرَهَا)).

ود ریوایه تا موسلمی دا : ((ههر که سه کی نفیژه ک ژ بیر کر یان لده می وی یی نفستی بوو ، که فاره تا وی : نه وی فی نفیژی بکه ت نه گهر بیرا وی هات)) - یان وهختی ژ خه و رادییت -

۱۲۱. عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رضي الله عنه ((أَنَّ مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ رضي الله عنه : كَانَ يُصَلِّي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عِشَاءَ الْآخِرَةِ. ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَى قَوْمِهِ، فَيُصَلِّي بِهِمْ تِلْكَ الصَّلَاةَ)).

ژ جابری کوری عبد الله - خودی ژ ی رازی - گوت : ((هندی که مو عادی کوری جه به لی - خودی ژ ی رازی - بوو : نه وی دگهل پیغه مبه ری خودی ﷺ نفیژا عه پشا دکر ، وپاشی دا زفریته ناف ملله تی خو ، و نه وی نفیژه ل به راهیکا وان دکر))

۱۲۲. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه قَالَ: ((كُنَّا نُصَلِّي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي شِدَّةِ الْحَرِّ. فَإِذَا لَمْ يَسْتَطِعْ أَحَدُنَا أَنْ يُمَكِّنَ جَبْهَتَهُ مِنَ الْأَرْضِ: بَسَطَ تَوْبَهُ فَسَجَدَ عَلَيْهِ)).

ژ نه نه سی کوری مالکی - خودی ژ ی رازی - گوت : ((مه نفیژ دگهل پیغه مبه ری خودی ﷺ دکر ل دژواریا گهر می ، نه گهر ئیک ژ مه نه شیا با نه نیا خو باش بدانیته عه ردی : دا جلکی خو رائیخیت و ل سهر چیته سوجدی))

۱۲۳. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((لَا يُصَلِّي أَحَدُكُمْ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ، لَيْسَ عَلَى عَاتِقِهِ مِنْهُ شَيْءٌ)).

ژ نه بو هورهیره ی -خودی ژ ی رازییت- گوت : پیغه مبهری خودی ﷺ گوت :
((بلا ئیک ژ هه وه نفیژی د ئیک کراس دا نه کهت ، و چ لسه ر ملیت وی نه بیت ژ
وی جلکی))

۱۲۴. عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: ((مَنْ أَكَلَ ثُومًا أَوْ بَصَلًا. فَلْيَعْتَزِلْنَا أَوْ لْيَعْتَزِلْ مَسْجِدَنَا، وَلْيَقْعُدْ فِي بَيْتِهِ. وَأَتَى بِقَدْرِ فِيهِ خَضِرَاتٌ مِنْ بُقُولٍ. فَوَجَدَهَا رِيحًا، فَسَأَلَ عَنْهَا؟ فَأُخْبِرَ بِمَا فِيهَا مِنَ الْبُقُولِ. فَقَالَ: قَرَّبُوهَا إِلَى بَعْضِ أَصْحَابِي كَانَ مَعَهُ. فَلَمَّا رَأَاهُ كَرِهَ أَكْلَهَا. قَالَ: كُلْ. فَإِنِّي أَنَا جِي مَنْ لَا تُنَاجِي)).

ژ جابری کوری عبد الله -خودی ژ ههردوو کا رازییت- کو پیغه مبهری ﷺ گوت :
((هه رکه سه کی سیر یان پيقاز خارن ، بلا ژ مه دوور بکه فیت یان بلا ژ مزگه فتامه
دوویر بکه فیت ، و بلال مالا خو روبنیه خاری . و سینه ک بو ئینا هنده ک
که سکا تی وخه زه وات دناؤ دا بوون ، بیهنه ک ژ ی دهات ، ئینا پرسیارا وان کر؟
هاته گوتن بو وی کو هنده ک خه زه وات ییت دناؤ دا . گوتی : هه رن بده نه ئیک ژ
هه فالیت من کو دگهل وی بوون . ده می دیتی نه وی نه فیت بخوت . گوتی : بخو نه ز
دگهل ئیکی دناخقم تو دگهل وی نا ناخفی -ئانکو جبریل-))

۱۲۵. عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رضي الله عنه أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((مَنْ أَكَلَ الثُّومَ وَالْبَصَلَ وَالْكُرَّاثَ فَلَا يَقْرَبَنَّ مَسْجِدَنَا، فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ تَتَأَذَّى مِمَّا يَتَأَذَّى مِنْهُ بَنِي آدَمَ)).

ژ جابریؑ کوریؑ عبداللهؑ - خودیؑ ژ هردوو کا رازییت - کو پیغمبری ﷺ گوت:
((ئهو کهسی سیر یان پیقاز یان قوراد خارن بلا نیژیکی مزگهفتا مه نه بیت، چونکی
مه لائیکهت ژ وی تشتی نه خوش دبن ییؑ کورین ئاده می بیؑ نه خوش دبن))

بابُ الشَّهَدِ

بابه تی شه هدهدانی - خاندنا ته حیاتی -

۱۲۶. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رضی اللہ عنہ قَالَ: ((عَلَّمَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الشَّهَدَ - كَفِّي بَيْنَ كَفِّيهِ - كَمَا يُعَلِّمُنِي السُّورَةَ مِنَ الْقُرْآنِ: التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ، وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ. السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ. أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ)).

ژ عبدالله کوری مهسعوودی - خودی ژئی رازیت - گوت : ((پیغمبریی خودی ﷺ نهز فیری ته شه هودی کرم و دهستی من دناقهرا ههردوو دهستیت وی دا بوو ، کانئ چهوا سوره ته که ژ قورئانی نیشا من ددا : التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ ، وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ. السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ. أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ))

۱۲۷. وَفِي لَفْظٍ: ((إِذَا قَعَدَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ فَلْيَقُلْ: التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ - وَذَكَرَهُ - وَفِيهِ: فَإِنَّكُمْ إِذَا فَعَلْتُمْ ذَلِكَ فَقَدْ سَلَّمْتُمْ عَلَى كُلِّ عَبْدٍ صَالِحٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ - وَفِيهِ - فَلْيَتَخَيَّرْ مِنَ الْمُسْأَلَةِ مَا شَاءَ))

ود گوتنه کا دی دا (نه گهر ئیک ژ ههوه رووینشته خاری د نقیژی دا بلا بیژیت : التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ - و تمامه تیا وی گوت - ، ههروهسا یا تیدا هاتی گوت : نه گهر ههوه وه کر هینگی ههوه سلاؤ کره سهر ههر عهده کی چاک ل عهسمانا و عهردی ، - ههروهسا یا تیدا هاتی گوت - پاشی کانئ وی چ دوعا دؤین بلا بکهت)

۱۲۸. عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ: ((لَقِيتُنِي كَعْبُ بْنُ عُجْرَةَ فَقَالَ أَلَا أُهْدِي لَكَ هَدِيَّةً؟ أَلَا النَّبِيُّ ﷺ خَرَجَ عَلَيْنَا، فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَدْ عَلَّمَنَا اللَّهُ كَيْفَ نُسَلِّمُ عَلَيْكَ: فَكَيْفَ نُصَلِّيْ عَلَيْكَ؟ فَقَالَ: قُولُوا: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ، وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ، وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ)).

ژ عبدالرهمانی کوری نه بی له یلابی گوت : ((که عبی کوری عوجره ی نهز دیتم ئینا گوته من نهز دیاریه کی نه دهمه ته ؟ پیغه مبه ر ﷺ روزه کی دهر کهف بو دهف مه ، مه گوت : یا پیغه مبه ری خودی ، خودی یا نیشا مه دای کانی چهوا ئهم سلاؤ بکهینه ته ، نه ری دی چهوا صله له واتا دهینه سهر ته ؟ گوت : هوین بیژن : اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، کَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ، وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، کَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ، وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ)).

۱۲۹. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدْعُو: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَعَذَابِ النَّارِ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ)).

ژ نه بو هوروه ری -خودی ژ ی رازی- گوت : ((پیغه مبه ری خودی ﷺ نه ؤ دو عایه دکر : یاره بی نهز خو بته دپار یژم ژ عه زابا قه بری ، و ژ عه زابا ئاگری ، و ژ سهردابرنه ساخیی و مرنی ، و سهردابرنه گه روکی دره و کهر)) -ئانکو ده جالی- وَفِي لَفْظٍ مُسْلِمٍ: ((إِذَا تَشَهَّدَ أَحَدُكُمْ فَلْيَسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنْ أَرْبَعٍ، يَقُولُ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ- ثُمَّ ذَكَرَ نَحْوَهُ)).

ود گوتنا ئیمام موسلمی دا : ((پشتی ئیک ژ هه وه ته شه هودی دیژیت بلا خو ب خودی ژ چار تشتا ب پارێزیت ، و بلا بیژیت : یاره بی نه ز خو بته دپارێژم ژ عه زابا جه هه نه می - پاشی نێزیکي حه دیسا به ری هینگی گوت -))

۱۳۰. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ:

((عَلَّمَنِي دُعَاءً أَدْعُو بِهِ فِي صَلَاتِي. قَالَ: قُلْ: اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا. وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ. فَاعْفِرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ. وَارْحَمْنِي، إِنَّكَ أَنْتَ الْعَفْوُ الرَّحِيمُ)).

ژ عبدالله کورئ عه مرئ کورئ عاصی ژ نه بو به کرئ راستگۆ - خودی ژوان رازییت - کو وی گوته پیغه مبه ری خودی ﷺ : ((دوعایه کی نیشا من بده نه ز بو خو د نفیژئ دا بکه م ، گوت : بیژه :

یا ره بی من زۆرداری ل نه فسا خو کر زۆرداریه کا زیده ، و نینه ئیک ل گونه ها بوریت ژبلی ته ، ئیجا ل گونه هین من بوره بورینه کا ژده ف خو ، و دلوفانیی بمن ببه ، تویی بی گونه ژیر و دلوفانکار))

۱۳۱. عَنْ عَائِشَةَ رضي الله عنها قَالَتْ: ((مَا صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَلَاةً بَعْدَ أَنْ نَزَلَتْ عَلَيْهِ إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ) - إِلَّا يَقُولُ فِيهَا: سُبْحَانَكَ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي)).

ژ عائیشای - خودی ژئ رازییت - گوت : ((پیغه مبه ری خودی ﷺ چ نفیژ نه کرن پشتی (إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ) بو هاتیه خار ئیللا نه وی تیدا دگوت : پاقرئ بو ته

بيت ياره‌بی ژ هه‌می کیماسیا وئه‌ز همه‌دا ته‌ دکهم، یا ره‌بی تۆل گونه‌هیت من
بیوری)) .

وَفِي لَفْظٍ: ((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُكْثِرُ أَنْ يَقُولَ فِي رُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ: سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا
وَبِحَمْدِكَ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي)) .

ود گونه‌کا دی دا ((پیغه‌مبه‌ری خودی ﷺ د رکوع وسجودیت خودا گه‌له‌ک
دگوت : سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي))

بابُ الْوُثْرِ

بابه‌تی ویتری

۱۳۲. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ب قَالَ: ((سَأَلَ رَجُلٌ النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ - مَا تَرَى فِي
صَلَاةِ اللَّيْلِ؟ قَالَ: مَشْنَى، مَشْنَى. فَإِذَا خَشِيَ- أَحَدُكُمْ الصُّبْحَ صَلَّى وَاحِدَةً.
فَأَوْتَرَتْ لَهُ مَا صَلَّى. وَإِنَّهُ كَانَ يَقُولُ: اجْعَلُوا آخِرَ صَلَاتِكُمْ بِاللَّيْلِ وَتَرَاءً)) .

ژ عبدالله کوری عومه‌ری -خودی ژه‌ردووکا رازییت- : ((زه‌لامه‌کی پرسیار ژ
پیغه‌مبه‌ری کر ﷺ و نه‌و لسه‌ر مینه‌ری بوو ، تو چ دیترئ بو نفیثرت شه‌قی ؟
گوت : جووت جووته ، نه‌گه‌ر ئیک ژ هه‌وه‌ ترسیا ژ ده‌رکه‌تنا سپیدی بلا نفیثرت ب
ئیکئ بکه‌ت ، نه‌فه‌ دی بیته‌ ویتر بو وان نفیثرت وی کرین . وئه‌وی دگوت :
دوووماهیک نفیثرتا خو ب شه‌ف بکه‌نه‌ کت)) .

۱۳۳. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: ((مِنْ كُلِّ اللَّيْلِ قَدْ أَوْتَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مِنْ أَوَّلِ اللَّيْلِ ،
وَأَوْسَطِهِ ، وَآخِرِهِ. فَانْتَهَى وَتَرُهُ إِلَى السَّحَرِ)) .

ژ عايشايى -خودى ژى رازييت- گوت : ((لهمى دهمين شهفې پيغمبهري خودى
 ﷺ ویترا کری : ل دهست پيکا وی ، ول نيڅا وی ، ول دووماهيکا وی . وهندهك
 جارا دگه هانده وهختي پاشيفي))

۱۳۴. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: ((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ ثَلَاثَ عَشْرَةَ رَكْعَةً
 يُوتِرُ مِنْ ذَلِكَ بِخَمْسٍ ، لَا يَجْلِسُ فِي شَيْءٍ إِلَّا فِي آخِرِهَا)).

ژ عايشايى -خودى ژى رازييت- گوت : ((پيغمبهري خودى ﷺ د شهفې دا
 سيژده روکعت دکړن ، دا پينجا پيکفه کهت ، چ روکعتا دا نه د رووينشته خاري
 يا دووماهيکي تينهبيت))

بابُ الذِّكْرِ عَقِبَ الصَّلَاةِ

بابه تی زکری پشتی نفیژی

۱۳۵. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رضی اللہ عنہما: ((أَنَّ رَفَعَ الصَّوْتِ بِالذِّكْرِ، حِينَ يَنْصَرِفُ النَّاسُ مِنَ الْمَكْتُوبَةِ كَانَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ)).

ژ عبدالله کوری عہباسبی - خودی ژ ہہردوو کا رازیٹ - گوت ((بلند کرنا دہنگی ب زکری، لدہمی خہلک ژ نفیژا فہرز خلاس دبوون ل سہردہمی پیغہمبہری خودی ﷺ ہہبوو))

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: «كُنْتُ أَعْلَمُ إِذَا انْصَرَفُوا بِذَلِكَ إِذَا سَمِعْتُهُ».

ابن عہباسب دیبڑیٹ : ((من دزانی خہلک ژ نفیژی خلاس دبون دہمی من گوہ لی دبوو - نانکو زکری -))

وَفِي لَفْظٍ «مَا كُنَّا نَعْرِفُ انْقِضَاءَ صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِلَّا بِالتَّكْبِيرِ».

ودریوایہ تہ کا دی دا ((مہ نہد زانی خلاس بونا نفیژا پیغہمبہری خودی ﷺ تیئہ بیت ب ریکا گوتنا : اللہ اکبر)).

۱۳۶. عَنْ وَرَادٍ مَوْلَى الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ: أَمَلَى عَلَيَّ الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ فِي كِتَابٍ إِلَى مُعَاوِيَةَ

رضی اللہ عنہ: ((إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَقُولُ فِي دُبْرِ كُلِّ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ: "لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ

لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا

أَعْطَيْتَ وَلَا مُعْطِي لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ)). ثُمَّ وَفَدْتُ بَعْدَ

ذَلِكَ عَلَى مُعَاوِيَةَ فَسَمِعْتُهُ يَأْمُرُ النَّاسَ بِذَلِكَ.

ژ وہرادی نازاکہری موغیری کوری شوعبہی گوت : موغیری کوری شوعبہی تہو

ناما بو من گوتی و من بو موعاویہی - خودی ژی رازیٹ - نفیسی: ((کو

پیغمبریهی پستی همر نفیژه کا فهرز دگوت : لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ)) پستی هینگی نهز چوومه دهف معاویهی و من نهو نامه دافی من گوهِ لی بوو نهو بی فهرمانا خهلکی دکهت بقی دوعایی .

وَفِي لَفْظٍ: ((كَانَ يَنْهَى عَنْ قِيلَ وَقَالَ، وَإِضَاعَةِ الْمَالِ، وَكَثْرَةِ السُّؤَالِ وَكَانَ يَنْهَى عَنْ عُقُوقِ الْأُمّهَاتِ، وَوَادِ الْبَنَاتِ، وَمَنْعِ وَهَاتِ)).

ودریوایه ته کا دی دا: ((نهوی نه هی دکر ژ گوتگوتکا، و مهزاختنا پارهی دریکیّت نه دروست دا، و پرسیار کرنا زیده، و نه هی دکر ژ بی نه مریا دهیکا، و ب ساخی بن ناخکرنا کچان، و نه نه دا کرنا نه وان مافیّت واجب، و خواستنا تشتی نه بی مروّفی))

۱۳۷. عَنْ سُمَيِّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی الله عنه: ((أَنَّ فُقَرَاءَ الْمُهَاجِرِينَ أَتَوْا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، ذَهَبَ أَهْلُ الدُّثُورِ بِالدرَجَاتِ الْعُلَى وَالنَّعِيمِ الْمُقِيمِ. فَقَالَ: وَمَا ذَاكَ؟ قَالُوا: يُصَلُّونَ كَمَا نُصَلِّي، وَيَصُومُونَ كَمَا نَصُومُ، وَيَتَصَدَّقُونَ وَلَا نَتَصَدَّقُ. وَيُعْتَقُونَ وَلَا نُعْتَقُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَفَلَا أَعَلَّمُكُمْ شَيْئًا تُدْرِكُونَ بِهِ مَنْ سَبَقَكُمْ، وَتَسْبِقُونَ مَنْ بَعْدَكُمْ. وَلَا يَكُونُ أَحَدٌ أَفْضَلَ مِنْكُمْ، إِلَّا مَنْ صَنَعَ مِثْلَ مَا صَنَعْتُمْ؟ قَالُوا: بَلَى، يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: تُسَبِّحُونَ وَتُكَبِّرُونَ وَتَحْمَدُونَ ذُبْرَ كُلِّ صَلَاةٍ: ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ مَرَّةً.

قَالَ أَبُو صَالِحٍ: فَرَجَعَ فَقَرَأَ الْمُهَاجِرِينَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَقَالُوا: سَمِعَ إِخْوَانُنَا أَهْلُ الْأَمْوَالِ بِمَا فَعَلْنَا، فَفَعَلُوا مِثْلَهُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ)).

قَالَ سُمَيُّ: فَحَدَّثْتُ بَعْضَ أَهْلِ هَذَا الْحَدِيثِ، فَقَالَ: وَهَمْتُ، إِنَّمَا قَالَ «تُسَبِّحُ اللَّهَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَتَحْمَدُ اللَّهَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَتُكَبِّرُ اللَّهَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ» فَرَجَعْتُ إِلَى أَبِي صَالِحٍ فَقُلْتُ لَهُ ذَلِكَ، فَأَخَذَ بِيَدِي فَقَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، اللَّهُ أَكْبَرُ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، حَتَّى تَبْلُغَ مِنْ جَمِيعِهِنَّ ثَلَاثَةً وَثَلَاثِينَ.

ژ سومه یی ئازاکه ری ئه بی به کری کوری عبد الرهمانی کوری حارثی کوری هیشامی ژ ئه بی صالحی سهمانی ژ ئه بو هورهیره ی -خودی ژ ی رازییت- : ((هه ژارین موهاجریا هاته دهف پیغه مبهری ﷺ وگوتی : یا پیغه مبهری خودی ، خودانییت مالیه تی پیکین بلند و خوشییت بهردهوام برن ، گوت : ئه و چهوا ؟ گوتن : نفیژا دکهن کانی چهوا ئهم نفیژا دکهن ، وروژیا دگرن کانی چهوا ئهم روژیا دگرن ، وخیرا دکهن و ئهم ناکهین ، وعهدا ئازا دکهن و ئهم ئازا ناکهین ، پیغه مبهری خودی ﷺ گوتی : ئه ری ما ئه ز تشته کی نیشا هه وه نه دهه هوین پی بگه هه وان ییت بهراهیکا هه وه راکرن ، و هوین بهراهیکا ییت پشتی خو راکهن ، و کهس ژ هه وه چیتر نه بییت ئه و نه بییت یی وه کی هه وه بکهت ؟ گوتن : به لی یا پیغه مبهری خودی ، گوت : بیژن (سبحان الله) و (الله أكبر) و (الحمد لله) هه ر ئیکی (۳۳) جارا پشتی هه ر نفیژه کی .

ئه بو صالحی گوت : پشتی هینگی هه ژارین موهاجرا زفرینه فه نک پیغه مبهری خودی ﷺ و گوتن : براین مه ییت خودان پاره گولی بون کانی مه چدکر ، ئینا ئه وان ژ ی ئه و

کر. ئینا پیغمبهری خودی ﷺ گوت: ئەڤه کەرەما خودی یە ددەتە وی یی وی
 بقیّت))

سومە ی گوت : من ئەڤ حەدیسە بو ھندەك ژ مالا خو گوت : ئینا گوتە من : تو یی
 خەلەتی ، بەلكو یا گوتی : بیژە (سبحان الله) ۳۳ جارا و (الحمد لله) ۳۳ جارا و
 (الله اکبر) ۳۳ جارا ، ئینا ئەز زڤریمە دەف ئەبو صالحی و ئەوا چیووی من بو گوت
 ئینا دەستی من گرت و گوت : الله اکبر ، و سبحان الله ، و الحمد لله ، الله اکبر ،
 و سبحان الله ، و الحمد لله ، هەتا هەمی پیکڤە دبنە ۳۳ .

۱۳۸. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا : ((أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَلَّى فِي حَمِيصَةٍ لَهَا أَعْلَامٌ. فَنَظَرَ إِلَى أَعْلَامِهَا
 نَظْرَةً. فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ: اذْهَبُوا بِحَمِيصَتِي هَذِهِ إِلَى أَبِي جَهْمٍ ، وَأَتُونِي بِأَنْبِجَانِيَّةٍ
 أَبِي جَهْمٍ. فَإِنَّهَا أَلْهَتْنِي أَنْفًا عَنْ صَلَاتِي)).

ژ عائیشای -خودی ژێ رازیست- ((کو پیغمبهری ﷺ نفیژ کر د جلکە کی دا
 ھندەك خیچین رەنگاو رەنگ لی بوون ، جاره کی پیغمبهری بەرێخودا فان رەنگین
 ھەنی . پستی نفیژ خلاس کری گوت : ھەرێ ئەڤی جلکی من بدەنە ئەبی جەھمی ،
 و بو من ئنبجانیی -جلکە کی ستوویرە چ رەنگ لی نینن- ئەبی جەھمی بینن ،
 ئەوی ئەز مژوول کرم ژ نفیژا من بەری نوکە)).

بابُ الجمع بين الصلاتين في السفر

بابه تی کومکرنا دناقبهرا دوو نقیژا دا لدهمی سهفه ری

۱۳۹. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رضی اللہ عنہما قَالَ: ((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَجْمَعُ فِي السَّفَرِ بَيْنَ صَلَاةِ

الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ ، إِذَا كَانَ عَلَى ظَهْرِ سَيْرٍ ، وَيَجْمَعُ بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ)).

ژ عبدالله کوری عه بیاسی -خودی ژ ههردوو کا رازییت- گوت : ((پیغه مبه ری

خودی ﷺ کوم ذکر دناقبهرا نقیژا نیقرو و یقاری لدهمی سهفه ری دا ، نه گهر

لسه ر چوونی با ، ودناقبهرا مه غره ب و عه شادا کوم ذکر))

بابُ قصر الصلاة في السفر

بابه تی کورت کرنا نقیژا لدهمی سهفه ری

۱۴۰. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضی اللہ عنہما قَالَ: ((صَحِبْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَكَانَ لَا يَزِيدُ فِي السَّفَرِ

عَلَى رَكَعَتَيْنِ ، وَأَبَا بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ كَذَلِكَ)).

ژ عبدالله کوری عومه ری -خودی ژ ههردوو کا رازییت- گوت : ((من هه قالینیا

پیغه مبه ری خودی کر ﷺ ل سهفه ری ، نهوی ژ دوو روکعتا زیده تر نه دکرن ، و

ههروه سا نه بو به کری و عومه ری و عوثمانی ژی نهو چهنده ذکر))

بابُ الْجُمُعَةِ

بابُهُ تَنْقِيزًا لَّهُ يَبْنِي

١٤١. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((مَنْ جَاءَ مِنْكُمْ الْجُمُعَةَ فَلْيَغْتَسِلْ)).

ژ عبدالله کوری عومهری - خودی ژ ههردوو کا رازیټ - کو پیغه مبهری خودی ﷺ گوت: ((ئه گهر ئیک ژ ههوه هاته نقیژا ئه یینی بلا سهری خو بشووت)).

١٤٢. عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَخْطُبُ خُطْبَتَيْنِ وَهُوَ قَائِمٌ، يَفْصِلُ بَيْنَهُمَا بِجُلُوسٍ)).

ژ جابری - خودی ژ ی رازیټ - گوت: ((پیغه مبهری خودی ﷺ دوو خوتبه دخاندن و ئه و یی ژ پییا فه، و دناقههرا ههردوو کادا دقهه بری ب رووینشتنی)).

١٤٣. عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: ((جَاءَ رَجُلٌ وَالنَّبِيُّ ﷺ يَخْطُبُ النَّاسَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ. فَقَالَ: صَلَّيْتَ يَا فُلَانُ؟ قَالَ: لَا. قَالَ: قُمْ فَارْكَعْ رَكَعَتَيْنِ. وَفِي رِوَايَةٍ فَصَلَ رَكَعَتَيْنِ)).

ژ جابری کوری عبد الله - خودی ژ ههردوو کا رازیټ - گوت: ((زه لامه ک بژوور مزگه فتی کفت روژا ئه یینی و پیغه مبهری ﷺ خوتبه بو خه لکی دخاند، ئینا گوتی: ئه ری ته دوو روکعتین (تحیه المسجد) کرینه؟ گوت: نه خیر، گوت: دی رابه و دوو روکعتا بکه، و د ریوایه ته کا دی دا دوو روکعتا بکه)).

١٤٤. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((إِذَا قُلْتَ لِصَاحِبِكَ: أَنْصِتْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَالْإِمَامُ يَخْطُبُ - فَقَدْ لَغَوْتَ)).

ژ نه بو هورهیره ی -خودی ژ ی رازیت- کو پیغه مبهری ﷺ گوت : ((نه گهر ته
گوته هه قالی خو : گوهمی خو بده ئیمامی و خو بیده نگ بکه ، روژا نه یینی و
ئیمامی خوتبی دخوینت - نهفه هینگی تو ژ ی ناخفتی))

۱۴۵. عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدِ السَّاعِدِيِّ رضي الله عنه قَالَ: ((أَنَّ نَفَرًا تَمَارَوْا فِي الْمُنْبَرِ مِنْ أَيِّ عُرْدٍ
هُوَ؟ فَقَالَ سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ: مِنْ طَرْفَاءِ الْغَابَةِ، وَلَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَامَ عَلَيْهِ
فَكَبَّرَ وَكَبَّرَ النَّاسُ وَرَاءَهُ، وَهُوَ عَلَى الْمُنْبَرِ. ثُمَّ رَفَعَ فَنَزَلَ الْقَهْقَرَى، حَتَّى سَجَدَ فِي
أَصْلِ الْمُنْبَرِ، ثُمَّ عَادَ حَتَّى فَرَّغَ مِنْ آخِرِ صَلَاتِهِ. ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ، فَقَالَ: أَيُّهَا
النَّاسُ، إِنَّمَا صَنَعْتُ هَذَا لِتَأْتُمُّوا بِي، وَلِتَعْلَمُوا صَلَاتِي - وَفِي لَفْظٍ - صَلَّى عَلَيْهَا.
ثُمَّ كَبَّرَ عَلَيْهَا. ثُمَّ رَكَعَ وَهُوَ عَلَيْهَا، فَنَزَلَ الْقَهْقَرَى)).

ژ سههلی کوری سهعدی ساعدی -خودی ژ ههردوو کا رازیت- : ((کو هندهک
مروژ ب جره چوون نهری کا میمبهری پیغه مبهری ﷺ ژ چ هاتبوو چیکن ؟ ئینا
سههلی کوری سهعدی گوت : میمبهرداری تهرفائی غابی (نهفه جهه که دکهفته
دهوروبهری مه دینی وی تژی داربو) و من دیت پیغه مبهری خودی ﷺ لسهرد رابوژه و
گوت (الله اکبر) و خه لکی ژ ی دووژ وی را گوت ، و نهو لسهرد میمبهری بوو ،
پاشی سهری خو ژ روکوعی را کر پاشی پشت و پشت هاته خار ، ههتا چوویه
سوجدی لبنی میمبهری ، پاشی جاره کا دی ههتا ژ نفیژا خو خلاس بوی ، پاشی
به ره ژ خه لکی فه زفری ، و گوت : نهی گهلی خه لکی ، من نهفا بوری کر دا هوین
چاژ لمن بکهن ، و دا هین نفیژا من بزنان -ود ریوایه ته کی دا- نفیژ لسهرد میمبهری
کر ، پاشی گوت (الله اکبر) لسهرد میمبهری ، پاشی چوو روکوعی و هیشتا نهو یی
ل سهرد میمبهری ، پاشی پشت و پشت هاته خار ی)).

۱۴۶. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((مَنْ اغْتَسَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ غُسْلَ الْجَنَابَةِ، ثُمَّ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الْأُولَى فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ بَدَنَهُ. وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الثَّانِيَةِ فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ بَقَرَةً. وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الثَّالِثَةِ فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ كَبْشًا أَقْرَنَ. وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الرَّابِعَةِ فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ دَجَاجَةً. وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الْخَامِسَةِ فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ بَيْضَةً. فَإِذَا خَرَجَ الْإِمَامُ حَضَرَتِ الْمَلَائِكَةُ يَسْتَمِعُونَ الذِّكْرَ)).

ژ ئه بو هورهیره ی -خودی ژ ی رازیټ - کو پیغه مبهری خودی ﷺ گوت : ((ئهو ی سهری خوړو ژا ئه یینی بشووت وهک سهر شوویشتنا ژ جه نابه تی ، پاشی ل ده مژمیړا ئیک ی بچیت ههروه کو ئهوی حیشرهک کریه خیر ، وئهو ی د ده مژمیړا دووی دا بچیت ههروه کو چیلهک کریه خیر ، و ئهو ی د ده مژمیړا سیی دا بچیت ههروه کو بهرانه کی ب شاخ کریه خیر ، وئهو ی د ده مژمیړا چاری دا بچیت ههروه کو مریشکهک کریه خیر ، وئهو ی د ده مژمیړا پینجی دا بچیت ههروه کو هیکهک کریه خیر ، ئیجا ئه گهر ئیمام دهر کهت مه لایکهت دی ئین گوهداریا زکری کهن -ئانکو خوتی-)).

۱۴۷. عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ - وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ الشَّجَرَةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((كُنَّا نُصَلِّي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الْجُمُعَةَ، ثُمَّ نَنْصَرِفُ. وَلَيْسَ لِلْحَيَّاتِ ظِلٌّ نَسْتِظِلُّ بِهِ)).

ژ سه له می کوری ئه کوهی -ئفه ژ وان بوو بیټ بهیعه لبن داری دای -خودی ژ ی رازیټ - گوت : ((مه دگهل پیغه مبهری خودی ﷺ نفیژا ئه یینی ذکر ، و پاشی دا چینه مالیټ خو ، و دیوارا چ سیبه ر نه بوون ئه م خو بدینه بهر)).

وَفِي لَفْظٍ: ((كُنَّا نُجْمِعُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِذَا زَالَتْ الشَّمْسُ، ثُمَّ تَرَجَعُ فَتَسْبِغُ الْفِيءَ)).

ودگوته کا دی دا : ((مه دگهل پیغمبهری خودی ﷺ نفیڑا ئهیینی ذکر ئه گهر روژ
بو لایی ئافابوونی چووبا ، وپاشی دا زفرین ودا قهستا وان جها کهین یی سیهر لی))
-حه تا گه هشتاینه مال-

۱۴۸. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَقْرَأُ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ: الْم
تَنْزِيلُ السَّجْدَةِ وَ: هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ)).

ژ ئه بو هورهیره ی -خودی ژی رازیت- گوت : ((پیغمبهری ﷺ د نفیڑا سپیدی دا
یا روژا ئهیینی : الم تنزیل (سورته سهجده) و هل اتی علی الانسان (سورته
الانسان) دخاندن))

بابُ صَلَاةِ الْعِيدَيْنِ بابه تی نَقِیژا ههردوو جه ژنا

۱۴۹. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضی اللہ عنہما قَالَ: ((كَانَ النَّبِيُّ صلی اللہ علیہ وسلم وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ يُصَلُّونَ الْعِيدَيْنِ قَبْلَ الْخُطْبَةِ)).

ژ عبدالله کورپی عومهری-خودی ژ ههردوو کا رازیت- گوت: ((پیغه مبهری صلی اللہ علیہ وسلم و نه بوبه کری و عومهری نقیژا ههردوو جه ژنا بهری خوتبه خاندنی ذکر)).

۱۵۰. عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رضی اللہ عنہ قَالَ: ((حَطَبْنَا النَّبِيَّ صلی اللہ علیہ وسلم يَوْمَ الْأَضْحَى بَعْدَ الصَّلَاةِ، فَقَالَ: مَنْ صَلَّى صَلَاتَنَا وَنَسَكَ نُسُكَنَا فَقَدْ أَصَابَ النُّسُكَ، وَمَنْ نَسَكَ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَلَا نُسُكَ لَهُ. فَقَالَ أَبُو بُرْدَةَ بْنُ نِيَّارٍ - خَالُ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ - يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي نَسَكْتُ شَاتِي قَبْلَ الصَّلَاةِ. وَعَرَفْتُ أَنَّ الْيَوْمَ يَوْمُ أَكْلِ وَشُرْبٍ. وَأَحْبَبْتُ أَنْ تَكُونَ شَاتِي أَوَّلَ مَا يُذْبَحُ فِي بَيْتِي. فَذَبَحْتُ شَاتِي، وَتَعَدَّيْتُ قَبْلَ أَنْ آتِيَ الصَّلَاةَ. فَقَالَ: شَأْنُكَ شَاةُ لَحْمٍ. قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَإِنَّ عِنْدَنَا عِنَاقًا هِيَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ شَاتَيْنِ أَفْتَجْزِي عَنِّي؟ قَالَ: نَعَمْ، وَلَكِنْ تَجْزِي عَنْ أَحَدٍ بَعْدَكَ)).

ژ بهرائی کورپی عازبی-خودی ژ رازیت- گوت: ((پیغه مبهری صلی اللہ علیہ وسلم پستی نقیژا جه ژنا قوربانی بو مه خوتبه ک خاند و گوت: نه وی نقیژ کری وه کی مه و قوربانی خو فه کوژتی وه کی مه، نه و قوربانی وی ژی هاته قه بیل کرن، وه وی بهری نقیژ قوربانی خو فه کوژت بیت قوربان بو وی نینه. ئینا بابی بورده بی کورپی نیاری-خالی بهرائی کورپی عازبی- گوت: یا پیغه مبهری صلی اللہ علیہ وسلم، من قوربانی خو بهری نقیژ بی دای، و من دزانی نه فه روژیت خارن و فه خارنی نه، و من دقیا پهزی من یه کهمین تشت بیت لالا من بیته فه کوژتن، من ژی پهزا خو

فه کوژت . و من خارنا خاری بهری بهیمه نفیژی . گوت : پهزا ته پهزا گوشتی یه
 - نانکویا خارنی یه نه قوربان - ، گوت : یا پیغه مبهری خودی من گیسکه کامی یا
 هه ی نهو خوشقیتره لدهف من ژ دوو پهزا ، نه گهر فه کوژم دی بو من ب قوربان
 هیته هژمارتن ؟ گوت : بهلی ، وپشتی ته بو کهسه کی دی چینابیت))

۱۵۱. عَنْ جُنْدُبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْبَجَلِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ النَّحْرِ. ثُمَّ
 حَطَبَ. ثُمَّ ذَبَحَ وَقَالَ: مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ أَنْ يُصَلِّيَ فَلْيَذْبَحْ أُخْرَى مَكَانَهَا، وَمَنْ لَمْ
 يَذْبَحْ فَلْيَذْبَحْ بِاسْمِ اللَّهِ)).

ژ جوندوبی کوری عبد الله بهجلی -خودی ژی رازیت- گوت: ((پیغه مبهری ﷺ
 نفیژ کر پروژا نه حری - پروژا ئیکی ژ جهژنا قوربانی-، پاشی خوتبه خاند و گوت:
 ههر کهسه کی پهزی خو فه کوژت بیت بهری نفیژی بکهت بلا پهزه کی دی ل جهی
 وی فه کوژیت، و نهوی پهزی خو نه فه کوژیت بلا نافی خودی بینت و
 فه کوژیت)).

۱۵۲. عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((شَهِدْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ الْعِيدِ. فَبَدَأَ بِالصَّلَاةِ قَبْلَ
 الْخُطْبَةِ، بِلَا أَذَانٍ وَلَا إِقَامَةٍ. ثُمَّ قَامَ مُتَوَكِّئًا عَلَى بِلَالٍ، فَأَمَرَ بِتَقْوَى اللَّهِ تَعَالَى،
 وَحَثَّ عَلَى طَاعَتِهِ، وَوَعَظَ النَّاسَ وَذَكَرَهُمْ، ثُمَّ مَضَى حَتَّى أَتَى النِّسَاءَ فَوَعَظَهُنَّ
 وَذَكَرَهُنَّ، فَقَالَ: يَا مَعْشَرَ النِّسَاءِ، تَصَدَّقْنَ. فَإِنَّكُنَّ أَكْثَرُ حَطَبِ جَهَنَّمَ، فَقَامَتِ
 امْرَأَةٌ مِنْ سِطَةِ النِّسَاءِ، سَفْعَاءُ الْحَدِيثِ فَقَالَتْ: لَمْ يَأْ رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ: لَا تَكُنَّ
 تُكْثِرُنَ الشَّكَاةَ، وَتَكْفُرُنَ الْعَشِيرَ. قَالَ: فَجَعَلَنَ يَتَصَدَّقْنَ مِنْ حُلِيِّهِنَّ يُلْقِينَ فِي
 ثَوْبِ بِلَالٍ مِنْ أَقْرِطِهِنَّ وَخَوَاتِيمِهِنَّ)).

ژ جابری - خودی ژى رازیت - گوت : ((نه ز بى حازر بوم لدهف پیغمبهري ﷺ روژا جه ژنی ، دهست ب نفیژی کر بهري خوتی ، بی بانگ و قامهت . پشی هینگی رابو ژ پیا فه ودهستی خو دانا سهر ملی بیلالی ، فیجا فه رمان ب تهقوا خودی کر ، و هاندانا خه لکی کر لسهر گوهداریا خودی ، پاشی چوو دهف ژنکان وهندهك شیرهت لیکن وبریئینا وان کر ، وگوت : نهی گهلی ژنکا ، هین خیرا بکهن ، چونکی هوین بارا پتر دارین ئاگری جههنه می نه ، ئینا ژنکهك ژ نیفا وان رابوو ، رویی وی رهش بوو ئینا گوت : ژ بهر چ یا پیغمبهري خودی ؟ گوت : هوین گهلهك گازندا دکهن ، و باشیا زهلامیت خو ژ بیر دکهن . گوت : ئینا ژ زیرین خو دهستیکن و کر نه خیر ، ژ گوستیرک و گوهارکا و دهافیتنه سهر جلکی بیلالی)) .

۱۵۳ . عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ - نُسَيْبَةَ الْأَنْصَارِيَّةِ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ : ((أَمَرَنَا - تَعْنِي النَّبِيَّ ﷺ - أَنْ نُخْرِجَ فِي الْعِيدَيْنِ الْعَوَاتِقَ وَذَوَاتِ الْخُدُورِ ، وَأَمَرَ الْخَيْضَ أَنْ يَعْتَزِلْنَ مُصَلَّى الْمُسْلِمِينَ)) .

وَفِي لَفْظٍ : ((كُنَّا نُوْمَرُ أَنْ نُخْرِجَ يَوْمَ الْعِيدِ ، حَتَّى نُخْرِجَ الْبُكَرَ مِنْ خُدْرِهَا ، وَحَتَّى تَخْرُجَ الْخَيْضُ ، فَيَكُنَّ خَلْفَ النَّاسِ ، فَيَكْبُرْنَ بِتَكْبِيرِهِمْ وَيَدْعُونَ بِدُعَائِهِمْ ، يَرْجُونَ بَرَكَةَ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَطَهْرَتَهُ)) .

ژ دهیکا عه تیایی - نوسه بیا نه نصاری - خودی ژى رازیت - گوت : ((فه رمانا مه کر - ئانکو پیغمبهري ﷺ - کو ئهم د ههردوو جه ژنا دا کچیّت شوونی بالغ بوی و بیت بن پهردی بدهریخن بو نفیژی ، وفه رمانا نه ویت د هیزی دا کر کو ئهو خو ژ جهی نفیژا موسلمانا دوویر بیخین))

ود گوتنه کا دی دا ((فهرمانا مه دهاته کرن نه م بدهر کهفین روژا جه ژنی ، ههتا کچا
 لبن پهریی یا نه شووی کری کو وی ژی بدهر یخین ، ههتا ژنکا د عده تی دا
 دهر دکهفت ، و ل پشت خه لکی درو وینشتن ، نه وان ته کبیر دگوتن ب ته کبیر اتی
 وان ودوعا دکرن ب دوعایین وان، هیقیا وان بهره کهتا وی روژی و پاقریا وی
 بو))

بابُ صَلَاةِ الْكُسُوفِ

بابه تی نقیڑا روژ غه یرینی

۱۵۴. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: ((أَنَّ الشَّمْسَ خَسَفَتْ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَبَعَثَ مُنَادِيًا يُنَادِي: الصَّلَاةُ جَامِعَةٌ. فَاجْتَمَعُوا. وَتَقَدَّمَ فَكَبَّرَ وَصَلَّى أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ فِي رَكَعَتَيْنِ، وَأَرْبَعَ سَجَدَاتٍ)).

ژ عائیشای - خودی ژى رازیت - گوت ((روژ غه یری ل سهرده می پیغه مبه ری خودی ﷺ که سه ک هنارت دا گازی بکه ت : (الصلاه جامعه) ، هه می کومبون ، نه و ژى پیش وان که ت وگوت الله اکبر وچار روکوع د دوو روکعتادا کرن ، وچار سوجه))

۱۵۵. عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ - عُقْبَةُ بْنُ عَمْرِو الْأَنْصَارِيِّ الْبَدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ، يُخَوِّفُ اللَّهُ بِهِمَا عِبَادَهُ، وَإِنَّهُمَا لَا لَا يَنْكَسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ مِنَ النَّاسِ. وَلَا لِحَيَاتِهِ، فَإِذَا رَأَيْتُمْ مِنْهَا شَيْئًا فَصَلُّوا، وَادْعُوا حَتَّى يَنْكَشِفَ مَا بَيْنَكُم)).

ژ ئه بی مه سعوودی - عوقبی کوری عه مرئ نه نصاری به دری - خودی ژى رازیت - گوت : کو پیغه مبه ری خودی ﷺ گوت : ((روژ و هه یف دوو نشانن ژ نشانیت مه زنا هیا خودی ، خودی ب وان عه بدیت خو دتر سینت ، و نه و ناغه یرن بو مرنا که سه کی ژ مرو فان ، و نه بوو ژ دایکبوونا که سه کی ، نه گهر هه وه ئیک ژ وان دیت هوین نقیڑی بکه ن ، و دوعا بکه ن هه تا نه و ا ب سه ری هه وه هاتی نه مینیت))

۱۵۶. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ: ((خَسَفَتِ الشَّمْسُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَصَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِالنَّاسِ. فَأَطَالَ الْقِيَامَ، ثُمَّ رَكَعَ، فَأَطَالَ الرُّكُوعَ، ثُمَّ قَامَ، فَأَطَالَ الْقِيَامَ - وَهُوَ دُونَ الْقِيَامِ الْأَوَّلِ - ثُمَّ رَكَعَ، فَأَطَالَ الرُّكُوعَ - وَهُوَ دُونَ الرُّكُوعِ الْأَوَّلِ - ثُمَّ سَجَدَ، فَأَطَالَ السُّجُودَ، ثُمَّ فَعَلَ فِي الرَّكْعَةِ الْأُخْرَى مِثْلَ مَا فَعَلَ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى، ثُمَّ انْصَرَفَ، وَقَدْ تَجَلَّتِ الشَّمْسُ، فَخَطَبَ النَّاسَ، فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ، لَا يَنْخَسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ، فَإِذَا رَأَيْتُمْ ذَلِكَ فَادْعُوا اللَّهَ وَكَبِّرُوا، وَصَلُّوا وَتَصَدَّقُوا، ثُمَّ قَالَ: يَا أُمَّةَ مُحَمَّدٍ، وَاللَّهِ مَا مِنْ أَحَدٍ أَغْيَرُ مِنَ اللَّهِ مِنْ أَنْ يَزِيَّ عَبْدُهُ، أَوْ تَزِيَّ أُمَّتُهُ، يَا أُمَّةَ مُحَمَّدٍ، وَاللَّهِ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمَ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا)).

وَفِي لَفْظٍ: ((فَاسْتَكْمَلَ أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ وَأَرْبَعَ سَجَدَاتٍ)).

ژ عائیشای - خودی ژی رازی - کو وی گوت : ((پوژ لسه ده می پیغمبره ری خودی ﷺ غیری ، قیجا پیغمبره ری خودی ﷺ نفیژل به راهیکا خه لکی کر و رابونا خو گه له ک دریژ کر ، پاشی چوو رو کوعی و رو کوعا خو گه له ک دریژ کر ، پاشی رابو و رابونا خو دریژ کر - ژ رابونا ئیکی کیم تر بو - و پاشی چو رو کوعی ، و رو کوعا خو دریژ کر - و ژ رو کوعا ئیکی کیم تر بو - پاشی چو سوجدی ، و سوجدا خو دریژ کر ، و ئه فا د رو کعه تا ئیکی دا کری هه ر د یا دووی دا دووباره کر ، پاشی سلافا ملا قه دا ، و پوژ دیار بیوو .

پاشی خوتبه ک بو خه لکی خاند ، و تیدا هه مدا خودی کر و مه دحیت وی کرن ، و پاشی گوت : هندیکه پوژ و هه یفن دوو نیشانن ژ نیشانیی خودی تهعالا ، و ئه و ناغه یرن نه بو مرنا که سه کی و نه بو ژدایک بونا که سه کی ، ئه گه ر هه وه ئه و دیت هین دوعا ژ تهعالا بکه ن و ته کبیرا بده ن ، و نفیژا بکه ن و خیرا بده ن ، پاشی گوت :

يا ئومەتا محمدى ب خودى كەسەك ژ خودى تەعالا ب غىرەتر نىنە ، كو عەبدى
وى زنایى بکەت يان عەبدا وى زنایى بکەت ، يا ئومەتا موحمەدى ئەز ب خودى
كەم ئەگەر ھوین بزائن ئەوا ئەز دزانم ھوین دا کیم کەنە کەنى و دا گەلەك کەنە
گرى))

ود گوته کا دى دا : ((تمام کرن چار روکعت و چار سوجدە))

۱۵۷. عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((حَسَفَتِ الشَّمْسُ عَلَى زَمَانِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ. فَقَامَ فِرْعَاؤُ، يَخْشَى أَنْ تَكُونَ السَّاعَةُ، حَتَّى أَتَى الْمُسْجِدَ. فَقَامَ، فَصَلَّى بِأَطْوَلِ قِيَامٍ وَرُكُوعٍ وَسُجُودٍ، مَا رَأَيْتُهُ يَفْعَلُهُ فِي صَلَاةٍ قَطُّ، ثُمَّ قَالَ: إِنَّ هَذِهِ الْآيَاتُ الَّتِي يُرْسِلُهَا اللَّهُ تَعَالَى: لَا تَكُونُ لِمَوْتٍ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ. وَلَكِنَّ اللَّهَ يُرْسِلُهَا يُخَوِّفُ بِهَا عِبَادَهُ، فَإِذَا رَأَيْتُمْ مِنْهَا شَيْئًا فَافْزِعُوا إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ وَدُعَائِهِ وَاسْتِغْفَارِهِ)).

ژ ئەبو موسای ئەشعەری -خودی ژى رازیت- گوت : ((روژ ل سەردەمى
پەغەمبەرى خودى ﷺ غەیری ، فیجا رابووڤە ب لەز و بەز و ب ترس ، و ترسا وى
ئەو بوو نەكە قیامەت رابیت ، هەتا ھاتیە مزگەفتى ، رابوو نقيژى و نقيژكر ب
دریژترین رابون وروكوع و سجود ، من چ جارا نەدیتیە ئەڤ چەندە د نقيژەكا خو دا
كربیت ، پشی ھینگى گوت : ئەڤ ئایەتیت ھەنى خودى تەعالا دھنیريت : نە ژبەر
مرنا كەسەكى و نە ژبەر ژدايكیوونا كەسەكى ، بەلكو خودى دھنیريت بو ترساندنا
بەنیين خو ، ئەگەر ھەوہ تشەك ژ وان دیت بترسن و لەزى بكەن بو زكرى خودى
و دوعاكرنا ژ وى و داخازا گونەھ ژيبرنى ژوى))

بابُ الاستسقاءِ

بابه تی نفیژا باران بارینی

۱۵۸. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ بْنِ عَاصِمٍ الْمَازِنِيِّ رحمته الله قَالَ: ((خَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ يَسْتَسْقِي ، فَتَوَجَّهَ إِلَى الْقِبْلَةِ يَدْعُو ، وَحَوْلَ رِدَاءِهِ ، ثُمَّ صَلَّى رَكَعَتَيْنِ ، جَهَرَ فِيهِمَا بِالْقِرَاءَةِ)) .
وَفِي لَفْظٍ «أَتَى الْمُصَلَّى» .

ژ عبدالله کورئ زهیدی کورئ عاصمی مازنی -خودی ژئ رازییت- گوت :
((پیغمبر ﷺ دهرکته و نفیژا باران بارینی کر ، بهرهف قییلی فه چو ودوعا کرن ،
وپاشی کراسی خو لیک قولپاند ، پاشی دوو روکعت کرن ، دهر دووکادا
دهنگی خو بلندکر)) ودریوایه ته کا دی دا ((هاته موصه لایی))

۱۵۹. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رحمته الله ((أَنَّ رَجُلًا دَخَلَ الْمَسْجِدَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ مِنْ بَابٍ كَانَ نَحْوَ دَارِ الْقَضَاءِ ، وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَائِمٌ يَخْطُبُ ، فَاسْتَقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَائِمًا ، ثُمَّ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، هَلَكْتَ الْأَمْوَالُ ، وَانْقَطَعَتِ السُّبُلُ فَادْعُ اللَّهَ يَغْنِثُنَا ، قَالَ: فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدَيْهِ ثُمَّ قَالَ: اللَّهُمَّ اغْنِنَا ، اللَّهُمَّ اغْنِنَا ، اللَّهُمَّ اغْنِنَا. قَالَ أَنَسٌ: فَلَا وَاللَّهِ مَا نَرَى فِي السَّمَاءِ مِنْ سَحَابٍ وَلَا قَرَعَةٍ ، وَمَا بَيْنَنَا وَبَيْنَ سَلْعٍ مِنْ بَيْتٍ وَلَا دَارٍ قَالَ: فَطَلَعَتْ مِنْ وَرَائِهِ سَحَابَةٌ مِثْلُ التُّرْسِ. فَلَمَّا تَوَسَّطَتِ السَّمَاءُ انْتَشَرَتْ ثُمَّ أَمْطَرَتْ ، قَالَ: فَلَا وَاللَّهِ مَا رَأَيْنَا الشَّمْسَ سَبْتًا ، قَالَ: ثُمَّ دَخَلَ رَجُلٌ مِنْ ذَلِكَ الْبَابِ فِي الْجُمُعَةِ الْمُقْبِلَةِ ، وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَائِمٌ يَخْطُبُ النَّاسَ ، فَاسْتَقْبَلَهُ قَائِمًا ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، هَلَكْتَ الْأَمْوَالُ ، وَانْقَطَعَتِ السُّبُلُ ، فَادْعُ اللَّهَ أَنْ يُمَسِّكَهَا عَنَّا ، قَالَ: فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدَيْهِ ثُمَّ قَالَ: اللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا ، اللَّهُمَّ عَلَى الْأَكَامِ وَالظُّرَابِ وَبُطُونِ الْأَوْدِيَةِ وَمَنَابِتِ الشَّجَرِ ، قَالَ: فَأَقْلَعَتْ ، وَخَرَجْنَا

نَمَشِي فِي الشَّمْسِ. قَالَ شَرِيكٌ: فَسَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ: أَهَوَ الرَّجُلُ الْأَوَّلُ قَالَ:
 لَا أَدْرِي)).

ژ ئه نه سى كورپى مالكى -خودى ژى رازيت- ((زهلامهك بژور مزگهفتى كهفت
 روژا ئهينى ژ دهر گهه كى رهخى خانى قهزاي (خانى عومهرى بو ئه ف ناغه
 دگوتنى چونكى پشتى مرنا وى هاته فروتن بو قهزا كرنا دهين وى)، و پيغه مبهري
 خودى ﷺ يى رابوى بو و خوتبه دخاند ، لبرامبهري پيغه مبهري خودى ﷺ راوهستا
 و پاشى گوت : يا پيغه مبهري خودى ﷺ تهرش و كه واليت مه چوونه هيلاكى ،
 وريك هاتنه گرتن قيحا دوعا ژ خودى بكه بارانى بومه بارينت ، گوت : پيغه مبهري
 خودى ﷺ دهستيت خو بلندكرن وپاشى گوت : ياخودى بارانى بومه بارينه ، يا
 خودى بارانى بومه بارينه ، ياخودى بارانى بومه بارينه ، ئه نه س ديت : ب خودى
 مه چ عهور و خو پرته كا بچيك ژى ل عهسمانا نه ديت ، وچ خانى دناقهرا مه وچيائى
 (سهل) دا نه بون ، لپشت وى عهورهك دهر كهت وهك (مهتال)ى بو ، ده مى
 گه هشتيه نيقا عهسمانى به لافه بو وپاشى باران بارى ، قيحا ئه ز ب خودى كه م مه
 خودبه كى روژ نه ديت ، گوت : پاشى زهلامهك بژور كهت ل ئهينيا ديف وى دا
 ههر ژوى دهر گهه مى ، و پيغه مبهري خودى ﷺ ژيهرقه بو خوتبه بو خهلكه كى دخاند ،
 ئينا ل بهرامبهري وى راوهستا و گوت : يا پيغه مبهري مال و ملك پيچ بون و ريك
 هاتنه گرتن ، دوعا بكه خودى براوهستين ، گوت : پيغه مبهري خودى ﷺ
 دهستيت خو بلندكرن وپاشى گوت : يا خودى ل دهو روبهري مهبيت و نهلسهر مه
 بيت ، لسهر گر و زير و بنيت نه هالايت وجهيت دارا بيت ، گوت : ئينا راوهستا
 وئهم دهر كهتين لبر تيشكا روژى چوين ، شهريك ديت : من گوته ئه نه سى :
 زهلامى دووى هيري ئيكي بو ؟ گوت ئه ز نرايم)) .

بابُ صَلَاةِ الْخَوْفِ

بابه تي نقيژا ترسى

۱۶۰. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رضي الله عنه قَالَ: ((صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَلَاةَ الْخَوْفِ فِي بَعْضِ أَيَّامِهِ الَّتِي لَقِيَ فِيهَا الْعَدُوَّ، فَقَامَتْ طَائِفَةٌ مَعَهُ، وَطَائِفَةٌ بِإِزَاءِ الْعَدُوِّ، فَصَلَّى بِالَّذِينَ مَعَهُ رَكْعَةً، ثُمَّ ذَهَبُوا، وَجَاءَ الْآخَرُونَ، فَصَلَّى بِهِمْ رَكْعَةً، وَقَصَّتِ الطَّائِفَتَانِ رَكْعَةً، رَكْعَةً)).

ژ عبد الله کوری عومهری کوری خه ططابی -خودی ژ ههردوو کا رازییت- گوت: ((پیغه مبهری خودی ﷺ ل هندهک روژان دا ده می کته بهر سینگ دی دوژمنی نفیژا ترسی ل بهراهیکا مه کر ، کومهک دگهل راوهستا نفیژی ، و کومهک بهرامبهری دوژمنی راوهستا ، نهوین دگهل وی رکعه تهک ل بهر سینگ و ان کر و نهو چون ، پاشی ییت دی هاتن ، رکعه تهک ل بهری وان ژی کر ، وههردوو کوما نفیژا خو رکعت رکعت قهزا کر)).

۱۶۱. عَنْ زَيْدِ بْنِ رُوْمَانَ عَنْ صَالِحِ بْنِ خَوَاتِ بْنِ جُبَيْرٍ عَمَّنْ صَلَّى مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ صَلَاةَ ذَاتِ الرِّقَاعِ، صَلَاةَ الْخَوْفِ: ((أَنَّ طَائِفَةً صَفَّتْ مَعَهُ، وَطَائِفَةً وَجَاهَ الْعَدُوَّ، فَصَلَّى بِالَّذِينَ مَعَهُ رَكْعَةً، ثُمَّ ثَبَتَ قَائِمًا، فَأَتَمُّوا لَأَنْفُسِهِمْ، ثُمَّ انْصَرَفُوا، فَصَفُّوا وَجَاهَ الْعَدُوِّ، وَجَاءَتِ الطَّائِفَةُ الْآخَرَى، فَصَلَّى بِهِمُ الرُّكْعَةَ الَّتِي بَقِيَتْ، ثُمَّ ثَبَتَ جَالِسًا، وَأَتَمُّوا لَأَنْفُسِهِمْ، ثُمَّ سَلَّمَ بِهِمْ)).

ژ بهزیدی کوری رومانی ژ صالحی کوری خهواتی کوری جوبهیری ژ کهسه کی کو وی نفیژ دگهل پیغه مبهری خودی ﷺ کربو ل شهری (ذات الرقاع) ی ، نهو نفیژا ترسی بو : کومهک دگهل وی ب ریژبون ، و کومهک بهرامبهری دوژمنی راوهستان ، رکعه تهک دگهل وان کر ییت دگهل وی ، پاشی ما ژییرفه ، ونهوان بوخو تمام کر ، وپاشی چون ، ل بهرامبهری دوژمنی راوهستان ، و کوما دی هات ، ونهو رکعه تا

مای دگهل وان کرن ، پاشی ما رینشتی ، وئەوان بوخو تمام کر ، پاشی پیغەمبەری
ﷺ دگهل وان سلافا ملا فەدا .

١٦٢. عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ رضي الله عنه قَالَ: ((شَهِدْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ صَلَاةَ الْخَوْفِ فَصَفَّفْنَا صَفَيْنِ خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَالْعَدُوَّ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ ، فَكَبَّرَ النَّبِيُّ ﷺ وَكَبَّرْنَا جَمِيعًا ، ثُمَّ رَكَعَ وَرَكَعْنَا جَمِيعًا ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ وَرَفَعْنَا جَمِيعًا ، ثُمَّ انْحَدَرَ بِالسُّجُودِ وَالصَّفُّ الَّذِي يَلِيهِ ، وَقَامَ الصَّفُّ الْمُؤَخَّرُ فِي نَحْرِ الْعَدُوِّ ، فَلَمَّا قَضَى النَّبِيُّ ﷺ السُّجُودَ ، وَقَامَ الصَّفُّ الَّذِي يَلِيهِ انْحَدَرَ الصَّفُّ الْمُؤَخَّرُ بِالسُّجُودِ ، وَقَامُوا ، ثُمَّ تَقَدَّمَ الصَّفُّ الْمُؤَخَّرُ ، وَتَأَخَّرَ الصَّفُّ الْمَقْدَّمُ ، ثُمَّ رَكَعَ النَّبِيُّ ﷺ وَرَكَعْنَا جَمِيعًا ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ وَرَفَعْنَا جَمِيعًا ، ثُمَّ انْحَدَرَ بِالسُّجُودِ وَالصَّفُّ الَّذِي يَلِيهِ - الَّذِي كَانَ مُؤَخَّرًا فِي الرُّكْعَةِ الْأُولَى - فَقَامَ الصَّفُّ الْمُؤَخَّرُ فِي نَحْرِ الْعَدُوِّ ، فَلَمَّا قَضَى النَّبِيُّ ﷺ السُّجُودَ وَالصَّفُّ الَّذِي يَلِيهِ: انْحَدَرَ الصَّفُّ الْمُؤَخَّرُ بِالسُّجُودِ ، فَسَجَدُوا ثُمَّ سَلَّمَ ﷺ وَسَلَّمْنَا جَمِيعًا ، قَالَ جَابِرٌ: كَمَا يَصْنَعُ حَرَسُكُمْ هَؤُلَاءِ بِأَمْرَائِهِمْ)).

وَذَكَرَهُ مُسْلِمٌ بِتَمَامِهِ. وَذَكَرَ الْبُخَارِيُّ طَرَفًا مِنْهُ: ((وَأَنَّهُ صَلَّى صَلَاةَ الْخَوْفِ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي الْغَزْوَةِ السَّابِعَةِ ، غَزْوَةِ ذَاتِ الرِّقَاعِ)).

ژ جابری کوری عبد الله ئەنصارى -خودی ژ هەردوو کا رازییت- گوت : ((من نفیژا ترسی دگهل پیغەمبەری خودی ﷺ کر ، ئەم بوینە دوو رپژ لپشت پیغەمبەری خودی ﷺ ، و دوژمن دنافهرا مه و قییلی دا بو ، و پیغەمبەری ﷺ گوت (الله أكبر) مه هه میا ژى دگهل وى گوت (الله أكبر) پاشى چو ركوعى و ئەم هه می پیکفه چوینە

رکوعی، پاشی سهری خو ژ رکوعی راکر و مه ههمیا دگهل وی راکر، پاشی خو
 چهماند بو سوجودی وئو رپژا لپشت وی چونه سوجودی، ورپژا دوماهیکی ل
 بهرامبهری دوزمنی راهستان، پشتی پیغمبه‌ر ﷺ ژ سوجودی رابوی، وئو رپژا
 لپشت وی ژی رابوی، رپژا دووی خو چهماند بو سوجودی وچونه سوجودی،
 وپشتی هینگی رابون، پاشی رپژا دووی پیش کهت، ورپژا ئیکی پاش کهت، پاشی
 پیغمبه‌ر ﷺ چو رکوعی و ئهم ههمی دگهل چوینه رکوعی، پاشی سهری خو ژ
 رکوعی راکر، و مه ههمیا دگهل وی راکر، پاشی خو چهماند بو سوجودی، وئو
 رپژا لپشت وی -ئو ل رپژا دووی د رکعه تا ئیکی دا-، ورپژا دووی بهرامبه‌ری
 دوزمنی راهستان، پشتی پیغمبه‌ر ﷺ و ئو رپژا لپشت وی ژ سوجودی رابوین،
 رپژا دووی خو چهماند بو سوجودی و چونه سوجودی، پاشی پیغمبه‌ری ﷺ سلافا
 ملا فهدا و مه ههمیا فهدا. جابری گوت: کانی چهوا زیړه فاین هه وه فی چهندا
 هه نی دگهل مه زین خو دکهن ((موسلمی ب تمامی ئینایه، وبوخاری پارچه ک ژ
 گوتیه، تیدا هاتیه: ((کو وی نقیژا ترسی دگهل پیغمبه‌ری ﷺ کر د غه زوا حه فتی
 دا، غه زوا (ذات الرقاع)))

کتاب الجنائز پهرتووکا جه نازی

۱۶۳. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی اللہ عنہ قَالَ: ((نَعَى النَّبِيُّ صلی اللہ علیہ وسلم النَّجَاشِيَّ فِي الْيَوْمِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ ، وَخَرَجَ بِهِمْ إِلَى الْمَصَلَّى ، فَصَفَّ بِهِمْ ، وَكَبَّرَ أَرْبَعًا)) .

ژ نه بو هورهیره ی - خودی ژ ی رازییت - گوت : ((پیغمبهری صلی اللہ علیہ وسلم مرنا نه جاشی
راگه هاند دوی روظا نهو تیدا مری ، نهو دگهل موسلمانا چو موصه لایئ ، ورپزییت
وان راست کرن ، وچار ته کبیر دان))

۱۶۴. عَنْ جَابِرٍ رضی اللہ عنہ : ((أَنَّ النَّبِيَّ صلی اللہ علیہ وسلم صَلَّى عَلَى النَّجَاشِيِّ ، فَكُنْتُ فِي الصَّفِّ الثَّانِي ، أَوْ الثَّلَاثِ)) .

ژ جابری - خودی ژ ی رازییت - ((کو پیغمبهری صلی اللہ علیہ وسلم نفیژ لسهر نه جاشی کر ، نهز
ل رپزا دووی بوم یان یا سی)) .

۱۶۵. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رضی اللہ عنہما : ((أَنَّ النَّبِيَّ صلی اللہ علیہ وسلم صَلَّى عَلَى قَبْرِ ، بَعْدَ مَا دُفِنَ ، فَكَبَّرَ عَلَيْهِ أَرْبَعًا)) .

ژ عبد الله کوری عهباسی - خودی ژ ههردووکا رازییت - ((کو پیغمبهری صلی اللہ علیہ وسلم نفیژ
لسهر قهبره کی کر ، پشتی خودانی وی هاتیته فه شارتن ، وچار ته کبیر لسهر دان))

۱۶۶. عَنْ عَائِشَةَ رضی اللہ عنہا : ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم كُفِّنَ فِي ثَلَاثَةِ يَمَانِيَّةٍ أَثْوَابٍ بَيْضٍ سَحُولِيَّةٍ ، لَيْسَ فِيهَا قَمِيصٌ وَلَا عِمَامَةٌ)) .

ژ عائیشای - خودی ژ ی رازییت - ((کو پیغمبهری صلی اللہ علیہ وسلم خوده ی هاته کفن کرن
دناف سی جلکین سپی ییت یه مهنی دا ، وچ قه میص و دهرسوک دگهل نه بون))

۱۶۷. عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ الْأَنْصَارِيَّةِ رضي الله عنها قَالَتْ: ((دَخَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حِينَ تُوفِّيَتْ ابْنَتُهُ زَيْنَبُ، فَقَالَ: اغْسِلْنَهَا ثَلَاثًا، أَوْ خَمْسًا، أَوْ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ - إِنْ رَأَيْتُنَّ ذَلِكَ - بِمَاءٍ وَسِدْرٍ، وَاجْعَلْنَ فِي الْأَخِرَةِ كَافُورًا - أَوْ شَيْئًا مِنْ كَافُورٍ - فَإِذَا فَرَعْتُنَّ فَادْنَيْي)).

فَلَمَّا فَرَعْنَا أَذْنَاهُ. فَأَعْطَانَا حَقْوَهُ. وَقَالَ: أَشْعِرْنَهَا إِيَّاهُ - تَعْنِي إِزَارَهُ.

وژ نوم عه طيا نه نصاری - خودی ژی رازییت - گوت : ((پیغمبره ری خودی ﷺ هاته دهف مه دهمی کچا وی مری ، وگوت : نهوی سی جارا بشون ، یان پینج جارا ، یان پتر - نه گهر هه وه دیت یا پیتفی بو - ب ئافی وسدری ، ودوماهیکی کافوری لی بکهن - یان هنده ک ژ کافوری - ، فیجا نه گهر هین ژی خلاس بون گازی من بکهن)) - کافور وسدر دوو گایین بهین خوشن -

پشتی نه خلاس بوین ما گازی کری ، ئینا پارچا جلکی خوبی بنی داف مه وگوت : له شی وی بی نخیفن .

وَفِي رِوَايَةٍ «أَوْ سَبْعًا»، وَقَالَ: ((أَبْدَأَنَّ بِمِيَامِنِهَا وَمَوَاضِعِ الْوُضُوءِ مِنْهَا)) وَإِنَّ أُمَّ عَطِيَّةَ قَالَتْ: وَجَعَلْنَا رَأْسَهَا ثَلَاثَةَ قُرُونٍ)).

ود ریوایه ته کا دی ((یان ههفت جارا بشون)) وگوت : ((ژلایی راستی دهست پی بکهن ، وژ جهیت دهستقیژ شوویشتی)) وئوم عه طی گوت : مه پرچا وی کر نه سی کهزیک .

۱۶۸. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنه قَالَ: ((بَيْنَمَا رَجُلٌ وَاقِفٌ بِعَرْفَةٍ، إِذْ وَقَعَ عَنْ رَاحِلَتِهِ، فَوَقَصَتْهُ - أَوْ قَالَ: فَأَوْقَصَتْهُ - فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: اغْسِلُوهُ بِمَاءٍ وَسِدْرٍ،

وَكَفَّنُوهُ فِي ثَوْبَيْهِ . وَلَا تُحْنَطُوهُ ، وَلَا تُحْمَرُوا رَأْسَهُ . فَإِنَّهُ يُبْعَثُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُلَبَّيًّا))
 . وَفِي رِوَايَةٍ: ((وَلَا تُحْمَرُوا وَجْهَهُ وَلَا رَأْسَهُ)).

ژ عبد الله كورپى عهباسى -خودى ژههردوو كا رازيبت- گوت: ((ناقبهينه كى زهلامهك يى ل عهدهفى لسهر دهوارى خو راوهستياى بو ، نهو ژسهر دهوارى خو كهت ، و ستوبى شكهست -يان حيشتري ستوبى وى شكاند- ، ئينا پيغه مبهري خودى ﷺ گوت : نهوى بشون ب ئافى وسدرى ، ووى كفن بكهن د جلكيت وى دا ، وچ بهين خوشيا لى نهكهن ، وسهرى وى ژى نه نخيئن ، چونكى نهو روژا قيامهتى دهيته راكرن ونه وى له بهيكا ديئرت -ئانكو لبيك اللهم لبيك-))
 ود ريوايه ته كا دى دا ((ربى وى و سهرى وى نه نخيئن)).

١٦٩. عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ الْأَنْصَارِيَّةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: ((مُنِينًا عَنْ أَتْبَاعِ الْجَنَائِزِ وَلَمْ يُعْزَمْ عَلَيْنَا)).
 ژ ئوم عهطيا نه نصارى -خودى ژى رازيبت- گوت : ((نههيا مه هاته كرن كو نه ل دوويش جهنازا بچين ، بهلى پا لسهر مه نههاته توند كرن)).

١٧٠. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((أَسْرِعُوا بِالْجِنَازَةِ فَإِنَّهَا إِنْ تَكَ صَالِحَةً ، فَخَيْرٌ تَقْدُمُوهَا إِلَيْهِ . وَإِنْ تَكَ سَوَى ذَلِكَ فَشَرٌّ تَضَعُونَهُ عَنْ رِقَابِكُمْ)).

ژ نهو هورهيرهى -خودى ژى رازيبت- كو پيغه مبهري ﷺ گوت : ((هين لهزى ل برنا جهنازهى بكهن : چونكى نه گهر يى باش بيت ، نهو باشيه كه هين يى پيشكيشى وى دكهن ، ونه گهر نهيا هوسا بيت ، نهو خرابيه كه هين لسهر مليت خو ددان))

١٧١. عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدَبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((صَلَّيْتُ وَرَاءَ النَّبِيِّ ﷺ عَلَى امْرَأَةٍ مَاتَتْ فِي نَفَاسِهَا فَقَامَ وَسَطُهَا)).

ژ سه موری کوری جوندی - خودی ژى رازیت - گوت : ((من نفیژ لپشت پیغه مبهري ﷺ کر لسه ر ژنکه کی نهو د چلکادا مربوو ، نهو ل نیقه کا وی راوه ستیا)).

۱۷۲. عَنْ أَبِي مُوسَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ : ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بَرِيَءٌ مِنَ الصَّالِقَةِ وَالْحَالِقَةِ وَالشَّاقَةِ)).

ژ نهو موسای عبد الله کوری قه یسی - خودی ژى رازیت - گوت : ((پیغه مبهري خودی ﷺ یی بهرینه ژ وی ژنکا : دهنگی خو بلند دکهت لدهمی موصیه ته دک بهری دهیت ، وژوی یا پرچا خو دغه چریت ، وژوی یا جلکیت خو د درینت))

۱۷۳. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ : ((لَمَّا اشْتَكَى النَّبِيُّ ﷺ ذَكَرَ بَعْضُ نِسَائِهِ كَنِيْسَةً رَأَيْنَهَا بِأَرْضِ الْحَبْشَةِ ، يُقَالُ لَهَا : مَارِيَةُ - وَكَانَتْ أُمُّ سَلَمَةَ وَأُمُّ حَبِيْبَةَ أَتَتَا أَرْضَ الْحَبْشَةِ - فَذَكَرَتَا مِنْ حُسْنِهَا وَتَصَاوِيرِ فِيهَا ، فَرَفَعَ رَأْسُهُ ﷺ وَقَالَ : أُولَئِكَ إِذَا مَاتَ فِيهِمُ الرَّجُلُ الصَّالِحُ بَنَوْا عَلَى قَبْرِهِ مَسْجِدًا ، ثُمَّ صَوَّرُوا فِيهِ تِلْكَ الصُّوْرَ أُولَئِكَ شِرَارُ الْخَلْقِ عِنْدَ اللَّهِ)).

ژ عائشای - خودی ژى رازیت - گوت : ((دهمی پیغه مبهري ﷺ که تیه د نه خوشیا خودا ، هنده ک ژ کابانی وی لدهف وی به حسی که نیسه کی کر ل وهلاتی حه به شی دگوتنی (ماریه) - نوم سه له مه و نوم حه بیبه چوبونه وهلاتی حه به شه - وهوان به حسی تازه تیا وی ذکر و نهو ویین پیقه ، ئینا پیغه مبهري ﷺ سه ری خو راکر و گوت : نهو دهوسا بوون نه گهر مروقه کی چاک لناف وان مربا ، نهو دا لسه ر گوری وی مزگه فته کی ناکه ن ، پاشی دا وان وینا پیقه که ن ، نه قیت هه نی خرابترین چیکرینه لدهف خودی ته عالا))

۱۷۴. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي مَرَضِهِ الَّذِي لَمْ يَقُمْ مِنْهُ: ((لَعَنَ اللَّهُ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ)).

قَالَتْ: وَلَوْ لَا ذَلِكَ أُبْرِزَ قَبْرُهُ غَيْرَ أَنَّهُ خُشِيَ أَنْ يُتَّخَذَ مَسْجِدًا.

وژ عائشایى -خودى ژى رازیت- گوت : پیغمبه ری خودى ﷺ دوى نه خوشیا خودا گوت نهوا ژى نه رابوى ((خودى له عنه ت ل جهى و فهلا کرن نهوان گورین پیغمبه ریّت خو کر نه جهى پرستنى))

گوت: نه گهر ژ بهر گوتنا وی نه با دا گورى وی ئیته بلند کرن ، لى نهو دترسیا کو نهو بیته جهى پرستنى .

۱۷۵. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: ((لَيْسَ مِنَّا مَنْ ضَرَبَ الْخُدُودَ، وَشَقَّ الْجُيُوبَ، وَدَعَا بِدَعْوَى الْجَاهِلِيَّةِ)).

وژ عبد الله کورى مه سعودى -خودى ژى رازیت- کو پیغمبه ری ﷺ گوت : ((نهو نهژ مهیه نهوى لریى خو بدهت ، وجلکى خو بدریت ، وگازى بکهت ب گازیا جاهلیه تی)).

۱۷۶. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((مَنْ شَهِدَ الْجَنَازَةَ حَتَّى يُصَلَّى عَلَيْهَا فَلَهُ قِيرَاطٌ. وَمَنْ شَهِدَهَا حَتَّى تُدْفَنَ فَلَهُ قِيرَاطَانِ. قِيلَ: وَمَا الْقِيرَاطَانِ؟ قَالَ: مِثْلُ الْجُبْلَيْنِ الْعَظِيمَيْنِ)). وَلِلسَّلَامِ: ((أَصْغَرُهُمَا مِثْلُ جَبَلِ أُحُدٍ)).

ژ نهو هورهیره ی -خودى ژى رازیت- گوت : پیغمبه ری خودى ﷺ گوت : ((نهوى لسهر جهنازى حازر بیت هتا نفیژ لسهر دهیته کرن بو وی قیراته کى خیرا ههیه ، ونهوى حازر بیت هتا دهیته فهشارتن بو وی دوو قیراتین خیرا ههنه .

هنده كا گوت : دوو قيرات چهندن ؟ گوت: وهك دوو چيايئن مهزن)) ولدهف
موسلمى ((يى ژ خرا بچيك تر هندی چيايى ئو خودى يه))

کتاب الزکاة

پہرتووکا زہکاتی

۱۷۷. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رضی اللہ عنہ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ - حِينَ بَعَثَهُ إِلَى الْيَمَنِ: - ((إِنَّكَ سَتَأْتِي قَوْمًا أَهْلَ كِتَابٍ. فَإِذَا جِئْتَهُمْ: فَادْعُهُمْ إِلَى أَنْ يَشْهَدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ. فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لَكَ بِذَلِكَ فَأَخْبِرْهُمْ: أَنَّ اللَّهَ قَدْ فَرَضَ عَلَيْهِمْ خَمْسَ صَلَوَاتٍ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ. فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لَكَ بِذَلِكَ، فَأَخْبِرْهُمْ: أَنَّ اللَّهَ قَدْ فَرَضَ عَلَيْهِمْ صَدَقَةً، تُوْخَذُ مِنْ أَغْنِيَائِهِمْ فَتُرَدُّ عَلَى فَقَرَائِهِمْ. فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لَكَ بِذَلِكَ، فَإِيَّاكَ وَكَرَائِمَ أَمْوَالِهِمْ. وَاتَّقِ دَعْوَةَ الْمُظْلُومِ. فَإِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ اللَّهِ حِجَابٌ)).

ژ عبد الله کوری عہباسی -خودی ژ ہردووکا رازیبت- گوت : پیغمبرہری خودی ﷺ گوتہ موعادی کوری جہبلی -دہمی ہنارتیہ یہمنی- : ((تو دی چہیہ دہف مللہتہ کی ئەو خودان کیتابن ، ئەگەر گہہشتیہ دہف وان : تو گازی وان بکہ بو ہندی ئەو شہدہ بدہن کو چ خوداییت ب حەق نینن ژبلی خودی ، و محمد پیغمبرہری خودی یہ ، ئەگەر ئەوان گوہداریاتہ کر بو وی چہندی بو وان دیارکہ : کو خودی پیچ نفیژ ییت لسەر وان فہرز کرین دہەر روژ و شہفہ کی دا ئەگەر ئەوان گوہداریا تہ کر بو ہندی ، بو وان دیارکہ : کو خودی صہدہقہک یا لسەر وان فہرز کری ، ژ زہنگینین وان دہیتہ وەرگرتن ، ودہیتہ دان بو ہہزارین وان ، ئەگەر ئەوان گوہداریا تہ کر بو وی چہندی ، وہشیاری وی مالیہتی بہ ئەوی لدہف خودانی وی یی عہزیز ، وہشیاری دوغایا وی مروفی بہ ئەوی زوری لی ہاتیہ کرن ، چونکی چ پەردہ دناقبہرا دوغا وی و خودی دا نینن)).

۱۷۸. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخَدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((لَيْسَ فِيمَا دُونَ خُمْسٍ أَوْاقٍ صَدَقَةٌ. وَلَا فِيمَا دُونَ خُمْسٍ ذَوْدٌ صَدَقَةٌ. وَلَا فِيمَا دُونَ خُمْسَةٍ أَوْسُقٍ صَدَقَةٌ))
ژ ئه بو سه عیدى خودرى - خودى ژى رازیت - گوت : پیغه مبهرى خودى ﷺ گوت : ((ژ کیمتر ژ پینج وه قیا زه کات نینه ، و کیمتر ژ پینج حیشترا زه کات نینه ، وژ کیمتر ژ پینج ویسقا (ژ ده خل و دانى) زه کات نینه)).

۱۷۹. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((لَيْسَ عَلَى الْمُسْلِمِ فِي عَبْدِهِ وَلَا فَرَسِهِ صَدَقَةٌ)). وَفِي لَفْظٍ: ((إِلَّا زَكَاةَ الْفَطْرِ فِي الرَّقِيقِ)).
ژ ئه بو هورهیره ی - خودى ژى رازیت - کو پیغه مبهرى خودى ﷺ گوت : ((زه کات لسهر مروقى موسلمان نینه د عهبدى وى دا و دهوارى وى دا)) و د ریوايه ته کا دى دا ((تینه بیت زه کاتا فترى د عهبا دا))

۱۸۰. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((الْعَجَمَاءُ جُبَارٌ. وَالْبُشَرُ جُبَارٌ. وَالْمُعْدُنُ جُبَارٌ. وَفِي الرِّكَازِ الْخُمْسُ)).
ژ ئه بو هورهیره ی - خودى ژى رازیت - کو پیغه مبهرى خودى ﷺ گوت ((نه گهر گیانه وهرى خرابکارى کر چ لسهر خودانى وى نینه ، ههروه سا نه گهر که سه ک که ته د بیرا که سه کی دا هینگی چ لسهر خودانى نینه ، و نه گهر که سه ک کانه ک (منجم) دسه ردا هات و مر هینگی چ لسهر خودانى کانى نینه ، و د خزینى دا پینجیکه)).

۱۸۱. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عُمَرَ أَعْلَى الصَّدَقَةِ. فَقِيلَ: مَنْعَ ابْنِ جَمِيلٍ وَخَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ، وَالْعَبَّاسُ عَمُّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا

يَنْقُمُ ابْنُ جَبِيلٍ ، إِلَّا أَنْ كَانَ فَقِيرًا: فَأَغْنَاهُ اللَّهُ تَعَالَى . وَأَمَّا خَالِدٌ: فَإِنَّكُمْ تَظْلُمُونَ خَالِدًا. فَقَدْ اخْتَبَسَ أَذْرَاعَهُ وَأَعْتَادَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. وَأَمَّا الْعَبَّاسُ: فَهِيَ عَلَيَّ وَمِثْلُهَا. ثُمَّ قَالَ: يَا عُمَرُ ، أَمَا شَعَرْتَ أَنَّ عَمَّ الرَّجُلِ صِنُو أَبِيهِ؟)).

ژ نهبو هورهیره ی -خودی ژ ی رازییت- گوت : ((پیغمبه ری خودی ﷺ عومهر هنارت دا زه کاتی وهر گرت ، هاته گوتن بو پیغمبه ری کو کوری جه میلی و خالدی کوری وه لیدی و عه باسی مامی وی زه کات نه دا ، ئینا پیغمبه ری ﷺ گوت : بوچی کوری جه میلی خو نه رازی دکهت ، ئه ری ما ئه ویی فه قیر نه بو و خودی ئه و زه نگین کر ؟ وه ندیکه خالده هوین زور داریی ل خالدی دکهن ، و ئه وی زری و کومزرییّت خو ییّت وه قف کرین د ریکا خودی دا (ئانکو به ری ساله ک بسهر فه بچیت ئه وی ییّت کرینه وه قف) ، وه ندیکه عه باسه یا وی لسهر منه چونکو من زه کاتا دوو ساله یا ژ ی وهر گرتی ، پاشی گوت : یا عومهر ، ئه ری ماتو نرانی کو مامی زه لامی وه ک بابی وی یه ؟)).

١٨٢. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَاصِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((لَمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى نَبِيِّهِ يَوْمَ حُنَيْنٍ: قَسَمَ فِي النَّاسِ، وَفِي الْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَلَمْ يُعْطِ الْأَنْصَارَ شَيْئًا. فَكَأَنَّهُمْ وَجَدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ، إِذْ لَمْ يُصِبْهُمْ مَا أَصَابَ النَّاسَ. فَخَطَبَهُمْ، فَقَالَ: يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ، أَلَمْ أَجِدْكُمْ ضَلَالًا فَهَدَاكُمْ اللَّهُ بِِي؟ وَكُنْتُمْ مُتَفَرِّقِينَ فَأَلْفَكُمُ اللَّهُ بِِي؟ وَعَالَةً فَأَغْنَاكُمْ اللَّهُ بِِي؟ كُلَّمَا قَالَ شَيْئًا، قَالُوا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمَنٌ. قَالَ: مَا يَمْنَعُكُمْ أَنْ تُحْيُوا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالُوا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمَنٌ. قَالَ: لَوْ شِئْتُمْ لَقُلْتُمْ: جِئْنَا كَذًا وَكَذَا. أَلَا تَرْضَوْنَ أَنْ يَذْهَبَ النَّاسُ بِالشَّاةِ وَالْبَعِيرِ، وَتَذْهَبُوا بِرَسُولِ اللَّهِ إِلَى رَحَالِكُمْ؟ لَوْ لَا الْهَجْرَةُ لَكُنْتُ أَمْرًا مِنَ الْأَنْصَارِ، وَلَوْ سَلَكَ النَّاسُ وَاْدِيَا أَوْ شِعْبًا لَسَلَكْتُ وَاْدِي الْأَنْصَارِ

وَشِعْبَهَا. الْأَنْصَارُ شِعَارٌ، وَالنَّاسُ دِثَارٌ. إِنَّكُمْ سَتَلْقَوْنَ بَعْدِي أَثَرَةً، فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي عَلَى الْحَوْضِ)).

ژ عبد الله کورې زهیدې کورې عاصمی -خودی ژې رازیټ- گوت : ((دهمی
خودی تهعالا مال ومالیه تی کافران ئیخستیه دهستی پیغمبه ری خول روژا
حونه نی: پیغمبه ری نهو لیکفه کر لسه ر خه لکی ، ودا وان مرو فان یټ وی دقیا
دلین وان بو ئیسلامی بکیشت وچ نه دا نه نصاریا ، وههروه کو نه نصاریا تشتهک
ددلی خودا دیت ، دهمی دیتی نهو تشتی گه هشتیه خه لکی نه گه هشته وان ، ئینا
پیغمبه ری ﷺ بو وان وههزهک خاند و گوت : یا گه لی نه نصاریا ، نه ری ما هین
دبه رزه بوونی دا نه بوون خودی هین ب هیدایهت ئینان ب نه گه را من ؟ وهین
ژیکفه بووی بوون خودی هین کومکرن ب نه گه را من ؟ وهین دهه ژار بوون خودی
هین زهنگین کرن ب نه گه را من ؟ وهه ر جاره کا پیغمبه ری ﷺ تشتهک گوتبا دا بیژن
: منه یت خودی و پیغمبه ری وی پترن . پشتی هینگی گوتی : نه ری چ بو رپگر
هه وه به رسقا پیغمبه ری خودی نه دا ؟ گوتن : منه یت خودی و پیغمبه ری وی
پترن ، نه گه ر هه وه قیابا دا بیژن : تو ب هوسا و هوسا یی هاتیه دهف مه ، نه ری ما
هین رازی نابن خه لک بوخو په ز و حیشترا بیهن ، وهین پیغمبه ری خودی دگه ل
خو بیه نه ناف مالین خو ؟ نه گه ر هیجروه نه با نه ز دا بجه ئیک ژ نه نصاریا ، ونه گه ر
خه لک هه می ل گه لیه کی یان نه هاله کی بچن نه زدا لوی گه لی و نه هالی چم یا
نه نصاری تیډا ، نه نصاری بن کراسن و خه لک یی بسه ر فهیه ، هین دی پشتی من
هندهک تشتا بینن ، فیجا هین صهبری بکیشن ، حه تا دگه هنه من لسه ر حه وضی
(برکی))

بابُ صدقةِ الفِطْرِ بابه تی زه کاتا فتری

۱۸۳. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: ((فَرَضَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَدَقَةَ الْفِطْرِ - أَوْ قَالَ رَمَضَانَ - عَلَى الذَّكَرِ وَالْأُنْثَى وَالْحُرِّ وَالْمَمْلُوكِ: صَاعًا مِنْ تَمْرٍ، أَوْ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ. قَالَ: فَعَدَلَ النَّاسُ بِهِ نِصْفَ صَاعٍ مِنْ بُرٍّ، عَلَى الصَّغِيرِ وَالْكَبِيرِ)).
وَفِي لَفْظٍ: ((أَنْ تُؤَدَّى قَبْلَ خُرُوجِ النَّاسِ إِلَى الصَّلَاةِ)).

ژ عبد الله کوری عومهری -خودی ژ ههردوو کا رازیست- گوت : ((پیغه مبهری خودی ﷺ زه کاتا فتری فهرز کر -یان گوت زه کاتا رهمه زانی- لسه زه لامی و ژنکی و مروفی نازاد و بی عهبد : صاعه ژ قهسپا یان ژ جهی ، گوت : خه لکی پیش وی قه نیف صاع ژ گهغی دا ، پیش بچیکی و مهزنی قه)) . -هه صاعه ک دبنه چار کولم- .

ود ریوایه ته کا دی دا : ((و فهران کر نهو بهیته دان بهری خه لک دهر کهفن بو نفیژی))

۱۸۴. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((كُنَّا نُعْطِيهَا فِي زَمَنِ النَّبِيِّ ﷺ صَاعًا مِنْ طَعَامٍ، أَوْ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ، أَوْ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ، أَوْ صَاعًا مِنْ أَقِطٍ، أَوْ صَاعًا مِنْ زَبِيبٍ. فَلَمَّا جَاءَ مُعَاوِيَةُ، وَجَاءَتِ السَّمَرَاءُ، قَالَ: أَرَى مُدًّا مِنْ هَذِهِ يَعْدِلُ مُدَّيْنِ. قَالَ أَبُو سَعِيدٍ: أَمَّا أَنَا: فَلَا أَرَأَى أَنْ أُخْرِجَهُ كَمَا كُنْتُ أُخْرِجُهُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ)).

ژ نهو سه عیدی خودری -خودی ژ ی رازیست- گوت : ((مه فتره لسه ده می پیغه مبهری ﷺ ددا صاعه ژ خارنی -نانکو گهغی-، یان صاعه ژ قهسپا ، یان صاعه ژ جهی ، یان صاعه ژ کهشکا ، یان صاعه ژ میوژا ، پشتی موعاویه بوویه خه لیفه و گهغی شامی دهر کهتی ، وی گوت : نهز دینم هه کولمه کا فی

گه نهي هندی دوو کوليت قويتيت دی يه ، نه بو سه عیدی - خودری - گوت :
هندیکه نه زم کانی لسه رده می پیغه مبه ری خودی ﷺ من چه وا ددا نوکه ژي هر
هوسا ددهم)) .

کتاب الصَّیَام

پہرتوو کا روژ بگرتی

۱۸۵. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی اللہ عنہ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((لَا تَقْدَمُوا رَمَضَانَ بِصَوْمِ يَوْمٍ، أَوْ يَوْمَيْنِ إِلَّا رَجُلًا كَانَ يَصُومُ صَوْمًا فَلْيَصُمْهُ)).

ژ ئه بو هورهیره ی - خودی ژ ی رازییت - گوت : پیغه مبهری خودی ﷺ گوت :
((هین رهمه زانی پیش نه ئیخن ب روژی گرنا روژه کی ، یان دوو روژا ، تیته بیت
زه لامه ک روژیا خو بگریت هینگی بلا بگریت - وهک نیقا هه یقی ، ودوشه می وپیچ
شه می -))

۱۸۶. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضی اللہ عنہما قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((إِذَا رَأَيْتُمُوهُ فَصُومُوا، وَإِذَا رَأَيْتُمُوهُ فَأَفْطِرُوا، فَإِنْ غَمَّ عَلَيْكُمْ فَأَقْدُرُوا لَهُ)).

ژ عبد الله کوری عومهری - خودی ژ هه ردوو کا رازییت - گوت : من گوھل
پیغه مبهری خودی بوو ﷺ دگوت : ((ئه گهر هه وه هه یقا رهمه زانی دیت هین روژیا
بگرن ، وئه گهر هه وه هه یقا شه والی دیت هین فتاری بکهن ، ئه گهر هه وه نه دیت (بو
رهمه زانی) هین شه عبانی بکهنه سیه روژ))

۱۸۷. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضی اللہ عنہ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((تَسَحَّرُوا فَإِنَّ فِي السَّحْرِ بَرَكََةً)).

ژ ئه نه سی کوری مالکی - خودی ژ ی رازییت - گوت : پیغه مبهری خودی ﷺ
گوت : ((هین پاشیقی بخون ، چونکی بهر ه کهت یا دخارنا پاشیقی دا هه ی)).

۱۸۸. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رضي الله عنه قَالَ: ((تَسَحَّرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ. ثُمَّ قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ. قَالَ أَنَسٌ: قُلْتُ لَزَيْدٍ: كَمْ كَانَ بَيْنَ الْأَذَانِ وَالسَّحُورِ؟ قَالَ: قَدْرُ خَمْسِينَ آيَةً)).

ژ نههسی کوری مالکی ژ زهیدی کوری ثابتی -خودی ژ ههردووکا رازیت- گوت: ((مه پاشیف دگهل پیغمبهری خودی ﷺ خار و پاشی رابوو نقیژی. نههسی گوت: من گوته زهیدی: چهند دهم دناقهرا بانگی و پاشیفی دا بوو؟ گوت: هندی خاندنا پینجی ئایه تا)).

۱۸۹. عَنْ عَائِشَةَ وَأُمِّ سَلَمَةَ رضي الله عنهما: ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُدْرِكُهُ الْفَجْرُ وَهُوَ جُنْبٌ مِنْ أَهْلِهِ ثُمَّ يَغْتَسِلُ وَيَصُومُ)).

ژ عایشایی و ئوم سهلهمی -خودی ژ ههردووکا رازیت- گوتن: ((پیغمبهری خودی ﷺ دا سپیده ب سهردا هیئت و ئهوی ب جهنابهت ژ چونا دهف ژنکیئت خو، پاشی دا سهری خو شوت و روژی دگرت)).

۱۹۰. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((مَنْ نَسِيَ وَهُوَ صَائِمٌ. فَأَكَلَ أَوْ شَرِبَ، فَلَيْتَمَ صَوْمُهُ. فَإِنَّا أَطْعَمَهُ اللَّهُ وَسَقَاهُ)).

ژ ئهبو هورهیره -خودی ژ رازیت- کو پیغمبهری ﷺ گوت: ((ههه کهسی ژبیر کر کویی ب روژی یه، ئینا ئهوی تشتهک خار یان فه خار، بلا روژیا خو تمام بکهت، چونکی خودی ئهو خارن و فه خارن دایی)).

۱۹۱. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: ((بَيْنَمَا نَحْنُ جُلُوسٌ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ إِذْ جَاءَهُ رَجُلٌ. فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَلَكْتُ. فَقَالَ: مَا أَهْلَكَ؟ أَوْ مَا لَكَ؟ قَالَ: وَقَعْتُ عَلَى

امْرَأَتِي ، وَأَنَا صَائِمٌ - وَفِي رِوَايَةٍ: أَصَبْتُ أَهْلِي فِي رَمَضَانَ - فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: هَلْ تَحِدُ رَقَبَةً تُعْتِقُهَا؟ قَالَ: لَا. قَالَ: فَهَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تَصُومَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ؟ قَالَ: لَا. قَالَ: فَهَلْ تَحِدُ إِطْعَامَ سِتِّينَ مِسْكِينًا؟ قَالَ: لَا. قَالَ: فَمَكَثَ النَّبِيُّ ﷺ فَبَيْنَا نَحْنُ عَلَى ذَلِكَ أَتَى النَّبِيُّ ﷺ بِعَرَقٍ فِيهِ تَمْرٌ - وَالْعَرَقُ: الْمَكْتَلُ - قَالَ: أَيْنَ السَّائِلُ؟ قَالَ: أَنَا. قَالَ: خُذْ هَذَا ، فَتَصَدَّقْ بِهِ. فَقَالَ الرَّجُلُ: عَلَى أَقْفَرٍ مِنِّي: يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَوَاللَّهِ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا - يُرِيدُ الْحَرَّتَيْنِ - أَهْلُ بَيْتٍ أَقْفَرٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي. فَضَحِكَ النَّبِيُّ ﷺ حَتَّى بَدَتْ أُنْيَابُهُ. ثُمَّ قَالَ: أَطْعِمُهُ أَهْلَكَ)).

ژ ئه بو هورهیره ی -خودی ژ ی رازیبت- گوت : ((نافهینه کی ئه م د روینشتینه لدهف پیغه مبهری ﷺ زه لامهك هاته دهف ، وگوت : یا پیغه مبهری خودی ، ئه ز چومه هیلاکی . گوت : چ تشتی تو بریه هیلاکی -یان ته چیه- ؟ گوت : ئه ز یی چومه نفینا ژنکا خو و ئه ز یی ب روژی بووم -ود ریوایه ته کی دا : ئه ز یی چومه نفینا ژنکا خو د ره مه زانی دا- ، ئینا پیغه مبهری خودی ﷺ گوتی : ئه ری تو دشیی عه بده کی ئازا بکه ی ؟ گوت : نه خیر . گوتی : تو دی شیی دوو هه یقین لیدیف ئیک بگری ؟ گوت : نه خیر . گوتی : تو دشیی شیست مسکینا تیرکه ی ؟ گوت نه خیر . گوت : پیغه مبهر ﷺ چه نده کی ما و نافهینه کی یی دوی حاله تی دا ، که سه کی زه مبیله کا قه سپا بو پیغه مبهری ﷺ ئینا -عهرق : ئانکو زه مبیله - ، ئینا پیغه مبهری گوت : کانی ئه و که سی پسیار دکر ؟ گوت : ئاها ئه فه ئه زم . گوتی : هه ره فی به و بکه خیر . زه لامی گوت : بده مه که سین ژمن هه ژارتر یا پیغه مبهری خودی ؟ ئه ز ب خودی که مه دنافه را هه ردوو لایان دا - مه خسه دا وی هه ردوو لایین مه دینی - که سهك ژمن هه ژارتر نینه . پیغه مبهری ﷺ کره که نی حه تا ددانین وی دهر که تین ، وپاشی گوتی : هه ره بده مالا خو)).

بابُ الصَّوْمِ فِي السَّفَرِ وَغَيْرِهِ

بابه تی روژ یگر تنال سه فهری و هنده کین دیتر

۱۹۲. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: ((أَنَّ حَمْزَةَ بْنَ عَمْرِو الْأَسْلَمِيَّ قَالَ لِلنَّبِيِّ ﷺ: أَصُومُ فِي

السَّفَرِ؟ - وَكَانَ كَثِيرَ الصِّيَامِ - قَالَ: إِنْ شِئْتَ فَصُمْ وَإِنْ شِئْتَ فَافْطِرْ)).

ژ عائیشایی - خودی ژ ی رازییت - گوت : ((حه مزه بی کوری عه مر ی نه سلهمی
گوته پیغه مبهری ﷺ نه ری ده می دچمه سه فهره کی نه ز روژ یا بگرم؟ - وهو مروقه ک
بو گه له ک روژ ی دگرتن - ئینا گوتی: نه گهر ته بقیث بگره و نه گهر ته بقیث
بو خو)).

۱۹۳. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((كُنَّا نُسَافِرُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَلَمْ يَعِْبِ الصَّائِمُ عَلَى

الْمُفْطِرِ. وَلَا الْمُفْطِرُ عَلَى الصَّائِمِ)).

ژ نه نه سی کوری مالکی - خودی ژ ی رازییت - گوت : ((نه م دگهل پیغه مبهری ﷺ
دهر که تین بو سه فهرا ، نه مروقی روژ یگر لومه ی بی روژ ی دکر ، ونه بی بی
روژ ی ل بی ب روژ ی دکر))

۱۹۴. عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ. فِي حَرِّ

شَدِيدٍ، حَتَّى إِنْ كَانَ أَحَدُنَا لَيَضَعُ يَدَهُ عَلَى رَأْسِهِ مِنْ شِدَّةِ الْحَرِّ. وَمَا فِينَا صَائِمٌ إِلَّا
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ)).

ژ نه بو دهر دانی - خودی ژ ی رازییت - گوت : ((نه م دگهل پیغه مبهری ﷺ خودی ﷺ
دهر که تین ل هه یفا ره مه زانی ، گهرماتیه کا دژوار بوو ، هه تا ئیک ژمه دا دهستی خو
دانتنه سهر سهری خو ژ گهرمادا ، وکه سه کی ب روژ ی دگهل مه نه بوو، تی نه بیت
پیغه مبهری ﷺ خودی ﷺ و عبد الله کوری ره واحة ی)).

۱۹۵. عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رضي الله عنه قَالَ: ((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي سَفَرٍ. فَرَأَى زَحَامًا وَرَجُلًا قَدْ ظَلَّلَ عَلَيْهِ، فَقَالَ: مَا هَذَا؟ قَالُوا: صَائِمٌ. قَالَ: لَيْسَ مِنَ الْبِرِّ الصَّيَامُ فِي السَّفَرِ)).

وَفِي لَفْظٍ مُسْلِمٍ: ((عَلَيْكُمْ بِرُخْصَةِ اللَّهِ الَّتِي رَخَّصَ لَكُمْ)).
ژ جابری کوری عبد الله -خودی ژ ههردووکا رازییت- گوت: ((پیغه مبهری خودی ﷺ ل سهر سه فهره کی بوو، دیت هندهک مروژی ل جهه کی کو مبروین، و زهلامه کی لویری هندهک ییت سیبه ری لی دکهن، ئینا گوت: نهفه چی یه؟ گوتن: نهو یی ب روژییه، گوت: نه ژ باشی یه روژیگرتن د سه فهری دا))
ود ریوایه تا موسلمی دا ((نهوان روخسه تییت خودی وهر گرن ییت وی داینه هه وه)).

۱۹۶. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه قَالَ: ((كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي السَّفَرِ فَمِنَّا الصَّائِمُ، وَمِنَّا الْمُفْطِرُ قَالَ: فَتَزَلْنَا مَنْزِلًا فِي يَوْمٍ حَارٍّ، وَأَكْثَرْنَا ظِلًّا: صَاحِبُ الْكِسَاءِ. وَمِنَّا مَنْ يَتَّقِي الشَّمْسَ يَدِهِ. قَالَ: فَسَقَطَ الصُّوَامُ، وَقَامَ الْمُفْطِرُونَ فَضَرَبُوا الْأَبْنِيَةَ. وَسَقَوْا الرِّكَابَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ذَهَبَ الْمُفْطِرُونَ الْيَوْمَ بِالْأَجْرِ)).

ژ نه نهسی کوری مالکی -خودی ژی رازییت- گوت: ((نهم ل سه فهره کی دگهل پیغه مبهری بووین ﷺ، ژ مه هه بوون ییت ب روژی، وهندهک ژی دبی روژی بوون، گوت: نهم گه هشتینه جهه کی ل روژه کا گه له کا گهرم بوو، یی ژ خرا پتر لبه ر سیبه ری نهو بو یی عه بابی خو دانایه سهر سه ری خو. وهندهک ژمه دهستی خو دانا بهر تیشکا روژی، گوت: ییت روژیگر ژ تیهن و برسادا که تنه نه ردی، و ییت

بی روژى رابوون خيفت فهدان، ودهوار ئافدان، ئينا پيغمبهري خودى ﷺ گوت:
ييت بى روژى نه فروكه خير گه هشتى))

۱۹۷. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: ((كَانَ يَكُونُ عَلَيَّ الصَّوْمُ مِنْ رَمَضَانَ، فَلَمَّا أَسْتَطِيعُ أَنْ أَقْضِيَ إِلَّا فِي شَعْبَانَ)).

ژ عائشايى -خودى ژى رازيت- گوت: ((هندهك جارا روژييت رهمه زانى دمانه
لسهر من ييت قهزا، و نهز نه دشيام وان قهزا بكمه تينه بيت د شه عبانى دا)).

۱۹۸. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((مَنْ مَاتَ وَعَلَيْهِ صِيَامٌ صَامَ عَنْهُ وَلِيُّهُ)). وَأَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ وَقَالَ: هَذَا فِي النَّذْرِ خَاصَّةً، وَهُوَ قَوْلُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ .
ژ عائشايى -خودى ژى رازيت- : كو پيغمبهري خودى ﷺ گوت : ((هر
كهسى مر و هندهك روژى لسهر وى بن ، ميرانگري وى دى پيش وى فه گريت))
و نهبو داوودى ژى يا ريوايهت كرى وگوت : نهف گرته تايه ته بهس بو روژييت
نهزر، و نه فه گوتنا نه همدى كورى حنه بلى يه .

۱۹۹. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: ((جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ،
إِنَّ أُمَّي مَاتَتْ وَعَلَيْهَا صَوْمٌ شَهْرٍ. أَفَأَقْضِيهِ عَنْهَا؟ فَقَالَ: لَوْ كَانَ عَلَى أُمِّكَ دَيْنٌ
أَكُنْتَ قَاضِيَهُ عَنْهَا؟ قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: فَدَيْنُ اللَّهِ أَحَقُّ أَنْ يُقْضَى)).

وفي رواية: ((جاءت امرأة إلى رسول الله ﷺ فقالت: يا رسول الله ، إن أُمِّي مَاتَتْ وَعَلَيْهَا
صَوْمٌ نَذْرٍ. أَفَأَصُومُ عَنْهَا؟ فَقَالَ: أَرَأَيْتِ لَوْ كَانَ عَلَى أُمِّكَ دَيْنٌ فَقَضَيْتِهِ ، أَكَانَ
ذَلِكَ يُؤَدِّي عَنْهَا؟ فَقَالَتْ: نَعَمْ. قَالَ: فَصُومِي عَنْ أُمِّكَ)).

ژ عبدالله کورې عهباسی -خودی ژ همدوو کا رازیت- گوت : ((زه مه لاک هاته دهف پیغه مبهري ﷺ وگوتی: یا پیغه مبهري خودی دهیکا من یا مری وروژیت هه یقه کی ییت ماینه لسهر ، نهری نهز پیش وی قه بگرم ؟ ئینا گوتی: نهری نه گهر دهینهک لسهر دهیکا تهبا نهری تودا پیش قه دهی ؟ گوت : بهلی . گوت : دهینی خودی هه ژیره کو بهیته دان)) .

ود ریوايه ته کی دا ((ژنکهک هاته دهف پیغه مبهري خودی ﷺ وگوت: یا پیغه مبهري خودی، دهیکا من یا مری وهندهک وروژیت نهز ییت ماینه لسهر، نهری نهز پیش وی قه بگرم؟ گوتی: نهری نه گهر دهینهک لسهر دهیکا ته ههبا و ته پیش و یقه دابا، نهری دا نهو دهینه هیته قه ببول کرن؟ گوت: بهلی، گوتی: یا پیش دهیکا خو قه وروژیت وی بگره)) .

۲۰۰. عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((لَا يَزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا عَجَلُوا الْفِطْرَ)).

ژ سه هلی کورې ساعدی ساعدی -خودی ژ رازیت- کو پیغه مبهري خودی ﷺ گوت: ((خه لک ههر دی مینه د خیری دا هندی نهو لهزی ل فتاری بکه))

۲۰۱. عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((إِذَا أَقْبَلَ اللَّيْلُ مِنْ هَهْنَا. وَأَدْبَرَ النَّهَارُ مِنْ هَهْنَا: فَقَدْ أَفْطَرَ الصَّائِمُ)).

ژ عومهری کورې خه طابی -خودی ژ رازیت- گوت: پیغه مبهري خودی ﷺ گوت: ((هه که شه ل فیری دهر کهت ، و وروژ ژ فیری چو و ئاا بوو ، هینگی وروژیا وروژ یگری کهفت)) -نانکو بو وهختی خارنا فتاری-.

۲۰۲. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: ((نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْوِصَالِ. قَالُوا: إِنَّكَ تُوَاصِلُ. قَالَ: إِنِّي لَسْتُ كَهَيْئَتِكُمْ، إِنِّي أَطْعَمَ وَأُسْقَى)). وَرَوَاهُ أَبُو هُرَيْرَةَ وَعَائِشَةُ وَأَنْسُ بْنُ مَالِكٍ.

ژ عبدالله کورې عومهری -خودی ژ ههردوو کا رازیټ- گوت: ((پیغه مبهري خودی ﷺ نه می کر ژ پیکغه گریډانا روژی ب روژی فه. گوتن: بهی تو روژی ب روژی فه دگریډه ی. گوت: نه ز نه وه کی هه و هه، خرن و فه خرن بو من دهیته دان)). و نه بو هورهیره ی و عائیشای و نه نه سی کورې مالکی ژ ی یا فه گیرای .

۲۰۳. وَلِإِسْلِمٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: ((فَأَيُّكُمْ أَرَادَ أَنْ يُوَاصِلَ فَلْيُوَاصِلْ إِلَى السَّحَرِ))

ولدهف نیمام موسلمی ژ نه بو سه عیدی خودری -خودی ژ ی رازیټ- ((هه ر ئیک ژ هه وه فیا بهرده و امی بدته روژی بلا بدته ی هه تا پاشیفی)).

بَابُ أَفْضَلِ الصِّيَامِ وَغَيْرِهِ

بابه تی خیرا روژی و هنده کی دیت

۲۰۴. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: ((أَخْبَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنِّي أَقُولُ: وَاللَّهِ لَا صُومَ مِنَ النَّهَارِ، وَلَا قُومَ مِنَ اللَّيْلِ مَا عِشْتُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَنْتَ الَّذِي قُلْتَ ذَلِكَ؟ فَقُلْتُ لَهُ: قَدْ قُلْتُهُ، يَا أَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: فَإِنَّكَ لَا تَسْتَطِيعُ ذَلِكَ. فَصُومُ وَأَفْطِرْ، وَقُمْ وَنَمْ. وَصُومُ مِنَ الشَّهْرِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَإِنَّ الْحَسَنَةَ بَعَشْرَ أَمْثَالِهَا. وَذَلِكَ مِثْلُ صِيَامِ الدَّهْرِ. قُلْتُ: فَإِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ. قَالَ: فَصُومُ يَوْمًا وَأَفْطِرْ يَوْمَيْنِ. قُلْتُ: أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ. قَالَ: فَصُومُ يَوْمًا وَأَفْطِرْ يَوْمًا. فَذَلِكَ مِثْلُ صِيَامِ دَاوُدَ. وَهُوَ أَفْضَلُ الصِّيَامِ. فَقُلْتُ: إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ. فَقَالَ: لَا أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ)).

وَفِي رِوَايَةٍ: ((لَا صَوْمَ فَوْقَ صَوْمِ أَخِي دَاوُدَ - شَطْرَ الدَّهْرِ - صُمْ يَوْمًا وَأَفْطِرْ يَوْمًا)).

ژ عبدالله کوری عهمری کوری عاصی - خودی ژهاردوو کا رازیت - گوت : ((هنده کا گه هانده پیغه مبهری ﷺ کو من یا گوتی : والله نهز دی ئیدی ب روژی ب روژی بم ، و دی ب شهقی رابه نفیژا هندی نهز مایه ساخ . ئینا پیغه مبهری خودی ﷺ گوت : نهری تو بووی ته نهف چهنده گوتی ؟ من گوتی : من یا گوتی ، دهیک و بابیت من گوری ته بن یا پیغه مبهری خودی . گوت : تو نه شبی وی چهنده کی بکهی ، هنده کی روژا بگره و هنده کا بخو ، و هنده کی شهقی نفیژا بکه و هنده کی بنفه ، و ژ ههقی سی روژا بگره ، چونکی هه خیره کی ب دمه خیرانه ، و نهفه ههروه کو تو سالی خیری بی ب روژی . من گوت : نهز ژفی باشتر دشیم بکهیم . گوت : روژه کی بگره و دوو روژا بخو ، من گوت : نهز ژفی باشتر دشیم بکهیم . گوت : روژه کی بگره و روژه کی بخو . نهفه وه روژیگرتنا داوودی یه ،

وئەفە باشترین روژيگرتنه . من گوت : ئەز ژفې باشتر دشيّم بكم . گوت : نينه باشتر ژفې)) ود ريوايەتەكادا دى دا : ((نينه روژى باشتر ژ روژيا براىى من داوودى - نيفاسالى- روژهكى بگره و روژهكى بخو)).

٢٠٥. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ أَحَبَّ الصَّيَامِ إِلَى اللَّهِ صِيَامُ دَاوُدَ. وَأَحَبَّ الصَّلَاةِ إِلَى اللَّهِ صَلَاةُ دَاوُدَ. كَانَ يَنَامُ نِصْفَ اللَّيْلِ، وَيَقُومُ ثُلُثَهُ. وَيَنَامُ سُدُسَهُ. وَكَانَ يَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا)).

ژ عبدالله كورې عهمرى كورې عاصى -خودى ژههردوو كا رازييت- گوت: پيغه مبهري خودى ﷺ گوت: ((خوشتقيتيرين روژى لدهف خودى تهعالا روژيا داوودى يه ، و خوشتقيتيرين نفيژ لدهف خودى تهعالا نفيژا داوودى يه ، دا نيفاسا شەفې نفيث و سيكا وى راييت ، و شەشيكا وى نفيث . و دا روژهكى گريت و روژهكى خوت)).

٢٠٦. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((أَوْصَانِي خَلِيلِي ﷺ بِثَلَاثِ صِيَامٍ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ، وَرَكَعَتَيِ الضُّحَى، وَأَنْ أُوتِرَ قَبْلَ أَنْ أَنَامَ)).

ژ ئەبو هورهيرهى -خودى ژى رازييت- گوت : ((خوشتقيى من وهصيهتا من كر ب روژيگرتنا سى روژا ژ ههر ههيفه كى ، ودوو روكهەتين تيشته گههى ، و ئەز ويترا خو بكم بهرى ئەز بنقم))

٢٠٧. عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبَّادِ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ: ((سَأَلْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ النَّبِيُّ ﷺ عَنْ صَوْمِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ؟ قَالَ: نَعَمْ)) وَزَادَ مُسْلِمٌ ((وَرَبَّ الْكُفَّةِ)).

ژ محمدی کورې عهبادی کورې جه عفری گوت : ((من پسیار ژ جابری کورې عبدالله کر -خودی ژ ههردوو کا رازیت- ، ئهري پیغه مبهري ﷺ نه هی کریه ژ روژ یگرنا روژا ئه یینی -ئانکو بتی-؟ گوت: بهی)) و موسلمی زیده کر ((بهی ئه ز ب خودایی که عبی که مه)).

۲۰۸. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی الله عنه قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((لَا يَصُومَنَّ أَحَدُكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، إِلَّا أَنْ يَصُومَ يَوْمًا قَبْلَهُ، أَوْ يَوْمًا بَعْدَهُ)).

ژ ئه بو هورهیره ی -خودی ژ ی رازیت- گوت: من گو ه ل پیغه مبهري خودی بوو ﷺ دگوت: ((که سه ک ژ ههوه روژا ئه یینی نه گریت، تی نه بیت ئه گهر روژه کی بهری وی بگریت، یان روژه کی پشی وی)).

۲۰۹. عَنْ أَبِي عُبَيْدٍ مَوْلَى ابْنِ أَزْهَرَ وَاسْمُهُ سَعْدُ بْنُ عُبَيْدٍ - قَالَ: ((شَهِدْتُ الْعِيدَ مَعَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رضی الله عنه فَقَالَ: هَذَا يَوْمَانِ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ صِيَامِهِمَا: يَوْمٌ فَطَرَكُمْ مِنْ صِيَامِكُمْ، وَالْيَوْمُ الْآخَرُ: تَأْكُلُونَ فِيهِ مِنْ نُسُكِكُمْ)).

ژ ئه بی عوبهیدی مه ولایی کورې ئه زههري و ناڅی وی سه عدی کورې عوبهیدی یه گوت: ((من نفیژا جه ژنی دگهل عومهري کورې خه ططابی -خودی ژ ی رازیت- کر ، ئینا گوت : ئه فه دوو روژن پیغه مبهري خودی ﷺ نه هیا کری ژ روژ یگرنا وان : ئه و روژا هوین دخون پشی روژ یگرنتی (ئانکو جه ژنا ره مه زانی) ، و روژا دی : ئه و روژا هوین تی دا قوربانی خو دخون (ئانکو جه ژنا قوربانی)).

۲۱۰. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رضي الله عنه قَالَ: ((بِهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ صَوْمِ يَوْمَيْنِ: النَّحْرِ وَالْفِطْرِ. وَعَنْ اشْتِمَالِ الصَّمَاءِ، وَأَنْ يُحْتَبِيَ الرَّجُلُ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ، وَعَنْ الصَّلَاةِ بَعْدَ الصُّبْحِ وَالْعَصْرِ)).

ژ ئه بو سه عیدى خودرى - خودى ژى رازیت - گوت: ((پیغمبرى خودى ﷺ نه می کر ژ روژ یگرتنا دوو روژا: جه ژنا قوربانى ویا رهمه زانى، وژهندى ژى که سه که جلکه کى لدور خو بئالینت وجهى ده ستا نه هیلیت، وزه لام ب جلکه کى بتنى احتیباى بکهت - ئانکو پیت خو بککلیت وب ریکا جلکه کى یان ده ستیت خو رانیت خو بشدینت بو زکى خو -، وژکرنا سوننه تا پشتی نفیژا سپیدى و ئیقارى))

۲۱۱. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((مَنْ صَامَ يَوْمًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بَعَدَ اللَّهِ وَجْهَهُ عَنِ النَّارِ سَبْعِينَ خَرِيفًا)).

ژ ئه بو سه عیدى خودرى - خودى ژى رازیت - گوت: پیغمبرى خودى ﷺ گوت: ((ههر که سه که روژه کى ب روژى بیت بو خودى تهعالا - یان دریکا خودى دا کو جیهادی -، خودى تهعالا دى رپى وى هفتى پاییزا ژ ئاگرى دوویرئخیت)). هفتى پاییزا = هفتى سالان.

بابه تی شه قبا ب قه در

۲۱۲. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضي الله عنه: ((أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ أُرُوا لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِي الْمَنَامِ فِي السَّبْعِ الْأَوَاخِرِ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَرَى رُؤْيَاكُمْ قَدْ تَوَاطَأَتْ فِي السَّبْعِ الْأَوَاخِرِ. فَمَنْ كَانَ مُتَحَرِّيًا فَلْيَتَحَرَّهَا فِي السَّبْعِ الْأَوَاخِرِ)).

ژ عبدالله کوری عومهری - خودی ژهر دوو کا رازیبت - ((هندهک زه لا ما ژ هه قالین پیغه مبهری ﷺ دخه ونی دا دیتن کو شه قبا ب قه در دکه فیتنه د حهفت روژین دوو ماهیکا رهمه زانی ، ئینا پیغه مبهری خودی ﷺ گوت : نهز دینم خه ونا هه وه هه میا یا کو مبووی لسه ر حهفت روژین دوو ماهیکی . هه ر که سی بقی لوی شه فی بگهریبت بلا د هه ر حهفت روژیت دوو ماهیکی دا بگهریبت)).

۲۱۳. عَنْ عَائِشَةَ رضي الله عنها أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((تَحَرَّوْا لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِي الْوِثْرِ مِنَ الْعَشْرِ - الْأَوَاخِرِ)).

ژ عائشایی - خودی ژی رازیبت - کو پیغه مبهری خودی ﷺ گوت : ((ل شه قبا ب قه در بگهرین د شه فین کت دا ژ ده هکین دوو ماهیکی دا))

۲۱۴. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رضي الله عنه: ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَعْتَكِفُ فِي الْعَشْرِ الْأَوْسَطِ مِنْ رَمَضَانَ. فَاعْتَكَفَ عَامًا ، حَتَّى إِذَا كَانَتْ لَيْلَةُ إِحْدَى وَعِشْرِينَ - وَهِيَ اللَّيْلَةُ الَّتِي يَخْرُجُ مِنْ صَبِيحَتِهَا مَنْ اعْتَكَفَ فِيهِ - قَالَ: مَنْ اعْتَكَفَ مَعِيَ فَلْيَعْتَكِفِ الْعَشْرَ - الْأَوَاخِرَ فَقَدْ أُرِيتُ هَذِهِ اللَّيْلَةَ. ثُمَّ أَنْسَيْتُهَا ، وَقَدْ رَأَيْتُنِي أَسْجُدُ فِي مَاءٍ وَطِينٍ مِنْ صَبِيحَتِهَا. فَالْتَمَسُوهَا فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ. وَالْتَمَسُوهَا فِي كُلِّ وَتْرٍ.

قَالَ: فَمَطَرَتِ السَّمَاءُ تِلْكَ اللَّيْلَةَ. وَكَانَ الْمُسْجِدُ عَلَى عَرِيشٍ. فَوَكَفَ الْمُسْجِدُ، فَأَبْصَرَتْ عَيْنَايَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَعَلَى جَبْهَتِهِ أَثَرُ الْمَاءِ وَالطِّينِ مِنْ صُبْحِ إِحْدَى وَعِشْرِينَ)).

ژ ئه بو سه عیدی خودری - خودی ژئی رازی - ((پیغمبره ری خودی ﷺ نعتیکاف ذکر دهه کی نیقه کی ژ رهه زانی، و ساله کی لسه ر فان دهه کا ما، هه تا کو بوویه شه فا بیست و ئیکی - وئه فه ئه و شه ؤ بوو یا سپیدا وی ژ نعتیکافا خو دهر دکه ت - ئینا گوت : ئه و که سی نعتیکاف دگهل من کری بلا نعتیکافی بکه ت دهر دهه ی دووماهیکی دا چونکی شه فا ب قه در بو من هاته نیشان دان، و پاشی ژبیرا من بر، و من دیت ئه ز دچوومه سوجدی ل سپیده هیا وی دنا ؤ ئا ؤ و ته قنی، فئجا هوین ل وی بگه ری ل دهه کی دووماهیکی دا. و ل وی بگه ری د کتادا.

گوت: ل وی شه قی دا باران ل ئه سمانا باری، و بانی مزگه قی ژ به لگ وچه قی دار قه سپی بوون، وچپکین بارانی ژ بانی وی که تن، و من ب چاقین خو پیغمبره ری خودی ﷺ دیت ول ئه نیا وی شووینوارین ئا ؤ و ته قنی لی بوون، ل سپیده هیا بیست و ئیکی)).

بابُ الاعتكاف

بابه تی نعتیکافی

۲۱۵. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَعْتَكِفُ فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ مِنْ رَمَضَانَ، حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ تَعَالَى. ثُمَّ اعْتَكَفَ أَرْوَاجُهُ مِنْ بَعْدِهِ)).

ژ عائشای - خودی ژئی رازی - ((کو پیغمبره ری خودی ﷺ نعتیکاف ذکر دهه روژین دووماهیکا رهه زانی، هه تا چوویه به ردلو فانی خودی، و پاشی کابانی و پستی وی نعتیکاف ذکر)).

وَفِي لَفْظٍ ((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَعْتَكِفُ فِي كُلِّ رَمَضَانَ. فَإِذَا صَلَّى الْغَدَاةَ جَاءَ مَكَانَهُ الَّذِي اعْتَكَفَ فِيهِ)).

ود ریوایه ته کا دی دا ((پیغمبر ری خودی ﷺ ئعتیکاف دهه می ره مه زانی دا دکر ، فیجا هه ر جاره کا نفیثا سپیدی کر با دا ئیته جهی خوئوئی ئعتیکاف لی دکر))

۲۱۶. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: ((أَتَتْهَا كَانَتْ تُرَجِّلُ النَّبِيَّ ﷺ وَهِيَ حَائِضٌ، وَهُوَ مُعْتَكِفٌ فِي الْمَسْجِدِ. وَهِيَ فِي حُجْرَتِهَا: يُنَاوِلُهَا رَأْسَهُ)).

وَفِي رِوَايَةٍ: ((وَكَانَ لَا يَدْخُلُ الْبَيْتَ إِلَّا لِحَاجَةِ الْإِنْسَانِ)).

وَفِي رِوَايَةٍ أَنَّ عَائِشَةَ لَقَالَتْ «إِنْ كُنْتُ لَا دَخُلُ الْبَيْتَ لِلْحَاجَةِ وَالْمَرِيضِ فِيهِ. فَمَا أَسْأَلُ عَنْهُ إِلَّا وَأَنَا مَارَّةٌ».

ژ عائیشایی -خودی ژی رازیبت- ((کوئوئی پرچا پیغمبر ری ﷺ شه تکر وئو د بینقیز یادا بوو، وپیغمبر د ئعتیکافا خودا بول مزگه فتی، وعائیشا د ژوورا خوئفه بوو: ئوئی -ئانکو پیغمبر ری- سه ری خو دکره د ژووری فه))

ود ریوایه ته کی دا ((ویغمبر بژوور مال نه دکهت ئو تینه بیت بو هه وجهیه کا هه می مروؤ هه وجهه دبوونی -وهک ده ستافی-))

ود ریوایه ته کی دا کو عائیشایی -خودی ژی رازیبت- گوت : ((ئهدا بژوور خانی که قم ژبه ر هه وجهیه کی و ئیکی نه ساخ تیغه بوو ، من پرسیارا حالی وی دکر وهختی ئه ز دبه را بوری بام))؟

۲۱۷. عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رضي الله عنه قَالَ: قُلْتُ: ((يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي كُنْتُ نَذَرْتُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ أَنْ أَعْتَكِفَ لَيْلَةً)) - وَفِي رِوَايَةٍ: ((يَوْمًا - فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ. قَالَ فَأَوْفِ بِنَذْرِكَ)) وَلَمْ يَذْكُرْ بَعْضُ الرُّوَاةِ يَوْمًا وَلَا لَيْلَةً.

ژ عومهری کوری خه ططابی -خودی ژی رازیټ- گوت : من گوت : ((یا پیغه مبهري خودی ، من نه زر کربو لسه ر ده می جاهلیه تی کو نه ز نعتیکافی بکه م شه فه کی)) ود ریوایه ته کی دا ((روژه کی - د مزگه فنا حه رام فه . ئینا گوت : نه زرا خو بجه بینه)) وهنده کی ن هف هه دیسه ریوایه ت کری به حسی روژ و شه فی نه کریه .

۲۱۸. عَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ حُيَيٍّ رضي الله عنها قَالَتْ: ((كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم مُعْتَكِفًا. فَأَتَيْتُهُ أَزُورُهُ لَيْلًا. فَحَدَّثْتُهُ، ثُمَّ قُمْتُ لِأَنْقَلِبَ، فَقَامَ مَعِيَ لِيَقْلِبَنِي - وَكَانَ مَسْكَنُهَا فِي دَارِ أَسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ - فَمَرَّ رَجُلَانِ مِنَ الْأَنْصَارِ فَلَمَّا رَأَى رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم أَسْرَعَا. فَقَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: عَلَى رِسْلِكُمَا. إِنَّمَا صَفِيَّةُ بِنْتُ حُيَيٍّ. فَقَالَا: سُبْحَانَ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ. فَقَالَ: إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنْ ابْنِ آدَمَ مَجْرَى الدَّمِ. وَإِنِّي خَشِيتُ أَنْ يَقْذِفَ فِي قُلُوبِكُمَا شَرًّا - أَوْ قَالَ شَيْئًا)).

وَفِي رِوَايَةٍ ((أَتَتْهَا جَاءَتْ تَزُورُهُ فِي اعْتِكَافِهِ فِي الْمَسْجِدِ فِي الْعَشْرِ الْآخِرِ مِنْ رَمَضَانَ. فَتَحَدَّثَتْ عِنْدَهُ سَاعَةً. ثُمَّ قَامَتْ تَنْقَلِبُ. فَقَامَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم مَعَهَا يَقْلِبُهَا، حَتَّى إِذَا بَلَغَتْ بَابَ الْمَسْجِدِ عِنْدَ بَابِ أُمِّ سَلَمَةَ)). ثُمَّ ذَكَرَهُ بِمَعْنَاهُ.

ژ صه فیا کچا حویه ی -خودی ژی رازیټ- گوت : ((پیغه مبهري صلى الله عليه وسلم د نعتیکافی دا بوو ، نه ز ژی ب شه ؤ چومه ده ف دا سه ره دانا وی بکه م . نه ز دگه ل ناخفتم وپاشی

رابوم دا زفرمه مال ، ئينا رابو دا من بگههينته مال - وئهو يا ئاكنجى بوو ل دهف
 مالا ئوسامى كورى زهيدى - ، دوو زهلام دبه ر مهرا بورين ، دهمى پيغه مبه رى
 خودى ﷺ ديتى پيت خو سقكرن . ئينا پيغه مبه رى ﷺ گوت : هيدي هه رن ، نه قه
 صه فيا كچا حويه يه . نه وان گوت : سبحان الله يا پيغه مبه رى خودى (ئانكو نه م دى
 چه وا هزرا خراب ژته كه ين) . ئينا گوت : هنديكه شه يتانه دناؤ خوينا كورى
 ئاده مى دا ده يت ودچيت ، و نه ز ترسيام نه كو نه و تشته كى خراب بيخيته ددى
 هه وه دا - يان تشته كى) و د ريوايه ته كى دا ((كو نه و هات سه ره دانا وى بكه ت د
 ئعتيكافا ل مزگه فتى د ده ر پوژين دوو ماهيكا ره مه زانى دا ، ده مز ميره كى (ده مه كى)
 دگهل ئاخفت ، وپاشى رابوو دا بزفرپته مال . پيغه مبه رى ﷺ دگهل رابوو دا وى
 بگه هينت . هه تا گه هشتيه ده ف ده ر گه هى مزگه فتى لده ف ده ر گه هى ئوم
 سه له مى)) پاشى حه ديس ب راما نا يا به رى وى گوت .

کتاب الحج
پهرتووکا حه جی
باب المواقیت
بابه تی میقاتا

۲۱۹. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رضی اللہ عنہما : ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَقَّتْ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ: ذَا الْحُلَيْفَةِ. وَلِأَهْلِ الشَّامِ: الْجُحْفَةَ. وَلِأَهْلِ نَجْدٍ: قَرْنَ الْمَنَازِلِ. وَلِأَهْلِ الْيَمَنِ: يَلَمْلَمَ. وَقَالَ: هُنَّ لَهُمْ وَلِمَنْ أَتَى عَلَيْهِنَّ مِنْ غَيْرِ أَهْلِهِنَّ، مِمَّنْ أَرَادَ الْحَجَّ أَوْ الْعُمْرَةَ. وَمَنْ كَانَ دُونَ ذَلِكَ: فَمِنْ حَيْثُ أَنْشَأَ، حَتَّى أَهْلُ مَكَّةَ مِنْ مَكَّةَ)).

ژ عبدالله کوری عه بیاسی -خودی ژ ههردووکا رازیت-((پیغه مبهری خودی ﷺ میقاتا خه لکی مه دینی دهستیشان کر ژ (ذا حوله یفه) ، ویی خه لکی شامی ژ (جوحفی) ، و خه لکی مه ککه هی ژ (قهرن المنازل) و بو خه لکی یه مهنی ژ (یه لهم له می) . و گوت : نه ؤ میقاته بوو خه لکی وان وه لاتان و بو وان که سین ژ وی لایس دئین نهوین نه خه لکی وی ، بو هه رکه سی ثیا حه جی یان عومری بکه ت . و هه رکه سه کی ئا کجیا وی که ت بیته پشت میقاتی ، هه ما نهو دی ژ جهی خو ئی حرامیت خو گریده ت ، هه تا خه لکی مه ککه هی ژ مه ککه هی))

۲۲۰. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضی اللہ عنہما أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((يُهَلُّ أَهْلُ الْمَدِينَةِ مِنْ ذِي الْحُلَيْفَةِ، وَأَهْلُ الشَّامِ مِنَ الْجُحْفَةِ، وَأَهْلُ نَجْدٍ مِنْ قَرْنٍ)). قَالَ: وَبَلَّغْنِي أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((وَيُهَلُّ أَهْلُ الْيَمَنِ مِنْ يَلَمْلَمَ)).

ژ عبدالله کوری عومهری -خودی ژ ی رازیت- کو پیغه مبهری خودی ﷺ گوت : ((خه لکی مه دینی دی ئیه تا حه جی ئینن ژ (ذالحو له یفه) ، و خه لکی شامی ژ

(جوحفی) ، وخه لکی مه ککه هی ژ (قه رن ی) گوت : وگه هشتیه من کو پیغه مبه ری خودی ﷺ گوت : ((وخه لکی یه مه نی دی ئیه تی ئین ژ (یه له مله می))) .

باب ما یلبس المحرم من الثیاب .

بابه تی نه و که سی ئیه تا چه جی ئینا دی چ که ته به رخو ژ جلکا

۲۲۱ . عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضی الله عنه : ((أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا يَلْبَسُ الْمُحْرِمُ مِنَ الثِّيَابِ؟ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : لَا يَلْبَسُ الْقَمِيصَ ، وَلَا الْعِمَامَ ، وَلَا السَّرَاوِيْلَاتِ ، وَلَا الْبُرَانِسَ ، وَلَا الْخِفَافَ ، إِلَّا أَحَدًا لَا يَجِدُ نَعْلَيْنِ فَلْيَلْبَسْ خُفَيْنِ وَلْيَقْطَعْهُمَا أَسْفَلَ مِنَ الْكَعْبَيْنِ ، وَلَا يَلْبَسْ مِنَ الثِّيَابِ شَيْئًا مَسَّهُ زَعْفَرَانٌ أَوْ وَرْسٌ) . وَلِلْبُخَارِيِّ : ((وَلَا تَتَّقِبِ الْمَرْأَةُ . وَلَا تَلْبَسِ الْقُفَازَيْنِ)) .

ژ عبدالله کوری عومهری - خودی ژ ههردوو کا رازیت - ((کو زه لاهه کی گوت یا پیغه مبه ری خودی نه و که سی ئیه تا چه جی ئینایت نه و چ جلکا بکه ته ل بهر خو ؟ پیغه مبه ری خودی ﷺ گوت : ناکه ته ل بهر خو قه میسی و دهر سوکی و دهر پی و کراسی و خوفکا ، ئیه بیت که سه ک چ نه عال نه بن هینگی بلا دوو خوفکا (گورا) بکه ته بی خو هینگی بلا دبن گوزه کادا نه و بریت ، و بلا وی جلکی نه که ته ل بهر خو بی هاتبیه رهنگ کرن ب زه عفه رانی یان وهرس - نه و ژی دوو گیایین بهین خوشن به لی رهنگی ددهن -)) ولدهف بوخاری ((وژن پیچی نه که ته بهر خو ، ودهز گورکان ژی)) .

۲۲۲. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنه قَالَ: ((سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَخْطُبُ بِعَرَفَاتٍ: مَنْ لَمْ يَجِدْ نَعْلَيْنِ فَلْيَلْبَسِ الْخُفَّيْنِ، وَمَنْ لَمْ يَجِدْ إِزَارًا فَلْيَلْبَسِ السَّرَّاءِ وَيْلَ)) يَعْنِي: لِلْمُحْرِمِ .

ژ عبدالله کورپی عه عباسی -خودی ژهر دوو کا رازیت- گوت : ((من گوهر ل پیغه مبهری خودی بو ﷺ و نهوی لسه ر چیاپی عه رفاتی خوتبه دخاند و گوت : ههر کهسه کی چ نه عال نه دیتن بلا خوفکا بکه ته پی خو ، و نهو کهسی پارچا بنی یا جلکی نه بیت بلا دهر پیی بکه تی)) مه بهست پی نهوی دهن ئیحرامافه .

۲۲۳. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضي الله عنه: ((أَنَّ تَلِيَّةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ، إِنَّ الْحَمْدَ وَالنَّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ، لَا شَرِيكَ لَكَ)). قَالَ: وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ يَزِيدُ فِيهَا: ((لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ، وَسَعْدَيْكَ، وَالْخَيْرُ بِيَدَيْكَ، وَالرَّغْبَاءُ إِلَيْكَ وَالْعَمَلُ)).

ژ عبدالله کورپی عومهری -خودی ژهر دوو کا رازیت- ((پیغه مبهری ﷺ بقی شیوهی له بهیک دگوتن: لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ، إِنَّ الْحَمْدَ وَالنَّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ، لَا شَرِيكَ لَكَ)) راوی گوت: و عبد الله کورپی عومهری ل سهر زیده دکرن و دگوت: ((لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ، وَسَعْدَيْكَ، وَالْخَيْرُ بِيَدَيْكَ، وَالرَّغْبَاءُ إِلَيْكَ وَالْعَمَلُ)).

۲۲۴. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((لَا يَحِلُّ لِمَرْأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تُسَافِرَ مَسِيرَةَ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ إِلَّا وَمَعَهَا حُرْمَةٌ))، وَفِي لَفْظِ الْبُخَارِيِّ: ((لَا تُسَافِرُ مَسِيرَةَ يَوْمٍ إِلَّا مَعَ ذِي مُحْرَمٍ)).

ژ نه بو هورهیره ی -خودی ژى رازیت- گوت: پیغمبهرى خودى ﷺ گوت: ((حلال نینه بو ژنکه کا باوهری ب خودى و روژا ناخه تی هه بیت نه و قوناغا شه و روژه کى بجیت تینه بیت نه گهر مه حرمه کى وى دگهل بیت)) و د ریاوینا بوخارى دا ((نه و سه فهرى نه که ت قوناغا روژه کى تینه بیت دگهل مه حرمه کى خو)).

بابُ الْفِدْيَةِ بابه تی فدی

۲۲۵. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَعْقِلٍ قَالَ: ((جَلَسْتُ إِلَى كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ. فَسَأَلْتُهُ عَنْ الْفِدْيَةِ؟ فَقَالَ: نَزَلَتْ فِي خَاصَّةٍ. وَهِيَ لَكُمْ عَامَّةٌ. حُمِلْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَالْقَمَلُ يَتَنَازَرُ عَلَى وَجْهِهِ. فَقَالَ: مَا كُنْتُ أَرَى الْوَجَعَ بَلَغَ بِكَ مَا أَرَى - أَوْ مَا كُنْتُ أَرَى الْجُهْدَ بَلَغَ بِكَ مَا أَرَى - أَتَجِدُ شَاءَ؟ فَقُلْتُ: لَا. قَالَ: فَصُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ، أَوْ أَطْعِمْ سِتَّةَ مَسَاكِينَ، لِكُلِّ مِسْكِينٍ نِصْفَ صَاعٍ)).

وَفِي رِوَايَةٍ: ((فَأَمَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يُطْعِمَ فَرَقًا بَيْنَ سِتَّةِ مَسَاكِينَ، أَوْ يُهْدِيَ شَاءً، أَوْ يَصُومَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ)).

ژ عبدالله کورئ مه عقیلی گوت : ((نه ز رووینشتمه ل دهف که عی کورئ عوجره ی -خودی ژى رازیت- من پرسیارا فدی ژى کر ؟ ئینا گوت : ئایه تا وى تایهت بو من هاتبوونه خارى و بو هه وه ب گشتی یه . نه ز هاتمه هلگرتن بو دهف پیغمبهرى ﷺ و سپیه ب سه ر رویی من دا دهاتنه خارى . ئینا گوت : من هزر نه کر دى نه خوشیا ته ته که هینته فى حالى - یان من هزر نه ذکر دى نه خوشیا ته هوسا ته بى چاره که ت - نه رى تو دشى په زه کى بده ی ؟ من گوت : نه خیر ، گوت : سى

ڀوڙا ڀوڙيا بگره ، يان خارنا شھش ھزار و بھلھنگازا ، و ٻو ھھر مسکينھ کي نيفا
صاعِي ٻدھ (ٿانکو دوو مستا))

ود ريوايه ته کا دا ((ٿينا پيڙه مبهري خودي ﷺ ڦهر مانا وي کر کو ٿو ڦهره ڦه کي به لافھ
بکھت دنا ڦهرا شھش مسکينادا ، يان پهزه کي بدهت ، يان سي ڀوڙيا ب ڀوڙي
بيت)) .

● ڦهره ڦ : ٿامانه که سي صاع دچني .

بابُ حرمةِ مَكَّةَ

بابه تی پیرۆزیا مه ککه هی

۲۲۶. عَنْ أَبِي شُرَيْحٍ - خُوَيْلِدِ بْنِ عَمْرِو الْخَزَاعِيِّ الْعَدَوِيِّ - رحمته الله: أَنَّهُ قَالَ لِعَمْرِو بْنِ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ - وَهُوَ يَبْعَثُ الْبُعُوثَ إِلَى مَكَّةَ - ائْذَنْ لِي أَتِيهَا الْأَمِيرُ أَنْ أُحَدِّثَكَ قَوْلًا قَامَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْغَدَ مِنْ يَوْمِ الْفَتْحِ. فَسَمِعْتُهُ أَذْنًا، وَوَعَاهُ قُلُوبِي، وَأَبْصَرْتُهُ عَيْنَايَ، حِينَ تَكَلَّمَ بِهِ: ((أَنَّهُ حَمَدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ. ثُمَّ قَالَ: إِنَّ مَكَّةَ حَرَّمَهَا اللَّهُ تَعَالَى، وَلَمْ يُحَرِّمْهَا النَّاسُ. فَلَا يَحِلُّ لِمَرِيٍّ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ: أَنْ يَسْفِكَ بِهَا دَمًا، وَلَا يَعْصِدَ بِهَا شَجَرَةً. فَإِنْ أَحَدٌ تَرَحَّصَ بِقِتَالِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقُولُوا: إِنَّ اللَّهَ أَذِنَ لِرَسُولِهِ، وَلَمْ يَأْذَنْ لَكُمْ. وَإِنَّمَا أَذِنَ لِي سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ. وَقَدْ عَادَتْ حُرْمَتُهَا الْيَوْمَ كَحُرْمَتِهَا بِالْأَمْسِ. فَلْيُبَلِّغِ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ.

فَقِيلَ لِأَبِي شُرَيْحٍ: مَا قَالَ لَكَ عَمْرُو؟ قَالَ: أَنَا أَعْلَمُ بِذَلِكَ مِنْكَ يَا أَبَا شُرَيْحٍ، إِنَّ الْحَرَمَ لَا يُعِيدُ عَاصِيًا، وَلَا فَارًّا بِدَمٍ وَلَا فَارًّا بِخَرْبَةٍ)).

ژ ئه بو شوره می - خویلیدی کوری عه مری یی خوزاعیی عه ده وی - خودی ژێ رازییت - کو ئه وی گوته عه مری کوری سه عیدی کوری عاصی - و ئه وی هینز ده نارتنه مه ککه هی -، ده ستووری بده من ئه میری من ئه ز بو ته گوته کی بیژم پیغه مبه ری خودی ﷺ روژا دووی ژ فه کرنا مه ککه هی گوت: گو هیت من گو ه لی بوون، ودلی من تیگه هشت، و چا قییت من ئه و دیت ده می بقی گو تنی دئا خفت: ((ئه وی هه مدا خودی کر و مه تحیت وی کرن و پاشی گوت: هندیکه مه ککه هه خودی قه درو قیمه ت یی دایی، نه خه لکی، قیجا حه لال نینه بو که سه کی باوهری ب خودی و روژا دوو ماهی کی هه بیت: خوینه کی ل مه ککه هی بریژیت، یان داره کی ل مه ککه هی بریت، و هه که ئیکی گوت: نی پیغه مبه ری ﷺ ژێ شهر یی لی کری،

هين بيژن: خودی دهستویری دابو پیغمبه‌ری خو و دهستویری نه‌دایه هه‌وه، و دهستویری به‌س دهمه‌کی ر‌وژئی بومن هات بو دان، و نه‌فروکه جاره‌کا دی قه‌در و قیمه‌تی وی زف‌ری وه‌ک قه‌در و قیمه‌تی دوهی. و بلا یی حازر بگه‌هینته یی نه‌حازر. هنده‌کا گوته نه‌بو شوره‌یچی: عه‌مری چ گوته ته؟ گوت: نه‌ز ژ ته باشتر وی چه‌ندی دزخم یا نه‌بو شوره‌یح، مه‌ککه‌ه که‌سی گونه‌هکار ناپار‌یزیت، و نه‌وی که‌سه‌ک کوشت بیت، و نه‌وی دزیه‌ک کریت)).

۲۲۷. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ - يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ - ((لَا هِجْرَةَ بَعْدَ الْفَتْحِ، وَلَكِنْ جِهَادٌ وَبَيَّةٌ. وَإِذَا أُسْتُفِرْتُمْ فَانْفِرُوا، وَقَالَ: يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ: إِنَّ هَذَا الْبَلَدَ حَرَمُهُ اللَّهُ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ. فَهُوَ حَرَامٌ بِحُرْمَةِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ. وَإِنَّهُ لَمْ يَحِلَّ الْقِتَالُ فِيهِ لِأَحَدٍ قَبْلِي، وَلَمْ يَحِلَّ لِي إِلَّا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ فَهُوَ حَرَامٌ بِحُرْمَةِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ. لَا يُعْضَدُ شَوْكُهُ، وَلَا يُنْفَرُ صَيْدُهُ، وَلَا يُلْتَقَطُ لُقْطَتُهُ إِلَّا مَنْ عَرَفَهَا. وَلَا يُحْتَلَى خَلَاهُ. فَقَالَ الْعَبَّاسُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِلَّا الْإِذْخَرُ. فَإِنَّهُ لَقَيْنَهُمْ وَبَيَّوْتَهُمْ. فَقَالَ: إِلَّا الْإِذْخَرَ)).

ژ عبدالله کوری عه‌بباسی -خودی ژ هه‌ردوو‌کا رازیت- گوت: پیغمبه‌ری خودی ﷺ -روژا قه‌کرنا مه‌ککه‌هی- گوت: ((نینه‌ه‌یج‌ره‌ت ژ مه‌ککه‌هی پشتی قه‌کرنا وی، به‌لکو جیهاد کرنه و ئینانا ئنیه‌تی یه، و نه‌گه‌ر داخ‌ازا هه‌وه هاته کرن بو جیهادی هین هه‌رن. و گوت: روژا قه‌کرنا مه‌ککه‌هی: نه‌ف‌ بازیره خودی قه‌درو قیمه‌ت ییت داینی روژا نه‌رد و عه‌سمان چیک‌رین. ئیجا نه‌وی قه‌درو قیمه‌تیی خو‌ییته‌ه‌ین نه‌ویته‌ خودی داینی حه‌تا روژا قیامه‌تی، و بو که‌سه‌کی به‌ری من حه‌لال نه‌بویه نه‌و شه‌ری تیدا بکه‌ت، و بو من ژی حه‌لال نه‌بویه تینه‌بیت دهمه‌کی ژ روژئی ئیجا نه‌و یا خودان قه‌در و قیمه‌ته ب وان ییت خودی داینی هه‌تا روژا

قيامه تي. دار ستيري وي ناهيته برين، ونيچيرا وي ژي ناهيته ترساندن، وتشتي لي بهرزه بوي ژي ناهيته راكرن تينه بيت بو وي لي ل خوداني وي بگهرييت، و كه سكاتي وي ژي ناهيته ئيناندر. ئينا عهباسي گوت: گيايي ئيزخير تينه بيت يا پيغه مبهري خودي، ئاسنگهر بو هلكرنا ئاگري بكار دئيت، و دهينه دانان لسه ر باني خاني. ئينا گوت: گيايي ئيزخير تينه بيت))

باب ما يجور قتلُهُ

بابه تي نه و گيانه وهرين دروسته بهينه كوشتن ل مه ككه هي

٢٢٨. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((حَسُّ مِنَ الدَّوَابِّ كُلِّهِنَّ فَاسِقٌ، يُقْتَلْنَ فِي الْحَرَمِ: الْعُرَابُ، وَالْحِدَاةُ، وَالْعَقْرُبُ، وَالْفَأْرَةُ، وَالْكَلْبُ الْعَقُورُ)). وَلِمُسْلِمٍ: ((يُقْتَلُ حَسٌّ فَوَاسِقٌ فِي الْحِلِّ وَالْحَرَمِ)).

ژ عائشايي - خودي ژي رازييت - : كو پيغه مبهري خودي ﷺ گوت : ((پينچ گيانه وهرن همي ييت زيان نه ، و دهينه كوشتن د حهره مي فه : قهله رەشك ، و ئه لهو ، و ديشك ، و مشك ، و صهبي هار))
و ل دهف ئيمام موسلمي : ((پينچ گيانه وهرين خرابكار دهينه كوشتن د حهره مي فه ، و خو نه گهر مروؤ دبن ئيحراما فه ژي بيت))

باب دخول مكة وغيره

بابه تي بژوور كه تنه مه ككه هي

۲۲۹. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه : ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ دَخَلَ مَكَّةَ عَامَ الْفَتْحِ ، وَعَلَى رَأْسِهِ الْمِغْفَرُ ، فَلَمَّا نَزَعَهُ جَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ : ابْنُ خَطْلٍ مُتَعَلِّقٌ بِأَسْتَارِ الْكُعْبَةِ فَقَالَ : اقْتُلُوهُ)).

ژ نه نه سی کوری مالکی - خودی ژى رازیت - گوت : ((پیغمبرى خودی ﷺ بژوور مه ککه هی کهت سالا فه کرنا وی ، و کولافى شهړى دسهړى بوو ، پشتی ژ سهړى خو کرى زهلامه که هاته دهف گوتى : کورى خه طهلى يا خوب په ردا که عې فه گرتى ، گوت : بکوژن)).

۲۳۰. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضي الله عنهما : ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ دَخَلَ مَكَّةَ مِنْ كَدَاءٍ ، مِنَ الثَّنِيَةِ الْعُلْيَا الَّتِي بِالْبَطْحَاءِ ، وَخَرَجَ مِنَ الثَّنِيَةِ السُّفْلَى)).

ژ عبدالله کورى عومهړى - خودی ژهه ردوو کا رازیت - گوت ((پیغمبرى خودی ﷺ بژوور مه ککه هی کهت ژ که دانی ، ژ ریکا بلند نه وال به طحائى ، و ژ ریکا خارى دهر کهفت)).

۲۳۱. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضي الله عنهما قَالَ : ((دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْبَيْتَ ، وَأَسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ وَبِلَالٌ وَعُثْمَانُ بْنُ طَلْحَةَ ، فَأَغْلَقُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ فَلَمَّا فَتَحُوا الْبَابَ : كُنْتُ أَوَّلَ مَنْ وَلَجَ . فَلَقِيتُ بِبِلَالٍ ، فَسَأَلْتُهُ : هَلْ صَلَّى فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ؟ قَالَ : نَعَمْ ، بَيْنَ الْعَمُودَيْنِ الْيَمَانِيَيْنِ)).

ژ عبدالله کورى عومهړى - خودی ژهه ردوو کا رازیت - گوت : ((پیغمبرى خودی ﷺ بژوور که عې کهفت ، دگهل ئوسامى کورى زهیدى و بیلالى و عثمانى کورى طه لحه ی، و دهر گهه لسه ر وان هاته دائیخستن، پشتی دهر گهه فه کرى: نه ز

یئیکئی بوم بژورور کهفتیم، بیلال کهته بهر سینگی من، من پرسیار ژئی کر: ئه‌ری
 پیغه‌مبه‌ری خودی ﷺ نفیژ تیغه‌کر؟ گوت: به‌ئی، دناقبه‌را هه‌ردوو ستوونین یه‌مانی
 ((دا

۲۳۲. عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ((أَنَّهُ جَاءَ إِلَى الْحَجَرِ الْأَسْوَدِ، فَقَبَّلَهُ. وَقَالَ: إِنِّي لَأَعْلَمُ أَنَّكَ حَجَرٌ
 ، لَا تَضُرُّ وَلَا تَنْفَعُ، وَلَوْلَا أَنِّي رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يُقَبِّلُكَ مَا قَبَّلْتُكَ)).

ژ عومه‌ری -خودی ژئی رازییت- ((کو ئهو چو به‌رامبه‌ری به‌ری ره‌ش ، وپاشی
 ماچی کر وگوت : ئه‌ز دزانم تو به‌ری ، نه‌ زیانی دگه‌هینی و نه‌ مفای ، و هه‌که من
 نه‌دیتبا ده‌می پیغه‌مبه‌ری ﷺ تو ماچی دکری من تو ماچی نه‌دکری))

۲۳۳. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَصْحَابُهُ مَكَّةَ. فَقَالَ
 الْمُشْرِكُونَ: إِنَّهُ يَقْدِمُ عَلَيْكُمْ قَوْمٌ قَدْ وَهَنَتْهُمْ حُمَى يَشْرَب. فَأَمَرَهُمُ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ
 يَرْمُلُوا الْأَشْوَاطَ الثَّلَاثَةَ ، وَأَنْ يَمْشُوا مَا بَيْنَ الرُّكْنَيْنِ ، وَلَمْ يَمْنَعُهُمْ أَنْ يَرْمُلُوا
 الْأَشْوَاطَ كُلَّهَا: إِلَّا الْإِبْقَاءَ عَلَيْهِمْ)).

ژ عبدالله کوری عه‌باسی -خودی ژه‌ردوو کا رازییت- گوت : ((ده‌می
 پیغه‌مبه‌ری خودی ﷺ و هه‌قالین خو هاتینه مه‌که‌هی . موشرکا گوت : هنده‌ک
 که‌س دی هیینه ده‌ف هه‌وه و تایا یه‌سرییی ئهو بیئت لاواز کرین . ئینا پیغه‌مبه‌ری ﷺ
 فه‌رمانا هه‌قالین خو کر کو ئهو هه‌ر سی جارین ئیکئی طه‌وافی ریغه‌چوونا خو بله‌ز
 بکه‌ن ، و ئهو ریغه‌بچن بی له‌زاتی دناقبه‌را هه‌ردوو روکنادا ، و چ نه‌بوو ریگر کو
 ئهو فه‌رمانا وان بکه‌ت کو ئهو ده‌می طه‌وافادا له‌زی بکه‌ن دلوقانیا پیغه‌مبه‌ری ب
 وان تینه‌بیت)).

۲۳۴. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضي الله عنه قَالَ: ((رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ حِينَ يَقْدُمُ مَكَّةَ إِذَا اسْتَلَمَ الرُّكْنَ الْأَسْوَدَ - أَوَّلَ مَا يَطُوفُ - يُحِبُّ ثَلَاثَةَ أَشْوَاطٍ)).

ژ عبدالله کورپی عومهری - خودی ژ ههر دووکا رازیت - گوت : ((من پیغه مبهری خودی ﷺ دیت ده می دهاته مه ککه هی و دکه ته بهرام بهری بهری رهش - ده می دهست ب طه وافی دکر -، دا ههر سی طه وافی نیکی ریغه چوونا خو بله ز که ت)).

۲۳۵. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنه قَالَ: ((طَافَ النَّبِيُّ ﷺ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ عَلَى بَعِيرٍ، يَسْتَلِمُ الرُّكْنَ بِمَحَجِّنٍ)).

ژ عبدالله کورپی عه عباسی - خودی ژ ههر دووکا رازیت - گوت : ((پیغه مبهری ﷺ گهو افکر د حه جا خاتر خاستنی دال سهر پشتا حیشتی ، و ب داره کی نه وی ورو کنی بهری رهش فه مالی)).

۲۳۶. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضي الله عنه قَالَ: ((لَمْ أَرِ النَّبِيَّ ﷺ يَسْتَلِمُ مِنَ الْبَيْتِ إِلَّا الرُّكْنَيْنِ الْيَمَانِيِّينَ)).

ژ عبدالله کورپی عومهری - خودی ژ ههر دووکا رازیت - گوت : ((من نه دیت پیغه مبهری ﷺ جهه ک ژ که عی دهستی خو کریی ههر دوو روکنین یه مانی تینه بن - نانکو روکنی بهری رهش ، ورو کنی یه مانی -)).

بَابُ التَّمَتُّعِ

بابه تی حه جا ته مه تتوعی

۲۳۷. عَنْ أَبِي جَهْرَةَ نَصْرِ بْنِ عِمْرَانَ الضُّبَعِيِّ قَالَ: ((سَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ عَنِ الْمُتَعَةِ؟ فَأَمَرَنِي بِهَا، وَسَأَلْتُهُ عَنِ الْهَدْيِ؟ فَقَالَ: فِيهِ جَزُورٌ، أَوْ بَقَرَةٌ، أَوْ شَاةٌ، أَوْ شِرْكٌ فِي دَمٍ قَالَ: وَكَأَنَّ نَاسًا كَرِهُوهَا، فَنِمْتُ. فَرَأَيْتُ فِي الْمَنَامِ: كَأَنَّ إِنْسَانًا يُنَادِي: حَبِّجْ مَبْرُورٌ، وَمُتْعَةٌ مُتَقَبِّلَةٌ. فَأَتَيْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ فَحَدَّثْتُهُ. فَقَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ سُنَّةُ أَبِي الْقَاسِمِ عليه السلام)).

ژ ئه بو جهمره ی نه صری کوری عمران ی ضوبه عی ، گوت : ((من پرسیارا کوری عه عباسی کر ل سهر حه جی برهنگی ته مه توعی ؟ ئینا ئه وی فهرمانا من بوی کر ، ومن پرسیار کر ئه ری قوربان دی ژ چ هیته دان ؟ گوت : دی حیشره کی دهی ، یان چیله کی ، یان پهزه کی ، یان ژ ی پشکداریی دگهل هنده کا بکه ی د ئیک ی دا ، گوت : ههروه کو ئه ژ رهنگه بو هنده ک مروفا نه خوش بوو ، ئه ز نفستم ، من د خهونی دا دیت : ههروه کو مروقه ک یی گازی دکهت : حهجه کا دروست ، ته مه توعه کا قه بیل کری . ئه ز چوومه دهف کوری عه عباسی و من خهونا خو بو فه گیرا . ئینا گوت : الله اکبر ئه فهیه سونه تا بابی قاسمی عليه السلام)).

۲۳۸. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضي الله عنه قَالَ: ((تَمَتَّعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ وَأَهْدَى. فَسَاقَ مَعَهُ الْهَدْيَ مِنْ ذِي الْخُلَيْفَةِ. وَبَدَأَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَأَهْلَلَ بِالْعُمْرَةِ، ثُمَّ أَهْلَلَ بِالْحَجِّ، فَتَمَتَّعَ النَّاسُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَهْلَلَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ، فَكَانَ مِنَ النَّاسِ مَنْ أَهْدَى، فَسَاقَ الْهَدْيَ مِنْ الْخُلَيْفَةِ. وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ يُهْدِ فَلَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ مَكَّةَ قَالَ لِلنَّاسِ: مَنْ كَانَ مِنْكُمْ أَهْدَى، فَإِنَّهُ لَا يَحِلُّ مِنْ شَيْءٍ حَرَّمَ مِنْهُ حَتَّى يَقْضِيَ حَجَّهُ. وَمَنْ لَمْ يَكُنْ مِنْكُمْ أَهْدَى فَلْيُطْفِئْ بِالْبَيْتِ وَبِالصَّفَا وَالْمُرْوَةِ،

وَلْيَقْصِرْ وَلْيَحِلِّ ، ثُمَّ لِيُهْلِلْ بِالْحَجِّ وَلْيُهْدِ ، فَمَنْ لَمْ يَحِدْ هَذَا فَلْيَصُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةَ إِذَا رَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ فَطَافَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حِينَ قَدِمَ مَكَّةَ . وَاسْتَلَمَ الرُّكْنَ أَوَّلَ شَيْءٍ ، ثُمَّ خَبَّ ثَلَاثَةَ أَطْوَافٍ مِنَ السَّبْعِ ، وَمَشَى أَرْبَعَةً ، وَرَكَعَ حِينَ قَضَى طَوَافَهُ بِالْبَيْتِ عِنْدَ الْمَقَامِ رَكَعَتَيْنِ ، ثُمَّ سَلَّمَ فَأَنْصَرَفَ فَأَتَى الصَّافَا ، وَطَافَ بَيْنَ الصَّافَا وَالْمُرْوَةِ سَبْعَةَ أَطْوَافٍ ، ثُمَّ لَمْ يَحِلْ مِنْ شَيْءٍ حَرَّمَ مِنْهُ حَتَّى قَضَى حَجَّهُ ، وَنَحَرَ هَدْيَهُ يَوْمَ النَّحْرِ . وَأَفَاضَ فَطَافَ بِالْبَيْتِ ، ثُمَّ حَلَّ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ حَرَّمَ مِنْهُ ، وَفَعَلَ مَا فَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : مَنْ أَهْدَى وَسَاقَ الْهَدْيَ مِنَ النَّاسِ) .

ژ عبدالله کوری عومهری - خودی ژ هەردوو کا رازیټ - گوت : ((پێغه‌مبەری خودی ﷺ تمتع کر ل حەجا خاتر خاستنی دا ئیحرām گریدان بو عومری و حەجی ، و قوربان ژی ئینا ، و قوربان هاژوتن ژ (ذی حولەیفه) . پێغه‌مبەری خودی ﷺ دەست پیکر و ئینەتا عومری ئینا ، و پاشی ئینەت ب حەجی ئینا ، خەلکی ژی دگەل پێغه‌مبەری ﷺ تمتع کر ب عومری حەتا حەجی ، هەندەک ژ خەلکی هەبون ئەوا قوربان دگەل خو ئینابو ، ئەوان ئەو هاژوتن ژ (ذی حولەیفه) ، و هەندەک ژوان هەبون قوربان نەئینابو ، دەمی پێغه‌مبەر ﷺ گەهشتی یە مە ککەهی گوتە خەلکی : هەر کەسەکی ژ هەو قوربان ئینابن ، هینگی چ تشت بو وی دروست نینە حەتا ئەو حەجا خو بدووماهیک دئینت ، و ئەو کەسی ژ هەو قوربان نەئیناییت بلا طەوافی بکەت ول صەفا و مەروایی بێت و بچیت ، و بلا پرچا خو ب قوسینت ، و پاشی ئیحرāmیت خو بیخیت ، و پاشی بلا ئیحرāmیت حەجی بکەتی و ئینەتی بینت و بلا قوربانی بدەت ، و ئەو کەسی قوربان نەبیت بلا سی رۆژا بگرت دەمی ل حەجی و حەفتا دەمی دزقریتە ناڤا مالا خو ، دەمی پێغه‌مبەری خودی ﷺ گەهشتیە مە ککەهی طەواف کر ، و ژ بەری رەش دەست پیکر ، پاشی ژ حەفت طەوفا سی یا بلەز چوو

، وچارا بریځه چوو ، و پستی طه و اف خلاص کړی لدور که عی ، دوو روکعت
کرن لده ف مه قامی ئیراهیمی ، پاشی سلاؤ فه دا و چوو صه فایی ، و دنا فبه را صه فا
و مهروایی دا حه ف جارا هات و چوو ، پاشی تشته ک نه کر ژ وان ییت لسه ر وی
حه رام بوین هه تا حه جا خو خلاص کړی ، و قوربانی خو فه کوژتی ل روژا قوربانی
، پاشی زفری که عی و طه و اف (ئیفاض) ی کر ، پاشی هه می تشت بو وی حه لال
بون ییت بهری هینگی لسه ر حه رام بوین ، و وه ک کاری پیغه مبهری کر ﷺ نه و
که سین قوربان دگهل خو ئیناين))

۲۳۹. عَنْ حَفْصَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهَا قَالَتْ: ((يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا شَأْنُ النَّاسِ حَلُّوا مِنْ
الْعُمْرَةِ وَلَمْ يَحِلَّ أَنْتَ مِنْ عُمْرَتِكَ فَقَالَ: إِنِّي لَبَدْتُ رَأْسِي، وَقَلَدْتُ هَذِي، فَلَا
أَجَلَ حَتَّى أَنْحَرَ)).

ژ حه فصایی کابانیا پیغه مبهری ﷺ کو وی گوت : ((یا پیغه مبهری خودی ، بوچی
خهلکی هه می ئی حرامیت خو ئیخستن ییت عومری و ته وه نه کریه ؟ ئینا گوت :
من پرچا خو یا دوهن دای ، و قوربانی خو ژی رستک یا کریه ستوی ، فیجا نه ز
ئیحراما نائیخم هه تا قوربانیت خو فه دکوژم)).

۲۴۰. عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: ((أُنْزِلَتْ آيَةُ الْمُتَعَةِ فِي كِتَابِ اللَّهِ . فَفَعَلْنَاهَا مَعَ
رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَلَمْ يَنْزِلْ قُرْآنٌ يُحَرِّمُهَا ، وَلَمْ يَنْهَ عَنْهَا حَتَّى مَاتَ . قَالَ رَجُلٌ بِرَأْيِهِ مَا
شَاءَ)) قَالَ الْبُخَارِيُّ " يُقَالُ: «إِنَّهُ عُمَرُ» .

و لمسلم ((نزلت آية المتعة - يعني متعة الحج - وأمرنا بها رسول الله ﷺ ثم لم تنزل آية
تسسخ آية متعة الحج ولم ينه عنها رسول الله ﷺ حتى مات)) ولهما بمعناه.

ژ عیمرانی کورې حوصه ینی -خودی ژ ههردوو کا رازیبت - کو وی گوت :
 ((نایه تا به حسی متعی -ئانکو : ته مه توعی - دکهت یا هاتیه خاری د کیتا با خودی
 دا ، ومه نهو د گهل پیغه مبه ری ﷺ کر ، وچ نایهت پستی هینگی نه هاتنه خاری کو
 وی حه رام بکه ن ، وئو وی ژی نه هی ژی نه کر حه تا مری . پستی هینگی زه لامه کی
 ب بوچوونا خو گوت کو چینابیت)) بوخاری دیبژت : هندهك دیبژن نهو زه لامه
 عومه ر بو .

ولدهف موسلمی ((نایه تا متعی هاته خاری -ئانکو ته مه توعا ب حه جی - وپیغه مبه ری
 خودی ﷺ فه رمانا مه بو ی کر ، و پستی هینگی چ نایهت نه هاتنه خاری کو
 حو کمی نایه تا متعی بگو هو ریت ، وپیغه مبه ری خودی ژی ﷺ نه هی ژی نه کر هه تا
 مری)) وههردوو کا بقی رامانی ژی ریوايه تکریه .

بابُ الْهَدْيِ

بابه تی قوربانی ل چه جی

۲۴۱. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: ((فَتَلْتُ قَلَائِدَ هَدْيِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ أَشْعَرَهَا وَقَلَّدَهَا - أَوْ قَلَّدْتُهَا - ثُمَّ بَعَثَ بِهَا إِلَى الْبَيْتِ. وَأَقَامَ بِالْمَدِينَةِ، فَمَا حَرُمَ عَلَيْهِ شَيْءٌ كَانَ لَهُ حِلًّا)).

ژ عائیشایی - خودی ژی رازیت - گوت : ((من رستکین قوربانی پیغمبره ری خودی ﷺ فهاندهون ، وپاشی وی هندهک خوین ژ تهنشتا وی بهردا ، و وی - یان من - رستک کر نه بهر وان ، وپاشی نهو هنارتن بهرهف کهعبی فه ، و نهو مال مہدینی ، فیجا تشته کی حلال لسهر وی حرام نهبو))

۲۴۲. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: ((أَهْدَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَرَّةً غَنَاءً)).

ژ عائیشایی - خودی ژی رازیت - گوت : ((پیغمبره ری خودی ﷺ جاره کی پهز کر نه قوربان)).

۲۴۳. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: ((أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ رَأَى رَجُلًا يَسُوقُ بَدَنَةً، فَقَالَ: ارْكَبْهَا. قَالَ: إِنَّهَا بَدَنَةٌ. قَالَ ارْكَبْهَا. فَرَأَيْتُهُ رَاكِبَهَا، يُسَایِرُ النَّبِيَّ ﷺ). وَفِي لَفْظٍ قَالَ فِي الثَّانِيَةِ، أَوْ الثَّلَاثَةِ: ((ارْكَبْهَا. وَيَلْكَ، أَوْ وَيَحْك)).

ژ نهو هورهیره ی - خودی ژی رازیت - ((کو پیغمبره ری خودی ﷺ زهلامهک دیت یی حیشره کی دهاژوت ، ئینا گوتی : لی سیاربه . گوت : نهو قوربانہ . گوتی : لی سیاربه ، گوت : من دیت نهو لی سیاربو ودگهل پیغمبره ری ﷺ دچوو))

ود ریوایه ته کی دا جارا دووی یان یا سیی گوتی : ((لی سیاربه . تیچوون بو ته بیت ، یان پاشفه چوون))

۲۴۴. عَنْ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام قَالَ: ((أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ أَقُومَ عَلَى بُدْنِهِ ، وَأَنْ أَتَصَدَّقَ بِلَحْمِهَا وَجُلُودِهَا وَأَجِلَّتِهَا ، وَأَنْ لَا أُعْطِيَ الْجَزَارَ مِنْهَا شَيْئًا وَقَالَ: نَحْنُ نُعْطِيهِ مِنْ عِنْدِنَا)).

ژ علیؑ کورئ ئه بو طالبی -خودی ژئ رازیت- گوت : ((پیغمبرئ خودی ﷺ فهرمانا من کر کو نه ز ب کاروباری قوربانیت وی راجم ، و نه ز گوشت و کهقل و کورتانی وی بکهمه خیر ، و کو تشته کی ژ وان نه دهمه قه صابی ، و گوت : پاش ئهم دی تشته کی ژدهف خو دهینی)).

۲۴۵. عَنْ زِيَادِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ: ((رَأَيْتُ ابْنَ عُمَرَ عليه السلام أَتَى عَلَى رَجُلٍ قَدْ أَنَاخَ بَدَنَتَهُ ، فَفَنَحَرَهَا. فَقَالَ ابْعَثْهَا قِيَامًا مُقَيَّدَةً سُنَّةَ مُحَمَّدٍ ﷺ)).

ژ زیادئ کورئ جوبهیری گوت : ((عبدالله کورئ عومه ری -خودی ژههردوو کا رازیت- ب سهر زهلامه کی هلبوو دیت حیشترا خو یا دریژ کری ، و دی فه کوژیت . ئینا گوتئ : بهیله بلا رابیته فه و یا گریډای و پاشی فه کوژه ئه فهیه سونه تا موحه ممدی ﷺ)).

بَابُ الْغُسْلِ لِلْمُحْرِمِ

بابه تی سه شوویشتنئ بو مروقی دبن ئیجراماقه

۲۴۶. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حُنَيْنٍ: ((أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ وَالْمُسَوْرَ بْنَ مُحَرَّمَةَ اخْتَلَفَا بِالْأَبْوَاءِ. فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: يَغْسِلُ الْمُحَرَّمُ رَأْسَهُ. وَقَالَ الْمُسَوْرُ: لَا يَغْسِلُ الْمُحَرَّمُ رَأْسَهُ. قَالَ: فَأَرْسَلَنِي ابْنُ عَبَّاسٍ إِلَى أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ ۱. فَوَجَدْتُهُ يَغْتَسِلُ بَيْنَ الْقَرْنَيْنِ، وَهُوَ يُسْتَرُّ بِثَوْبٍ. فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ. فَقَالَ: مَنْ هَذَا؟ فَقُلْتُ: أَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حُنَيْنٍ، أَرْسَلَنِي إِلَيْكَ ابْنُ عَبَّاسٍ، يَسْأَلُكَ: كَيْفَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَغْسِلُ رَأْسَهُ وَهُوَ مُحَرَّمٌ؟ فَوَضَعَ أَبُو أَيُّوبَ يَدَهُ عَلَى الثَّوْبِ، فَطَاطَأَهُ، حَتَّى بَدَأَ لِي رَأْسَهُ. ثُمَّ قَالَ لِإِنْسَانٍ يَصُبُّ عَلَيْهِ الْمَاءَ: أَصِْبْ، فَصَبَّ عَلَى رَأْسِهِ. ثُمَّ حَرَّكَ رَأْسَهُ بِيَدَيْهِ، فَأَقْبَلَ بِهِمَا وَأَدْبَرَ. ثُمَّ قَالَ: هَكَذَا رَأَيْتُهُ ﷺ يَفْعَلُ)). وَفِي رِوَايَةٍ " فَقَالَ الْمُسَوْرُ لِابْنِ عَبَّاسٍ: لَا أُمَارِيكَ بَعْدَهَا أَبَدًا".

ژ عبدالله کورپی حونه‌ینی ((کو عبدالله کورپی عه‌بباسی و میسوه‌ری کورپی مه‌خره‌می ب خیلای چوون ل نه‌بوائی (نافی جهه‌کی یه). کورپی عه‌بباسی گوت: دروسته مروقی دبن ئیحراما‌فه سه‌ری خو بشووت. و میسوه‌ری گوت: دروست نینه سه‌ری خو بشووت. کورپی عه‌بباسی نه‌ز هنارت‌مه ده‌ف نه‌بو نه‌یووبی نه‌نصاری -خودی ژئی رازی‌ت- . ده‌می گه‌هشتیمه ده‌ف من دیت یی سه‌ری خو دشووت دناقه‌را هه‌ردوو داریت لسه‌ر بیرى هاتینه دانان ، و نه‌وی ده‌یتنه ستاره‌کرن ب جلکه‌کی . من سلاف کری . گوت نه‌و کی یه ؟ من گوت : نه‌زم عبدالله کورپی حونه‌ینی ، کورپی عه‌بباسی نه‌ز یی هنارتیمه ده‌ف ته . و پرسیارى ژ ته دکه‌ت نه‌ری پیغه‌مبه‌ری خودی ﷺ چه‌وا سه‌ری خو دشوویشت ده‌می دبن ئیحراما‌فه ؟ ئینا نه‌بو نه‌یووبی ده‌ستی خو دانا سه‌ر لی‌فا وی جلکی نه‌و ستاره‌دکر ونزمکر ، هه‌تا سه‌ری وی ده‌رکه‌تی . پاشی گوته مروقه‌کی کو ئا‌ف ل سه‌ری وی دکر : نافى لى بکه ، ئینا ئا‌ف ل سه‌ری وی کر . پاشی ب ده‌ستیت خو پرچا خو

پهړخاند ، و ئينان و برن . پاشی گوت : من پیغمهبر ﷺ دیت نه ف چهنده دکر .
و دریوايه ته کا دا : ((میسوهری گوته کورې عه بیاسی : ئیدی پشتی قی نه ز چ جارا
گهنگه شی دگهل ته ناکه م)).

بابُ فسخِ الحجِّ إلى العُمرة

بابه تی هه لوه شاندا حه جی بو عومری

۲۴۷. عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رضي الله عنه قَالَ ((أَهْلَ النَّبِيِّ ﷺ وَأَصْحَابُهُ بِالْحَجِّ وَلَيْسَ مَعَ أَحَدٍ مِنْهُمْ هَدْيٌ غَيْرَ النَّبِيِّ ﷺ وَطَلْحَةَ ، وَقَدِمَ عَلَيَّ مِنَ الْيَمَنِ . فَقَالَ : أَهَلْتُ بِمَا أَهَلَ بِهِ النَّبِيُّ ﷺ فَأَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ أَصْحَابَهُ : أَنْ يَجْعَلُوهَا عُمْرَةً ، فَيَطُوفُوا ثُمَّ يَقْصِرُوا وَيَحْلُلُوا ، إِلَّا مَنْ كَانَ مَعَهُ الْهَدْيُ فَقَالُوا : نَنْطَلِقُ إِلَى «مِنَى» وَذَكَرَ أَحَدُنَا يَقْطُرُ؟ فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ : لَوْ اسْتَقْبَلْتُ مِنْ أَمْرِي مَا اسْتَدْبَرْتُ مَا أَهْدَيْتُ ، وَلَوْ لَا أَنْ مَعِيَ الْهَدْيَ لَأَحْلَلْتُ .

وَحَاضَتْ عَائِشَةُ . فَسَكَتِ الْمُنَاسِكَ كُلَّهَا ، غَيْرَ أَنَّمَا لَمْ تَطُفْ بِالْبَيْتِ . فَلَمَّا طَهَّرْتَ وَطَافْتَ بِالْبَيْتِ قَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، يَنْطَلِقُونَ بِحَجٍّ وَعُمْرَةٍ ، وَأَنْطَلِقُ بِحَجٍّ ؟ فَأَمَرَ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي بَكْرٍ : أَنْ يَخْرُجَ مَعَهَا إِلَى التَّنْعِيمِ فَأَعْتَمَرَتْ بَعْدَ الْحَجِّ)).

ژ جابری کوری عبدالله -خودی ژهه ردوو کا رازیټ - گوت : ((پیغمهبری ﷺ و هه فالین وی ئیه تا حه جی ئینا و کهسه ک ژ وان قوربان دگهل نه بوو ، پیغمهبر ﷺ و طه لحه تی نه بن ، وعه لی -خودی ژئی رازیټ - زقری ژ یه منه ی . و گوت : من ئیه تا بوی تشتی ئینای یا پیغمهبری ﷺ پی ئینای ئینا پیغمهبری ﷺ فهرمانا هه فالیت خو

کر کو ئهو حه جا خو بکه نه عومره ، بلا طه و افا خو بکه ن و پاشی پرچا خو کورت بکه ن و ئیحرامیت خو ژ بهر خو بکه ن ، تینه بیت ئه وی قوربان دگهل بیت . گوتن : چهوا دی چینه مینایی وعه وره تی ئیک ژ مه مه نبی ژی دهیته خاری ؟ ئه ؤ چه نده گه هشته پیغه مبه ری ﷺ ئینا گوت : ئه گهر ئه و شولی چوی نوکه من کر با من قوربان نه دئینا ، و ئه گهر قوربان دگهل من نه با ئه ز دا ئیحرامیت خو ئیحم .

وعائیشا که ته د عده ته دی دا . ئه وی هه می مه ناسک بجه ئینان ، به س طه و افا ل دور که عبی نه بیت . پشتی پاقر بووی و طه و افا خو کری گوته پیغه مبه ری : یا پیغه مبه ری خودی ، خه لک بی دزقریته مال ب حه ج و عومری ، و ئه ز ب حه جی بتنی بزقرم ؟ پیغه مبه ری خودی ﷺ فه رمانا عه بدر ره هانی کوری ئه بی به کری کر : ئه و دگهل وی بدهر که فیه ته نعیمی و ئیه تا عومری بینت و پاشی بکه ت و بزقریت)).

۲۴۸. عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((قَدِمْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَتَحْنُ نَقُولُ: لَبَّيْكَ بِالْحُجِّ. فَأَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَجَعَلَنَا هَا عُمْرَةً)).

ژ جابری کوری عبدالله - خودی ژ هه ردوو کا رازیته - گوت : ((ئهم دگهل پیغه مبه ری خودی ﷺ هاتین بو مه ککه هی و مه ئیه تا حه جی ئینا بوو . ئینا پیغه مبه ری خودی ﷺ فه رمانا مه کر و مه کره عومره)).

۲۴۹. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ وَأَصْحَابُهُ صَبِيحَةَ رَابِعَةٍ مُهْلِينَ بِالْحُجِّ، فَأَمَرَهُمْ أَنْ يَجْعَلُوهَا عُمْرَةً، فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الْحِلِّ؟ قَالَ: حِلُّ كُلِّهِ)).

ژ عبدالله کوری عه عباسی - خودی ژ هه ردوو کا رازیته - گوت : ((پیغه مبه ری خودی ﷺ و هه فالین وی هاتنه مه ککه هی ل سپیده هیا روژا چاری (ئانکو ژ هه یفا

ذی الحجه)، وئیهتا چهجی ئینابو ، ئینا فه رمانا وان کر ئهو چه جا خوب
ههلوهشین و بکه نه عومره، گوتن: یا پیغه مبه ری خودی چ تشت دی بۆ مه چه لال
بیت؟ گوت: هه می تشت دی چه لال بیت)).

۲۵۰. عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ: ((سُئِلَ أَسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ وَأَنَا جَالِسٌ كَيْفَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَسِيرُ حِينَ دَفَعَ؟ قَالَ: كَانَ يَسِيرُ الْعَتَقَ. فَإِذَا وَجَدَ فَجَوْهَةً نَصَّ)).

ژ عوروی کوری زوبهیری گوت: ((پرسیار ژ ئوسامی کوری زهیدی هاته کرن و
ئهزل ویری بی رووینشتی بوم: ئه ری پیغه مبه ر ﷺ چه و اب ریفه دچوو ده می ژ
عه ره فی زفری؟ گوت: ریفه چونا وی یا نافنجی بوو، وئه گهر مه جاله ک دیت با دا
له ز که ت)).

۲۵۱. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَقَفَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ. فَجَعَلُوا يَسْأَلُونَهُ. فَقَالَ: رَجُلٌ لَمْ أَشْعُرْ، فَحَلَقْتُ قَبْلَ أَنْ أَذْبَحَ؟ قَالَ. أَذْبَحَ وَلَا حَرَجَ. فَجَاءَ آخَرُ، فَقَالَ: لَمْ أَشْعُرْ، فَنَحَرْتُ قَبْلَ أَنْ أَرْمِيَ؟ فَقَالَ: أَرَمَ وَلَا حَرَجَ. فَمَا سُئِلَ يَوْمَئِذٍ عَنْ شَيْءٍ قُدِّمَ وَلَا أُخِّرَ إِلَّا قَالَ: أَفْعَلْ وَلَا حَرَجَ)).

ژ عبدالله کوری عه مری -خودی ژ هه ردوو کا رازی ت- ((پیغه مبه ری خودی ﷺ
راوه ستیا ل چه جا خاتر خاستنی، و خه لک هاتن پرسیارین خو ژی کرن. زه لاهه کی
گوت: من نه زانی بوو، ئینا من پرچا خو تراشی به ری قوربان ی شه کوژم؟ گوت:
قوربان ی خو شه کوژه وچ گونه هه لسه ر ته نینه. و ئیک ی دی هات و گوت: من
نه زانی، فیجا من قوربان ی شه کوژتی به ری ئه ز به رکی ت خو پا فیژم؟ گوت:
به رکی ت خو پا فیژه وچ گونه هه لسه ر ته نینه. نینه وی روژی پرسیار ژوی هات بیته

کرن ژ تشته کی چ هاتیتیه پیښځیخستن یان پاشیځخستن ئیلا دا بهرسفا وی دعت
وبیژیت : بکه و چ گونه لسه ته نینه) .

۲۵۲. عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ النَّخَعِيِّ: ((أَنَّ حَجَّ مَعَ ابْنِ مَسْعُودٍ. فَرَأَهُ يَرْمِي الْجُمُرَةَ
الْكُبْرَى بِسَبْعِ حَصِيَّاتٍ ، فَجَعَلَ الْبَيْتَ عَنْ يَسَارِهِ ، وَمِنَى عَنْ يَمِينِهِ. ثُمَّ قَالَ: هَذَا
مَقَامُ الَّذِي أُنْزِلَتْ عَلَيْهِ سُورَةُ الْبَقَرَةِ ﴿١﴾)).

ژ عه بدوره همانی کوری یه زیدی نه خه عی ((کو نه و چو حه جی دگهل عبدالله کوری
مه سعودی . ودیت نه وی ل جه مرا مه زن حه فت به رک هافین ، و که عبه ئیخسته لای
خو بی چه بی و مینا ل لای راستی . و پاشی عبدالله گوت : نه فه نه و جهه نه وی
سوره تا به قهره بو پیغه مبه ری ﷺ هاتیه خاری)).

۲۵۳. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضی الله عنه: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((اللَّهُمَّ ارْحَمْ الْمُحَلِّقِينَ.
قَالُوا: وَالْمُقَصِّرِينَ يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: اللَّهُمَّ ارْحَمْ الْمُحَلِّقِينَ. قَالُوا وَالْمُقَصِّرِينَ يَا
رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: اللَّهُمَّ ارْحَمْ الْمُحَلِّقِينَ. قَالُوا وَالْمُقَصِّرِينَ يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ:
وَالْمُقَصِّرِينَ)).

ژ عبدالله کوری عومه ری -خودی ژ هه ردووکا رازیت- کو پیغه مبه ری خودی
ﷺ گوت : ((یا ره بی تو دلوفانی ب وان بهی نه وی پرچیت خو تراشتین .
گوتن : و نه وی کورت کرین یا پیغه مبه ری خودی . گوت : یا ره بی تو دلوفانی
ب وان بهی نه وی پرچیت خو تراشتین . گوتن : و نه وی کورت کرین یا
پیغه مبه ری خودی . گوت : یا ره بی تو دلوفانی بوان بهی نه وی پرچیت خو
تراشتین . گوتن : و نه وی کورت کرین یا پیغه مبه ری خودی . گوت : و نه وی
کورت کرین)).

۲۵۴. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: ((حَجَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَأَفْضْنَا يَوْمَ النَّحْرِ. فَحَاضَتْ صَفِيَّةُ. فَأَرَادَ النَّبِيُّ ﷺ مِنْهَا مَا يُرِيدُ الرَّجُلُ مِنْ أَهْلِهِ. فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّهَا حَائِضٌ. فَقَالَ: أَحَابِسْتُنَا هِيَ؟ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّهَا قَدْ أَفَاضَتْ يَوْمَ النَّحْرِ قَالَ: أَخْرُجُوا)).

وَفِي لَفْظٍ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: ((عَقَرَى حَلَقَى. أَطَافَتْ يَوْمَ النَّحْرِ؟ قِيلَ: نَعَمْ. قَالَ: فَانْفِرِي))

ژ عائشایی - خودی ژى رازیت - گوت : ((ئەم دگەل پیغەمبەرى ﷺ چوینە حەجی وروژا قوربانی مە طەوفا ئیفاضی کر ، و صەفیا کەتە دەدەتە دا . پیغەمبەرى ﷺ دڤیا بچیتە نفینا وی . من گوتی : یا پیغەمبەرى خودی ئەو یا کەتە د عدەتە دا . گوت : ئەرى ئەو دى مە ل ڤیری گیرۆکەت ؟ گوتن : یا پیغەمبەرى خودی ، ئەوی طەوفا خو ل روژا قوربانی کری . گوت : پا دى ب دەرکەفن))
ود ریوایەتە کا دی دا : پیغەمبەرى ﷺ گوت : ((نەخوشیەك بیته ریکی پرچا خو بتراشت ئەفە وەك نفیرنە کى یە بەلى مەبەست بی نەنفیرنە) ئەرى ئەوی روژا قوربانی طەوفا کربوو ؟ گوتن بەلى . گوت : پا دى بدەرکەفە)) .

۲۵۵. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: ((أَمَرَ النَّاسُ أَنْ يَكُونَ آخِرُ عَهْدِهِمْ بِالْبَيْتِ ، إِلَّا أَنَّهُ خَفَّفَ عَنِ الْمَرْأَةِ الْحَائِضِ)).

ژ عبدالله کورپی عەباسی - خودی ژ هەردوو کا رازیت - گوت : ((فەرمانا خەلکی هاتە کرن کو دووماهیەك تشتی ئەو دکەن ل کەعبی - طەوفا - بیت ، تینەبیت ل سەر وی ژنکا د عادەتە دا کو ل سەر وی یا هاتیە سڤکەرن)) .

۲۵۶. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضي الله عنه قَالَ: ((اسْتَأْذَنَ الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ : أَنْ يَبِيتَ بِمَكَّةَ لَيْلِي مَنْى ، مِنْ أَجْلِ سِقَايَتِهِ فَأْذَنَ لَهُ)).

ژ عبدالله کورپی عومهری -خودی ژ ههردووکا رازیت- گوت : ((عهیباسی کورپی عبدالمطلبی دهستویری ژ پیغه مبهری ﷺ خاست کو نهو بمینته ل مه ککه هی شه قیّت مینایی بو هندی نافی بدهته خه لکی ، ئینا نهوی دهستویری دایی)).

۲۵۷. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضي الله عنه قَالَ: ((جَمَعَ النَّبِيُّ ﷺ بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ «بِجْمَعٍ» ، لِكُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا إِقَامَةٌ. وَلَمْ يُسَبِّحْ بَيْنَهُمَا ، وَلَا عَلَى إِثْرِ وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا)).

و ژ عبدالله کورپی عومهری -خودی ژ ههردووکا رازیت- گوت : ((پیغه مبهری ﷺ کومکر دنابهره نقيژا مه غره ب و عهیشا ل موزده لیفی ، و بو ههر ئیکی قامه ته ک گرت ، وچ سوننهت دنابهره وان دا نه کرن ، وپشتی وان ژي نه کرن))

بابُ الْمُحْرَمِ يَأْكُلُ مِنْ صَيْدِ الْحَلَالِ

بابه تی نهو که سی دبن نیجرامافه ژ نیچیرا حه لال بخوت

۲۵۸. عَنْ أَبِي قَتَادَةَ الْأَنْصَارِيِّ رضي الله عنه : ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَرَجَ حَاجًّا. فَخَرَجُوا مَعَهُ. فَصَرَفَ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ - فِيهِمْ أَبُو قَتَادَةَ - وَقَالَ: خُذُوا سَاحِلَ الْبَحْرِ ، حَتَّى نَلْتَقِيَ. فَأَخَذُوا سَاحِلَ الْبَحْرِ فَلَمَّا انْصَرَفُوا أَحْرَمُوا كُلَّهُمْ ، إِلَّا أَبَا قَتَادَةَ ، فَلَمْ يُحْرَمْ. فَبَيْنَمَا هُمْ يَسِيرُونَ إِذْ رَأَوْا حُمْرَ وَحْشٍ. فَحَمَلَ أَبُو قَتَادَةَ عَلَى الْحُمْرِ. فَعَقَرَ مِنْهَا أَتَانًا. فَتَزَلْنَا فَأَكَلْنَا مِنْ لَحْمِهَا. ثُمَّ قُلْنَا: أَنَا كُلُّ لَحْمٍ صَيْدٍ ، وَنَحْنُ مُحْرَمُونَ؟ فَحَمَلْنَا مَا بَقِيَ مِنْ لَحْمِهَا فَأَدْرَكَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ . فَسَأَلْنَاهُ عَنْ ذَلِكَ؟ فَقَالَ: مِنْكُمْ أَحَدٌ أَمَرَهُ أَنْ يَحْمِلَ عَلَيْهَا ، أَوْ أَشَارَ إِلَيْهَا؟ قَالُوا: لَا. قَالَ: فَكُلُوا مَا بَقِيَ مِنْ لَحْمِهَا)).

وَفِي رِوَايَةٍ: ((قَالَ: هَلْ مَعَكُمْ مِنْهُ شَيْءٌ؟ فَقُلْتُ: نَعَمْ. فَنَاولْتُهُ الْعُضْدَ، فَأَكَلَ مِنْهَا)).

ژ ئه بو قه تادی ئه نصاری - خودی ژ ی رازیست - ((پیغمبره ری خودی ﷺ دهر کهت بوو حه جی، وهه قالین وی ژ ی دگهل دهر کهتن. و کومه ک ژ وان قه دهر کر - ئه بو قه تاده دگهل وان بو - گوته وان : هوین بو کناری دهر یایی ههرن ، حه تا ئه م دگه هینه ئیک . ئه وان ژ ی ریکا کناری گرت و ئیحرامیت خو کر نه بهر خو ، ئه بو قه تاده تینه بیت ئه وی نه کر نه بهر خو . نافهینه کی ئه وی ی ل ریکا خو دچن ئه وان که ریت کویفی دیتن . ئه بو قه تاده ژ ی بدوویف وان کهت و ئیکا می گرت و سه ر ژیکر . ئه م ژ ی هه می هاتینه خاری و مه ژ گوشتی وی خار . پاشی مه گوت : ئه ری چه وا ئه م گوشتی نیچیری دخوین ، وئهم بیت دبن ئیحراماقه ؟ ئه و گوشتی مای مه دگهل خو راکر و چوین ، ئه م گه هشتینه پیغمبره ری خودی و مه پرسیارا کاری خو ژیکر ؟ ئینا گوت : ئه ری ئیک ژ هه وه فه رمانا وی کر کو ئه و راهیلته وان ، یان نیشا وی دان ؟ گوتن : نه خیر. گوت - ئانکو پیغمبره ری ﷺ - : ئه و گوشتی مای ژ ی بوخون)). و د ریوایه ته کی دا ((گوت : ئه ری هنده ک ژ گوشتی وی مایه دگهل هه وه ؟ من گوت : بهی . من زه ندکی وی دافی ، وئه وی ژ ی خار)).

۲۵۹. عَنْ الصَّعْبِ بْنِ جَثَّامَةَ اللَّيْثِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ((أَنَّهُ أَهْدَى إِلَى النَّبِيِّ ﷺ حِمَارًا وَحَشِيًّا، وَهُوَ بِالْأَبْوَاءِ أَوْ بَوْدَانَ - فَرَدَّهٖ عَلَيْهِ. فَلَمَّا رَأَى مَا فِي وَجْهِهِ، قَالَ: إِنَّا لَمْ نَرُدَّهٖ عَلَيْكَ إِلَّا أَنَّا حُرْمٌ)).

وَفِي لَفْظٍ لِّسُلَيْمٍ «رَجُلٌ حِمَارٍ» وَفِي لَفْظٍ «شِقَّ حِمَارٍ» وَفِي لَفْظٍ «عَجَزَ حِمَارٍ». وَجْهٌ هَذَا الْحَدِيثِ: أَنَّهُ ظَنَّ أَنَّهُ صِيدَ لِأَجْلِهِ، وَالْمُحْرَمُ لَا يَأْكُلُ مَا صِيدَ لِأَجْلِهِ

ژ صه عبيّ كورپي جو ثامه يي له يشي - خودي ژي رازيبت - ((كو نه وي كهره كي
 كويقي بو پيغهمبهري ﷺ كره ديارى و نهو ل نه بوائي بوو يان وه دانى ئينا نه وي لي
 زفراند . ده مي ديتي ربي وي تيكچوو گوت : من نهو لته نه زفرانديه تينه بيت
 چونكي نه ز يي دبن ئي حراماقه))

ود ريوايه تا موسلمى دا ((پي كهره كي)) ود ريوايه ته كي دا ((لايه كي كهرى)) ود ريواته كي
 دا ((پشتا كهرى))

مه بهست ژفي حه ديسي : پيغهمبهري هزر كر كو نه وي نيچيرا كرى ژبه ر وي ،
 و نهو مروفي دبن ئي حراماقه چينا بيت ژوي نيچيري بخوت نهوا ژبه ر وي هاتيه
 كوژتن .

کتابُ البیوع

په رتووکا کرین و فروتنی

۲۶۰. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضی اللہ عنہ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: ((إِذَا تَبَايَعَ الرَّجُلَانِ ، فَكُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا وَكَانَا جَمِيعًا ، أَوْ يُخَيَّرُ أَحَدُهُمَا الْآخَرَ . فِتْبَايَعَا عَلَى ذَلِكَ . فَقَدْ وَجَبَ الْبَيْعُ)) .

۲۶۱. وَمَا فِي مَعْنَاهُ مِنْ حَدِيثِ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ رضی اللہ عنہ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((الْبَيْعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا - أَوْ قَالَ: حَتَّى يَتَفَرَّقَا - فَإِنْ صَدَقَا وَبَيْنَا بُورِكَ لَهُمَا فِي بَيْعِهِمَا . وَإِنْ كَتَمَا وَكَذَبَا مُحِطَتْ بَرَكَةُ بَيْعِهِمَا)) .

ژ عبدالله کوری عومهری - خودی ژههردوو کا رازیت - کو پیغمبهری خودی ﷺ گوت : ((نه گهر دوو زهلاما کرین و فروتن کر ، هه ر ئیک ژ وان یی ب که یفا خوبه لی فه بیت هندی ژیکفه نه بن و دگهل ئیک بن ، یان ژی ئیک ده لیفا لیقه بوونی بده ته یی دی . فیجا نهو کرین و فروتنی لسه ر فی چه ندی بکه ن ، هینگی کرین و فروتن پهیدا بو))

و نیزیکی رامانا وی ژ هه دیسا هه کیمی کوری حیزامی - خودی ژی رازیت - گوت : پیغمبهری خودی ﷺ گوت : ((بکر و فروشیار بدل خونه هندی ژیکفه نه بن - یان هه تا ژیکفه دبن - ، فیجا نه گهر نه وان راستی گوت و کیماسی و تیشی بو ئیک و دوو دیار کرن ، خودی دی بهره که تی ئیخته دبازاری وان دا ، و نه گهر کیماسی فه شارتن و دره و ل ئیک و دوو کرن بهره که تا بازاری وان نامینیت))

باب ما نهى عنه من البيوع

نهو كرين و فروتنين نهى ژى هاتيه كرن

۲۶۲. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رضي الله عنه: ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنِ الْمُنَابَذَةِ - وَهِيَ طَرَحُ الرَّجُلِ ثَوْبَهُ بِالْبَيْعِ إِلَى الرَّجُلِ قَبْلَ أَنْ يُقْلَبَهُ، أَوْ يُنْظَرَ إِلَيْهِ - وَنَهَى عَنِ الْمُلَامَسَةِ وَالْمُلَامَسَةِ: لَمَسُ الثَّوْبِ وَلَا يُنْظَرُ إِلَيْهِ)).

ژ نه بوسه عیدى خودى - خودى ژى رازیت - ((کو پیغه مبهرى خودى ﷺ نهى کر ژ مونا به ذى - نهو ژى نه فیه : زهلام کراسه کی بهافینه بهر بکری و بیژتی نه فیه بوته ب هندى ، بهرى بکر سه حکه تی یان دهستکه تی - ، ونه هی کر ژ مولامه سى - نهو ژى نه فیه : دهستکرنا جلکی بی کر سه حکه یی)).

۲۶۳. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((لَا تَلْقُوا الرُّكْبَانَ، وَلَا يَبِعْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ. وَلَا تَنَاجَشُوا. وَلَا يَبِعْ حَاضِرٌ لِبَادٍ. وَلَا تُصَرُّوا الْإِبِلَ وَالْغَنَمَ. وَمَنْ ابْتَاعَهَا فَهُوَ بِخَيْرِ النَّظَرَيْنِ، بَعْدَ أَنْ يُحْلَبَهَا: إِنْ رَضِيَهَا أَمْسَكَهَا، وَإِنْ سَخِطَهَا رَدَّهَا وَصَاعًا مِنْ تَمْرٍ)). وَفِي لَفْظٍ: ((هُوَ بِالْخِيَارِ ثَلَاثًا)).

ژ نه بو هورهیره ی - خودى ژى رازیت - کو پیغه مبهرى خودى ﷺ گوت: ((هوی نه چنه بهرا کاروانیا ، وهندهك ژههوه فروتنا لسهر فروتنی نه کهن ، و لسهر ئیک و دوو زیده نه کهن ب نیه تا تیئخستن و خوساره تیا هه قالی خو ، وبلا خه لکی باژیری مالی یی گوندی نه فروشیت ، وشیری نه هیلنه دگوهایین په زی و حیشترا بو هندى دا بکری بخاپین ، ونهوی وی بکری نهوی دوو هه لبارتن ییت ههین پشتی وی دوشیت . نه گهر وی بقیته دی هه لگريت ، ونه گهر نه فیا بلا وی بزقرینت دگهل چار کولیت قه سپا)) ود گوتنه کا دی دا ((مافی لیقه بونی هه تا سى روژا یی هه ی))

۲۶۴. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضي الله عنه ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ بَيْعِ حَبْلِ الْحَبْلَةِ. وَكَانَ بَيْعًا يَتْبَاعُهُ أَهْلُ الْجَاهِلِيَّةِ، وَكَانَ الرَّجُلُ يَبْتَاعُ الْجُزُورَ إِلَى أَنْ تُنْتَجَ النَّاقَةُ. ثُمَّ تُنْتَجَ اللَّيْ فِي بَطْنِهَا)). قِيلَ: إِنَّهُ كَانَ يَبِيعُ الشَّارِفَ - وَهِيَ الْكَبِيرَةُ الْمُسِنَّةُ - بِنِتَاجِ الْجَنِينِ الَّذِي فِي بَطْنِ نَاقَتِهِ .

ژ عبدالله کوری عومهری - خودی ژهردووکا رازیت - ((کو پیغهمبهری خودی ﷺ نه می کر ژ فروتا تیشکا وی تیشکا د زکی ماکی دا ، و نهفه بازارهک بو خه لکی جاهلیه تی ذکر ، زهلامهک دا رایت حیشره کی کریت و دا بیژنه ئیک ههتا نهفه تیشکا خو ددانت . وپاشی تیشکا وی نهوا د زکی خودا ددانت شنی دی پیک هین)) ویا هاتیه گوتن کو نهفه کرینه بقی رهنگی بوو : دا حیشترا مهزن فروشیت ب تیشکا د زکی ماکی دا .

۲۶۵. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضي الله عنه : ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ بَيْعِ الثَّمَرَةِ حَتَّى يَبْدُوَ صَلاَحُهَا. نَهَى الْبَائِعَ وَالْمُشْتَرِيَ)).

ژ عبدالله کوری عومهری - خودی ژهردووکا رازیت - ((کو پیغهمبهری خودی ﷺ نه می کر ژ فروتا بهرهمی ههتا دگه هیت . نههیا فروشیاری و بکری ههر دووکا کر)) .

۲۶۶. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه : ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ بَيْعِ الثَّمَارِ حَتَّى تُزْهِيَ قِيلَ: وَمَا تُزْهِي؟ قَالَ: حَتَّى تَحْمَرَ. قَالَ: أَرَأَيْتَ إِنْ مَنَعَ اللَّهُ الثَّمَرَةَ، بِمَ يَسْتَحِلُّ أَحَدُكُمْ مَالَ أَخِيهِ؟)).

ژ نه نه سی کورې مالکی - خودی ژی رازیټ - ((کو پیغمبري خودی ﷺ نه هی
 کر ژ فروتنه بهرهمی هه تا دگه هیت . هنده کا گوت : و کهنگی دگه هیت ؟ گوت
 : هه تا سوور دیت . پیغمبري ﷺ گوت : باشه نه گهر خودی نه هیلا نه و بهرهمه
 بگه هیت ، نه ری ب چ ئیک ژه وه مالی برای خو بو خو حه لال که ت ؟))

۲۶۷. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنه قَالَ: ((نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ تُتْلَى الرُّكْبَانُ، وَأَنْ
 يَبِيعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ، قَالَ: فَقُلْتُ لَابْنِ عَبَّاسٍ: مَا قَوْلُهُ حَاضِرٌ لِبَادٍ؟ قَالَ: لَا يَكُونُ لَهُ
 سَمْسَارًا)).

ژ عبدالله کورې عه بیاسی - خودی ژه ردوو کا رازیټ - گوت : ((پیغمبري
 خودی ﷺ نه هی کر کو بچنه بهراهیکا باریت کاروانیا بهری بگه هنه ناؤ باژیری ، و
 یی باژیری باری یی گوندی بو بفروشیت ، گوت : من گوتنه کورې عه بیاسی :
 مه به ستا وی چی یه ب گوتنا یی باژیری بو یی گوندی نه بفروشیت ؟ گوت : نانکو
 نه بیته ده لالی وی)) .

۲۶۸. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضي الله عنه قَالَ: ((نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْمَزَابَنَةِ: أَنْ يَبِيعَ ثَمَرُ
 حَائِطِهِ، إِنْ كَانَ نَخْلًا: بِثَمَرٍ كَيْلًا. وَإِنْ كَانَ كَرْمًا: أَنْ يَبِيعَهُ بِزَبِيبٍ كَيْلًا، وَإِنْ كَانَ
 زَرْعًا أَنْ يَبِيعَهُ بِكَيْلٍ طَعَامٍ. نَهَى عَنْ ذَلِكَ كُلِّهِ)).

ژ عبدالله کورې عومهری - خودی ژ هردوو کا رازیټ - گوت : ((پیغمبري
 خودی ﷺ نه هی کر ژ موزابه نی - نه و ژی نه قه یه بهرهمی بیستان ی خو ب
 فروشیت - ، نه گهر قه سپ بن بفروشیت بهرامبر قه سپیت چنی ب پیشان . و نه گهر
 تری بیت بفروشیت ب میوژا ب پیشان ، و نه گهر چانندن بیت بفروشیت ب باریټ
 خارنی . نه هی ژ فان هه میا کر)) .

۲۶۹. عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رضي الله عنه قَالَ: ((نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنِ الْمُخَابَرَةِ وَالْمُحَافَلَةِ، وَعَنِ الْمُرَابَّةِ وَعَنْ يَبِعِ الثَّمَرَةَ حَتَّى يَبْدُوَ صَلاَحُهَا، وَأَنْ لَا تُبَاعَ إِلَّا بِالدِّينَارِ وَالذَّرْهَمِ، إِلَّا الْعَرَايَا))

ژ جابری کوری عبدالله -خودی ژ هردووکا رازیت- گوت : ((پیغمبره ری ﷺ نه می کر ژ محابه ری -کو کریکار توفی ژ کیستی خول عهردی جوتیاری بچینت وپاشی هردوو لسه ر باره کی کومب - ، وفروتنا گهنمی هیشتا دگولی دا، ونه می کر ژ موزابه نی، و ژ فروتا به ره می هه تا چیوونا وی دیار دیت ، و کوئو نه هیته فروتن تیته بیت ب دینار و دهره ما ، تیته بیت فروتا روته بیت که سک ب ییت بهرامبه ری وان ب دار قهسپی فه)).

۲۷۰. عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ رضي الله عنه ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ ثَمَنِ الْكَلْبِ، وَمَهْرِ الْبَغِيِّ، وَحُلْوَانِ الْكَاهِنِ)).

ژ ئه بی مه سعودی ئه نصاری -خودی ژ ی رازیت- : ((کو پیغمبره ری خودی ﷺ نه می کر ژ بهایی صه ، و هه قی دههمه ن پیسی ، و شرینا کاری خیفزانکی)).

۲۷۱. عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((ثَمَنُ الْكَلْبِ خَبِيثٌ. وَمَهْرُ الْبَغِيِّ خَبِيثٌ، وَكَسْبُ الْحُجَّامِ خَبِيثٌ)).

ژ رافعی کوری خه دجی -خودی ژ ی رازیت- کو پیغمبره ری خودی ﷺ گوت : ((بهایی صه یی پیسه ، و بهایی ژنکا دههمه ن پیس یی پیسه ، و پاری مروقی خوینی ژ له شی دکیشت یی پیسه)).

بابُ العَرَايا وغير ذلكَ

بابه تی نهو بهرهمی هیشتا ب داری فه و فروتتا وی وگوهورینا وی ب یی هَشک

۲۷۲. عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رضی الله عنه ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَخَّصَ لِصَاحِبِ الْعَرِيَّةِ: أَنْ يَبِيعَهَا

بِخَرْصِهَا)). وَلِمُسْلِمٍ: ((بِخَرْصِهَا تَمَرًا، يَأْكُلُونَهَا رُطْبًا)).

ژ زهیدی کوری ثابتی - خودی ژ ی رازیت - گوت : ((پیغمبر ی خودی ﷺ دهستوری

دهستوری دا وی کهسی یی بهرهمی وی هیشتا ب داری فه نهو ل دوویف

بهاکرنا وان بفروشیت)). ولدهف موسلمی: ((دی بهاکت بهرامبری وی ب

قهسپا، و دی نهو پرووته با خون)).

۲۷۳. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی الله عنه: ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَخَّصَ فِي بَيْعِ الْعَرَايَا فِي خُمْسَةِ أَوْسُقٍ أَوْ

دُونِ خُمْسَةِ أَوْسُقٍ)).

ژ نهو هورهیره ی - خودی ژ ی رازیت - گوت : ((پیغمبر ی خودی ﷺ دهستیری

دا ب فروتتا قهسپیت ب داری فه ، ب پنج بارا یان کیمر ژ پنج بارا)).

۲۷۴. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضی الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((مَنْ بَاعَ نَخْلًا قَدْ أُبْرَتْ

فَثْمَرُهَا لِلْبَائِعِ، إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطَ الْمُبْتَاعُ)). وَلِمُسْلِمٍ ((وَمَنْ ابْتَاعَ عَبْدًا فَهَالَهُ لِلَّذِي

بَاعَهُ إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطَ الْمُبْتَاعُ)).

۲۷۵. ژ عبدالله کوری کوری عومری - خودی ژ ههردووکا رازیت - کو پیغمبر ی

خودی ﷺ گوت : ((ههركهسه کی دارقهسپه كا تهلقیح كری (بهترمه كری

بفروشیت ، بهرهمی وی بو فروشیاری یه ، نهو تینهبیت نه گهر بکر بکته شهرت

کو بهرهم بو وی یه)) ولدهف موسلمی: ((و نهوی عهده کی بکریت نهو پاری

عبدالدهست خوږه دښت بو وی یه یی نهو فروتی ، نهو ټینه بیت نه گهر بکر بکته شهرت کو بو وی بیت)).

۲۷۶. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((مَنْ ابْتَعَ طَعَامًا فَلَا يَبْغُهُ حَتَّى يَسْتَوْفِيَهُ)) وَفِي لَفْظٍ: ((حَتَّى يَقْبِضَهُ)). وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ مِثْلُهُ.

ژ عبد الله کورې عومه ری -خودی ژ هردوو کا رازیت- کو پیغمبه ری خودی ﷺ گوت : ((هره کهسه کی بهرهمه کی خارنی بکړت -وه که غمی و جه هی - ، بلا نهو وی نه فروشیت هه تا ب تمامی وهر دگړت)) ود گوتنه کا دی : ((هه تا ب تمامی و ب دهست وهر دگړت)) و ژ ابن عباسی وه کی هاتی هه گوهاست .

۲۷۷. عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رضي الله عنه أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ عَامَ الْفَتْحِ: ((إِنَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ حَرَّمَ بَيْعَ الْحُمْرِ وَالْمِيتَةِ وَالْخَنْزِيرِ وَالْأَصْنَامِ. فَقِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَرَأَيْتَ شُحُومَ الْمِيتَةِ؟ فَإِنَّهُ يُطْلَى بِهَا السُّفُنُ، وَيُدْهَنُ بِهَا الْجُلُودُ. وَيَسْتَصْبَحُ بِهَا النَّاسُ. فَقَالَ: لَا، هُوَ حَرَامٌ. ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عِنْدَ ذَلِكَ: قَاتَلَ اللَّهُ الْيَهُودَ. إِنَّ اللَّهَ لَمَّا حَرَّمَ عَلَيْهِمْ شُحُومَهَا، جَمَلُوهُ ثُمَّ بَاعُوهُ فَأَكَلُوا ثَمَنَهُ)).

ژ جابری کورې عبدالله -خودی ژی رازیت- کو وی گوهر ل پیغمبه ری خودی بوو ﷺ سالا هه کرنا مه کهه هی دگوت : ((خودی و پیغمبه ری وی یا حه رام کری فروتن عاره قی و خارنا گیانه وه ری مرار و به رازی و فروتن و په رستنا صه نه ما . هنده کا گوت : یا پیغمبه ری خودی ، تو چ دبیزی بو به زی مرارا ، چونکی نهو ی ل لایین به له ما ددهن ، هه روه سال که قلی ددهن ، و بو چراکا زی بکار دینن . گوت نه خیر نهو یی حه رامه . پاشی پیغمبه ری خودی ﷺ پشی هینگی گوت : خودی

تهعلا لهعنه تال جووهيا بکەت ، دەمیّ خودیّ بهزیّ مرارا ل سەر وان حەرامکری
ئەوان ئەو حەلاند پاشی فرۆت و بهاییّ وی خار))

بابُ السَّلامِ بابه تی سه له می

(سه له می یان سه له ف جوړه کی فروتنی په پاره تیدا دهینه دان بهری وهرگرنا تشتی ، ب
شهرته کی نهو تشتی دئته فروتن ل نک بکری یی ناشکه را بیت).

۲۷۸. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنه قَالَ: ((قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَدِينَةَ ، وَهُمْ يُسَلِفُونَ فِي
الْثَّامِرِ: السَّنَةَ وَالسَّنَتَيْنِ وَالثَّلَاثَ. فَقَالَ: مَنْ أَسْلَفَ فِي شَيْءٍ فَلْيُسْلِفْ فِي كَيْلٍ
مَعْلُومٍ، وَوَزْنٍ مَعْلُومٍ ، إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ)).

ژ عبدالله کورئ عه عباسی -خودی ژهه ردوو کا رازیبت- گوت : ((پیغمبره ری
خودی ﷺ هاته مه دینی ، و نهوان سه له ف ذکر دبه ره می دارا دا : بو ساله کی و
دوو سالا و سی سالا . ئینا گوت : ههر که سه کی سولفی بکهت د تشته کی دا بلا
بکهت د پیقانه کا دیار دا و کیخانه کا دیار دا و بو دهمه کی دیار))

بابُ الشُّرُوطِ فِي الْبَيْعِ بَابُهُ تَى مَهْرَجِينَ فَرُوتَنَى

٢٧٩. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: ((جَاءَنِي بَرِيرَةُ: فَقَالَتْ: كَاتَبْتُ أَهْلِي عَلَى تِسْعِ أَوَاقٍ، فِي كُلِّ عَامٍ أَوْقِيَّةً. فَأَعِينَنِي. فَقُلْتُ: إِنْ أَحَبَّ أَهْلُكَ أَنْ أَعُدَّهَا لَهُمْ، وَيَكُونُوا وَلَوْ لِي فَعَلْتُ. فَذَهَبَتْ بَرِيرَةُ إِلَى أَهْلِهَا، فَقَالَتْ: هُمْ. فَأَبَوْا عَلَيْهَا. فَجَاءَتْ مِنْ عِنْدِهِمْ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ جَالِسٌ. فَقَالَتْ: إِنِّي عَرَضْتُ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ، فَأَبَوْا إِلَّا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْوَلَاءُ. فَأَخْبَرَتْ عَائِشَةُ النَّبِيَّ ﷺ. فَقَالَ: خُذِيهَا وَاشْتَرِي لِي هُمْ الْوَلَاءُ. فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ. فَفَعَلْتُ عَائِشَةُ. ثُمَّ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي النَّاسِ، فَحَمِدَ اللَّهُ وَأَثْنَى عَلَيْهِ. ثُمَّ قَالَ: أَمَّا بَعْدُ. فَمَا بَالُ رِجَالٍ يَشْتَرِطُونَ شُرُوطًا لَيْسَتْ فِي كِتَابِ اللَّهِ؟ مَا كَانَ مِنْ شَرْطٍ لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَهُوَ بَاطِلٌ وَإِنْ كَانَ مِائَةَ شَرْطٍ. فَضَاءُ اللَّهِ أَحَقُّ. وَشَرْطُ اللَّهِ أَوْثَقُ. وَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ)).

ژ عائیشایی - خودی ژى رازیت - گوت : ((بهیرا هاته دهف من وگوت : من گریهستا نازا کرنا خوّل گهل مهزنین خو گریدا لسهر دانا نهه بارا ، ههر ساله کی نهز باره کی بدهمی . فیجا هاریکاریا من بکه . ئینا من گوتی : نه گهر مهزنی ته حهز بکهن نهز دی پیشف تهفه دهم ، و میراتگریا ته بو من بیت نه گهر رازی بون نهز دی کهم . بهیرا چو دهف مهزنی خو ، و نهو سوجهتا عائیشایی کری بو وان فه گیرا . نهو رازی نه بون . نهو ژ دهف وان زقری و پیغمبهری خودی ﷺ یی رووینشتی بوو . گوت : من گوته وان لی نهو رازی نه بون و وان دثیت میراتگریا من بو وان بیت . عائیشایی ژى گوته پیغمبهری ﷺ . وی گوت : پاره ی پیش وی فه بده وبکه شهرت لسهر وان کو میراتگری بو ته بیت ، هندیکه میراتگریه بو وی یه یی وی نازا دکته . عائیشایی ژى نهو چهنده کر . پشتی هینگى پیغمبهر ﷺ

لناف خەلکی رابو ، ھەمدا خودی کر و مەتھیت وی کرن ، وپاشی گوت : پشتی
 فی پێشگوتنی : ئەو بوچی ھندەك زەلام ھندەك شەرتا ددان ئەو شەرتە د قورئانا
 خودی تەعالادا نین ؟ ھەر شەرتەکی بێتە دانان و ئەو د قورئانی دا نەبیت ئەو شەرتە
 یی بەتالە خو ئەگەر سەد شەرت ژ ی بن . قەبرینا خودی بو حوكمی حەقترە ،
 و شەرتی خودی بنەجھ ترە . و ھندیکە میراتگریە بو وی یە یی عەبدی ئازا دكەت))

٢٨٠. عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ((أَنَّهُ كَانَ يَسِيرُ عَلَى جَمَلٍ فَأَعْيَا ، فَأَرَادَ أَنْ يُسَيِّهَ . قَالَ :
 فَلَحِقَنِي النَّبِيُّ ﷺ فَدَعَانِي ، وَضَرَبَهُ . فَسَارَ سِيراً لَمْ يَسِرْ مِثْلَهُ قَطُّ . ثُمَّ قَالَ : بِعْنِيهِ
 بِأَوْقِيَّةٍ . قُلْتُ : لَا . ثُمَّ قَالَ : بِعْنِيهِ . فَبِعْتُهُ بِأَوْقِيَّةٍ . وَاسْتَنْتَيْتُ حِمْلَانَهُ إِلَى أَهْلِي . فَلَمَّا
 بَلَغْتُ : أَتَيْتُهُ بِالْجَمَلِ . فَتَقَدَّنِي ثَمَنُهُ . ثُمَّ رَجَعْتُ . فَأَرْسَلَ فِي إِثْرِي . فَقَالَ : أَتَرَانِي
 مَا كَسْتُكَ لَا أَخْذَ جَمَلِكَ ؟ خُذْ جَمَلَكَ وَدَرَاهِمَكَ . فَهُوَ لَكَ)) .

ژ جابری کوری عبدالله - خودی ژ ھەردوو کا رازیت - گوت : ((ل سەفەرەکی ئەز
 دگەل پێغەمبەری بوم و ئەز سوواری حیشرەکی بوم گەلەك وەستیابوو ، من ژ ی
 فیا بەردەم و ب ریکا خو بچیت ، گوت : پێغەمبەر ﷺ ب من را گەهشت و حال
 من دیت پاشی دوعا بوم کرن ، و دارەك لوی دا . ئینا ئەو ریفەچو ریفەچونەکا
 کو چ جارا ھوسا ب ریفە نەچوو بیت . پاشی گوتە من : وی فروشە من ب
 وەقیەکا زیفی . من گوتی : نەخیر . جارەکا دی گوت : وی بفروشە من . ئینا من
 ب وەقیەکی فروتی . بەلی ب وی شەرتی کو ئەز سوواری وی یم و دگەل باری من
 ھەتا دگەھمە ناھا مالا خو . پشتی ئەز گەھشتیمە مال ، من حیشترا وی بو بر ،
 ئەوی ژ ی پاری من دا من ، پاشی ئەز زفریمە مال . پێغەمبەری ﷺ ئیک ھنارتە ل
 دوویف من . پشتی ئەز زفریم گوتە من : تو ھزر دكە ی من دگەل تە ناخفت بوو

هندی بهایه کی کیم حیشتزی بدهیه من ؟ دی هره حیشترا خو ژی به و مالی خو
ژی به ، نهو بو ته نه))

۲۸۱. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يَبِيعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ. وَلَا تَنَاجَشُوا
وَلَا يَبِيعَ الرَّجُلُ عَلَى بَيْعِ أَخِيهِ. وَلَا يَخْطُبُ عَلَى خِطْبَةِ أَخِيهِ. وَلَا تَسْأَلُ الْمَرْأَةُ طَلَاقَ
أُخْتِهَا لِتَكْفِيَ مَا فِي صَحْفَتِهَا)).

نهو هورهیره -خودی ژی رازیت- گوت : ((پیغمبه ری خودی ﷺ نهی کر ژ
هندی کو خه لکی باژیری مالی یی گوندی بو بفروشت ، و ب سهر ئیکدوو زیده
نه کهن ب ئیه تا تیئخستن و خوساره تیا هه قالی خو ، وهنده ک ژه وه کرین و
فروتنی لسهر کرین و فروتنه برایی خو نه کهت ، و بلال سهر خازگینیا برایی خو
نه خوازیت ، و بلا ژن داخوازا بهردانا خویشکا خو نه کهت دا بقولپینیتیه د ئامانی
خودا -ئانکو دا نهو شووینا وی شوی ب وی بکهت-)).

بابُ الرِّبَا والصَّرْفِ

بابه تی ریای و پاره گوهارتنی

۲۸۲. عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((الذَّهَبُ بِالذَّهَبِ رِبًا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ، وَالْفِضَّةُ بِالْفِضَّةِ رِبًا، إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ، وَالْبُرُّ بِالْبُرِّ رِبًا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ، وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ رِبًا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ)).

ژ عومهری کوری خه ططابی - خودی ژی رازیت - گوت : پیغه مبهری خودی ﷺ گوت : ((زیر ب زیری ریایه ، تینه بیت نهو بیژته وی ها ویی دی ژی بیژتی ها ، و زیف ب زیفی ریایه ، تینه بیت نهو بیژته وی ها ویی دی ژی بیژتی ها ، و گه نم ب گه نم ریایه ، تینه بیت نهو بیژته وی ها ویی دی ژی بیژتی ها ، و جهه ب جهه ریایه ، تینه بیت نهو بیژته وی ها ویی دی ژی بیژتی ها)).

۲۸۳. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رضی الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((لَا تَبِيعُوا الذَّهَبَ بِالذَّهَبِ إِلَّا مِثْلًا بِمِثْلٍ. وَلَا تُشْفُوا بَعْضَهَا عَلَى بَعْضٍ. وَلَا تَبِيعُوا الْوَرَقَ بِالْوَرَقِ إِلَّا مِثْلًا بِمِثْلٍ. وَلَا تُشْفُوا بَعْضَهَا عَلَى بَعْضٍ. وَلَا تَبِيعُوا مِنْهَا غَائِبًا بِنَاجِزٍ)). وَفِي لَفْظٍ ((إِلَّا يَدًا بِيَدٍ))..

وَفِي لَفْظٍ ((إِلَّا وَزَنًا بِوَزْنٍ، مِثْلًا بِمِثْلٍ سَوَاءً بِسَوَاءٍ))..

ژ نهو سه عیدی خودی - خودی ژی رازیت - کو پیغه مبهری خودی ﷺ گوت : ((زیری نه فروشن بهرامبهری زیری نهو تینه بیت نه گهر هه ردوو وهك هه ف بن ، و هوین هنده کی بسهر هنده کی زیده نه کهن ، وهین زیفی نه فروشن بهرامبهری زیفی تینه بیت نه گهر هه ردوو وهك هه ف بن ، و هوین هنده کی بسهر هنده کی زیده نه کهن ، و یی بهرده ست نه فروشن ب یی نه بهرده ست)).

ود گوتنه کی دا ((نهو تینه بیت دهست ب دهست)) ود گوتنه کی دا ((نهو تینه بیت کیشانا وان وهك ئيك بن ، هندی ئيك بن ، و وهك ههفن)) .

۲۸۴. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((جَاءَ بِلَالٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِتَمَرٍ بَرْنِيٍّ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ: مَنْ أَيْنَ لَكَ هَذَا؟ قَالَ بِلَالٌ: كَانَ عِنْدَنَا تَمَرٌ رَدِيٌّ، فَبِعْتُ مِنْهُ صَاعَيْنِ بِصَاعٍ لِيَطْعَمَ النَّبِيُّ ﷺ. فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: عِنْدَ ذَلِكَ: أَوْه، أَوْه، عَيْنُ الرَّبَا، عَيْنُ الرَّبَا، لَا تَفْعَلْ. وَلَكِنْ إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَشْتَرِيَ فَبِعِ التَّمَرَ بِبَيْعٍ آخَرَ. ثُمَّ اشْتَرِ بِهِ)).

ژ نهو سه عیدی خودی - خودی ژئی رازیت - گوت : ((بیالی هندهك قه سپین بهرنی (جوړه كی قه سپین مه دینی نه) بو پیغه مبهری خودی ﷺ ئینان ، ئینا پیغه مبهری ﷺ گوتی : ته نهفه ژ کیفه ئینان ؟ بیالی گوت : هندهك قه سپین ب کیړنه هاتی من هه بون ، من دوو صاعین وان فروتن ب صاعه کی (نانکو ههشت مست ب چارا) ، بو هندی دا پیغه مبهر ﷺ بخوت ، ئینا پیغه مبهری ﷺ هینگی گوت : نه ، نه ، نهفه ریا ب خویه ، نهفه ریا ب خویه ، چ جارین دی وهنه كه . نه گهر ته فیا تشته کی بکړی قه سپین خو بفروشه ، وپاشی قه سپان بو خو بکړه)) .

۲۸۵. عَنْ أَبِي الْمُنْهَالِ قَالَ: ((سَأَلْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ وَزَيْدَ بْنَ أَرْقَمَ، عَنْ الصَّرَفِ؟ فَكَلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا يَقُولُ: هَذَا خَيْرٌ مِنِّي. وَكِلَاهُمَا يَقُولُ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ بَيْعِ الذَّهَبِ بِالْوَرِقِ دَيْنًا)).

نهو مینهالی گوت : ((من پرسیار ژ بهرائی کوری عازبی و زهیدی کوری نهرقه می کر ، ژ پیکگو هورینا پاره ی ؟ وهر ئیک ژوان دگوت : نهوی دی ژمن باشتره

هه ره پسارای بکه . وهردوو کا دگوت : پیغمبه ری خودی ﷺ نهی کر ژ
 فروتنای زیوی ب زیفی ب دهینداری .))

۲۸۶. عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((مَنْ رَسُوْلُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْفِضَّةِ بِالْفِضَّةِ ، وَالذَّهَبِ
 بِالذَّهَبِ ، إِلَّا سَوَاءً بِسَوَاءٍ ، وَأَمَرَنَا: أَنْ نَشْتَرِيَ الْفِضَّةَ بِالذَّهَبِ ، كَيْفَ شِئْنَا.
 وَنَشْتَرِيَ الذَّهَبَ بِالْفِضَّةِ كَيْفَ شِئْنَا. قَالَ: فَسَأَلَهُ رَجُلٌ فَقَالَ: يَدًا يَدٍ؟ فَقَالَ:
 هَكَذَا سَمِعْتُ)).

ژ ئه بی به کره ی - خودی ژ ی رازیبت - گوت : ((پیغمبه ری خودی ﷺ نهی کر ژ
 فروتنای زیفی ب زیفی ، و زیوی ب زیوی ، نهو تینه بیت ئه گهر وهك هه ژ بن ، و فره مانا
 مه کر : نهو زیفی ب زیوی بکرین ، چهوا مه فیا ، و زیوی ب زیفی بکرین ، چهوا مه فیا .
 گوت : زهلامه کی پرسار ژ ی کر وگوتی : دهست ب دهست ؟ گوت : من هوسا یا گوه
 لی بوی)).

بابُ الرهنِ وغيره

بابه تی پدهینهی و هنده کین دی

۲۸۷. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ اشْتَرَى مِنْ يَهُودِيٍّ طَعَامًا، وَرَهْنَهُ دِرْعًا مِنْ حَدِيدٍ)).

ژ عائیشای - خودی ژ ی رازی - گوت : ((پیغمبر ی خودی ﷺ هنده ک خرن ژ دهف جووهیه کی کری ، و مه تاله کی ژ ناسنی کره رهینه لدهف وی)).

۲۸۸. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((مَطْلُ الْغَنِيِّ ظُلْمٌ. فَإِذَا أُتْبِعَ أَحَدُكُمْ عَلَى مَلِيٍّ فَلْيَتَّبِعْ)).

ژ ئه بو هورهیره ی - خودی ژ ی رازی - کو پیغمبر ی خودی ﷺ گوت : ((گیر و کرنا دهنی یا زهنگینی زورداریه ، و هه که ئیک ژ هه وه بو زهنگینه کی هاته فه گوهاستن بلا بچیت)).

۲۸۹. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَوْ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: ((مَنْ أَدْرَكَ مَالَهُ بِعَيْنِهِ عِنْدَ رَجُلٍ - أَوْ إِنْسَانٍ - قَدْ أَفْلَسَ فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ مِنْ غَيْرِهِ)).

ژ ئه بو هورهیره ی - خودی ژ ی رازی - گوت : پیغمبر ی خودی ﷺ گوت : یان گوت : من گوهل پیغمبر ی بو ﷺ دگوت : ((هر که سه کی مالیته ی خو لدهف زهلامه کی - یان مروفه کی - بینت و ئه وی موفلس بوی ، هینگی ئه وه ژیره ب مالی خو ژ غهیری خو)).

۲۹۰. عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رضي الله عنه قَالَ ((جَعَلَ - وَفِي لَفْظٍ: ((قَضَى النَّبِيُّ ﷺ بِالشُّفْعَةِ فِي كُلِّ مَا لَمْ يُقَسَمْ. فَإِذَا وَقَعَتِ الْحُدُودُ، وَصُرِّفَتِ الطُّرُقُ: فَلَا شُفْعَةَ)).

ژ جابری کوری عبدالله - خودی ژ ههردووکا رازیت - گوت : ((پیغمبره ﷺ دانا (ود گوته کا دی دا : حوکم کر) د شوفعی دا د هه ر مالیته کی نه هاتیتته دابه شکر ، فیجا نه گهر سنوور هاتنه دانان و ریک هاتنه دهست نیشانکر ، هینگی شوفعه نینه)).

۲۹۱. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضي الله عنه قَالَ: ((أَصَابَ عُمَرُ أَرْضًا بِخَيْرٍ. فَأَتَى النَّبِيَّ ﷺ يَسْتَأْذِنُهُ فِيهَا. فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي أَصَبْتُ أَرْضًا بِخَيْرٍ، لَمْ أَصِبْ مَالًا فَطُّهُوَ أَنْفُسٌ عِنْدِي مِنْهُ، فَمَا تَأْمُرُنِي بِهِ؟ فَقَالَ: إِنْ شِئْتَ حَبَسْتَ أَصْلَهَا، وَتَصَدَّقْتَ بِهَا. قَالَ: فَتَصَدَّقَ بِهَا عُمَرُ. غَيْرَ أَنَّهُ لَا يُبَاعُ أَصْلُهَا، وَلَا يُورَثُ، وَلَا يُوهَبُ. قَالَ: فَتَصَدَّقَ بِهَا عُمَرُ فِي الْفُقَرَاءِ، وَفِي الْقُرْبَى، وَفِي الرِّقَابِ، وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَابْنِ السَّبِيلِ، وَالضَّيْفِ. لَا جُنَاحَ عَلَى مَنْ وَلِيَهَا: أَنْ يَأْكُلَ مِنْهَا بِالْمَعْرُوفِ، أَوْ يُطْعِمَ صَدِيقًا، غَيْرَ مُتَمَوِّلٍ فِيهِ)). وَفِي لَفْظٍ: ((غَيْرَ مُتَأَثِّلٍ)).

ژ عبدالله کوری عومهری - خودی ژ ههردووکا رازیت - گوت : ((ل ږوژا خهیهری عومهری پارچه عهردهک گههشتی . ئینا چو دهف پیغمبره ﷺ و پرسیار ژی کر کانی نهو چ بکهت ، گوتی : یا پیغمبره ﷺ خودی ، ل خهیهری پارچه عهردهکی گههشتیه من ، و چ جارا چ مالیهت ب دهست من نه کهتیه ب قهدرتر بیت لدهف من ژ فی ئهردی ، فیجا تو چ فهرمانی ل من دکهی دهربارهی وی ؟ ئینا گوت : نه گهر ته بقیّت وی ئهردی بو خو راکه و بهرهمی وی بکه صهدهقه ، گوت : ئینا عومهری ژی کره صهدهقه . و چینایت نهو بهیته فروتن ، و نابیته میرات ژی بو

زارو کین عومهری ، یان بهیته دان بو که سه کی. گوت : ئەو بهرهمی ژێ دهات
 عومهری دکره خیر بو مروفتن هه ژار ، ونیاسین خو ، و ئازاکرنا عه بدا، و بو
 جیهادی، و بو ریفینگا، و میقانان. و ئەو کهسی پوخته ی بدهتی ژ کولان و چینی:
 ئەو ژ بهرهمی وی بخوت، یان بدهته هه قاله کی خو، بی کو ئەو وی بهرهمی بو
 خو بته مال بو هه لگرتنی)) و د ریوایه ته کا دی دا ((ئه صلی مالیه تی لدهف خو
 هه لگرت و بکه ته مالیه ت ژبلی وی یی ئەو دخوت)).

۲۹۲. عَنْ عُمَرَ قَالَ: ((حَمَلْتُ عَلَى فَرَسٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، فَأَصَاعَهُ الَّذِي كَانَ عِنْدَهُ،
 فَأَرَدْتُ أَنْ أَشْتَرِيَهُ، وَظَنَنْتُ أَنَّهُ يَبِيعُهُ بِرُخْصٍ. فَسَأَلْتُ النَّبِيَّ ﷺ؟ فَقَالَ: لَا
 تَشْتَرِهِ. وَلَا تَعُدْ فِي صَدَقَتِكَ، وَإِنْ أَعْطَاكَ بِدَرَاهِمٍ. فَإِنَّ الْعَائِدَ فِي هَبْتِهِ كَالْعَائِدِ فِي
 قَيْئِهِ)).

عومهری -خودی ژێ رازیته - گوت : ((من هه سپهك بو جیهادی دابو ژ ئیکی،
 ئەوی هه سپ لدهف چاخی خو نه دای، من ژێ ثیا بکرم ، و من هزرکر کو دی
 وی نه رزان فرۆشیت . من پرسیارا فی چهندی ژ پیغه مبهری کر ﷺ؟ ئینا گوت :
 تو وی نه کپه ، و ل خیرا خو لیقه نه به ، خو نه گهر وی ب دهرهمه مه کی ژێ بدهته
 ته، چونکی ئەوی ل خیرا خو دزفريت وهك وی یه یی ل دلپابونا خو دزفريت)).

۲۹۳. عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: «الْعَائِدُ فِي هَبْتِهِ كَالْعَائِدِ فِي قَيْئِهِ». وَفِي
 لَفْظٍ: ((فَإِنَّ الَّذِي يَعُودُ فِي صَدَقَتِهِ، كَالْكَلْبِ يَقِيءُ، ثُمَّ يَعُودُ فِي قَيْئِهِ)) .

ژ عبدالله کورێ عه عباسی -خودی ژ ههردوو کا رازیته - کو پیغه مبهری خودی ﷺ
 گوت : ((ئەو کهسی ژ دانا تشتی خو لیقه دبیت ، وهك وی یه یی ل دلپابونا خو

دزفريت)) ود گوتنه کا دی دا ((هندیکه نه وه یی ل خیرا خو دزفريت وهک وی صهیه یی دلی خو رادکته و پاشی لی دزفريت ودخوت)).

۲۹۴. عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رضی الله عنه قَالَ: ((تَصَدَّقْ عَلَيَّ أَبِي بِبَعْضِ مَالِهِ. فَقَالَتْ أُمِّي عَمْرَةً بِنْتُ رَوَاحَةَ: لَا أَرْضَى حَتَّى تُشْهَدَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ. فَأَنْطَلَقَ أَبِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لِيُشْهَدَهُ عَلَى صَدَقَتِي فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَفَعَلْتَ هَذَا بِوَلَدِكَ كُلِّهِمْ؟ قَالَ: لَا. قَالَ: اتَّقُوا اللَّهَ وَاعْدِلُوا فِي أَوْلَادِكُمْ، فَرَجَعَ أَبِي، فَرَدَّتْ لَكَ الصَّدَقَةَ)). وَفِي لَفْظٍ: ((فَلَا تُشْهَدُنِي إِذَا. فَإِنِّي لَا أَشْهَدُ عَلَى جَوْرٍ)). وَفِي لَفْظٍ: ((فَأَشْهَدُ عَلَى هَذَا غَيْرِي)).

ژ نوعمانی کوری به شیري -خودی ژ ههردوو کا رازیست- گوت : ((بابی من هندهک ژ مالی خو کره خیر بو من. دهیکا من عه مرا کچا ره واحه ی گوت : نه ز رازی ناچم هه تا تو پیغه مبه ری خودی ﷺ ل سهر نه که یه شاهد. بابی من زی چوو دهف پیغه مبه ری خودی ﷺ دا وی بکه ته شاهد لسهر وی مالیه تی وی دایه من ، ئینا پیغه مبه ری خودی ﷺ گوتی : نه ری ته نه ف چه نده دگهل هه می کورین خو کریه ؟ گوت : نه خیر . گوتی : ته قوا خودی بکه ن و دادپه روه ریی دناقبه را زاروکین خو دا بکه ن ، بابی من زفری مال و نهو مالیه ته زفراند)) ود گوتنه کا دی دا ((من نه که شاهد ، چونکی نه ز شهده بی ل سهر زورداریی نادهم)) و گوتنه کا دی دا : ((ئیکی دی پیش من فه بکه شاهد لسهر فی چه ندی)).

۲۹۵. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضی الله عنه ((أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ عَامَلَ أَهْلَ خَيْبَرَ عَلَى شَطْرِ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا مِنْ تَمْرٍ أَوْ زَرْعٍ)).

ژ عبدالله کورې عومهری - خودی ژى رازیت - گوت: ((پیغمبرى ﷺ نه ردی خه یه ری داڅ خه لکى وی کو نهو چاندنی لی بکه ن، بهرام بهری هندى کو نیفا بهر هه می ژى دهر که فیت بهیته دان بو وان چ قه سپ بن یان بهر هه می چاندنی بیت)).

۲۹۶. عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ: ((كُنَّا أَكْثَرَ الْأَنْصَارِ حَقْلًا. وَكُنَّا نُكْرِي الْأَرْضَ، عَلَى أَنَّ لَنَا هَذِهِ، وَهُمْ هَذِهِ فَرَبًّا أَخْرَجَتْ هَذِهِ، وَلَمْ تُخْرِجْ هَذِهِ فَنَهَانَا عَنْ ذَلِكَ. فَأَمَّا الْوَرِقُ: فَلَمْ يَنْهَنَا)).

رافعی کورې خه دیجی گوت: ((مه ژ هه می نه نصاریا پتر بیستان هه بوون، و مه نه ردی خو ددا ب کړی، ب وی شهرتی نه و لایى نه ردی بو مه یه، و نه فی دی بو وی یه یی دهینه فی، فیجا چید بیت گه له ک جارا لایى مه فیقیى خو دهر یخستبا، و نه وی دی نه دده ریخست، ئینا نه هیا مه ژفی چه ندی هاته کړن. به لی کړی کړنا بهرام بهری زیفی نه فی نه هیا مه ژى نه هاته کړن)).

۲۹۷. وَلِمُسْلِمٍ عَنْ حَنْظَلَةَ بْنِ قَيْسٍ قَالَ: ((سَأَلْتُ رَافِعَ بْنَ خَدِيجٍ عَنْ كِرَاءِ الْأَرْضِ بِالذَّهَبِ وَالْوَرِقِ؟ فَقَالَ: لَا بَأْسَ بِهِ. إِنَّمَا كَانَ النَّاسُ يُوَاجِرُونَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِمَا عَلَى الْمَازِيَانَتِ، وَأَقْبَالِ الْجُدَاوِلِ، وَأَشْيَاءَ مِنَ الزَّرْعِ فِيهِلُكَ هَذَا، وَيَسْلُمُ هَذَا، وَيَسْلُمُ هَذَا، وَيَهْلِكُ هَذَا، فَلَمْ يَكُنْ لِلنَّاسِ كِرَاءٌ إِلَّا هَذَا. فَلِذَلِكَ زَجَرَ عَنْهُ. فَأَمَّا شَيْءٌ مَعْلُومٌ مَضْمُونٌ: فَلَا بَأْسَ بِهِ)).

ولدهف موسلمی ژ حه نظه لی کورې قه یسی گوت: ((من پرسیارا رافعی کورې خه دیجی کر ژ کړی کړنا نه ردی بهرام بهری زیر و زیفا؟ گوت: دروسته. هندیکه خه لک بوون ل سهر ده می پیغمبرى ﷺ نه وان نهو نه ردی لهر لیقین ریارا،

وجهی هاتنا ئافی ددانه ب کری ، وهنده کی ژیی چاندنی ، فیجا دا نهؤ پارچا ئهردی -ئهوا لهر رووباری- بهرهمی وی پویچ بیت ، و ئهفا دی دا دروست دهر کهفیت ، یان ئهفا دی دروست بیت ، و ئهفی دی پویچ بیت ، و خه لکی چ رهنگین دی ییت کریکونا عهردی نه بوون ژبلی فان . و ژهر هندی خه لک هاته پاشفه برن ژ فی کاری ، بهلی ئه گهر عهرده کی دیار کری یی ب گرتی: ئه و دروسته بهیته کرن)) .

۲۹۸ . عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((قَضَى النَّبِيُّ ﷺ بِالْعُمَرَى لِمَنْ وَهَبَتْ لَهُ)).

ژ جابری کوری عبد الله -خودی ژ ههردوو کا رازیت- گوت: ((پیغه مبهری ﷺ حکم کر ب عومرای بو وی کهسی یی بو هاتیه دیاری کرن)) .

عومرا : ئانکو بو نموونه : کهسه ک خانیه کی بکه ته دیاری بو ئیکی ب وی شهرتی بیژتی : هندی تو یی ساخ ئهؤ خانیه بو تهیه ، ههر جاره کا تو مری دی بو من زفریت .
وَفِي لَفْظٍ: ((مَنْ أَعْمَرَ عُمَرَى لَهُ وَلِعَقِبِهِ . فَإِنَّهَا لِلَّذِي أُعْطِيَهَا . لَا تَرْجِعْ إِلَى الَّذِي أَعْطَاهَا ؛ لِأَنَّهُ أَعْطَى عَطَاءً وَقَعَتْ فِيهِ الْمَوَارِثُ)).

ودگوتنه کی دا ((ههر کهسه کی تشته کی بکه ته عومرا بو وی و دوینده ها وی . ئه و خانی یه بو وی یه یی هاتیه دان بو وی . نازفریت بو وی یی ئه و دایی ، چونکی ئه وی تشته کی دای میراتگری یا که تیه تیدا))

وَقَالَ جَابِرٌ: ((إِنَّمَا الْعُمَرَى الَّتِي أَجَازَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ، أَنْ يَقُولَ: هِيَ لَكَ وَلِعَقِبِكَ ، فَأَمَّا إِذَا قَالَ: هِيَ لَكَ مَا عِشْتَ: فَإِنَّهَا تَرْجِعُ إِلَى صَاحِبِهَا)).

جابری گوت : هندی که ئه و عومرایه ئه و پیغه مبهری خودی ﷺ دروست کری بقی رهنگی یه ئیک بیژیت : ئهؤ خانیه بو تهیه و بو دوینده ها تهیه ، بهلی ئه گهر گوت : ئه و بو تهیه هندی تو یی ساخ ، هینگی پشتی مرنا وی بو خودانی خو دزفریت .

وَفِي لَفْظٍ لِّسْلِمٍ: ((أَمْسِكُوا عَلَيْكُمْ أَمْوَالَكُمْ وَلَا تُفْسِدُوهَا، فَإِنَّهُ مَنْ أَعْمَرَ عُمُرِي فَهِيَ لِلَّذِي أَعْمَرَهَا: حَيًّا، وَمَيِّتًا، وَلِعَقِبِهِ)).

ود ریوایه تا ئیمام موسلمی دا ((هون مالی خو بگرن و پویچ نه کهن ، چونکی هەر ئیکی تشته کی بکته عومرا ئەو بو وی یه یی دایی ب ساخی و پشتی مرنی ژی ، و بو دوینده ها وی ژی یه))

۲۹۹. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((لَا يَمْنَعَنَّ جَارُ جَارِهِ: أَنْ يَغْرَزَ خَشَبَةً فِي جِدَارِهِ ثُمَّ يَقُولَ أَبُو هُرَيْرَةَ: مَا لِي أَرَاكُمْ عَنْهَا مُعْرِضِينَ؟ وَاللَّهِ لَأَرْمِينَ بِهَا بَيْنَ أَكْتافِكُمْ)).

ژ ئەبو هورەیره ی -خودی ژێ رازییت- کو پیغه مبه ری خودی ﷺ گوت: ((بلا جیران ریگریی ل جیرانی خو نه کت ، کو ئەو داره کی د دیواری وی بقوتیت ، پاشی ئەبو هورەیره ی گوت : ههوه خیره هون پشتا خو ددهنه ئی گوتنی ئەز ب خودی کهمه دی هافیزمه دنا ههوه دا -ئانکو : دی هەر بیژم هون رازی بن یان رازی نه بن-)).

۳۰۰. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((مَنْ ظَلَمَ قَيْدَ شَبْرٍ مِنَ الْأَرْضِ: طَوَّقَهُ مِنْ سَبْعِ أَرْضِينَ)).

ژ عائیشای -خودی ژێ رازییت- کو پیغه مبه ری خودی ﷺ گوت : ((ئهو ی زۆرداریی بکته هندی بو هوسته کی ، خودی دی حهفت ته خیت ئەردی ئیخهسته ستووی وی)).

بابُ اللَّقْطَةِ

بابه تی تشتی به رزه بوی

۳۰۱. عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ رحمته الله قَالَ: ((سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ لُقْطَةِ الذَّهَبِ، أَوْ الْوَرَقِ؟ فَقَالَ: اعْرِفْ وَكَأْهَا وَعِفَاصُهَا، ثُمَّ عَرَّفْهَا سَنَةً فَإِنْ لَمْ تُعْرِفْ فَاسْتَنْفِقْهَا وَلِتَكُنْ وَدِيعَةً عِنْدَكَ فَإِنْ جَاءَ طَالِبُهَا يَوْمًا مِنَ الدَّهْرِ: فَأَدَّهَا إِلَيْهِ، وَسَأَلَهُ عَنْ ضَالَّةِ الْإِبِلِ؟ فَقَالَ: مَا لَكَ وَلَهَا؟ دَعَهَا فَإِنَّ مَعَهَا حِذَاءَهَا وَسِقَاءَهَا، تَرِدُ الْمَاءَ وَتَأْكُلُ الشَّجَرَ، حَتَّى يَجِدَهَا رَبُّهَا. وَسَأَلَهُ عَنِ الشَّاةِ؟ فَقَالَ: خُذْهَا فَإِنَّهَا هِيَ لَكَ، أَوْ لِأَخِيكَ، أَوْ لِلذَّنْبِ)).

ژ زهیدی کوری خالدی جووه نی - خودی ژی رازیست - گوت: ((پرسیار ژ پیغمبر ری خودی ﷺ هاته کرن دهر باره وی تشتی دهیته دیتن ژ زیر و زیقی؟ گوت: نامانی وی و بهندکی وی بزانه و قه باغکی وی زی بزانه (نه گهر ژوان بیت بیست قه باخ لسه)، پاشی بو ماوی ساله کی نه وی بده نیاسین دناؤ خه لکی، نه گهر کهس دیار نه بوو توؤ بوؤ خؤب نه فیقنه و بلا وهک نه مانهت لدهف ته بیت، نه گهر خودانی وی روزه کی ژ روزا هات و داخاذا وی کر، تو وی بده فی، وههروه سا پرسیارا به رزه بوی حیشتی ژی ژی کر؟ گوتی: ته و وی چ ژیکه؟ وی بهیله ئافا وی و پیلافا (ئانکو بنی پی وی) وی یی دگهل، دچیته سهر ئافی ئافا خؤ قه دخووت و ژ بهلگین دار و بارا دخوت، ههتا خودانی وی وی دینست، وپسیارا به رزه بویا پهزی ژی کر؟ ئینا گوت: نه وی ببه ئه و یان بو تهیه، یان بو برایی تهیه، یان بو گورگی یه)).

بابُ الوصايا

بابه تى وهصيه تى

۳۰۲. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((مَا حَقُّ امْرِئٍ مُسْلِمٍ، لَهُ شَيْءٌ يُوصِي فِيهِ، يَبِيتُ لَيْلَتَيْنِ إِلَّا وَوَصِيَّتُهُ مَكْتُوبَةٌ عِنْدَهُ)).

ژ عبدالله کورپی عومهری - خودی ژ هردوو کا رازیت - کو پیغه مبهری خودی ﷺ گوت: ((نه حقی چ مروفت مؤسلمانه تشتهك هه بیت وهصیه تى بی بکهت، و دوو شهفان بنفیت هه که وهصیه تا وی ل دهف وی یا نفیسی نه بیت)).

زَادَ مُسْلِمٌ: قَالَ ابْنُ عُمَرَ: ((مَا مَرَّتْ عَلَيَّ لَيْلَةٌ مُنْذُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ ذَلِكَ، إِلَّا وَعِنْدِي وَصِيَّتِي)).

د زیده هیا موسلمی دا: کورپی عومهری گوت: ((نهفه من نهف چهنده ژ پیغه مبهری خودی ﷺ گوهر لی بوی کو وهگوتی شهفهك د سهر من را دهرباز نه بوویه و وهصیه تا من ل دهف من یا نفیسی نه بیت)).

۳۰۳. عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رضي الله عنه قَالَ: ((جَاءَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَعُودُنِي عَامَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ مِنْ وَجَعٍ اشْتَدَّ بِي فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَدْ بَلَغَ بِي مِنَ الْوَجَعِ مَا تَرَى، وَأَنَا ذُو مَالٍ، وَلَا يَرِثُنِي إِلَّا ابْنَةٌ أَفَأَتَصَدَّقُ بِثُلْثِي مَالِي؟ قَالَ: لَا، قُلْتُ: فَالْشَّطْرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: لَا، قُلْتُ: فَالثُّلُثُ قَالَ: الثُّلُثُ، وَالثُّلُثُ كَثِيرٌ، إِنَّكَ أَنْ تَذَرَ وَرَثَتَكَ أَغْنِيَاءَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَذَرَهُمْ عَالَةً يَتَكَفَّفُونَ النَّاسَ، وَإِنَّكَ لَنْ تُنْفِقَ نَفَقَةً تَبْتَغِي بِهَا وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا أَجَرْتَ بِهَا، حَتَّى مَا تَجْعَلَ فِي فِي امْرَأَتِكَ. قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْلَفُ بَعْدَ أَصْحَابِي؟ قَالَ: إِنَّكَ لَنْ تُخْلَفَ فَتَعْمَلَ عَمَلًا تَبْتَغِي بِهِ وَجْهَ

الله إِلَّا أزدَدَتْ بِهِ دَرَجَةً وَرِفْعَةً ، وَلَعَلَّكَ أَنْ تُخَلَّفَ حَتَّى يَنْتَفِعَ بِكَ أَقْوَامٌ ، وَيُضَرَّ بِكَ آخَرُونَ . اللَّهُمَّ أَمْضِ لِأَصْحَابِي هَجْرَتَهُمْ ، وَلَا تَرُدَّهُمْ عَلَى أَعْقَابِهِمْ ، لَكِنْ الْبَائِسُ سَعْدُ بْنُ خَوْلَةَ يَرْتِي لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ مَاتَ بِمَكَّةَ) .

ژ سه عدی کوری ئه بی وه قاصی -خودی ژێ رازیست- گوت : ((پیغه مبه ری خودی ﷺ ل سالا حه جا خاترخاستنی هات سه را من دا ، ژ بهر نه خوشیه کی ل من بو و دژوار ببو ، من گوتی : یا پیغه مبه ری خودی ، قی ئیشی یا وه ل من کری ههروه کو تو دینی ، و نهز خودان مالیه تم ، و من چ میراتگر نین ژبلی کچه کی ، ئه ری نهز دوو سیکا مالی خو بکه مه خیر ؟ گوت : نه خیر ، من گوت : یا نیشا وی یا پیغه مبه ری خودی ؟ گوت : نه خیر ، من گوت : یا سیکی ، گوت : سیکا وی بکه خیر و سیک زی گه له که ، نه گه ر تو میراتگری خو لدوویف خو بهیلی و نهو بیت زهنگین ب خیرتره ژ هندی وان بهیلی هه ژار و نهو خواستی ژ خه لکی بکه ن، و نینه تو تشته کی ب مه زیخی د ریکا خودی ئیلله خودی دی خیرا وی بوته نقیسیست ، حه تا نهوا تو دکه یه د ده قی ژنکا خوژی دا . گوت : من گوت : یا پیغه مبه ری خودی نهز دی مینه ل قیری و هه قالین من دی من هیلن ؟ گوت : نینه تو بمینه ل قیری و کاره کی بکه ی و مه به ستا ته رازیوونا خودی بیت ئیلا خودی دی دره جه کی ته بهرز و بلند که ت ، و چیدییت ژبی ته دریژ بیت هه تا هنده ک مروؤ مفای ژته وهر گرن ، و هنده ک نه خوشی . یا خودی تو هیجره تا هه قالین من بو تمام بکه ی ، و وان پشت پشت نهزفرینه ، به لی یی هه ژار و ده سگورت سه عدی کوری خه ولایی بو پیغه مبه ری خودی ﷺ بو بجه م که ف چونکی نهو ل مه ککه هی مر)) .

۳۰۴ . عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رضی الله عنه قَالَ : ((لَوْ أَنَّ النَّاسَ غَضُّوا مِنْ الثُّلُثِ إِلَى الرَّبْعِ ؟ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ : الثُّلُثُ ، وَالثُّلُثُ كَثِيرٌ)) .

ژ عبدالله كورپى عه بياسى -خودى ژههردوو كا رازييت- گوت : ((نه گهر خه لكى
سىك كي مكر با بو چاريكى ؟ چونكى پيغمبهري خودى ﷺ گوت : سىك، وسىك
ژى گه له كه)).

بابُ الْفَرَائِضِ

بابُهُ تَى بَارِىْ مِيرَاتْگَرِىْ

۳۰۵. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((أَلْحِقُوا الْفَرَائِضَ بِأَهْلِهَا، فَمَا بَقِيَ فَهُوَ لِأَوَّلَى رَجُلٍ ذَكَرَ)). وَفِي رِوَايَةٍ: ((اقْسِمُوا الْمَالَ بَيْنَ أَهْلِ الْفَرَائِضِ عَلَى كِتَابِ اللَّهِ فَمَا تَرَكَتِ الْفَرَائِضُ فَلأَوَّلَى رَجُلٍ ذَكَرَ)).

ژ عبدالله کورپی عه عباسی - خودی ژهر دوو کا رازیټ - کو پیغه مبهری ﷺ گوت: ((هوين نهو بارین ب بهر میراتگرا دکه فن بو خودانین وان بزفرینن ، و نهوا دمینت ژ میراتی دی بو نیریکترین زهلام بیت ژ مری ژ مروفین وی))
ود ریوایه ته کی دا : ((هوين مالیه تی میراتی دناقهرا خودانین خودان بهر و پشک دا به لافه بکهن لدوویش دابه شکرنا کیتابا خودی بو وی ، و نهوا مای : بو نیریکترین زهلامه ژ که سی مری)).

۳۰۶. عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: ((قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أُنْزِلَ غَدًا فِي دَارِكَ بِمَكَّةَ؟ قَالَ: وَهَلْ تَرَكَ لَنَا عَقِيلٌ مِنْ رِبَاعٍ أَوْ دُورٍ؟ ثُمَّ قَالَ: لَا يَرِثُ الْمُسْلِمُ الْكَافِرَ وَلَا الْكَافِرُ الْمُسْلِمَ)).

ژ ئوسامی کورپی زهیدی - خودی ژهر دوو کا رازیټ - گوت : ((من گوت یا پیغه مبهری خودی ، نهری تو سوبه هی دی چیه د خانی خوځه ل مه که هی ؟ گوت : نهری ما عقیلی بو مه جههک یان خانیهک هیلايه ؟ پاشی گوت: مؤسلمان نابیته میراتگری کافری و کافر ژی نابیته میراتگری مؤسلمان)).

۳۰۷. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ((أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْ بَيْعِ الْوَلَاءِ وَهَيْتِهِ)).

ژ عبدالله کورې عومهری -خودی ژهر دوو کا رازیت- ((کو پیغمبهري ﷺ نه هی کر ژ فروتنی مافی میراتی وبهیتنه دیاری کرن)).

۳۰۸. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: ((كَانَتْ فِي بَرِيرَةَ ثَلَاثُ سُنَنِ: خَيْرْتُ عَلَى زَوْجِهَا حِينَ عَتَقَتْ، وَأَهْدَيْ لَهَا حَمًّا، فَدَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالْبُرْمَةُ عَلَى النَّارِ، فَدَعَا بِطَعَامٍ فَأَتَيْتُ بِخُبْزٍ وَأُدمٍ مِنْ أُدمِ الْبَيْتِ فَقَالَ: أَلَمْ أَرِ الْبُرْمَةَ عَلَى النَّارِ فِيهَا حَمٌّ؟ قَالُوا: بَلَى، يَا رَسُولَ اللَّهِ. ذَلِكَ حَمٌّ تُصَدِّقُ بِهِ عَلَى بَرِيرَةَ فَكَرِهْنَا أَنْ نُطْعِمَكَ مِنْهُ فَقَالَ: هُوَ عَلَيْهَا صَدَقَةٌ، وَهُوَ مِنْهَا لَنَا هَدِيَّةٌ، وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ فِيهَا: إِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ)).

ژ عائشایي -خودی ژوی رازیت- گوت : ((ب نه گهرا بهیرایی سی حو کمین شهرعی خه لکی بو خو وفا ژی دیتن : پیغمبهري نهو هه لېژارت دناڅه را مانا دگهل زهلامی خو یان خلاس بوونا ژ وی دهمی هاتی نه ازا کرن ، وهندهك گوشت هاته هه دیه کرن بو وی ، ئینا پیغمبهري خودی ﷺ هاته دهف من و مه نجل لسهر ئاگری بوو ، ئینا داخازا هندهك خارنی کر ئینا هندهك نان و هندهك خهل ژ خه لا مالی بو هاته ئینان ئینا گوت : نه ری مه نجل لسهر ئاگری نه بو و گوشت تیدا بوو ؟ گوتن : بهلی یا پیغمبهري خودی ، نهو هندهك گوشته هندهك کر بوو صه دهقه بو بهیرایی مه ژی نه قیا بدهینه ته -چونکی نهوی صه دهقه نه دخارن- ئینا گوت : نهو بو وی صه دهقه یه ، و ژ وی بو مه دیاری یه ، و پیغمبهري ﷺ گوت : هندیکه مافی میراتی به بو وی یه یی ئازا کرن کری)).

کتاب النکاح

کتابا نیکاحی

۳۰۹. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رضی اللہ عنہ قَالَ: قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ، مَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمُ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ فَإِنَّهُ أَغْضُ لِلْبَصْرِ، وَأَحْصَنُ لِلْفَرْجِ، وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ فَإِنَّهُ لَهُ وَجَاءٌ)).

ژ عبدالله کوری مهسعودی - خودی ژى رازیت - گوت : پیغمبرى خودی ﷺ گوتہ مه : ((یا گهلى گهنجا ، هدر كهسه كى ژ هوه پيچيونا ژن ئينانى ههبيت بلا بيت ، چونكى نهو باشته بو پاراستنا چافا ، و بو پاراستنا دههمهنى ژ زنايى ، و نهوى پيچييون نهبيت بلا روژيا بگريت نهو بو وى پاراستنه)).

۳۱۰. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضی اللہ عنہ : ((أَنَّ نَفَرًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ سَأَلُوا أَزْوَاجَ النَّبِيِّ ﷺ عَنْ عَمَلِهِ فِي السَّرِّ؟ فَقَالَ بَعْضُهُمْ: لَا أَتَزَوَّجُ النِّسَاءَ. وَقَالَ بَعْضُهُمْ: لَا أَكُلُ اللَّحْمَ. وَقَالَ بَعْضُهُمْ: لَا أَنَامُ عَلَى فِرَاشٍ. فَبَلَغَ النَّبِيُّ ﷺ ذَلِكَ فَحَمَدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ وَقَالَ: مَا بَالُ أَقْوَامٍ قَالُوا كَذَا وَكَذَا؟ لَكِنِّي أَصْلِي وَأَنَامُ وَأَصُومُ وَأُفْطِرُ، وَأَتَزَوَّجُ النِّسَاءَ فَمَنْ رَغِبَ عَنْ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي)).

ژ نههسى كورى مالكي - خودی ژى رازیت - : ((هندهك ژ ههقالين پيغمبرى ﷺ پسيار ژ ژنكين پيغمبرى ﷺ كر دهر بارهى كارى پيغمبرى يى فهشارتى ؟ ئينا ئيك ژوان گوت : نهز چ ژنكا نائينم ، وئيكى دى گوت : هنديكه نهزم نهز گوشتى ناخوم ، وئيكى دى گوت : نهز ل سهر چ دوشه كا نانقم (ئانكو دى ب شهقى ههمى نقيژا كهه) . نهف سوحهتا وان گههشته پيغمبرى ﷺ ئينا نهوى ژى حمدا خودى كر و مهديت وى كرن وگوت : نهرى بوچى هندهك كهس فى

چەندى دېيژن ؟ ھىندىكە ئەزم ئەز نقيژا دكەم و پاشى دنقم و روژيا دگرم و دخوم ،
 و ھەروەسا ژنكا ژى دئىنم ، فيجا ئەوى سوننەتا من بجم نەئىنت ئەو نە ژ منە)) .
 ۳۱۱ . عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رحمته الله قَالَ : ((رَدَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى عُثْمَانَ بْنِ مَظْعُونٍ
 التَّبَتُّلَ وَلَوْ أذنَ لَهُ لاختَصِمَا)) .

ژ سەعدى كورى ئەبى وەقاصى -خودى ژى رازىت- گوت : ((عوثمانى كورى
 مەظعونى دقيا خو ژ ژن ئىنانى دووربەكت و بەس عىيادەتى بەكت لى پىغەمبەرى
 خودى ﷺ داخازا وى زفراند و قەبوول نەكر ، و ئەگەر ئەوى دەستوویری دابایی
 ئەم دا خو خەسین)) .

۳۱۲ . عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ بِنْتِ أَبِي سُفْيَانَ رحمته الله أَنَّهَا قَالَتْ : ((يَا رَسُولَ اللَّهِ ، انكِحْ أُخْتِي ابْنَةَ
 أَبِي سُفْيَانَ قَالَ : أَوْحِبِّينَ ذَلِكَ ؟ فَقُلْتُ : نَعَمْ ، لَسْتُ لَكَ بِمُخْلِيةٍ ، وَأَحَبُّ مَنْ
 شَارَكَنِي فِي خَيْرِ أُخْتِي : فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : إِنَّ ذَلِكَ لَا يَحِلُّ لِي . قَالَتْ : إِنَّا نَحَدِّثُ
 أَنَّكَ تُرِيدُ أَنْ تَنْكِحَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ : بِنْتُ أُمِّ سَلَمَةَ ؟ قُلْتُ : نَعَمْ ، قَالَ : إِنَّمَا لَوْ
 لَمْ تَكُنْ رِبِيبَتِي فِي حَجْرِي ، مَا حَلَّتْ لِي إِنَّمَا لابْنَةُ أَخِي مِنَ الرِّضَاعَةِ ، أَرْضَعْتَنِي
 وَأَبَا سَلَمَةَ ثَوْبِيَّةٌ فَلَا تَعْرِضَنَّ عَلَيَّ بِنَاتِكُنَّ وَلَا أَخَوَاتِكُنَّ .))

قال عروۃ وثوبیة: مولاة لابی هب كان أبو هب أعتقها ، فأرضعت النبی ﷺ فلما مات أبو
 هب أریه بعض أهلہ بشر حبیة قال له: ماذا لقیة؟ قال أبو هب: لم ألق بعدكم
 خیراً ، غیر ائی سقیة فی ھذہ بعناقتی ثوبیة.

ژ ئوم ھەیبەیی کچا ئەبى سوفیانی -خودى ژى رازىت- کو وى گوت : ((يا
 پىغەمبەرى خودى ، خویشکا من کچا ئەبى سوفیانی بو خو بینە ، گوت : ئەرى تە
 ئەف چەندە دقیت ؟ من گوت : بەلى ، نى ئەز ھەر یا بتى نینم ، ویا ژ خرا پتر من

دَقِيتَ بیته هه قالَا من د خیره کی دا خویشکا منه . ئینا پیغه مبهری خودی ﷺ گوت :
 ئهو چهنده بو من حه لال نینه . گوت : سوحهت بو مه دهیته کرن کو ته دَقِيت بو
 خو کچا ئه بی سه له مه ی بینی ، گوت : کچا ئوم سه له می ؟ من گوت : به لی ، گوت :
 ئه گهر ئهو خو نه قسیا من نه با ولبن چاقدیریا من ژ ی نه با ، ئهو ههر بو من حه لال
 نه دبوو ، ئهو کچا برایی منه ژ شیر ی ، ئووه یی شیر ی دایه من و ئهو سه له مه ی ،
 قیجا هوین چ جارا به حسی کچین خو یان خویشکیّت خو لدهف من نه کهن ب
 ئینه تا هندی ئه ز بو خو بینم)) .

عوروه دیبژیت : ئووه ییا جاریا ئهو له هه بی بوو ئه وی ئهو ئازا کر بوو ، وئهو ی شیر دابوو
 پیغه مبهری ﷺ ، ده می ئهو له هه ب مری هنده ک ژ مرو فین وی دیت گه له ک ب
 خهم و کو فان بوو ، ئینا گوتی : چ هاتیه سه ری ته ؟ ئهو له هه بی گوت : من
 پشتی هه وه چ خوشی نه دیتینه ، تینه بیت هندی فی فه راغا دنا فیه را تبلا به رانی و یا
 شه هدی ئافی دده نه من ئهو ژ ی ژ بهر ئازا کرنا من بو ئووه یی .

۳۱۳ . عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : ((لَا يُجْمَعُ بَيْنَ الْمَرْأَةِ وَعَمَّتِهَا ، وَلَا
 بَيْنَ الْمَرْأَةِ وَخَالَتِهَا)) .

ژ ئهو هورهیره ی - خودی ژ ی رازییت - گوت : کو پیغه مبهری خودی ﷺ گوت :
 ((دروست نینه ئیک ژنکه کی بینت و مه تا وی ژ ی بو خو بینت ، و ههروه سا ژنک
 و خاله تا وی)) .

۳۱۴ . عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : ((إِنَّ أَحَقَّ الشَّرْطِ أَنْ تُوفُوا
 بِهِ : مَا اسْتَحَلَلْتُمْ بِهِ الْفُرُوجَ)) .

ژ عوقبی کورپی عامری - خودی ژی رازیت - گوت : پیغمبه ری خودی ﷺ
گوت : ((هه ژیتین مهرج کو هوین بجه بینن نهو مهرجن نهوین هه وه برپکا وان ژنک
حلال کری و دچنه نقینا وان)).

۳۱۵. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضی اللہ عنہما : ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ الشُّغَارِ)).

ژ عبدالله کورپی عومهری - خودی ژهردووکا رازیت - ((کو پیغمبه ری خودی
ﷺ نه می کر ژ پیکگوهورکانی کو چ مهر دناقبه ری دا نه بیت))

۳۱۶. عَنْ عَائِشَةَ رضی اللہ عنہا : ((أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْ نِكَاحِ الْمُتْعَةِ يَوْمَ خَيْبَرَ ، وَعَنْ
لُحُومِ الْحُمْرِ الْأَهْلِيَّةِ)).

ژ عایشی کورپی نه بو طالبی - خودی ژی رازیت - ((کو پیغمبه ری خودی ﷺ
نه می کر ژ زه و اجا دهم دیار کری (موتعه یی) ل روژا خه ییه ری ، وهروه سا نه می کر
ژ گوشتی که ری کیه می)) .

۳۱۷. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی اللہ عنہ : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ : ((لَا تُنْكَحُ الْأَيِّمُ حَتَّى تُسْتَأْمَرَ ، وَلَا
تُنْكَحُ الْبِكْرُ حَتَّى تُسْتَأْذَنَ. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَكَيْفَ إِذْنُهَا قَالَ: أَنْ تَسْكُتَ)).

ژ نه بو هورهیره ی - خودی ژی رازیت - کو پیغمبه ری خودی ﷺ گوت : ((ژنکا
بیژن نا هیته مه هرکرن هه تا بوچوونا وی دهیته وه گرتن ، و کچ ژی نا هیته
مه هرکرن هه تا روخسه ت ژی نه هیته خاستن . گوتن : یا پیغمبه ری خودی ، و
روخسه تا وی چی یه ؟ گوت : نه گهر بیده نگ بو)).

۳۱۸. عَنْ عَائِشَةَ رضی اللہ عنہا قَالَتْ : ((جَاءَتْ امْرَأَةً رِفَاعَةَ الْقُرْظِيِّ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَتْ: كُنْتُ
عِنْدَ رِفَاعَةَ الْقُرْظِيِّ فَطَلَّقَنِي فَبَتَّ طَلَاقِي. فَتَزَوَّجْتُ بَعْدَهُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنِ الزُّبَيْرِ

وَأَنَّمَا مَعَهُ مِثْلُ هُدْبَةِ الْثَوْبِ. فَتَبَسَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَقَالَ: أَتُرِيدِينَ أَنْ تَرْجِعِي إِلَيَّ رِفَاعَةً؟ لَا، حَتَّى تَذُوقِي عُسَيْلَتَهُ، وَيَذُوقَ عُسَيْلَتِكَ، قَالَتْ: وَأَبُو بَكْرٍ عِنْدَهُ، وَخَالِدُ بْنُ سَعِيدٍ بِالْبَابِ يَنْتَظِرُ أَنْ يُؤْذَنَ لَهُ، فَنَادَى يَا أَبَا بَكْرٍ: أَلَا تَسْمَعُ إِلَى هَذِهِ: مَا تَجْهَرُ بِهِ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ)).

ژ عائیشای -خودی ژى رازیت- گوت : ((ژنکا ریفاعی قوره‌طی هاته دهف پیغمبه‌ری ﷺ و گوتی : نه‌ز لدهف ریفاعی قوره‌طی بوم و نه‌وی نه‌ز به‌ردام به‌ردانه‌کا ب ئیکجاری . پشتی وی من شووی ب عه‌بدوره‌حانی کورئ زوبه‌یری کر و عه‌وره‌تی وی وه‌ک لیفکا کراسی یه . پیغمبه‌ری خودی ﷺ گرنژی و گوتی: ته دقیت ل ریفاعه‌ی بزق‌ری ؟ نه‌خیر ، هه‌تا تو خوشیی ب چوونا نقینیت وی ببینی و نه‌و ژى خوشیی ژ نقینیت ته ببینت ، گوت : و نه‌بوه‌کر لدهف پیغمبه‌ری بو، و خالده‌ی کورئ سه‌عیدی لبه‌ر ده‌رگه‌هی بوو ل هیقیی بوو ده‌ستووری بو به‌یتته‌دان، ئینا نه‌وی گازی کر یا نه‌بو به‌کر: نه‌ری ته گوه‌ل فی نینه ، و نه‌و سوچه‌تین نه‌و ده‌نگی خو بی بلند دکه‌ت لدهف پیغمبه‌ری خودی ﷺ)).

۳۱۹. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((مِنْ السُّنَّةِ إِذَا تَزَوَّجَ الْبَكْرَ عَلَى الثَّيْبِ: أَقَامَ عِنْدَهَا سَبْعًا ثُمَّ قَسَمَ. وَإِذَا تَزَوَّجَ الثَّيْبَ: أَقَامَ عِنْدَهَا ثَلَاثًا ثُمَّ قَسَمَ)). قَالَ أَبُو قِلَابَةَ: وَلَوْ شِئْتُ لَقُلْتُ: إِنَّ أَنَسًا رَفَعَهُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ)).

ژ نه‌ه‌سی کورئ مالکی -خودی ژى رازیت- گوت : ((ژ سونه‌تی یه نه‌گه‌ر زه‌لامی بو خو کچه‌ک مه‌هرکر لسه‌ر ئیکا بیژن نه‌و حه‌فت شه‌قا بیمنته‌ لدهف وی و پاشی شه‌قیت وان دناقه‌را وان دا دابه‌ش که‌ت ، و نه‌گه‌ر ئیکا بیژن ئینا ، بلا سی شه‌قا لدهف بمینت و پاشی شه‌قیت وان دابه‌ش بکه‌ت)).

ئەبو قىلابە دىيىت : و ئەگەر من قىابا دا بېزم : ئەنەسى ئەفە ژ كىستى پىغەمبەرى ﷺ يا
قە گۆھاستى .

۳۲۰. عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ((لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ: إِذَا أَرَادَ أَنْ يَأْتِيَ
أَهْلَهُ قَالَ: بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ، وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْنَا فَإِنَّهُ إِنْ يَقْدَرُ
بَيْنَهُمَا وَلَدٌ فِي ذَلِكَ، لَمْ يَضُرَّهُ الشَّيْطَانُ أَبَدًا)).

ژ ئبن عەباسى -خودى ژەردوو کا رازیت- گوت : پىغەمبەرى خودى ﷺ
گوت : ((هه که ئیک ژ هه وه دەمى دچیتە نفینا ژنکا خو بىزیت: يا خودى شەیتانى ژ
مه دوویر بیخه و شەیتانى ژ وى یى تۆ ب رزقى مه دکەى دوویر بیخه ، فیجا
ئەگەر خودى زاروکه کى بو وان بنقیسیت، شەیتان زیانى ناگەهینیتى)).

۳۲۱. عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((إِيَّاكُمْ وَالِدُخُولَ عَلَى النِّسَاءِ.
فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَفَرَأَيْتَ الْحُمُو؟ قَالَ: الْحُمُو الْمَوْتُ)).

ژ عوقبى كورى عامرى -خودى ژى رازیت- كو پىغەمبەرى خودى ﷺ گوت:
((هشیاربن هوین و بزورور كهفتنا لسه رزكیت بیانى . زهلامه كى ژ ئەنصاریا
گوت: يا پىغەمبەرى خودى ، تۆ چ دىيىژى بو مروفت زهلامى ؟ گوت : مروفت
زهلامى ههما ئەو مرنه))

وَمُسْلِمٌ: عَنْ أَبِي الطَّاهِرِ عَنِ ابْنِ وَهْبٍ قَالَ: " سَمِعْتُ اللَّيْثَ يَقُولُ: الْحُمُو: أَخُو الزَّوْجِ
وَمَا أَشَبَّهُهُ مِنْ أَقَارِبِ الزَّوْجِ، ابْنِ عَمٍّ وَنَحْوِهِ.

ولدهف ئىمام موسلمى : ژ ئەبو طاهرى ژ كورى وهبى كو وى گوت : من گوھل لەيشى
بوو دگوت : مروفت زهلامى : وهك براى زهلامى وئەوئ وهك وى ژ مروفت
زهلامى ژنكى ، كورمام و ئەوئ وهك وان .

بابُ الصَّدَاقِ

بابه تی مههرا ژنی

۳۲۲. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَعْتَقَ صَفِيَّةَ، وَجَعَلَ عِتْقَهَا صَدَاقَهَا)).
ژ نه نه سی کوری مالکی - خودی ژنی رازیته - ((کو پیغه مبهری خودی ﷺ صه فیبا
نازا کر ، و نازا کرنا وی کره مههرا وی)).

۳۲۳. عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ جَاءَتْهُ امْرَأَةٌ فَقَالَتْ: إِنِّي
وَهَبْتُ نَفْسِي لَكَ: فَقَامَتْ طَوِيلًا، فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، زَوِّجْنِيهَا، إِنْ لَمْ
يَكُنْ لَكَ بِهَا حَاجَةٌ. فَقَالَ: هَلْ عِنْدَكَ مِنْ شَيْءٍ تُصَدِّقُهَا؟ فَقَالَ: مَا عِنْدِي إِلَّا
إِزَارِي هَذَا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنْ أُعْطِيَتْهَا إِزَارَكَ جَلَسْتَ وَلَا إِزَارَ لَكَ،
فَالْتَمَسَ شَيْئًا قَالَ: مَا أَجِدُ. قَالَ: اَلْتِمَسْ وَلَوْ خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ، فَاَلْتَمَسَ فَلَمْ يَجِدْ
شَيْئًا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: هَلْ مَعَكَ شَيْءٌ مِنَ الْقُرْآنِ؟ قَالَ: نَعَمْ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ
ﷺ: زَوِّجْتُكَهَا بِمَا مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ)).

ژ سه هلی کوری سه عدی ساعدی - خودی ژنی رازیته - گوت ((ژنکه هاته
د هف پیغه مبهری خودی ﷺ و گوتی: من خو کره دیاری بو ته ، - پیغه مبهری ﷺ
چ بهر سف نه دان - و نهو ژنی گه له ک ما ژ پییا فه ، ئینا زه لامه کی گوت : یا
پیغه مبهری خودی وی لمن مههر که هه که ته چ هه وجهی پی نه بن . گوتی : ئه ری ته
تشته ک هه یه بکه یه مههر بو وی ؟ گوت : ژبلی فی ئیزاری من چ تشتی دی نینه .
ئینا پیغه مبهری خودی ﷺ گوتی : نه گهر تو ئیزاری خو بده یه وی ئه فه هینگی دی
مینیه بی ئیزار و دی مینیه د مال فه ، ههره ل تشته کی بگهره ، گوت : نه ز چ تشتا
نابینم . گوتی : لی ب گهره خو نه گهر گوستیر که کا ژ ناسنی ژنی بیت ، نهو ژنی

هندي لي گهريا چ نه ديت ، ئينا پيغمبهري خودي ﷺ گوتي : نهري ته تشتهك ژ
 قورئاني ژ بهر كويه ؟ گوت : بهلي ، پيغمبهري خودي ﷺ گوتي : من لته مهركر
 لسهر وي قورئانا لدەف ته كو تو نيشا وي بدهي)) .

۳۲۴. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه : ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَأَى عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ ، وَعَلَيْهِ
 رَدْعُ زَعْفَرَانٍ . فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : مَهْيِمٌ ؟ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً ، فَقَالَ :
 مَا أَصْدَقْتُهَا ؟ قَالَ : وَزَنَ نَوَاقِثَ مِنْ ذَهَبٍ قَالَ : فَبَارَكَ اللَّهُ لَكَ ، أَوْلِمُ وَلَوْ بِشَاةٍ)) .

ژ نه نه سي كوري مالكي - خودي ژي رازييت - ((كو پيغمبهري خودي ﷺ
 عه بدورره هاني كوري عهوفي ديت وهندهك ژ زه راتيا بهين خوشيا زه عفرائي مابوو
 پيغه . ئينا پيغمبهري ﷺ گوتي : نهفه چي يه ؟ گوت : يا پيغمبهري خودي من بو
 خو ژنكه كائيناي ، گوت : ته چ كره مهرا وي ؟ گوت : هندي بهركه كي زيـر
 (يان هندي بهايي پيـنج دهرههما) ، گوتي : خودي بوته بهره كه تي بيختي ،
 زه حفياته كا خارني بدانه خو نه گهر پهزهك ژي بيت)) .

کتاب الطلاق

په رتوکا بهردانی

۳۲۵. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضي الله عنه ((أَنَّه طَلَّقَ امْرَأَتَهُ وَهِيَ حَائِضٌ، فَذَكَرَ ذَلِكَ عُمَرُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَغَيِظَ مِنْهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، ثُمَّ قَالَ: لِيُرَاجِعَهَا، ثُمَّ يُمْسِكُهَا حَتَّى تَطْهَرَ، ثُمَّ تَحِيضَ فَتَطْهَرَ، فَإِنْ بَدَأَ لَهُ أَنْ يُطَلِّقَهَا فَلْيُطَلِّقَهَا قَبْلَ أَنْ يَمْسَهَا، فَنِلَكَ الْعِدَّةُ، كَمَا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ)).

وَفِي لَفْظٍ: ((حَتَّى تَحِيضَ حَيْضَةً مُسْتَقْبَلَةً، سِوَى حَيْضَتِهَا الَّتِي طَلَّقَهَا فِيهَا)).
وَفِي لَفْظٍ ((فَحُسِبَتْ مِنْ طَلَاقِهَا، وَرَاجَعَهَا عَبْدُ اللَّهِ كَمَا أَمَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ)).

ژ عبدالله کورې عومهری -خودی ژههردووکا رازیت- ((کو ئهوی ژنکا خو بهردا و ئه و د حهیزی بوو، عومهری ژی ئه ژ چنده بو پیغه مبهری خودی ﷺ گوت، پیغه مبهر ژفی چندی توره بو وپاشی گوت : بلا ئه و وی بزفریت، و بلا بیمنته لدهف ههتا پاقر دبیت ، پاشی جاره کا دی دکهفته د حهیزی دا و پاقر بیت، پشتی هینگی ئه گهر فیا ئهوی بهر دت بلا بهر دت بهری بچته نفینا وی ، ئه فیه عدده ئهوا خودی تهعالا فرمان پی کری)) .

ودگوتنه کا دی دا ((ههتا ئه و بکهفته د حهیزه کا دی یا نوی ، ژبلی وی حهیزا ئهوی ئه و تیدا بهردای)).

ودگوتنه کا دی دا ((ئه فیه هاته هژمارتن ژ بهردانی ، و عهبدوللاهی ئه و زفراند ههروه کی پیغه مبهری خودی ﷺ فرمانا وی کری)).

۳۲۶. عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ قَيْسٍ ((أَنَّ أَبَا عَمْرٍو بْنَ حَفْصٍ طَلَّقَهَا الْبَتَّةَ، وَهُوَ غَائِبٌ)) وَفِي رِوَايَةٍ: ((طَلَّقَهَا ثَلَاثًا - فَأَرْسَلَ إِلَيْهَا وَكَيْلَهُ بِشَعِيرٍ، فَسَخَطَتْهُ. فَقَالَ: وَاللَّهِ مَا لَكَ

عَلَيْنَا مِنْ شَيْءٍ: فَجَاءَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لَهُ، فَقَالَ: لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِ نَفَقَةٌ)) وَفِي لَفْظٍ: ((وَلَا سُكْنَى)).

فَأَمَرَهَا أَنْ تَعْتَدَ فِي بَيْتِ أُمِّ شَرِيكِ، ثُمَّ قَالَ: تِلْكَ امْرَأَةٌ يَغْشَاهَا أَصْحَابِي، اعْتَدِي عِنْدَ ابْنِ أُمِّ مَكْتُومٍ. فَإِنَّهُ رَجُلٌ أَعْمَى، تَضَعِينَ ثِيَابَكَ، فَإِذَا حَلَلْتَ فَأَذِينِي. قَالَتْ: فَلَمَّا حَلَلْتُ ذَكَرْتُ لَهُ: أَنَّ مُعَاوِيَةَ بْنَ أَبِي سُفْيَانَ وَأَبَا جَهْمٍ خَطَبَانِي، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَمَّا أَبُو جَهْمٍ: فَلَا يَضَعُ عَصَاهُ عَنْ عَاتِقِهِ. وَأَمَّا مُعَاوِيَةُ: فَصُغْلُوكُ لَا مَالَ لَهُ، انْكِحِي أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ، فَكَرِهَتْهُ، ثُمَّ قَالَ: انْكِحِي أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ، فَكَرِهَتْهُ. فَجَعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا، وَاعْتَبَطَتْ بِهِ)).

ژ فاطیما کچا قه یسی ((کو نه بو عه مری کورپی حه فصی نهو بهردا بهردانا دووماهیکی، و نهو نه یی حازر بو)) ود ریوایه ته کی دا ((هه ر سی ته لاقا نهو بهردا، ود گهل وه کیلی خو هندهك جهه بو وی هنارت، نهو بدلی وی نه بوو. ئینا نه بو عه مری گوت: والله ته چ ماف لسه ر مه نین. فاتیما ژی چوو دهف پیغه مبه ری خودی ﷺ و نهو چهنده بو وی گوت، ئینا گوتی: ته چ خه رجکرن لسه ر وی نینه))

ود گوته کا دی دا ((و ته مافی مانا ل مالا وی ژی نینه)).

ئینا فه رمانا وی کر کو نهو بچیه مالا ئوم شه ریکی هه تا عددیت وی خلاس دبن، پاشی گوتی: نهو ژنکه که هه قالین من دچنه دهف (ژبه ر قه در و قیمه تی وی)، هه ره مالا کورپی ئوم مه کتوومی و بیمنه ل ویری هه تا عددیت ته خلاس دبن، چونکی نهو مروّفه کی کورهیه، تو دشیی جل و بهر گین خو بگوهری، وه گه ر عددیت ته خلاس بیژه من. نهو وی گوت: پشتی نهز خلاس بویم من گوتی: موعاوی کورپی نه بو سوفیانی و نه بو جهه می نهز یا خاستیم، ئینا پیغه مبه ری خودی ﷺ گوت:

هندیکه ئه‌بو جه‌همه ئه‌و گه‌له‌ك ژنكا دقوتیت ودارى وى لسه‌ر مليت وى ناهيته
 خارى، و هنديكه موعاوى يهيه يى هه‌زاره و چ ماليه‌ت نينه، هه‌ره شووى ب
 ئوسامى كورپى زهيدى بكه، من نه‌فيا، ئينا جاره‌كا دى گوت : هه‌ره شووى ب
 ئوسامى كورپى زهيدى بكه ، ئه‌وى ژى شووى پيكر ، و خودى خيره‌كا مه‌زن
 ئيخسته دناقبه‌رى دا ، و خوشى ژ فى زه‌واجى ديت .

بابُ الْعِدَّةِ بابه تی عددی

(عددده : ئەو ماوهیه یی ئافرەت دکەفته تیدا و خو تیدا دگرت ژ شوویکرنی پشتی مرنا
زەلامی وی یان بەردانی)

۳۲۷. عَنْ سُبَيْعَةَ الْأَسْلَمِيَّةِ أَنَّهَا كَانَتْ تَحْتَ سَعْدِ بْنِ خَوْلَةَ - وَهُوَ مِنْ بَنِي عَامِرِ بْنِ لُؤَيٍّ، وَكَانَ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا - فَتَوَفِّيَّ عَنْهَا فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ، وَهِيَ حَامِلٌ. فَلَمْ تَنْشَبْ أَنْ وَضَعَتْ حَمْلَهَا بَعْدَ وَفَاتِهِ، فَلَمَّا تَعَلَّتْ مِنْ نِفَاسِهَا: تَجَمَّلْتُ لِلْخُطَّابِ، فَدَخَلَ عَلَيْهَا أَبُو السَّنَابِلِ بْنُ بَعْكِكٍ - رَجُلٌ مِنْ بَنِي عَبْدِ الدَّارِ - فَقَالَ لَهَا: مَا لِي أَرَاكَ مُتَجَمِّلَةً؟ لَعَلَّكَ تُرْجَيْنَ لِلنِّكَاحِ، وَاللَّهِ مَا أَنْتِ بِنَاكِحٍ حَتَّى تَمُرَّ عَلَيْكَ أَرْبَعَةُ أَشْهُرٍ وَعَشْرٌ. قَالَتْ سُبَيْعَةُ: فَلَمَّا قَالَ لِي ذَلِكَ: جَعَمْتُ عَلَيَّ ثِيَابِي حِينَ أُمْسَيْتُ، فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَسَأَلْتُهُ عَنْ ذَلِكَ؟ فَأَفْتَانِي بِأَنِّي قَدْ حَلَلْتُ حِينَ وَضَعْتُ حَمْلِي، وَأَمَرَنِي بِالتَّزْوِيجِ إِنْ بَدَأَ لِي))

وقال ابنُ شِهَابٍ: ولا أرى بأساً أَنْ تَتَزَوَّجَ حِينَ وَضَعْتَ، وَإِنْ كَانَتْ فِي دِمَها، غَيْرَ أَنَّهُ لَا يَقْرُبُهَا زَوْجُها حَتَّى تَطْهُرَ.

ژ سوبه یعانه سلهمی کو ئەو ژنکا سهعدی کوری خەولە ی بو - و ئەو ژ بنه مالا عامری کوری لووئە ی بو ، و ژ وان کەسا بوو ییت ل شەپری بەدری حازر بو - و سهعد مر ل سالا حەجا خاتر خاستنی ، و ئەو یا ب دوو گیان (حەملە) بوو . پشتی مرنا وی ب دەمه کی کیم ئەوی زاروکی خو دانا ، و پشتی ژ چلکین خو خلاس بو ، ئەوی خو جوانکر بو وان کەسین دقین ئەوی بخازن ، ئەبو سهنا بل کوری بەعکە کی چو دەف - ئەو ژ بنه مالا عەبد داری بو - ، گوئی : چی یه ئەز

دینم ته یا خو جوانکری ؟ نه که ئینیه تا ته شووی کرن بیت ، ب خودی چینایت
تو شووی بکهی ههتا چار ههیف ودهه روژ بسهر تهرا دبوورن . سوبه یعیی گوت :
دهمی ئەف گوتنه گوتیه من ، من ژی جل و بهرگین خو لهر خو کرن دهمی بوویه
شهف ، ئەز چوومه دهف پیغمبهری ﷺ و پرسیارا فی چهندی ژوی کر ؟ ئینا بهرسقا
من دا بوی چهندی کو ئەزا خلاس بویم دهمی من زاروکی خو دانای ،
ودهستوویری دا من کو ئەگهر من بقیّت شووی بکهم)) .

ئبن شیهایی گوت : ئەز دینم دروسته ئەو شووی بکهت دهمی زاروکی خو دانای ، خو بلا
د چلکا ژی دا بیت ، تیئنه بیت کو زهلامی وی خو نیزیکی وی نه کهت ههتا ئەو
پاقر دیت .

۳۲۸. عَنْ زَيْنَبِ بِنْتِ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: ((تُوِّفِي حَمِيمٌ لَأُمِّ حَبِيبَةَ، فَدَعَتْ بِصُفْرَةٍ،
فَمَسَحَتْ بِذِرَاعَيْهَا، فَقَالَتْ: إِنَّمَا أَصْنَعُ هَذَا؛ لِأَنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ:
لَا يَحِلُّ لِمَرْأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تُحَدَّ عَلَى مَيِّتٍ فَوْقَ ثَلَاثٍ، إِلَّا عَلَى
زَوْجٍ: أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا)).

ژ زهینهبا کچا ئوم سهلهمهی کو وی گوت : ((مروفه کی ئوم حهیبیه مر ، ئینا
گازی کر هندهك بهین خوشی بو ئینا ، و ل دهستین خودا وگوت : ئەز فی چهندی
دکهم ژبهه کو من یا گوھ ل پیغمبهری ﷺ دگوت : دروست نینه بو
ژنکه کی ئەوی باوهری ب خودی و روژا دووماهیکی ههیت تازی بدانت لسهه
مریه کی زیدهتر ژ سی روژا ، تیئنه بیت بو زهلامی خو : چار ههیف ودهه روژا)).

۳۲۹. عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ رضي الله عنها: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((لَا تُحِدُ امْرَأَةٌ عَلَى مَيِّتٍ فَوْقَ ثَلَاثٍ ، إِلَّا عَلَى زَوْجٍ: أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا ، وَلَا تَلْبَسُ ثَوْبًا مَصْبُوغًا إِلَّا ثَوْبَ عَصَبٍ . وَلَا تَكْتَحِلُ . وَلَا تَمْسُ طَبِيبًا ، إِلَّا إِذَا طَهَّرَتْ: بُنْدَةً مِنْ قُسْطٍ أَوْ أَظْفَارٍ)).

ژ نوم عه طیبی - خودی ژى رازيبت - کو پیغه مبهري خودی ﷺ گوت : ((بلا ژنك تازيى نه دانت لسه مری زیده تر ژ سی پوژا ، تیښه بیت لسه زهلامی خو : چار هه یف و دهه پوژا ، بلا چ جلکین رهنگا و رهنگ ژى نه کهنه ل بهر خو نهو تیښه بیت جلکی عه صهب - جلکه کی یه مهنی یه رهنگ سپی و رهشه - ، و چافی کل نه دوت ، و بهین خوشیا ل خو نه کت ، تیښه بیت نه گهر پاقر بوو ، هینگی هندهك بهین خوشیا قوسطی یان نه ظفاری - دو جوړین بهین خوشیانه - خو بکته)) .

۳۳۰. عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رضي الله عنها قَالَتْ: ((جَاءَتْ امْرَأَةٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّ ابْنَتِي تُؤْفِي عَنْهَا زَوْجَهَا ، وَقَدْ اشْتَكَتْ عَيْنَهَا أَفْنَكْحُلَهَا؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَا - مَرَّتَيْنِ ، أَوْ ثَلَاثًا كُلَّ ذَلِكَ يَقُولُ: لَا - ثُمَّ قَالَ: إِنَّمَا هِيَ أَرْبَعَةُ أَشْهُرٍ وَعَشْرٌ - وَقَدْ كَانَتْ إِحْدَاكُنَّ فِي الْجَاهِلِيَّةِ تَرْمِي بِالْبَعْرَةِ عَلَى رَأْسِ الْحَوْلِ)).

فَقَالَتْ زَيْنَبُ: كَانَتْ الْمَرْأَةُ إِذَا تُؤْفِي عَنْهَا زَوْجَهَا: دَخَلَتْ حِفْشًا ، وَلَبِسَتْ شَرَّ ثِيَابِهَا ، وَلَمْ تَمْسَ طَبِيبًا وَلَا شَيْئًا حَتَّى تَمُرَّ عَلَيْهَا سَنَةٌ ، ثُمَّ تُؤْتَى بِدَابَّةٍ - حِمَارٍ أَوْ طَيْرٍ أَوْ شَاةٍ - فَتَقْتَضُّ بِهِ . فَقَلَّمَا تَقْتَضُ شَيْءٌ إِلَّا مَاتَ . ثُمَّ تَخْرُجُ فَتُعْطَى بَعْرَةً ، فَتَرْمِي بِهَا ثُمَّ تُرَاجِعُ بَعْدَ مَا شَاءَتْ مِنْ طَبِيبٍ أَوْ غَيْرِهِ)).

ژ نوم سله می - خودی ژى رازيبت - گوت : ((ژنکه هاته دهف پیغه مبهري خودی ﷺ وگوتی : یا پیغه مبهري خودی ، کچا من زهلامی وی یی مری ، و نه خوشی ژ چافی خو دبیت نه ری نه م کلی بو لیدهین ؟ ئینا پیغه مبهري خودی

گوتی : نهخير - دوو جارا يان سی جارا و ههر دگوت نهخير - وپاشی گوتی : نی
 ههمی چار هه یف و دهم روژن. و ئیک ژ هه وه دجاهلیه تی دا دا پشکله کی هافیت
 پشتی بورینا ساله کی)) .

زهینه بی گوت : ژنک لسه ر دهمی جاهلیه تی دهمی زهلامی وی مربا : دا چیته دکولکه کی
 فه ، ودا پیسترین جلکی خو کته بهر خو ، و چ بهین خوشی و چ تشت ل خو
 نه دکرن هه تا ساله ک بسهر وی بوری با ، پاشی دا دهواره کی بوئینن - کهره کی
 یان بالنده کی یان پهزه کی - و دا خو پی پاقر کت . کیم جار نه بوو هه که نه وی
 خو ب تشته کی پاقر نه کربا ئیللا نه و تشته دمر . پاشی دا دهر که فیت ودا
 پشکله کی دهنه فی ، و نهو زی دا وی پشکلی هافیت و پاشی کانی چ فیابا ژ بهین
 خوشی و ههر تشته کی فیابا دکر .

کتابُ اللّٰعان

پہرتووکا لیعانی

۳۳۱. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضی اللہ عنہما ((أَنَّ فُلَانًا بَنَ فُلَانٍ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَرَأَيْتَ لَوْ وَجَدَ أَحَدُنَا امْرَأَتَهُ عَلَى فَاحِشَةٍ، كَيْفَ يَصْنَعُ؟ إِنْ تَكَلَّمَ تَكَلَّمَ بِأَمْرِ عَظِيمٍ، وَإِنْ سَكَتَ سَكَتَ عَلَى مِثْلِ ذَلِكَ. قَالَ: فَسَكَتَ النَّبِيُّ ﷺ فَلَمْ يُجِبْهُ. فَلَمَّا كَانَ بَعْدَ ذَلِكَ أَتَاهُ فَقَالَ: إِنَّ الَّذِي سَأَلْتُكَ عَنْهُ قَدْ أُبْتُلْتُ بِهِ. فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ هَؤُلَاءِ الْآيَاتِ فِي سُورَةِ النُّورِ ((وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ)) فَتَلَاهُنَّ عَلَيْهِ وَوَعظَهُ وَذَكَرَهُ. وَأَخْبَرَهُ أَنَّ عَذَابَ الدُّنْيَا أَهْوَنُ مِنْ عَذَابِ الْآخِرَةِ. فَقَالَ: لَا، وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ نَبِيًّا، مَا كَذَبْتُ عَلَيْهَا. ثُمَّ دَعَاَهَا، وَوَعظَهَا، وَأَخْبَرَهَا: أَنَّ عَذَابَ الدُّنْيَا أَهْوَنُ مِنْ عَذَابِ الْآخِرَةِ. فَقَالَتْ: لَا، وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ، إِنَّهُ لَكَاذِبٌ. فَبَدَأَ بِالرَّجُلِ فَشَهِدَ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ: إِنَّهُ لِمِنَ الصَّادِقِينَ. وَالْخَامِسَةَ: أَنَّ لَعْنَةَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ. ثُمَّ ثَنَّى بِالْمَرْأَةِ. فَشَهِدَتْ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ: إِنَّهُ لِمِنَ الْكَاذِبِينَ، وَالْخَامِسَةَ: أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ. ثُمَّ فَرَّقَ بَيْنَهُمَا. ثُمَّ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ أَنَّ أَحَدَكُمَا كَاذِبٌ فَهَلْ مِنْكُمَا تَائِبٌ؟)) ثلاثاً.

وَفِي لَفْظٍ ((لَا سَبِيلَ لَكَ عَلَيْهَا فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا لِي؟ قَالَ: لَا مَالَ لَكَ. إِنْ كُنْتَ صَدَقْتَ عَلَيْهَا فَهُوَ بِمَا اسْتَحْلَلْتَ مِنْ فَرْجِهَا وَإِنْ كُنْتَ كَذَبْتَ عَلَيْهَا، فَهُوَ أَبْعَدُ لَكَ مِنْهَا)).

ژ عبدالله کوری عومہری - خودی ژہردووکا رازیبت - ((کو فلانی کوری فلانی گوت: یا پیغمبرمہری خودی، تو چ دیبزی بو ئیک ژ مه نه گهر ئهوی ژنکا خو دیت

يا زنايى دكەت ، ئەرى ئەو چ بىكەت ؟ ئەگەر ب ئاخىت دى ئاخىت ب تىشتە كى مەزن ، وئەگەر خو بىدەنگ بىكەت دى خو بىدەنگ كەت لىسەر تىشتە كى وەكى وى . گوت : پىغەمبەر ﷺ بىدەنگ بوو وەرسقا وى نەدا . پىشى بورىنا چەندە كى جارەكا دى هات وگوت : ئەو پىسارا من ژ تە كرى ئەو يا ب سەرى من هاتى . ئىنا خودى تەعالا ئەۋ ئايەتەن هەنى يىت سورەتا نور ئىنانە خوارى ((وئەوين تاوانا كرنا زنايى ب دووۋ ژنەن خو ۋەدن....)) (سورەت نور : ۶) پىغەمبەرى ﷺ ئەۋ ئايەتە بو خاندن وشىرەت لىكرن وترساندن ژ عەزابا خودى ، وگوتى : عەزابا دونىايى سىكترە ژ عەزابا ئاخەرتى . ئىنا گوت : نەخىر ، ئەز ب وى كەمە يى تو ب حەقىى ھنارتى پىغەمبەر ، من چ درەو ژ كىستى وى نەكرىنە . پاشى پىغەمبەرى ﷺ ھنارتە ب دووۋىف ژنكى را ، وشىرەت لى كرن ، وگوتى : عەزابا دونىايى سىكترە ژ عەزابا ئاخەرتى . ئەوى گوت : نەخىر ، ئەز ب وى كەمە يى تو ب حەقىى ھنارتى ، ئەو يى درەوينە . ئىنا دەست ب زەلامى كر وئەوى چار جارا شەھدەدا ب خودى كو ئەو يى راستگويە ، ويا پىنچى : لەعنەتا خودى لىسەر وى بىت ئەگەر ئەو يى درەوين بىت . پاشى دەست ب ژنكى كر ، وئەوى چار جارا شەھدەدا ب خودى كو ئەو يى درەوينە ، ويا پىنچى : غەزەبا خودى لىسەر وى بىت ئەگەر ئەو يى راستگوبىت . وپاشى پىغەمبەرى ﷺ دناۋەرا ھەردوو كادا ژىكفە كر . وگوت : خودى دزانىت كو ئىك ژھەو يى درەوينە ئەرى كى ژھەو دى بوخو تەوبەكەت ((ئەۋ سى جارا گوت .

ودگوتنە كى دا : ((ئىدى تە چ ماف لىسەر وى نىن ، گوت : يا پىغەمبەرى خودى ئەو مەھرا من دايى ؟ گوت : تە چ مال لدەف وى نىنە . ئەگەر ئەو گوتنا تە گوتى يا راست بىت دەرەقى وى دا ئەو چونا نقيىت وى ب حەلالى ئەو پارە بەرامبەرى قىيە ، وئەگەر تە درەو لىسەر وى كىرن ھىنگى ئەۋ پارە گەلەك دووېرترە ژ ھندى بو تە بزقرىت)) .

۳۳۲. وَعَنْهُ ((أَنَّ رَجُلًا رَمَى امْرَأَتَهُ ، وَانْتَفَى مِنْ وَلَدِهَا فِي زَمَانِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَمَرَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِتْلَاعَنَا ، كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى ، ثُمَّ قَضَى - بِالْوَلَدِ لِلْمَرْأَةِ ، وَفَرَّقَ بَيْنَ الْمُتْلَاعَيْنِ)).

ژ عبدالله کوری عومهری - خودی ژ ههر دوو کا رازیت - ((زهلامه کی لسه ده می پیغه مبهری خودی ﷺ گوت ژنکا من زنا یا کری ، و بهرائه تا خو ژ وی کوری کر نه وی بوی ، ئینا پیغه مبهری خودی ﷺ فەرمان لوان ههردوو کا کر نه وه له عهتال ئیک و دوو بکهن ، ههروه کو خودی دیار کری ، پاشی کور بهر ب ژنکی ئیخست ، و دناقهرا ههردوو کا دا ژیکفه کر)).

۳۳۳. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ ((جَاءَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي فِزَارَةَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: إِنَّ امْرَأَتِي وَلَدَتْ غُلَامًا أَسْوَدَ. فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ هَلْ لَكَ إِبِلٌ؟ قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: فَمَا أَلَوْنَهَا؟ قَالَ: حُمْرٌ. قَالَ: فَهَلْ فِيهَا مِنْ أَوْرَقٍ؟ قَالَ: إِنَّ فِيهَا لَوُرْقًا. قَالَ: فَأَنَّى أَتَاهَا ذَلِكَ؟ قَالَ: عَسَى أَنْ يَكُونَ نَزَعُهُ عِرْقٌ. قَالَ: وَهَذَا عَسَى أَنْ يَكُونَ نَزَعُهُ عِرْقٌ)).

ژ ئه بو هورهیره ی - خودی ژ ی رازیت - گوت : ((زهلامه ک ژ بنه مالا به نی فه زاریا هاته ده ف پیغه مبهری ﷺ و گوتی : ژنکا من کوره کی رهش یی بوی . پیغه مبهری ﷺ گوتی : ئه ری ته حیشر هه نه ؟ گوت : به لی ، گوتی : رهنگی وان یی چه وایه ؟ گوت : دسوورن ، گوت : ئه ری هنده کی ت رهنگ خولیکی دنافدا هه نه ؟ گوت : به لی هنده کی ت رهنگ خولیکی ییت نافدا . گوتی : پا ئه وه رهنگه چه وایه هاتیه ؟ گوت : چیدیت ژ رهه کا بابکالکا وی گه هشت بی تی ، گوتی : ئی پا ئه فه ژ ی چیدیت رهه کا بابکالکی ت وی گه هشت بی تی)).

۳۳۴. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: ((اِخْتَصَمَ سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ وَعَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ فِي غَلَامٍ. فَقَالَ سَعْدٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا ابْنُ أَخِي عُتْبَةَ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ، عَهْدَ إِلَيَّ أَنَّهُ ابْنُهُ، أَنْظُرْ إِلَيَّ شَبِيهَهُ. وَقَالَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ: هَذَا أَخِي يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَلِدَ عَلَيَّ فِرَاشٍ أَبِي مِنْ وَلِيدَتِهِ، فَنَظَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى شَبِيهِهِ، فَرَأَى شَبَهَا بَيْنَا بَعُتْبَةَ فَقَالَ: هُوَ لَكَ يَا عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ، الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ وَلِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ. وَاحْتَجَبِي مِنْهُ يَا سَوْدَةُ، فَلَمْ يَرَ سَوْدَةَ قَطُّ)).

ژ عائیشای -خودی ژى رازیت- گوت : ((سهعدى کورى ئه‌بى وهقاصى و عه‌بدى کورى زهمعه‌ى ب جرّه چوون د زارۆکه‌کى دا . سهعدى گوت : يا پيغه‌مبه‌رى خودى ئه‌فه کورى براىى منه عوتبى کورى ئه‌بى وهقاصى ، وئهو‌ى بومن وه‌صيه‌ت کربو کو ئه‌فه کورى وى يه ، به‌رى خو بدى وه‌ک خولکى براىى منه . وعه‌بدى کورى زهمعه‌ى گوت : ئه‌فه براىى منه يا پيغه‌مبه‌رى خودى ، يى لسه‌ر نقينيت بابى من بوى ژ جاريا وى ، پيغه‌مبه‌رى خودى ﷺ به‌ريخودا خولکى وى ، ديت به‌ر خولکى عوتبه‌ى فه دچيت ، لى گوت : ئهو بوته‌يه يا عه‌بدى کورى زهمعه‌ى ، زارۆک بو وى يه يى لسه‌ر جهى وى دبيت ، و سه‌رشورى ژى بو زناکه‌رى يه . و خو ژ فى بچوو‌کى ستاره‌ بکه يا سه‌ودا ، گوتى: پشتى هينگى ئهو‌ى چ جارا سه‌ودا نه‌دیت)) .

۳۳۵. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ: ((إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ دَخَلَ عَلَيَّ مَسْرُورًا، تَبْرُقُ أَسَارِيرُ وَجْهِهِ. فَقَالَ: أَلَمْ تَرَيَّ أَنَّ مُجْزَأَ نَظَرِ أَنْفَاءَ إِلَى زَيْدِ بْنِ حَارِثَةَ وَأَسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ ، فَقَالَ: إِنَّ بَعْضَ هَذِهِ الْأَقْدَامِ لَمِنْ بَعْضٍ)). وَفِي لَفْظٍ: ((وَكَانَ مُجْزَأَ قَائِفًا)).

ژ عائیشایی - خودی ژى رازیت - گوت : ((پیغمبرى خودى ﷺ هاته دهف من وئو یی کهیف خوش بو ، سهروچاقیت وی دبشکفین . ئینا گوت : ئه‌رى ته زانى به‌رى چه‌نده‌کى (موجه‌زى) به‌رى خودا زه‌یدی کورپى حاریشه‌ی و ئوسامی کورپى زه‌یدی ، و گوت : پیت فان هه‌ردوو که‌ساییت ئیکن)) و گوتنه‌کى دا ((وموجه‌رز مروقه‌ك بوو لدووڤ رها مروڤی دچوو ب ریکا خو‌لکی)).

۳۳۶. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رضی الله عنه قَالَ: ((ذَكَرَ الْعَزْلُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ. فَقَالَ: وَلَمْ يَفْعَلْ أَحَدُكُمْ؟ - وَلَمْ يَقُلْ: فَلَا يَفْعَلْ ذَلِكَ أَحَدُكُمْ - فَإِنَّهُ لَيْسَتْ نَفْسٌ مَخْلُوقَةٌ إِلَّا اللَّهُ خَالِقُهَا)).

ژ ئه‌بو سه‌عیدی خودری - خودی ژى رازیت - گوت : ((هنده‌کا بو پیغمبرى خودى ﷺ به‌حسی عه‌زلی کر . ئینا گوت : بوچی ئیک ژ هه‌وه‌دی وی چه‌ندی که‌ت ؟ - و نه‌گوت : بلا که‌س ژ هه‌وه‌وی چه‌ندی نه‌که‌ت - ، چ گیانین ئافراندى نینن ئه‌و تینه‌بییت ئه‌وی خودی ته‌عالا وی ب ئافرینت)).

عه‌زل : ئه‌فه‌یه‌ ده‌می زه‌لام دچیه‌ نه‌قنا ژنکا خو و نَبْرِيك دیت ئاڤا وی بیته‌ خارى ئه‌و وی ده‌اقیته‌ ژده‌رفه‌ ، بو هندی دا زاروک نه‌بن .

۳۳۷. عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رضی الله عنه قَالَ: ((كُنَّا نَعْزِلُ وَالْقُرْآنُ يَنْزِلُ)) قَالَ سُفْيَانُ: ((لَوْ كَانَ شَيْئًا يُنْهَى عَنْهُ لَنَهَانَا عَنْهُ الْقُرْآنُ)).

ژ جابری کورپى عبد الله - خودی ژه‌ردووکا رازیت - گوت : ((مه‌عه‌زل دکر وقورئان بو پیغمبرى ده‌اته‌ خارى)) سوفیانی - ئانکو یی ئه‌وری - گوت : ((وئه‌گه‌ر تشته‌ك با کو نه‌هی ژى هاتبا کرن دا قورئان نه‌هیا مه‌ ژى که‌ت)).

۳۳۸. عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ ((لَيْسَ مِنْ رَجُلٍ ادَّعَى لِنَفْسِهِ
وَهُوَ يَعْلَمُهَا إِلَّا كُفْرًا. وَمَنْ ادَّعَى مَا لَيْسَ لَهُ: فَلَيْسَ مِنَّا، وَلَيَتَّبَعُنَّ أَقْدَامَهُ مِنَ النَّارِ
وَمَنْ دَعَا رَجُلًا بِالْكَفْرِ، أَوْ قَالَ: يَا عَدُوَّ اللَّهِ، وَلَيْسَ كَذَلِكَ، إِلَّا حَارَّ عَلَيْهِ)).

ژ نه بو ذهری - خودی ژ ی رازییت - کو نه وی گو ه ل پیغه مبه ری خودی بوو ﷺ
دگوت : ((نینه ئیک خو بکه ته کوری نه بابی خو و نهو بزانییت نهو نه بابی وی یه
ئیلادی کافر بیت . و ههر که سه کی تشته کی نه یی وی بکه ته یی خو نهو نه ژ مه یه،
وبلا جهه کی بو خو ل جه ه نه می بگرییت ، و ههر که سه کی ئیکی کافر بکه ت یان
بیژییتی: هه ی دوژ منی خودی، و نهو نه یی هوسا بیت، ئیلادی ل وی زفرییت)).

کتاب الرضاع په رتووکا شیردانی

۳۳۹. عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رضی الله عنهما قَالَ: ((قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي بِنْتِ حَمْرَةَ: لَا تَحْلُ لِي، يَحْرُمُ مِنَ الرِّضَاعِ مَا يَحْرُمُ مِنَ النَّسَبِ، وَهِيَ ابْنَةُ أَخِي مِنَ الرِّضَاعَةِ)).

ژ بن عبباسی -خودی ژهه ردوو کا رازیټ- گوت : ((پیغه مبهری خودی ﷺ دهر باره ی کچا حمزه ی گوت : نهو یا بو من حلال نینه بو خو بینم، حهرام دبیت ب شیردانی نهو تشتی حهرام دبیت ب نه سه بی، ونه و کچا برایی منه ژ شیری)).

۳۴۰. عَنْ عَائِشَةَ رضی الله عنها قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ الرِّضَاعَةَ تُحَرِّمُ مَا يَحْرُمُ مِنَ الْوِلَادَةِ)).

ژ عائشایی -خودی ژ ی رازیټ- گوت: پیغه مبهری خودی ﷺ گوت: ((شیردان وی تشتی لسه ر مروقی حهرام دکه ت نهوی ژدایک بون لسه ر مروقی حهرام دکه ت)).

۳۴۱. وَعَنْهَا قَالَتْ: ((إِنَّ أَفْلَحَ - أَخَا أَبِي الْقُعَيْسِ - اسْتَأْذَنَ عَلَيَّ بَعْدَمَا أُنْزِلَ الْحِجَابُ؟ فَقُلْتُ: وَاللَّهِ لَا أَدْنُ لَهُ، حَتَّى اسْتَأْذَنَ النَّبِيُّ ﷺ فَإِنَّ أَخَا أَبِي الْقُعَيْسِ لَيْسَ هُوَ أَرْضَعَنِي، وَلَكِنْ أَرْضَعَنِي امْرَأَةُ أَبِي الْقُعَيْسِ، فَدَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ: إِنَّ الرَّجُلَ لَيْسَ هُوَ أَرْضَعَنِي، وَلَكِنْ أَرْضَعَنِي امْرَأَتُهُ. فَقَالَ: ائْذَنِي لَهُ، فَإِنَّهُ عَمُّكَ، تَرَبَّتْ يَمِينُكَ)).

و ژ وی گوت: ((نه فله حی -برایی نه بی قوعه یسی- ده ستوری لسه ر من خواست پشتی حیحاب هاتیه فهرز کرن؟ من گوتی: ب خودی نه ز ده ستوری ناده می، حه تا

ئەز پىساراي پېغەمبەرى ﷺ دكەم، چونكى نە براىى ئەبى قوعەيسى بۆ شىر داىە من، بەلكو ژنكا ئەبى قوعەيسى شىر دابوو من، پېغەمبەرى خودى ﷺ ھاتە دەف من ئىنا من گوتى: يا پېغەمبەرى خودى، نە وى زەلامى ب خو شىر داىە من، بەلكو ژنكا وى شىر يى داىە من، ئىنا گوت: دەستورىى بدى، ئەو مامى تەيە، ھەى تۆ ھەزار بوى))

قَالَ عُرْوَةُ بْنُ الزَّيْرِ: فَبِذَلِكَ كَانَتْ عَائِشَةُ تَقُولُ: «حَرِّمُوا مِنَ الرَّضَاعِ مَا يَحْرُمُ مِنَ النَّسَبِ»

عوروى كورى زوبەيرى گوت : ژبەر قى چەندى عائىشاىى دگوت : ((ھەرام بکەن ژ شىردانى ئەو تىشتى ھەرام دبىت ب نەسەبى)) .
وَفِي لَفْظٍ ((اسْتَأْذَنَ عَلَيَّ أَفْلَحُ ، فَلَمْ أَذَنْ لَهُ. فَقَالَ: ائْتَحِجِّبِينَ مِنِّي ، وَأَنَا عَمُّكَ؟ فَقُلْتُ: كَيْفَ ذَلِكَ؟ قَالَ: أَرْضَعْتُكِ امْرَأَةً أَخِي بَلْبَنٍ أَخِي ، قَالَتْ: فَسَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: صَدَقَ أَفْلَحُ ، ائْذَنِي لَهُ ، تَرَبَّتْ يَمِينُكَ)).

وگوتنە کا دى دا ((ئەفلەحى داخازا دەستورىى ژمن کر ، من ژى دەستورىى نەداىى ، ئىنا گوت : ئەرى تۆ خو دىخىقى ژ من ، وئەز مامى تەمە ؟ من گوتى : ئەو چەوا ؟ گوت : ژنكا براىى من ژ شىرى براىى من دابو تە ، گوت : من پىساراي پېغەمبەرى خودى کر ﷺ ئىنا گوت : ئەفلەح راست دبىژىت ، دەستورىى بدى ، ھەى تۆ ھەزار بوى)) .

٣٤٢. وَعَنْهَا رحمته الله قَالَتْ ((دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَعِنْدِي رَجُلٌ ، فَقَالَ: يَا عَائِشَةُ ، مَنْ هَذَا؟ قُلْتُ: أَخِي مِنَ الرَّضَاعَةِ. فَقَالَ: يَا عَائِشَةُ: أَنْظُرْنَ مِنْ إِخْوَانِكُنَّ؟ فَإِنَّمَا الرَّضَاعَةُ مِنَ الْمَجَاعَةِ)).

و ژ وی -خودی ژى رازیت- گوت : ((پیغمبرى خودى ﷺ هاته دهف من و زهلامهك لدهف من بوو، ئینا گوت : یا عائشا ، نهفه کی یه ؟ من گوت : برایی منه ژ شیردانی فه . گوت : یا عائشا : بزنان کینه براین ههوه ؟ هندی شیردانا دروسته نهوه یا برساتیا بچوو کی نههیلیت)) .

۳۴۳. عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ((أَنَّهُ تَزَوَّجَ أُمَّ يَحْيَى بِنْتَ أَبِي إِسْهَابٍ ، فَجَاءَتْ أُمَّةٌ سَوْدَاءُ، فَقَالَتْ: قَدْ أَرْضَعْتُكُمْ، فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: فَأَعْرَضَ عَنِّي. قَالَ: فَتَنَحَّيْتُ، فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ. فَقَالَ: وَكَيْفَ؟ وَقَدْ زَعَمْتَ أَنَّ قَدْ أَرْضَعْتُكُمْ)) فَنَهَاهُ عَنْهَا .

ژ عوقبی کوری حارثی -خودی ژى رازیت- ((کو نهوی بو خو دهیکا یه حیای کچا نهبو ئیهابی ئینا ، قیجا جاریه کا رهش هاته دهف و گوتی : من شیر یی دایه ههوه ههردوو کا ، من ژى نهف چهنده بو پیغمبرى ﷺ گوت ئینا پیغمبرى پشتا خو دامن . گوت : نهه پیچه کی چوینه و یقه تر ، جاره کا دی من بو گوت . ئینا گوت : و ته چهوا بو خو ئینایه ؟ و نهو دبیریت نهوی شیر یی دایه ههوه ههردوو کا)) ئینا پیغمبرى نههیا وی کر ژ نیریک بونا وی .

۳۴۴. عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ -يَعْنِي مِنْ مَكَّةَ - فَتَبِعَتْهُمْ ابْنَةُ حَمْزَةَ ، تُنَادِي: يَا عَمُّ ، يَا عَمُّ ، فَتَنَاولَهَا عَلِيٌّ فَأَخَذَ بِيَدِهَا ، وَقَالَ لِفَاطِمَةَ: دُونَكِ ابْنَةُ عَمِّكَ ، فَاحْتَمَلَتْهَا. فَاخْتَصَمَ فِيهَا عَلِيٌّ، وَزَيْدٌ، وَجَعَفَرٌ فَقَالَ عَلِيٌّ: أَنَا أَحَقُّ بِهَا ، وَهِيَ ابْنَةُ عَمِّي وَقَالَ جَعْفَرٌ: ابْنَةُ عَمِّي ، وَخَالَتُهَا تَحْتِي. وَقَالَ زَيْدٌ: بِنْتُ أَخِي. فَقَضَى بِهَا النَّبِيُّ ﷺ خَالَتَهَا ، وَقَالَ: الْحَالَةُ بِمَنْزِلَةِ الْأُمِّ. وَقَالَ

لِعَلِّي: أَنْتَ مِنِّي ، وَأَنَا مِنْكَ. وَقَالَ لِحُجَّعٍ: أَشَبَّهْتَ خَلْقِي وَخُلُقِي وَقَالَ لَزَيْدٍ:
أَنْتَ أَخُونَا وَمَوْلَانَا)).

ژ بهرائی کورپی عازبی -خودی ژى رازيبت- گوت: ((پيغه مبهري خودى ﷺ ژ مه که هی دهر که ت، ئينا کچا حه مزه ی لدووژ وان چو وگازی کری: مام، ئينا عه لی دهستی وی گرت وگوته فاطيمایی: دۆتاما خو بگره ، ئه وی ژى ئه وهلگرت. عه لی و زهید وجه عفه ر لسه ر وی ب جره چون کانى دى لده ف کى بیت، عه لی گوت: ئه ز هه ژى ترم، ئه وه دۆتاما منه ، وجه عفه رى گوت: دۆتاما منه، وخاله تا وی ژنکا منه. وزهیدی گوت: کچا برایی منه. ئينا پيغه مبهري خودى ﷺ داژ خاله تا وی وگوت: خاله ت ل جهی دهیکى یه. وگوته عه لی: تو ژ منى و ئه ز ژ ته مه، و گوته جه عفه رى: تو وهک منى دچیکرن و خو لک وره وشت و سالوخه تین خو دا، وگوته زهیدی: تو برایی مه ی و نازاکه رى مه ی)).

کتاب القصاص

پہرتووکا تولفہ کرنی

۳۴۵. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رضی اللہ عنہ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ ((لَا يَحِلُّ دَمُ امْرِئٍ مُسْلِمٍ يَشْهَدُ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَّا بِأَحَدٍ ثَلَاثٍ: الثِّبْتُ الزَّانِي، وَالنَّفْسُ بِالنَّفْسِ، وَالتَّارِكُ لِدِينِهِ الْمُفَارِقُ لِلْجَمَاعَةِ)).

ژ عبد اللہ کوریؓ مہ سعوودی - خودی ژی رازیٹ - گوت: پیغہمہریؓ گوت: ((حلال نابیت خوینا چ مؤسلمانہ کی شہدہ بدہت کو چ خودایٹ ب حق نین ہہڑی پهرستنی ژبلی خودی، وئہز پیغہمہریؓ خودی مہ، تینہ بیت ب ئیک ژ سی تشتا: ئەوی ب ژن و زناپی بکەت، و ئیک وەك تولفہ کرن بہیتہ کوشتن، و ئەوی دینی خو بہیلیت بی خو ژ کوما مؤسلمان فہدەرکەت))

۳۴۶. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رضی اللہ عنہ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((أَوَّلُ مَا يُقْضَى بَيْنَ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي الدِّمَاءِ)).

ژ عبد اللہ کوریؓ مہ سعوودی - خودی ژی رازیٹ - گوت: پیغہمہریؓ خودیؓ گوت: ((ئیکہمین تشتی روژا قیامہتی حوکم تیدا دناقہرا خەلکی دا دەیتہ کرن خوینہ))

۳۴۷. عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَشْمَةَ رضی اللہ عنہ قَالَ: ((انْطَلَقَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَهْلٍ وَحِيصَةُ بْنُ مَسْعُودٍ إِلَى خَيْبَرَ، وَهِيَ يَوْمَئِذٍ صُلْحٌ، فَتَفَرَّقَا، فَاتَى حِيصَةُ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَهْلٍ - وَهُوَ يَتَشَحَّطُ فِي دَمِهِ قَتِيلًا - فَدَفَنَهُ، ثُمَّ قَدِمَ الْمَدِينَةَ، فَانْطَلَقَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَهْلٍ وَحِيصَةُ وَحَوِيصَةُ ابْنَا مَسْعُودٍ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَذَهَبَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ يَتَكَلَّمُ، فَقَالَ ﷺ:

كَبَّرَ، كَبَّرَ - وَهُوَ أَخَذْتُ الْقَوْمَ - فَسَكَتَ، فَتَكَلَّمَا، فَقَالَ: اأَخْلِفُون وَتَسْتَحِقُّونَ قَاتِلَكُمْ، أَوْ صَاحِبَكُمْ؟ قَالُوا: وَكَيْفَ نَخْلِفُ، وَلَمْ نَشْهَدْ، وَلَمْ نَر؟ قَالَ: فَتَبَرُّكُمْ يَهُودُ بِأَيِّمَانِ خَمْسِينَ مِنْهُمْ. قَالُوا: كَيْفَ نَأْخُذُ بِأَيِّمَانِ قَوْمٍ كُفَّارٍ؟ فَعَقَلَهُ النَّبِيُّ ﷺ مِنْ عِنْدِهِ)).

ژ سه هلی کورپی ئەبی حەمەتی -خودی ژێ رازییت- گوت : ((عبد الله کورپی سه هلی و موحه یسی کورپی مه سعوودی چوونه خه ییه ری ، وئهو هینگی یا فه کری بوو ، هەر ئێک بو لایه کی چوو ، موحه یسه چوو ده ف عبدالله کورپی سه هلی -دیت ئەو یی هاتیه کوشتن و یی گه فزیه د خوینا خودا- ئەوی ژێ فه شار ت ، پاشی هاته مه دینی ، عه بدورره هانی کورپی سه هلی و موحه یسه و حوه یسه کورپی مه سعوودی هه می پیکفه چونه ده ف پیغه مبه ری ﷺ عه بدورره هانی قیا ب ئاخقی ت، پیغه مبه ری گوت : بلا یی مه زنتر ب ئاخقی ت ، بلا یی مه زنتر ب ئاخقی ت -وئهو ژ هه ردووک هه قالین خو بچیک تر بوو- بیده نگ بوو ، هه ر دوو کین دی ئاخقتن ، پیغه مبه ری گوتی : ئەری هویندی سوویند خون -کو خه لکی خه ییه ری عبدالله کورپی سه هلی یی کوشتی - و دی هه زی خوینا کوشتیی خو یان هه قالی خو بن ؟ گوتن : چه و دی شه هده دهین وئهم حازر نه بوین ده می کوشتنی ، و مه نه دیتی ه ؟ گوت : پا دی پینجی جووه می سوویندا خون و هه که وه که ئه فه وان خو به ریکر ژ کوشتنا وی ، گوتن : چه و دی باوه ری ب سوویندا هنده ک مرو فین کافر ئینین ؟ ئینا پیغه مبه ری ﷺ ژده ف خو خوینا فی کوشتی دا)).

وَفِي حَدِيثِ حَمَادِ بْنِ زَيْدٍ: ((فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: يُقْسِمُ خَمْسُونَ مِنْكُمْ عَلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ، فَيَدْفَعُ بِرُمَّتِهِ، قَالُوا: أَمْرٌ لَمْ نَشْهَدْهُ كَيْفَ نَخْلِفُ؟ قَالَ: فَتَبَرُّكُمْ يَهُودُ بِأَيِّمَانِ

حَمْسِينَ مِنْهُمْ؟ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَوْمٌ كُفَّارٌ؟ فَوَدَّاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ قَبْلِهِ)).

ود حەدیسە حەمادی کوری زەیدی دا : ((ئینا پیغمبەری خودی ﷺ گوتی : پینجی ژ ههوه دی سوویندی لسه ئیک ژ وان خون کو وی یا وه کری ، ئەو ژی دی وی دهنه ههوه و ئەو یی گریډای ، گوتن : تشتهك مه نه دیتی دی چهوا سوویندی لسه خون ؟ گوت : پا جو هی دی پینجی سویندا خون ، گوتن : یا پیغمبەری خودی ملله ته کی کافره ؟ ئینا پیغمبەری ﷺ ژدهف خو خوینا فی کوشتی دا)).

وَفِي حَدِيثِ سَعِيدِ بْنِ عُبَيْدٍ: ((فَكَرِهَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يُبْطَلَ دَمُهُ، فَوَدَّاهُ بِإِثْنِ عَشَرَ مِنَ الصَّدَقَةِ)).

ود حەدیسە سەعیدی کوری عوبەیدی گوت ((پیغمبەری خودی ﷺ نه فیا هه ما خوینا وی به لاش بچیت ، ئینا سەد حیشتزین سەده فی پیشقه دان)).

٣٤٨. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: ((أَنَّ جَارِيَةً وَجَدَ رَأْسَهَا مَرْضُوضًا بَيْنَ حَجَرَيْنِ، فَقِيلَ مَنْ فَعَلَ هَذَا بِكَ: فُلَانٌ، فُلَانٌ؟ حَتَّى ذَكَرَ يَهُودِيٌّ، فَأَوْمَأَتْ بِرَأْسِهَا، فَأَخَذَ الْيَهُودِيُّ فَأَعْتَرَفَ، فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يُرَضَّ رَأْسُ بَيْنَ حَجَرَيْنِ)).

ژ ئەنەسی کوری مالکی -خودی ژێ رازییت- ((جاریهك هاته دیتن سهری وی هاتبوو هه رشاندن دناقههرا دوو بهرادا -وهیشتا روح تیدا مابوو- ، ئینا گوتی : کی ئەفه ب سهری ته ئینایه : فلانه ، یان فلانه ؟ ههتا ناخی جووهیه کی هاتی ، ئەوی سهری خو هه ژاند کو ئەوه ، ئینا ئەو جووهیه هاته گرتن ودانییدان ب کاری خو کر ، ئینا پیغمبەری خودی ﷺ فه رمان کر کو سهری وی ژی بهیته دانان دناقههرا دوو بهرادا وبهیته هه رشانندن)).

۳۴۹. وَلِلسَّلَامِ وَالنَّسَائِيِّ عَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه ((أَنَّ يَهُودِيًّا قَتَلَ جَارِيَةً عَلَى أَوْصَاحٍ ، فَأَقَادَهُ بِهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ)).

ولدهف موسلمی و نهسائی ژ نههسی -خودی ژ ی رازیست- ((کو جووهیه کی جاریه کوشت ژ بهر هندهک جه کین زیقی ، ئینا پیغه مبهری خودی ژ ی ﷺ نهو کوشت بهرام بهر وی)).

۳۵۰. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: ((لَمَّا فَتَحَ اللَّهُ - تَعَالَى - عَلَى رَسُولِهِ ﷺ مَكَّةَ قَتَلَتْ خُزَاعَةُ رَجُلًا مِنْ بَنِي لَيْثٍ بِقَتِيلٍ كَانَتْ لَهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ ، فَقَامَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَدْ حَبَسَ عَنْ مَكَّةَ الْفِيلَ ، وَسَلَّطَ عَلَيْهَا رَسُولَهُ وَالْمُؤْمِنِينَ ، أَلَا وَإِنَّهَا لَمْ تَحِلَّ لِأَحَدٍ قَبْلِي ، وَلَا تَحِلُّ لِأَحَدٍ بَعْدِي ، وَإِنَّمَا أُحِلَّتْ لِي سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ ، وَإِنَّهَا سَاعَتِي هَذِهِ حَرَامٌ ، لَا يُعْصَدُ شَجَرُهَا ، وَلَا يُجْتَلَى شَوْكُهَا ، وَلَا تُلْتَقَطُ سَاقِطَتُهَا إِلَّا لِمُنْشِدٍ. وَمَنْ قُتِلَ لَهُ قَتِيلٌ: فَهُوَ بِخَيْرِ النَّظَرَيْنِ: إِمَّا أَنْ يُقْتَلَ ، وَإِمَّا أَنْ يُفْدَى ، فَقَامَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ - يُقَالُ لَهُ: أَبُو شَاهٍ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، اكْتُبُوا لِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: اكْتُبُوا لِأَبِي شَاهٍ ، ثُمَّ قَامَ الْعَبَّاسُ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِلَّا الْأَذْخَرَ ، فَإِنَّا نَجْعَلُهُ فِي بَيْوتِنَا وَقُبُورِنَا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِلَّا الْإِذْخَرَ)).

ژ نهو هورهیره ی -خودی ژ ی رازیست- گوت : ((دهمی خودی تهعالا بو پیغه مبهری خو ﷺ مه ککهه فتهج کری ، خوزاعیا زهلامهک ژ بهنی لهیشا کوشت وهک توله کرن بو کوشتیه کی خو لسه دهمی جاهلیه تی ، ئینا پیغه مبهر ﷺ لناف خه لکی رابو فته وگوت : خودی تهعالا مه ککهه پاراست ژ فیلی دهمی قیای که عی خراب بکهت ، و وی پیغه مبهری خو و مؤسلمان لسهر وی دهستهه لاتدار کرن ،

ئەرى ئەو بو كەسە كى حەلال نەبوويه كو ئەو شەرى تېدا بىكەت بەرى من ، و بو كەسە كى پىشتى من زى حەلال نابىت ، ويا بو مە حەلال بوى بەس دەمە كى ژ روژى ، وئە دەمى ئەز نو كە تېدا جارە كا دى حەرامىا وى زقرى ، دارا وى ناھىتە ھەلەكەشان ، وسترى وى ژى ناھىتە كرن ، وئەو تىشتى لى بەرزە ژى بىت ناھىتە راكرن تىنەبىت بو وى يى گازى بىكەت . وئەو كەسە كى وى ھاتىتە كوشتن ئەو ئىك ژ دوو تىشتا يى ھەى : يان دى تولا خو فەكەت ، يان ژى دى داخازا خوينا وى -فدى- كەت ، ئىنا زەلامەك ژ خەلكى يەمەنى -دگوتنى ئەبو شاھ- رابو فە و گوت : يا پىغەمبەرى خودى ئەو تىشتى تە گوتى بو من بنقىسن ، پىغەمبەرى خودى ﷺ گوت : بو ئەبو شاھى بنقىسن ، پاشى عەباس رابو فە و گوت : يا پىغەمبەرى خودى ئىز خەر تىنەبىت چونكى ئەم وى بو خانىا و گورا (قەبرا) بكار دىنين . ئىنا پىغەمبەرى خودى ﷺ گوت : ئىز خەر تىنەبىت)) .

۳۵۱. عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ اسْتَشَارَ النَّاسَ فِي إِمْلَاصِ الْمَرْأَةِ، فَقَالَ الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ: ((شَهِدْتُ النَّبِيَّ ﷺ قَضَى فِيهِ بَغْرَةً - عَبْدٌ أَوْ أَمَةٌ - فَقَالَ: ائْتِنِي بِمَنْ يَشْهَدُ مَعَكَ ، فَشَهِدَ مَعَهُ مُحَمَّدٌ بْنُ مَسْلَمَةَ))

ژ عومەرى كورى خەطتابى -خودى ژى رازىبىت- كو وى داخازا بوچوونىن صەحابىا كر دەر بارەى وى ژنكا بچوو كى وى ژبەر دچىت - ب ئە گەرى دربە كى يان لىدانه كى - ، ئىنا موغىرى كورى شوعبەى گوت : ((ئەز يى حازر بوم پىغەمبەرى ﷺ حوكم تىدا كر ب دىيا عەبدە كى -زەلام يان ژنك- ، گوتى : ئىكى بىنە كو شەھدەى بدەت لىسەر فى گوتنا تە گوتى ، موھەممەدى كورى مەسلەمەى شەھدە دا كو وى ژى ئەو چەندە ژ پىغەمبەرى يا دىتى)) .

۳۵۲. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((اَقْتَتَلْتُ امْرَأَتَانِ مِنْ هَذِيلٍ. فَرَمْتُ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى بِحَجَرٍ، فَقَتَلْتُهَا وَمَا فِي بَطْنِهَا فَاخْتَصَمُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَضَى- رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَنَّ دِيَةَ جَنِينِهَا غُرَّةٌ - عَبْدٌ، أَوْ وَلِيدَةٌ - وَقَضَى بِدِيَةِ الْمَرْأَةِ عَلَى عَاقِلَتِهَا، وَوَرَّثَهَا وَلَدَهَا وَمَنْ مَعَهُمْ، فَقَامَ حَمْلُ بْنُ النَّابِغَةِ الْهُذَلِيِّ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، كَيْفَ أَغْرِمُ مَنْ لَا شَرِبَ وَلَا أَكَلَ، وَلَا نَطَقَ وَلَا اسْتَهَلَ، فَمِثْلُ ذَلِكَ يُطْلَقُ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّمَا هُوَ مِنْ إِخْوَانِ الْكُفَّانِ)) مِنْ أَجْلِ سَجْعِهِ الَّذِي سَجَعَ.

ژ ئه بو هورهیره ی -خودی ژ ی رازی- گوت : ((دوو ژنك ژ هودهیلیا ب شهړ چوون . ئیك ژ وان بهرەك دانا یا دی ، ئینا ئه و كوشت و بچوو كی د زكی وی ژ ی دا ، ئینا چوونه دهف پیغه مبهری ﷺ پیغه مبهری خودی ﷺ حوكم كر ب هندى كو دیا بچوو كى عهدهك - چ زهلام بیت یان ژن- و خوینا ژنكا كوشتى ئیخسته لسهر مروقین ژنكا دی ، وزارو كین وی كرنه میراتگرین وی و ئه وی مری ژ ی ، ئینا حملی كورپی نابیغی هودهل رابوڤه و گوت : یا پیغه مبهری خودی ، چه وا دی دیا وی كهسى دهم ئه وی هیشتا نه خاری و نهڤه خاری ، ونه ئاخفتی و نه دهنك ژ ی بلند بوی ، یی وهك فی چ پویته پی ناهیتنه دان ؟ ئینا پیغه مبهری خودی ﷺ گوت : نهڤه وهك گوتین خیفزانكانه)) چونكى گوتین وی ب سهروا كری بوون ولدووڤ ئیك بوون .

۳۵۳. عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ((أَنَّ رَجُلًا عَصَّ يَدَ رَجُلٍ، فَزَعَّ يَدَهُ مِنْ فِيهِ، فَوَقَعَتْ ثَنِيَّتَاهُ، فَاخْتَصَمَا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: يَعِضُّ أَحَدُكُمَا أَخَاهُ كَمَا يَعِضُّ الْفَحْلُ ، لَا دِيَةَ لَكَ)).

ژ عیمرانی کورې حوصه ینی - خودی ژی رازیټ - ((کو زهلامه کی لهقه ک دانا دهستی زهلامه کی دی ، نهوی ژی دهستی خو ژ دهقی وی ئینا دهر ، ئینا ههردوو ددانین وی یټ پیشی کهن ، جرهبی خو بره دهف پیغه مبهری ﷺ ئینا گوته وان : ئیک ژ ههوه لهقه کی ددانته برایی خو کانی چهوا بهران ددانت ، ههره چ بهرامبهر بوته نینه))

۳۵۴. عَنْ الْحَسَنِ بْنِ أَبِي الْحَسَنِ الْبَصْرِيِّ - رحمه الله تعالى - قَالَ: حَدَّثَنَا جُنْدُبٌ فِي هَذَا الْمَسْجِدِ ، وَمَا نَسِينَا مِنْهُ حَدِيثًا ، وَمَا نَخْشَى أَنْ يَكُونَ جُنْدُبٌ كَذَبَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((كَانَ فِيمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ رَجُلٌ بِهِ جُرْحٌ فَجَزَعُ ، فَأَخَذَ سَكِينًا فَحَزَّ بِهَا يَدَهُ ، فَمَارَقَا الدَّمَ حَتَّى مَاتَ . قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: عَبْدِي بَادَرَنِي بِنَفْسِهِ ، حَرَّمْتُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ)).

ژ حهسه نی کورې نه بی حهسه نی بهصری - خودی ره هی پی بهت - گوت : جوندوبی بو مه دقئ مزگه قئ قه هنده ک هه دیس گوتن ، و مه چ ژ هه دیسین وی ژ بیرنه کرن ، و ناترسین کو جوندوبی دره و ژ کیستی پیغه مبهری خودی ﷺ کرن ، نهوی گوت : پیغه مبهری خودی ﷺ گوت : ((ل مله تین بهری ههوه زهلامه ک هه بوو برینه ک ل له شی وی بو و نهو ژ ژيانا خو بی هیقی بوو ، ئینا کیړکه ک راکر و دهستی خو ژ بقیه کر ، خوینا وی نهراوه ستیا هه تا مری . ئینا خودی مه زن گوت : عهبدی من لهزل مرنا خو کر و خو نه گرت هه تا کو نهز رها وی بگرم بی وی دهست دگهل هه بیت ، من به ههشت لسه ر وی حهرام کر))

کتاب الحدود په رتووکا سنوورا

۳۵۵. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه قَالَ: ((قَدِمَ نَاسٌ مِنْ عُكْلٍ - أَوْ عُرَيْنَةَ - فَاجْتَوَوْا الْمَدِينَةَ ، فَأَمَرَ هُمُ النَّبِيُّ ﷺ بِلِقَاحٍ ، وَأَمَرَهُمْ أَنْ يَشْرَبُوا مِنْ أَبْوَاهَا وَالْبَانِيهَا فَانْطَلَقُوا. فَلَمَّا صَحُّوا قَتَلُوا رَاعِي النَّبِيِّ ﷺ وَاسْتَأْقُوا النَّعَمَ ، فَجَاءَ الْخَبْرُ فِي أَوَّلِ النَّهَارِ ، فَبَعَثَ فِي آثَارِهِمْ. فَلَمَّا اِرْتَفَعَ النَّهَارُ جِيءَ بِهِمْ ، فَأَمَرَ: فَقُطِعَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ ، وَسُمِرَتْ أَعْيُنُهُمْ ، وَتُرِكُوا فِي الْحَرَّةِ يَسْتَسْقُونَ ، فَلَا يُسْقَوْنَ.)) قَالَ أَبُو قِلَابَةَ: فَهَؤُلَاءِ سَرَقُوا وَقَتَلُوا وَكَفَرُوا بَعْدَ إِيْمَانِهِمْ ، وَحَارَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ. أَخْرَجَهُ الْجَمَاعَةُ.

ژ نه نه سی کوری مالکی - خودی ژئی رازیست - گوت : ((هندهک مروؤ ژناف عو کلی یا - عه شیر هته کا عه دنانیه - یان عورهینیا - عه شیر هته کا قه حطانیه - بو مه دینی هاتن دهمی گه هشتین ، ئیش که ته زکین وان ، ئینا پیغه مبهری ﷺ فه رمانا وان کر نهو بچنه دهف حیشرین شیر دگوهانیت وان ، ونهو قه خون ژ میز و شیرئ وان ، نهو ژئ چوون نهؤ چهنده کر ، پشتی ساخ بوین نهوان شقانی پیغه مبهری ﷺ کوشت و حیشر دگهل خو برن ، هیشتال سه ری روژی دهنگ و باسین سوحبه تا وان گه هشته مه دینی ، ئینا پیغه مبهری هندهک مروؤ لدیف شینوارین وان هنارتن ، دهمی روژ بلند بوی نهف مروقه گرتن و زفراندن ، ئینا پیغه مبهری فه رمان کر کو دهست و پین وان بینه برین - دهستی چه بی دگهل بی راستی - ، وچاقین وان هاتنه په قاندن ، وهاتنه هاقین ل ههری (ناقئ جهه کی یه) و نهوان داخازا ناقئ ذکر ، وکه سی ئاف نه دایی)) نه بو قیلابه دیثرت : نه قیت هه نی دزی و کوشتن کر و کافر بوون پشتی باوه ری ئینای ، و شه ری خودی و پیغه مبهری وی کرن .

۳۵۶. عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ رحمهما الله ، أَنَّهُمَا قَالَا : ((إِنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَعْرَابِ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَسْأَلُكَ اللَّهَ إِلَّا قَضَيْتَ بَيْنَنَا بَكْتَابِ اللَّهِ . فَقَالَ الْخَصْمُ الْآخَرُ - وَهُوَ أَفْقَهُ مِنْهُ - نَعَمْ ، فَاقْضِ بَيْنَنَا بَكْتَابِ اللَّهِ ، وَأُذِّنْ لِي . فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : قُلْ ، قَالَ : إِنَّ ابْنِي كَانَ عَسِيفًا عَلَى هَذَا ، فَزَنَى بِامْرَأَتِهِ ، وَإِنِّي أُخْبِرْتُ أَنَّ عَلَى ابْنِي الرَّجْمَ ، فَافْتَدَيْتُ مِنْهُ بِمِائَةِ شَاةٍ وَوَلِيدَةٍ ، فَسَأَلْتُ أَهْلَ الْعِلْمِ فَأَخْبَرُونِي أَنَّ عَلَى ابْنِي جَلْدَ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ ، وَأَنَّ عَلَى امْرَأَةِ هَذَا الرَّجْمَ . فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا قُضِيَ بَيْنَكُمَا بِكِتَابِ اللَّهِ ، الْوَلِيدَةُ وَالْغَنَمُ رَدٌّ وَعَلَى ابْنِكَ جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ . وَاعْذُ يَا أُتَيْسُ - لِرَجُلٍ مِنْ أَسْلَمَ - إِلَى امْرَأَةِ هَذَا ، فَإِنْ اعْتَرَفَتْ فَارْجُمْهَا ، فَعَدَا عَلَيْهَا ، فَاعْتَرَفَتْ ، فَأَمَرَ بِهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَرُجِمَتْ)).

ژ عوبه يدوللاهی کوری عبد الله کوری عوتبهی کوری مهسعوودی ژ ئه بو هورهیره و زهیدی کوری خالدی جووههنی -خودی ژ ههردووکا رازییت - کو وان گوت : ((زهلامهك ژ كوچه راتا هاته دهف پیغه مبهری ﷺ و گوتی : یا پیغه مبهری خودی نه ز ته دهمه سویندی کوتو حوکی ب قورئانی دناقهرا مه دا بکهی . ههفرکی وی گوت -وئهو ژ وی تیگه هشتی تربوو- بهلی ، حوکی ب قورئانی دناقهرا مه دا بکه ، ودهستیری بدهمه من نه ز باخقم . پیغه مبهری ﷺ گوتی: کهرمکه ، گوت : کوری من کریکاری فی بو ، وزنا یا دگهل ژنکا وی کری ، وهنده کا گوته من کو پیغیه کوری من بهیته ره جانندن ، من ژی سه د پهر و جاریهك دانئ پیش کوری خوڤه ، پاشی من پرسیارا مروڤین زانا کر ئه وان گوت کو پیدڤیه کوری من بهیته جهلده دان و ساله کی بهیته دوویرئیخستن ژ وهلاتی خو، وژنکا فی پیغیه بهیته ره جانندن . ئینا پیغه مبهری خودی ﷺ گوت : نه ز بوی کهمه یی نه فسا

من ددهستی دا ئەز دى ب قورناني حوكمى دناقبه را هه وهدا كه م جارى و پهز
 جاره كا دى دى بوته زفریت ولسهر كورپى تهيه بهيته جهلدهدان ب سهد جهلدا
 و ساله كى دى هيتە ديرئىخستن . ورايه يا ئونهيس - زلامهك بو ژ عهشيره تا
 ئەسله ميا- هه ره دهف ژنكا فى زهلامى وسوحيه تى بو بكه ، هه كه دانپيدان ب
 خهله تيا خو كر تو وى ب رهجمى نه ، ئەو ژى چوو دهف وگوتى ئەو وى ژى
 دانپيدان ب خهله تيا خو كر ، ئينا پيغه مبهري خودى ﷺ فهرمانكر و ئەو هاته
 ره جماندن)) .

۳۵۷. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُقْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ رضي الله عنهما
 قَالَا:

((سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْأَمَةِ إِذَا زَنَتْ وَلَمْ تُحْصَنْ؟ قَالَ: إِنْ زَنَتْ فَاجْلِدُوهَا ،
 ثُمَّ إِنْ زَنَتْ فَاجْلِدُوهَا ، ثُمَّ إِنْ زَنَتْ فَاجْلِدُوهَا ، ثُمَّ بَاعُوهَا وَلَوْ بِضَفِيرٍ)) .
 قَالَ ابْنُ شِهَابٍ: «وَلَا أُدْرِي، أَبَعْدَ الثَّلَاثَةِ أَوِ الرَّابِعَةِ» .

ژ عوبه يد الله كورپى عوقبى كورپى مهسعودى ژ ئەبو هوريره و زهيدى كورپى
 خالدى جو هه نى -خودى ژ هه ردوو كا رازيت- كو وان گوت : ((پرسيار ژ
 پيغه مبهري ﷺ هاته كرن ژ وى جاريا زنايى دكهت وهيشتا شووى نه كرى ؟ گوت
 : ئەگه زنا كر وى جهلده دهن ، پاشى هه كه جاره كا دى زنا كر وى جهلده دهن
 ، پاشى هه كه جاره كا دى زنا كر وى جهلده دهن ، پاشى وى ب فروشن خو هه كه
 ب وهريسه كى بيت)) كورپى شيهابى گوت : ((ئەز نازم دى فروشن پشتى جارا
 سى يان يا چارى)) .

۳۵۸. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ: ((أَتَى رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ - وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ - فَنَادَاهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي زَنَيْتُ، فَأَعْرَضَ عَنْهُ. فَتَنَحَّى تِلْقَاءَ وَجْهِهِ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي زَنَيْتُ، فَأَعْرَضَ عَنْهُ، حَتَّى ثَنَى ذَلِكَ عَلَيْهِ أَرْبَعَ مَرَّاتٍ. فَلَمَّا شَهِدَ عَلَى نَفْسِهِ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ: دَعَاهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، فَقَالَ: أَبُكَ جُنُونٌ؟ قَالَ: لَا. قَالَ: فَهَلْ أُحْصِنْتَ؟ قَالَ: نَعَمْ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: اذْهَبُوا بِهِ فَارْجُمُوهُ)).

قَالَ ابْنُ شَهَابٍ: فَأَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ. سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ «كُنْتُ فِي مَن رَجَمَهُ، فَرَجَمْنَاهُ بِالْمَصْلِيِّ، فَلَمَّا أَذْلَقْتُهُ الْحِجَارَةَ هَرَبَ، فَأَذْرَكْنَاهُ بِالْحَرَّةِ، فَرَجَمْنَاهُ».

الرَّجُلُ هُوَ مَاعِزُ بْنُ مَالِكٍ. وَرَوَى قِصَّتَهُ جَابِرُ بْنُ سَمُرَةَ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ وَأَبُو سَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ وَبُرَيْدَةُ بْنُ الْحَصِيبِ الْأَسْلَمِيُّ.

ژ نه بو هورهیره ی -خودی ژ ی رازیټ- گوت ((زه لاهمهك ژ موسلمانا هاته دهف پیغه مبهری خودی ﷺ و نهو ل مزگهفتی بوو ، ئینا گازی کری : یا پیغه مبهری خودی ، من زنا یا کری ، پیغه مبهری پشتا خو دای . جاره کا دی چوو بهرامبهری و گوتی یا پیغه مبهری خودی من زنا یا کری ، پیغه مبهری پشتا خو دای ، هه تا ئه ژ چهنده چار جارا کری . پستی چار جارا شه هده لسه ر نه فسا خو دای ، پیغه مبهری خودی ﷺ گازی کری و گوتی : ئه ری تویی دینی ؟ گوت : نه خیر ، گوتی : ئه ری تویی ب ژنی ؟ گوت : بهلی : ئینا پیغه مبهری خودی ﷺ گوته هه قالین خو وهرن بهن وب ره جین)) .

کورپی شیهابی گوت : نه بو سه له می کورپی عبدالره حانی بومن گوت : کو وی گول جابری کورپی عبدالله بوو دگوت : ((نهز ئیک ژ وان بوم بیټ نهو زه لاهمه ره جماندی

، مه ئه و ل موصه لایبـی -جهی نغیژا جه نازا- ره جماند ، پشتی بهرا ئه و ئیشاندی ئه و رهقی ، مه ئه و گرت ل حهرری -نافی جهه کی یه- ، وپاشی مه ره جماند)) .
 نهؤ زهلامه ماعزی کورپی مالکی یه . وچیرۆکا وی جابری کورپی سه مورهی و عبدالله کورپی عه بیاسی و ئه بو سه عیدی خودری و بورهیدی کورپی حوصه بیی ئه سه له می یا فه گوهاستی .

۳۵۹. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضی اللہ عنہ أَنَّهُ قَالَ: ((إِنَّ الْيَهُودَ جَاءُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَذَكَّرُوا لَهُ: أَنَّ امْرَأَةً مِنْهُمْ وَرَجُلًا زَنِيًا. فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَا تَجِدُونَ فِي التَّوْرَةِ، فِي شَأْنِ الرَّجْمِ؟ فَقَالُوا: نَفَضَحُهُمْ وَيُجْلَدُونَ. قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ: كَذَبْتُمْ، إِنَّ فِيهَا الرَّجْمَ، فَأَتُوا بِالتَّوْرَةِ فَنَشَرُوهَا، فَوَضَعَ أَحَدُهُمْ يَدَهُ عَلَى آيَةِ الرَّجْمِ فَقَرَأَ مَا قَبْلَهَا وَمَا بَعْدَهَا. فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ: ارْفَعْ يَدَكَ. فَرَفَعَ يَدَهُ، فَإِذَا فِيهَا آيَةُ الرَّجْمِ، فَقَالَ: صَدَقَ يَا مُحَمَّدُ، فَأَمَرَ بِهِمَا النَّبِيُّ ﷺ فَرُجِمَا)). قَالَ: فَرَأَيْتَ الرَّجُلَ: يَجْنَأُ عَلَى الْمَرْأَةِ يَقِيهَا الْحِجَارَةَ.

ژ عبدالله کورپی عومهری -خودی ژههردو کا رازیست- کو وی گوت : ((جوھی هاتنه دهف پیغه مبهری خودی ﷺ وگوتی ژنکهک و زهلامهک ژ وان زنا یا کری . پیغه مبهری خودی ﷺ گوته وان : هوین چ تشتی ده باره ی ره جی دته وراتا خو دا دبیین ؟ گوتن : دی هه تکا وان بهین وپاشی دی ئینه جه لده دان . عبد الله کورپی سهلامی گوت : هین درهوا دکهن ، ره جماندن یا دته وراتی دا هه ی ، ئه وان ژ ی ئه و ئینا و فه کر ، ئیک ژوان دهستی خو دانا سه ر ئایه تا ره جی -بو بهرزه کرن- و بهری وی و پشتی وی خاند . ئینا عبدالله کورپی سهلامی گوتی : دهستی خو بلند که . ئهوی ژ ی دهستی خو بلند کر ، و ئایه تا ره جی دیاربوو . گوتی : تو راست دبیشری

يا محمد ، ئينا پيغمبهري ﷺ فهريمانكر كو ئهو ههردوو بهينه رهجاندن .)) گوت :
 من ديت زهلامى خو ددانا هنداف ژنكى بو هندی دا بهر ب وى نه كهفن .
 الرجل الذي وضع يده على آية الرّجَم عبدُ الله بنُ سوريا .
 ئهو زهلامى دهستى خو دانهيه سهر ئايه تا رهجى عبد الله كورى سوريا بوو .

۳۶۰. وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ : ((لَوْ أَنَّ رَجُلًا - أَوْ قَالَ : امْرَأً -
 أَطْلَعَ عَلَيْكَ بِغَيْرِ إِذْنِكَ ، فَحَذَفْتَهُ بِحَصَاةٍ ، فَفَقَأَتْ عَيْنُهُ : مَا كَانَ عَلَيْكَ مِنْ
 جُنَاحٍ)) .

ژ ئه بو هورهيرهى -خودى ژى رازيبت- كو پيغمبهري خودى ﷺ گوت : ((هه كه
 زهلامهك -يان گوت : كه سهك- بى دهستووريا ته سهكه ته ته د كونا خانى را ،
 تو بهر كه كى بدانيى و چاڤى وى ب په قينى ، هينگى چ گونه ه و توله كرن لسهر ته
 نينه)) .

بَابُ حَدِّ السَّرِقَةِ

بابه تى سزايى دزيكرنى

۳۶۱. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضي الله عنه : ((أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَطَعَ فِي مَجْنٍ قِيمَتُهُ - وَفِي لَفْظٍ : ثَمَنُهُ -
 ثَلَاثَةَ دَرَاهِمَ)) .

ژ عبدالله كورى عومهرى -خودى ژههردوو كا رازيبت- ((كو پيغمبهري ﷺ
 دهستى زهلامه كى برى د مهتاله كى دا ئهوى دزى بو قيمه تى وى)) و دگوتنه كا
 دى دا ((بهايى وى سى دهرههم بون)) .

۳۶۲. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَمَّا سَمِعَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((تُقَطَّعُ الْيَدُ فِي رُبْعِ دِينَارٍ فَصَاعِدًا)).

وژ عایشایی -خودی ژئی رازیټ- کو وی گول پیغمه بهری خودی بو ﷺ دگوت:
((دهست دهیته برین د ربع دیناری دا و پیهل)).

۳۶۳. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا ((أَنَّ قُرَيْشًا أَهَمَّهُمْ شَأْنُ الْمُخْرُومِيَّةِ الَّتِي سَرَقَتْ ، فَقَالُوا: مَنْ يُكَلِّمُ فِيهَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ؟ فَقَالُوا: وَمَنْ يَجْتَرِئُ عَلَيْهِ إِلَّا أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ حَبُّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَكَلَّمَهُ أُسَامَةُ ، فَقَالَ: أَتَشْفَعُ فِي حَدِّ مَنْ حُدِّدَ اللَّهُ؟ ثُمَّ قَامَ فَاخْتَطَبَ ، فَقَالَ: إِنَّمَا أَهْلَكَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ أَنْتُمْ كَانُوا إِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الشَّرِيفُ تَرَكُوهُ ، وَإِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الضَّعِيفُ أَقَامُوا عَلَيْهِ الْحَدَّ ، وَأَيُّمُ اللَّهِ: لَوْ أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ سَرَقَتْ لَقَطَعْتُ يَدَهَا)).

وَفِي لَفْظٍ ((كَانَتْ امْرَأَةٌ تَسْتَعِيرُ الْمَتَاعَ وَتَجَحِّدُهُ ، فَأَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ بِقَطْعِ يَدِهَا)).

وژ عایشایی -خودی ژئی رازیټ- ((کو قوره شیا گهلهك گرنگی دا وی ژنکا مه خرومی نهوا دزی کری ، گوتن : کی دی چیت دگهل پیغمه بهری خودی ﷺ ناخفیت دهرحق وی دا ؟ گوتن : کی جسارهت دکهت ، هه که ئوسامی کوری زهیدی نه بیت ، خوشقی پیغمه بهری خودی ﷺ ، ئوسامه زی دگهل پیغمه بهری ناخفت دهرحق وی دا، ئینا گوت : تو بهره فانی د سنورهك ژ سنوریت خودی دا دکه ی ؟ پاشی رابوو خوتبهك خاند وگوت : هندي ئه وین بهری هه وه بوون چوونه هیلاکی ب نه گهرا هندي نه گهر مروقی مه زن دزی کربا نهوان نهو دهیلا ، و نه گهر مروقه کی بیچاره دزی کربا دا سزای لسه ر بجه ئینن ، نه زب خودی کهمه هه که فاتیما کچا موحه مدهی دزی کربا دا دهستی وی برم))

ودگوته کا دی دا ((ژنکه کئی کهل وپهل کری دکرن وپاشی نه وهییا وان دکر ، ئینا پیغمه مبری ﷺ فەرمانکر دهستی وی بهیته برین))

بَابُ حَدِّ الْخَمْرِ

بابه تی سزایی عاره ق فه خوری

۳۶۴. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضی اللہ عنہ ((أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَتَى بِرَجُلٍ قَدْ شَرِبَ الْخَمْرَ، فَجَلَدَهُ بِجَرِيدَةٍ نَحْوِ أَرْبَعِينَ))

قال: وَفَعَلَهُ أَبُو بَكْرٍ، فَلَمَّا كَانَ عُمَرُ اسْتَشَارَ النَّاسَ، فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ: أَخَفَّ الْحُدُودِ ثَمَانِينَ، «فَأَمَرَ بِهِ عُمَرُ»

ژ نه نه سی کوری مالکی - خودی ژئی رازیته - : ((زه لامه ک هاته ئینان بو دهف پیغمه مبری ﷺ و نهوی عاره ق فه خاربوو ، ئینا نهو جهلده دا ب نیژیکی چلا ب تایئ دار قه سپه کی))

گوت : و نه بو به کری ژی چل جهلده بکارئینان ، ده می عومه ر بوویه خهلیفه بوچوونین خه لکی وهر گرتن ، ئینا عه بدوره هانی - کوری عه وفی - گوت : کی مترین جهلده هه شتی نه (ئینا عومه ری نه مر پی کر)

۳۶۵. عَنْ أَبِي بُرْدَةَ هَانِيٍّ بْنِ نِيَارِ الْبَلَوِيِّ الْأَنْصَارِيِّ رضی اللہ عنہ: أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((لَا يُجْلَدُ فَوْقَ عَشْرَةِ أَسْوَاطٍ إِلَّا فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ)).

ژ نه بو بورده ی هانیئ کوری نیاری به لهوی - خودی ژئی رازیته - کو وی گوھل پیغمه مبری ﷺ خودی بوو دگوت : ((که سه ک نا هیته جهلده دان زیده تر ژ دهه جهلدا تی نه بیت د سنووره ک ژ سنووریت خودی دا نه بیت)).

کتابُ الْإِيمَانِ وَالنُّدُورِ

په رتووکا سویند و نه زرا

۳۶۶. عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ سَمُرَةَ، لَا تَسْأَلِ الْإِمَارَةَ، فَإِنَّكَ إِن أُعْطِيتَهَا عَنْ مَسْأَلَةٍ وُكِّلْتَ إِلَيْهَا، وَإِنْ أُعْطِيتَهَا عَنْ غَيْرِ مَسْأَلَةٍ أُعِنْتَ عَلَيْهَا، وَإِذَا حَلَفْتَ عَلَى يَمِينٍ فَرَأَيْتَ غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا، فَكْفَرْ عَنْ يَمِينِكَ، وَأَتِ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ)).

ژ عه بدورره حماني کورې سهموره ی -خودی ژې رازیت- گوت : پیغه مبهري ځودى ﷺ گوت : ((يا عه بدورره حماني کورې سهموره ی ، تو داخازا مه زناهي نه که ، نه گهر نهو بيته دان بوته ژبه ر داخازيا ته ، دى ب هيقيا ته فه هيته هيلان ، و نه گهر بو ته بهيته دان بى داخاز کرن دى هاريكاريآ ته هيته کرن لسهر وى ، و نه گهر ته سوويند لسهر تشته كى خار و ته ديت ئيكا ژوى ب خير ترا هه ی ، كه فاره تا سوويندا خو بده ، و وى بكه يا ب خير تر)).

۳۶۷. عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((إِنِّي وَاللَّهِ - إِنْ شَاءَ اللَّهُ - لَا أَحْلِفُ عَلَى يَمِينٍ، فَأَرَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا إِلَّا أَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ مِنْهَا، وَحَلَلْتُهَا)).

ژ نه بو مووسا ی -خودی ژې رازیت- گوت : پیغه مبهري ځودى ﷺ گوت : ((نه ز ب خودى كه مه -و هه كه خودى هز بكه ت- نينه نه ز سووينده كى بخوم، و پاشى ئيكا دى ژ وى بخير تر ببنم ئيلا نه ز دى وى كه م يا بخير تر ، و دى كه فاره تا سوويندا خو دهم)).

۳۶۸. عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ اللَّهَ يَنْهَاكُمْ أَنْ تُحْلِفُوا بِأَبَائِكُمْ)).

وَمُسْلِمٍ: ((فَمَنْ كَانَ حَالِفًا فَلْيُحْلِفْ بِاللَّهِ أَوْ لِيَصُمْتُ)).

وَفِي رِوَايَةٍ قَالَ عُمَرُ «فَوَاللَّهِ مَا حَلَفْتُ بِهَا مُنْذُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَنْهَى عَنْهَا، ذَاكِرًا وَلَا آثِرًا»

ژ عومهری کوری خه ططابی - خودی ژێ رازییت - گوت : پیغه مبهری خودی ﷺ

گوت ((خودی یا لسه رهوه ههram کری هوین سووند ب بابیت خو بخون)).

و لدهف موسلمی ((فيجا هه ره کهسه کی قیا سووند بخوت بلا ب خودی بخوت یان بلا بیدهنگ بیت))

ود ریوایه ته کی دا ((ئهز بخودی کهمه پستی من گوهل پیغه مبهری خودی بوی ﷺ و ئهوی نه هیا مه ژێ کری من سوویند پی نه خاریه ، نه عه مدهن ونه ژ کهسه کی فه گوهاسسته ((

۳۶۹. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((قَالَ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ:

لَأُطَوِّفَنَّ اللَّيْلَةَ عَلَى تِسْعِينَ امْرَأَةً، تَلِدُ كُلُّ امْرَأَةٍ مِنْهُنَّ غُلَامًا يُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، فَقِيلَ لَهُ: قُلْ: إِنْ شَاءَ اللَّهُ، فَلَمْ يَقُلْ، فَطَافَ بِهِنَّ، فَلَمْ تَلِدْ مِنْهُنَّ إِلَّا امْرَأَةً وَاحِدَةً: نِصْفَ إِنْسَانٍ. قَالَ: فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَوْ قَالَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَمْ يَخْنَثْ، وَكَانَ ذَلِكَ دَرَكًا لِحَاجَتِهِ)).

قوله: (قِيلَ لَهُ: قُلْ: إِنْ شَاءَ اللَّهُ) يعني: قال له الملك

ژ ئه بو هورهیره ی - خودی ژێ رازییت - کو پیغه مبهری ﷺ گوت : ((سوله یمانی

کوری داودی - علیهما السلام - گوت : ئه ژ شه فه ئهز دی چمه نفینا نوت ژ نکیت

خو ، کو هەر ئێك ژ وان كۆرهك بیت و ئەو جیهادی د رێسا خودی دا بکەت ،
 ھەندە کا گوتی : بێژە ھەكە خودی ھەزبکەت ، ئەو ی نەگوت . ئەو ژ ی چوو
 نەبیئت وان ، وچ ژ وان چ زارۆك نەبوون ئێك تیئەبیت کو زارۆكە کێ کیم ئەندام
 بوو . گوت ئینا پیغەمبەری خودی ﷺ گوت : ئەگەر ئەو ی گوتبا ھەكە خودی ھەز
 بکەت سووندا وی دا بھ ئیت ، و دا ھەوجەبیا وی قەتیئت))

گوتنا وی : (ئێکی گوتی بێژە : ھەكە خودی ھەز بکەت) ئانکو : مەلایكەتە کێ گوتی .
 ۳۷۰. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ
 صَبْرٍ يَقْطَعُ بِهَا مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ، هُوَ فِيهَا فَاجِرٌ، لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانُ)).
 وَنَزَلَتْ: ((إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا)) إِلَى آخِرِ الْآيَةِ".

ژ عبدالله کۆری مەسعودی -خودی ژ ی رازییت- گوت : پیغەمبەری خودی ﷺ
 گوت : ((ئەو ی سوویندە کێ بخوت بۆ ھندی دا مالی مؤسلمانە کێ بۆ خو بیخیت ،
 و ئەو د وی سوویندا خو دا ی درەوین بیت ، دی گەھیتە خودی و ئەو ی ژ وی
 تۆرە بوی)) پاشی ئەف ئایەتە ھاتە خاری : ((ھندی ئەون یین پەیمانە خودی و ئەو
 شیرەتا وی یا د وان کیتابان دا ھاتی یین وی بۆ پیغەمبەرین خو ھنارتین، ب
 بەھایە کێ کیم وبی خیر ژ پەرتالی دنیایی دگۆھۆرن)) تا دووماھیکا ئایەتی .

۳۷۱. عَنْ الْأَشْعَثِ بْنِ قَيْسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ رَجُلٍ خُصُومَةٌ فِي بئرٍ
 فَاخْتَصَمْنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: شَاهِدَاكَ أَوْ يَمِينُهُ، قُلْتُ: إِذَا
 يَخْلِفُ وَلَا يُبَالِي. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ صَبْرٍ يَقْطَعُ بِهَا مَالَ
 امْرِئٍ مُسْلِمٍ، هُوَ فِيهَا فَاجِرٌ، لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانُ)).

ژ ئەشعەثی کۆری قەیس -خودی ژ ی رازییت- گوت : ((دناقبەرا من زەلامە کێ
 دا ھەفرکیەك ھەبو سەرا بیرە کێ ، مە ئاریشا خو برە دەف پیغەمبەری خودی ﷺ

ئینا گوت : دورو شاهدیت خو بینہ یان ئەو دی سوویند خوت کو یا وی یه ؟ من گوتی : ئەو دی سوویند خوت و دخەمی نینە . ئینا پیغەمبەری خودی ﷺ گوت : ئەوی سوویندە کی بخت بو هندی دا مالی مؤسلمانە کی بو خو بیخت ، و ئەو د وی سوویندا خو دا یی درەوین بیت ، دی گەھیتە خودی و ئەو یی ژ وی تورە (بوی)

۳۷۲. عَنْ ثَابِتِ بْنِ الصَّحَّالِ الْأَنْصَارِيِّ رحمته الله أَنَّهُ بَايَعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ تَحْتَ الشَّجَرَةِ ، وَأَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ : ((مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ بِمِلَّةٍ غَيْرِ الْإِسْلَامِ ، كَاذِبًا مُتَعَمِّدًا ، فَهُوَ كَمَا قَالَ ، وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِشَيْءٍ عُدَّ بِه يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَلَيْسَ عَلَى رَجُلٍ نَذْرٌ فِيمَا لَا يَمْلِكُ)) وَفِي رَوَايَةٍ : ((وَلَعْنُ الْمُؤْمِنِ كَقَتْلِهِ)) . وَفِي رَوَايَةٍ : ((وَمَنْ ادَّعَى دَعْوَى كَاذِبَةٍ لِيَتَكَثَّرَ بِهَا ، لَمْ يَزِدْهُ اللَّهُ إِلَّا قَلَّةً)) .

ژ ثابتی کوری ضەحاکێ ئەنصاری -خودی ژێ رازی- کو وی به یعه دا پیغەمبەری خودی ﷺ لێ داری ، و پیغەمبەری خودی ﷺ گوت : ((هەر کەسی سووند بخت ل سەر دینە کی ژبلی ئیسلامی -وەک بیژیت ئەز فەلە بم یان جووھی بم ئە گەر ئەف تشتە هوسا بیت یان هوسا نەبیت- ، ئەو یی وەسایە هەروە کو وی گوتی ، و ئەوی خو ب تشتە کی بکوژیت دی بوی هیته عەزابدان پوژا قیامەتی ، و نەزر ل سەر مروۆفی د تشتە کی نەبیت دا نینە)) و د ریوایەتە کی دا ((و لەعنه تکرنا مؤسلمانی وەکی کوشتنا وی یه)) و د ریوایەتە کی دا ((و هەر کەسە کی ب درەوینی داخازا تشتە کی بکەت بو هندی دا مالیەتی خو زیده بکەت ، خودی ژ کیمی تشتە کی دی برزقی وی ناکەت))

بَابُ النَّذْرِ

بابه تی نه زری

۳۷۳. عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رضی اللہ عنہ قَالَ: ((قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي كُنْتُ نَذَرْتُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ أَنْ أَعْتَكِفَ لَيْلَةً - وَفِي رِوَايَةٍ: يَوْمًا - فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ؟ قَالَ: فَأَوْفِ بِنَذْرِكَ)).

ژ عومهری کوری خه ططابی - خودی ژ ی رازیست - گوت : ((من گوت : یا پیغمبره ری خودی صلی اللہ علیہ وسلم ، من نه زر کربو د جاهلیه تی دا کو نه ز شهفه کی نعتیکافی بکه م - و د ریوایه ته کی دا : روژه کی - ل حهره ما مه ککه هی ؟ گوت : نه زرا خو بجه بینه)).

۳۷۴. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضی اللہ عنهما عَنِ النَّبِيِّ صلی اللہ علیہ وسلم ((أَنَّهُ نَهَى عَنِ النَّذْرِ، وَقَالَ: إِنَّهُ لَا يَأْتِي بِخَيْرٍ. وَإِنَّمَا يُسْتَخْرَجُ بِهِ مِنَ الْبَخِيلِ)).

ژ عبدالله کوری عومهری - خودی ژ هه ردووکا رازیست - ژ پیغمبره ری صلی اللہ علیہ وسلم : ((کو وی نه هی کر ژ نه زری و گوت : نه و چ تشتی خیری بو مروقی نائینیت . به لی نه و مالیه ته که دهیته دهر یخستن ژ مالیه تی مروقی قهلس)).

۳۷۵. عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رضی اللہ عنہ قَالَ: ((نَذَرْتُ أُخْتِي أَنْ تَمْشِيَ إِلَى بَيْتِ اللَّهِ الْحَرَامِ حَافِيَةً فَأَمَرَنِي أَنْ أَسْتَفْتِيَ لَهَا رَسُولَ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم فَاسْتَفْتَيْتُهُ فَقَالَ: لِيَمْشِ وَلْتَرْكَبْ)).

ژ عوقبی کوری عامری - خودی ژ ی رازیست - گوت : ((خویشکا من نه زر کر کو نه و پیخاس بجیته مزگه فتا مه ککه هی ، و گوته من پرسیارا فی چه ندی ژ پیغمبره ری خودی صلی اللہ علیہ وسلم بکه ، من ژ ی پرسیار ژ وی کر گوت : بلا بریقه بجیت و بلا سیار بیت)).

۳۷۶. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَالَ: ((اسْتَفْتَى سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي نَذْرٍ كَانَ عَلَى أُمِّهِ ، تُوفِّيَتْ قَبْلَ أَنْ تَقْضِيَهُ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: فَاقْضِهِ عَنْهَا)).

ژ عبدالله کورپی عه‌بباسی -خودی ژى رازييت- کو وی گوت : ((سه‌عدى کورپی عوباده‌ی پرسىار ژ پیغه‌مبه‌رى خودى کر ﷺ دهر باره‌ی نه‌زره‌کى لسهر ده‌یکا وی بو ، مربوطو به‌رى نه‌و بجه بينت ، پیغه‌مبه‌رى خودى ﷺ گوت : تو پیش وی فه بجه بينه)).

۳۷۷. عَنْ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّ مِنْ تَوْبَتِي: أَنْ أَنْخَلِعَ مِنْ مَالِي ، صَدَقَةً إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَمْسِكْ عَلَيْكَ بَعْضَ مَالِكَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكَ)).

ژ كه‌عبى کورپی مالکى -خودی ژى رازييت- گوت : ((من گوت يا پیغه‌مبه‌رى خودى ژ ته‌وبا منه نه‌ز مالیه‌تى خو هه‌میی بکه‌مه خیر بو ری‌کا خودى و پیغه‌مبه‌رى وی ، ئینا پیغه‌مبه‌رى خودى ﷺ گوت : هنده‌کى بو خو به‌یله نه‌و بووته ب خیر تره)).

بَابُ الْقَضَاءِ

بابه تی (حوکم کرنی)

۳۷۸. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ)). وَفِي لَفْظٍ ((مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ)).

ژ عائیشایی - خودی ژ ی رازیست - گوت : پیغمبر ی خودی ﷺ گوت : ((هر کسه کی تشته کی نوی بینته دناؤ دینی ، و نهو نه ژ وی بیت ، نهو دی ل وی هیته زفراندن)) و دگوتنه کی دا ((هر کسه کی کاره کی بکته دینی مه لسه نه بیت ، نهو کار دی ل وی هیته زفراندن)).

۳۷۹. عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: ((دَخَلْتُ هِنْدُ بِنْتُ عُتْبَةَ - امْرَأَةً أَبِي سُفْيَانَ - عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ شَحِيحٌ، لَا يُعْطِينِي مِنَ النَّفَقَةِ مَا يَكْفِينِي وَيَكْفِي بَنِيَّ، إِلَّا مَا أَخَذْتُ مِنْ مَالِهِ بِغَيْرِ عِلْمِهِ. فَهَلْ عَلَيَّ فِي ذَلِكَ مِنْ جُنَاحٍ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: خُذِي مِنْ مَالِهِ بِالْمَعْرُوفِ مَا يَكْفِيكَ وَيَكْفِي بَنِيكَ)).

ژ عائیشایی - خودی ژ ی رازیست - گوت : ((هندا کچا عوتبه ی -ژ نکا نهبو سوفیانی - هاته دهف پیغمبر ی خودی ﷺ وگوتی : یا پیغمبر ی خودی ، نهبو سوفیان مروقه کی قهلسه ، وهندی نادهته من کو تیرا من و زارو کین من بکته ، تیینه بیت نهوا نهز ژ پاری وی دبهم بی کو نهوی ناگه ژ ی هه بیت . نهری گونه ههک لسه من سهرا فی کاری من ههیه ؟ پیغمبر ی خودی ﷺ گوتی : هندی ژ پارین وی به کو تیرا ته و زارو کین ته بکته))

۳۸۰. عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سَمِعَ جَلْبَةَ خَصْمٍ بِبَابِ حُجْرَتِهِ ، فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ ، فَقَالَ: أَلَا إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ، وَإِنَّمَا يَأْتِينِي الْخَصْمُ ، فَلَعَلَّ بَعْضَكُمْ أَنْ يَكُونَ أَبْلَغَ مِنْ بَعْضٍ ، فَأَحْسِبُ أَنَّهُ صَادِقٌ ، فَأَقْضِي لَهُ. فَمَنْ قَضَيْتُ لَهُ بِحَقِّ مُسْلِمٍ فَإِنَّمَا هِيَ قِطْعَةٌ مِنْ نَارٍ ، فَلْيَحْمِلْهَا أَوْ يَذَرْهَا)).

ژ نوم سه له می - خودی ژی رازیت - ((کو پیغه مبه ری خودی ﷺ گوهر ل هنده ک دهنگا بو لهر دهر گه می مه زه لا خو ، ئینا رابو دهر کت بولای و ان و گوت : هندیکه نه زم نه ز مروثم وه ک هه وه ، وهندی نه زم هه ژر کین ئیک دی ئینه دهف من ، فیجا چدیت هنده ک ژه وه ژ هنده کین دی رهوانز بن بو ئاخفتی ، نه ز هوسا هزار دکهم کو نهو بی راسته ، نه زی دی حوکمی بو وی ئیخم. فیجا ههر که سه کی نه ز بو حقه کی مؤسلمانه کی بیخم - ونه بی وی بیت - بلا نهو بزایت نهو پارچه کا ناگری یه بو وی دئیخم ، بلا وی بهه لگریت و بهت یان ژ ی بلا بهیلیت)).

۳۸۱. عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((كَتَبَ أَبِي - وَكَتَبْتُ لَهُ - إِلَى ابْنِهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ وَهُوَ قَاضٍ بِسِجِسْتَانَ: أَنْ لَا تَحْكُمَ بَيْنَ اثْنَيْنِ وَأَنْتَ غَضْبَانٌ. فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: لَا تَحْكُمَ أَحَدٌ بَيْنَ اثْنَيْنِ وَهُوَ غَضْبَانٌ)). وَفِي رَوَايَةٍ: ((لَا يَقْضِيَنَّ حَكْمَ بَيْنَ اثْنَيْنِ وَهُوَ غَضْبَانٌ)).

ژ عبد الرههانی کوری ئه بی به کهری - خودی ژهه ردووکا رازیت - گوت : ((بابی من نفیسی - یان من بو وی نفیسی - بو کوری وی عبد الله کوری ئه بی به کهری ده می نهو بویه قازی ل سیجستانی : تو حوکمی دناقههرا دووادا نه که و تویی توره . چونکی من گوهر ل پیغه مبه ری خودی بو ﷺ دگوت : بلا که سه ک

حوکمی دناڤهرا دووادا نه کهت و ئهوی یی تورِه)) ود ریوایه ته کی دا ((بلا چ دادوهر حوکمی دناڤهرا دوو مروڤادا نه کهت و ئهوی یی تورِه بیت)).

۳۸۲. عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رضی اللہ عنہ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((أَلَا أُتْبِعُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكِبَائِرِ؟ - ثَلَاثًا - قُلْنَا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ، وَكَانَ مُتَكِنًا فَجَلَسَ، وَقَالَ: أَلَا وَقَوْلُ الزُّورِ، وَشَهَادَةُ الزُّورِ، فَمَا زَالَ يُكْرِّرُهَا حَتَّى قُلْنَا: كَيْتَهُ سَكَتَ)).

ژ ئه بی به کری -خودی ژ ی رازییت- گوت : پیغه مبهری خودی ﷺ گوت : ((ئهری ئهز بو هه وه مهزنترین گونه هی مهزن نه بیژم ؟ -سی جار- مه گوت : به لی یا پیغه مبهری خودی ، گوت : چیکرنا هه ڤاله کی د عیاده تی دا بو خودی ، ودله یلانا ده ییابا ، وی پالدا ی بو رینشته خاری و گوت : و گوتنا دره وی و بیبه ختی و شه هده زوری ، و ئهوی ههر دووباره کر هه تا مه گوت : خوزی بیدهنگ با -هندی دلی وان ما ب پیغه مبهری ڤه)).

۳۸۳. عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رضی اللہ عنهما أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((لَوْ يُعْطَى النَّاسُ بِدَعْوَاهُمْ، لَادَّعَى نَاسٌ دِمَاءَ رِجَالٍ وَأَمْوَالَهُمْ، وَلَكِنَّ الْيَمِينَ عَلَى الْمُدَّعَى عَلَيْهِ)).

ژ ئن عه عباسی -خودی ژ ههردوو کا رازییت- کو پیغه مبهری ﷺ گوت : ((ئه گهر ب گوتنا مروڤا بیته کرن ، هندهک زه لام دی داخازا مال و خوینا هنده کا کهن ، به لی سویند لسهر وی یی حاشاتیی دکهت)).

کتابُ الأُطعمة

په رتووکا خاړنا

۳۸۴. عَنْ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رحمته الله قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ - وَأَهْوَى النُّعْمَانُ بِإِصْبَعِيهِ إِلَى أُذُنَيْهِ -: ((إِنَّ الْحَلَالَ بَيْنَ، وَإِنَّ الْحَرَامَ بَيْنَ وَبَيْنَهُمَا أُمُورٌ مُشْتَبِهَاتٌ، لَا يَعْلَمُهُنَّ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ، فَمَنْ اتَّقَى الشُّبُهَاتِ: اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعَرْضِهِ، وَمَنْ وَقَعَ فِي الشُّبُهَاتِ: وَقَعَ فِي الْحَرَامِ، كَالرَّاعِي يَرَعَى حَوْلَ الْحِمَى يُوشِكُ أَنْ يَرْتَعَ فِيهِ، أَلَا وَإِنَّ لِكُلِّ مَلِكٍ حِمًى، أَلَا وَإِنَّ حِمَى اللَّهِ مُحَارِمُهُ، أَلَا وَإِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضْغَةً إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ. أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ))

ژ نومعمانی کورې به شیري -خودی ژي رازیت- گوت : من گوهرل پیغمبري خودی بوو ﷺ دگوت - و نومعمانی بهری تبلیین خو دا گوهرین خو، ((هندي حلاله یی ناشکهرایه ، وهندي حهرامه نهو ژي یی ناشکهرایه ، ودناقبره هردوادا هندهک تشتین نه ناشکهراییت ههین ، گهلهک ژ مروغان وان نزانن ، فیجا ههر کهسه کی خو ژ تشتین نه ناشکهراییت نهو دینی خو و نامویسا خو پاراست ، ونهوی بکهفته دشوبهاتادا ، دی کهفته دهرامی دا ، وهک وی شقانی یی پهزی خو لدور پاوانی دهرینیت ونیزیکه بچيته ناؤوب چهرینیت ، و ههر مهلکه کی پاوان یی ههی ، و پاوانی خودی نهو تشته یی وی حهرام کری ، و دلهشی دا پارچه گوشتهک یی ههی ههکه چاک بو لهش ههمی دی چاک بیت ، ونه گهر خراب بو لهش ههمی دی خراب بیت ، ونهو پارچه ژي دله)).

۳۸۵. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه قَالَ: ((أَنْفَجْنَا أَرْزَبًا بِمَرِّ الظَّهْرَانِ فَسَعَى الْقَوْمُ فَلَغَبُوا ، وَأَذْرَكْتُهَا فَأَخَذْتُهَا فَأَتَيْتُ بِهَا أَبَا طَلْحَةَ ، فَذَبَحَهَا وَبَعَثَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِوَرَكِهَا أَوْ فَخَذَيْهَا. فَقَبِلَهُ)). أَهـ

ژ نه نه سی کوری مالکی - خودی ژ ی رازییت - گوت : ((ئهم ب دووؤ کیقریشکه کی که تین ل (مر الظهران) ی - جهه که نیژیکی مه که که هی - نهویت دگهل من ژ ی گه له ک پیقه واستیان ونه شیان بگرن ، نهز فیرا گه هشتم ومن گرت ، پاشی من ئینا دهف نه بو طه له هی و نهوی ژ ی سهر ژیکر ، و بو پیغه مبهری خودی ﷺ پاشسیا وی یان ههردوو رانیّت وی هنارتن . نهوی ژ ی نهو قه بیل کرن)).

۳۸۶. عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رضي الله عنها قَالَتْ: ((نَحَرْنَا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَرَسًا فَأَكَلْنَاهُ)). وَفِي رِوَايَةٍ ((وَنَحْنُ فِي الْمَدِينَةِ)).

ژ نه سمانا کچا نه بی به کری - خودی ژ ی رازییت - گوت : ((مه لسه وهختی پیغه مبهری خودی ﷺ هه سپهک سهر ژیکر وخار)) ود ریوایه ته کی دا ((وئهم ل مه دینی بوین)).

۳۸۷. عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رضي الله عنه: ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ لُحُومِ الْحُمْرِ الْأَهْلِيَّةِ، وَأَذِنَ فِي لُحُومِ الْخَيْلِ)).

وَمُسْلِمٌ وَحْدَهُ قَالَ ((أَكَلْنَا زَمَنَ خَيْبَرَ الْخَيْلَ وَحُمُرَ الْوَحْشِ ، وَنَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنِ الْحِمَارِ الْأَهْلِيِّ)).

ژ جابری کوری عبد الله - خودی ژ ههردوو کا رازییت - ((کو پیغه مبهری خودی ﷺ نه هی کر ژ گوشتی که ری که هی ، وده ستویری دامه د گوشتی هه سپادا)).

ولدهف ئىمام موسلمى بىتى گوت : ((مه ل روژا خهيهري گوشي ههسپى و كهريڻ
كويى خار ، و پيغه بهري ﷺ نهى كر ژ گوشي كهريڻ كههى))

۳۸۸. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((أَصَابَتْنَا مَجَاعَةٌ لَيْلِي خَيْبَرَ، فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ
خَيْبَرَ: وَقَعْنَا فِي الْحُمْرِ الْأَهْلِيَّةِ، فَانْتَحَرْنَاَهَا فَلَمَّا غَلَتْ بِهَا الْقُدُورُ: نَادَى مُنَادِي
رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنْ أَكْفِثُوا الْقُدُورَ، وَلَا تَأْكُلُوا مِنْ حُلُومِ الْحُمْرِ الْأَهْلِيَّةِ شَيْئًا)).

ژ عبدالله كورى ئه بى ئه وفای - خودى ژى رازيبت - گوت : ((ئهم توشى برساتي
بوين ل شه قين خهيهري پشتي بوويه روژ مه كهريڻ كههى فه كوژتن وپشتي دقازانيڻ
مه دا كهلى ، گازيكهري پيغه بهري خودى ﷺ گازيكر كو قازانيڻ خو بريژن ، و چ
تشتى ژ گوشي كهريڻ كههى نه خون)).

۳۸۹. عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((حَرَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حُلُومَ الْحُمْرِ الْأَهْلِيَّةِ)).
ژ ئه بو ئه عله بهى - خودى ژى رازيبت - گوت : ((پيغه بهري خودى ﷺ گوشي
كهريڻ كههى حهرامكر)).

۳۹۰. عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: ((دَخَلْتُ أَنَا وَخَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بَيْتَ
مَيْمُونَةَ، فَأَتَيْتِ بِضَبٍّ مَحْنُودٍ فَأَهْوَى إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِيَدِهِ، فَقَالَ بَعْضُ النِّسْوَةِ
اللَّاتِي فِي بَيْتِ مَيْمُونَةَ: أَخْبِرُوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بِمَا يُرِيدُ أَنْ يَأْكُلَ، فَقَالُوا: هُوَ ضَبٌّ يَا
رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدَهُ، فَقُلْتُ: أَحَرَامٌ هُوَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: لَا،
وَلَكِنَّهُ لَمْ يَكُنْ بِأَرْضِ قَوْمِي، فَأَجِدُنِي أَعَافُهُ، قَالَ خَالِدٌ: فَاجْتَرَرْتُهُ، فَأَكَلْتُهُ.
وَالنَّبِيُّ ﷺ يَنْظُرُ)).

ژ ئبن عه‌بباسی -خودی ژه‌ردوو‌کا رازیټ- گوت : ((ئەز و خالیدی کورې وه‌لیدی دگهل پیغه‌مبه‌ری خودی ﷺ چوینه مالا مه‌یونایی ، بزغشکه‌ک هاته ئینان بو مه‌هاتبو بژارتن ب به‌رین شاراندی ئینا پیغه‌مبه‌ری خودی ﷺ ده‌ستی خو دریزکری . هنده‌ک ژنکین دمالا مه‌یونایی فه‌ گوتن : بیژنه پیغه‌مبه‌ری خودی ﷺ کانئ دقیت چ تشتی بخوت ، گوتنی یا پیغه‌مبه‌ری ئەو بزغشکه‌ لبه‌ر سینگی ته ، ئینا پیغه‌مبه‌ری خودی ﷺ ده‌ستی خو ژئ راکر ، من گوتی : ئه‌ری ما بزغ مشک یی حه‌رامه‌ یا پیغه‌مبه‌ری خودی ؟ گوت : نه‌خیر ، لی ئەو ل ده‌قهرین عه‌شیره‌تا من نه‌بو ، ژبه‌ر هندی دلی من ناچیتی بخوم . خالیدی گوت: من پرته‌ک ژئ فه‌کر وخار . وپیغه‌مبه‌ری ﷺ سه‌حد کره‌ من)) .

۳۹۱. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((غَزَوْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ سَبْعَ غَزَوَاتٍ ، نَأْكُلُ الْجَرَادَ))

ژ عبدالله کورې ئەبی ئەوفای -خودی ژئ رازیټ- گوت : ((مه‌ دگهل پیغه‌مبه‌ری خودی ﷺ هفت غه‌زوه‌ کرن ، و مه‌ کولی دخارن)).

۳۹۲. عَنْ زُهْدَمِ بْنِ مُضَرِّبِ الْجُرْمِيِّ قَالَ: ((كُنَّا عِنْدَ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ . فَدَعَا بِمَائِدَةٍ ، وَعَلَيْهَا لَحْمٌ دَجَاجٍ ، فَدَخَلَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي تَيْمِ اللَّهِ ، أَحْمَرٌ ، شَبِيهُ بِالْمَوَالِي فَقَالَ لَهُ: هَلُمَّ، فَتَلَكَّا فَقَالَ: هَلُمَّ ، فَإِنِّي رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَأْكُلُ مِنْهُ)) .

ژ زه‌ده‌می کورې موضه‌ربی جه‌رمی گوت : ((ئهم لده‌ف ئەبو موسای ئەشه‌ری -خودی ژئ رازیټ- بوین . ئینا گازیکر و میزا خارنی هاته ئینان ، وگوشتی مریشکی لسه‌ر بوو ، زه‌لامه‌ک ژ بنه‌مالا ته‌یم الله‌ بژوور که‌فت ، یی سوور سووره‌ بوو ، وه‌ک مرو‌قین عه‌بد بوو ، ئەبو موسای گوته‌ وی : که‌ره‌مه‌کن ، ئەو زه‌لامه‌

راوستا و گېروبو ، جاره كا دى گوت : كه ره مكه ، من يا ديتى پيغه مبهري خودى
ﷺ نهو دخار)) .

۳۹۳. عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنه أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ طَعَامًا فَلَا يَمْسَحْ يَدَهُ
حَتَّى يَلْعَقَهَا ، أَوْ يُلْعِقَهَا)) .

ژ بن عبباسى - خودى ژى رازيت - كو پيغه مبهري ﷺ گوت : ((نه گهر ئيك ژ
هه وه خار نهك خار بلا دهستى خو پاقر نه كهت هه تا دئاليسست ، يان بو بينه
ئاليستن)).

بَابُ الصَّيْدِ

بابه تی نیچیری

۳۹۴. عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ الْحُسَيْنِيِّ رضي الله عنه قَالَ ((أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّا بِأَرْضِ قَوْمٍ أَهْلِ كِتَابٍ، أَفَنَأْكُلُ فِي آيَاتِهِمْ؟ وَفِي أَرْضِ صَيْدٍ، أَصِيدُ بِقَوْسِي وَبِكَلْبِي الَّذِي لَيْسَ بِمُعَلِّمٍ، وَبِكَلْبِي الْمُعَلِّمِ. فَمَا يَصْلُحُ لِي؟ قَالَ: أَمَّا مَا ذَكَرْتَ - يَعْنِي مِنْ آيَةِ أَهْلِ الْكِتَابِ -: فَإِنْ وَجَدْتُمْ غَيْرَهَا فَلَا تَأْكُلُوا فِيهَا، وَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَاغْسِلُوهَا، وَكُلُوا فِيهَا. وَمَا صِدْتَ بِقَوْسِكَ، فَذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ فَكُلْ، وَمَا صِدْتَ بِكَلْبِكَ الْمُعَلِّمِ، فَذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ فَكُلْ، وَمَا صِدْتَ بِكَلْبِكَ غَيْرِ الْمُعَلِّمِ فَأَذْرَكْتَ ذَكَاتَهُ فَكُلْ)).

ژ ئه بو شه علیه بى خوشه نى - خودى ژى رازیت- گوت : ((ئەز ھاتمە دەف پیغەمبەرى خودى ﷺ و گوتى : یا پیغەمبەرى خودى ، ئەم ل ئەر دە کى دژین خەلکى وى خودان پەرتووکن - جووهی یان فەلە-ه ، ئەرى ئەم د ئامانین واندا بخوین ؟ وعەردى نیچیری یە ، نیچیری دکەم ب تیروکفانان وب صەیی خوئی نەفیرکری ، وب صەیی خوئی فیرکری ، ئەرى چ بومن دروسته ؟ گوت : سەبارەت ئەواتە بەحس کری -مەبەست ئامانین وان- ھەکە ھەندە کین دى ژبلی وان بدەست ھەو ھەفتن ھوین د وان دا نەخون ، و ھەکە ھەو ھەندە ھوین وان بشوون ، وپاشى تیدا بخون . و ئەواتە ب تیروکفانی خو کوشتى ، وتە نافى خودى ل سەر ئینای تو ژ وى بخو ، و ئەواتە ب صەیی خوئی فیرکری گرتى و تە نافى خودى ل سەر ئینای تو ژ وى بخو ، و ئەواتە ب صەیی خوئی نە فیرکری گرتى ئەگەر تو گەهشتی و تە سەرژیکر ھینگى ژى بخو)).

۳۹۵. عَنْ هَمَّامِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ رضي الله عنه قَالَ: ((قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، إِنِّي أُرْسِلُ الْكِلَابَ الْمُعَلَّمَةَ، فَيُمْسِكُنَ عَلَيَّ، وَأَذْكُرُ اسْمَ اللَّهِ؟ فَقَالَ: إِذَا أُرْسَلَتْ كَلْبُكَ الْمُعَلَّمُ وَذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ، فَكُلْ مَا أَمْسَكَ عَلَيْكَ. قُلْتُ لَهُ: وَإِنْ قَتَلَن؟ قَالَ: وَإِنْ قَتَلَن، مَا لَمْ يَشْرُكْهَا كَلْبٌ لَيْسَ مِنْهَا. قُلْتُ لَهُ: فَإِنِّي أُرْمِي بِالْمُعْرَاضِ الصَّيْدَ، فَأُصِيبُ؟ فَقَالَ: إِذَا رَمَيْتَ بِالْمُعْرَاضِ فَخَرَقَ، فَكُلْهُ وَإِنْ أَصَابَهُ بِعَرَضِهِ فَلَا تَأْكُلْهُ)).

ژ هه مامی کوری حارثی ژ عه دیی کوری حاتمى -خودی ژى رازیت- کو وی گوت : ((من گوت : یا پیغمبره ی خودی ﷺ، نهز صهییت فیړ کرى دفریکه مه نیچیریت خو ، ونه و ان دگرن و نهز دهمی وان دبه رده می نافی خودی لسهر دینیم ؟ ئینا گوت : نه گهر ته صهیى خویى فیړ کرى هنارت وته نافی خودی لسهر ئینابیت ، تو ژ وی بخو یا وان گرتی ژ نیچیرا ته . من گوت : خو نه گهر نهو کوشت بن ژى : گوت : خو نه گهر کوشت بن ژى ، هندى چ صهییت دی دگهل وان پشکداریی تیدا نه کهت . من گوت : نهز تیری خو -نهو جوړه تیری بی پهر ب دووماهیکا وی فه- دهافیمه نیچیری ، و نهو فیډکه فیت نه ری چ لسهر منه ؟ گوت : نه گهر ته نهو هافیتی و نهو کونکر هینگی بخو ، ونه گهر ته نشت و ته نشت فیکهت ونهو کوشت هینگی وی نه خو و)).

۳۹۶. وَحَدِيثُ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَدِيِّ نَحْوَهُ، وَفِيهِ: ((إِلَّا أَنْ يَأْكُلَ الْكَلْبُ، فَإِنْ أَكَلَ فَلَا تَأْكُلْ، فَإِنِّي أَخَافُ أَنْ يَكُونَ إِنَّمَا أَمْسَكَ عَلَى نَفْسِهِ. وَإِنْ خَالَطَهَا كِلَابٌ مِنْ غَيْرِهَا فَلَا تَأْكُلْ، فَإِنَّمَا سَمَّيْتَ عَلَى كَلْبِكَ، وَلَمْ تُسَمِّ عَلَى غَيْرِهِ)). وَفِيهِ ((إِذَا أُرْسَلَتْ كَلْبُكَ الْمُعَلَّمُ فَأَذْكُرْ اسْمَ اللَّهِ، فَإِنْ أَمْسَكَ عَلَيْكَ فَأَذْرَكْتَهُ حَيًّا

فَادْبَحْهُ ، وَإِنْ أَدْرَكَتَهُ قَدْ قَتَلَ وَلَمْ يَأْكُلْ مِنْهُ فَكُلْهُ ، فَإِنْ أَخَذَ الْكَلْبُ ذَكَاتَهُ)) .
وَفِيهِ أَيْضًا ((إِذَا رَمَيْتَ بِسَهْمِكَ فَادْكُرْ اسْمَ اللَّهِ)) وَفِيهِ ((وَإِنْ غَابَ عَنْكَ يَوْمًا أَوْ
يَوْمَيْنِ)) .

وَفِي رِوَايَةٍ ((الْيَوْمَيْنِ وَالثَلَاثَةِ فَلَمْ تَحِدْ فِيهِ إِلَّا أَثَرُ سَهْمِكَ فَكُلْ إِنْ شِئْتَ ، وَإِنْ وَجَدْتَهُ
غَرِيقًا فِي الْمَاءِ فَلَا تَأْكُلْ ، فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي : الْمَاءُ قَتَلَهُ ، أَوْ سَهْمُكَ ؟)) .

و ژحه دیسا شه عبی ژ عه دی نیزیکی فی حه دیسی ، وتیدا هاتییه ((تینه بیت نه گهر
صهیی ته ژئی بخوت ، نه گهر وی خار تو نه خوو ، چونکی نهز دترسم نهوی نهو
نیچیره گرت بیت ژبر سادا و ژبه ر خو . وه که هنده ک صهیین دی تیکه لی وان بون
تو ژوی نه خو ، چونکی ته نافی خودی یی ئینای لسه ر صهیی خو ، وته لسه رییت
دی نه ئینایه)) ههروه سا تیدا هاتییه : ((نه گهر ته صهیی خو یی فی ر کری فری کر تو
نافی خودی لسه ر بینه ، وه که تو ب نیچیری گه هشتی وهیشتا نهو یا ساخ نهوی
فه کورّه ، وه که تو فی ر گه هشتی ونهوی نهو یا کوشتی و ژئی نه خاریه هینگی تو
ژئی بخو ، وگر تنه صه ی بو نیچیری نه فه سه ر ژیکرنا وی یه)) وتیدا هاتییه : ((نه گهر
ته تیری خو هافیت نافی خودی لسه ر بینه)) وتیدا هاتییه ((خو نه گهر تو نه بینی پشتی
روژه کی یان دوو روژا ژئی)) ود ریوایه ته کی دا ((بلا تو نه بینی دوو روژ و سی
روژا وته چ نشانین دی لی نه دیتن تینه بیت یی تیری ته هینگی ژوی بخو هه که ته
بقیّت ، نه گهر ته دیت یی خه ندقی د نافی دا تو ژئی نه خوو ، چونکی تو نرانی کانی
نافی نهو کوشتییه یان تیری ته ؟)) .

۳۹۷ . عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيهِ رضی الله عنه قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ
((مَنْ أَقْتَنَى كَلْبًا - إِلَّا كَلْبَ صَيْدٍ ، أَوْ مَاشِيَةً - فَإِنَّهُ يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِهِ كُلَّ يَوْمٍ

قِرَاطَانِ)). قَالَ سَالِمٌ: وَكَانَ أَبُو هُرَيْرَةَ يَقُولُ: ((أَوْ كَلْبَ حَرْثٍ))، وَكَانَ صَاحِبَ حَرْثٍ.

ژ سالمی کوری عبدالله کوری عومهری ژ بابی وی - خودی ژهردوو کا رازیست - گوت : من گوهر ل پیغه مبهری خودی بوو ﷺ دگوت : ((هر کهسه کی صهیه کی ب خودان کهت - تینه بیت صهیی نیچیری ، یان یی پیزی - هر روژه کی هندی دوو چیا یین مهزن ژ خیرین وی دهینه کی مکر)) سالی گوت : وئبو هورهیره دی دگوت ((یان صهیی چاندنی)) وئبو هورهیره خودان چاندن بوو .

۳۹۸. عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِذِي الْحَلِيفَةِ مِنْ تِهَامَةَ، فَأَصَابَ النَّاسَ جُوعٌ فَأَصَابُوا إِبِلًا وَغَنَاءً، وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ فِي أُخْرِيَاتِ الْقَوْمِ، فَعَجَلُوا وَذَبَحُوا وَنَصَبُوا الْقُدُورَ فَأَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ بِالْقُدُورِ فَأُكْفِتَتْ، ثُمَّ قَسَمَ فَعَدَلَ عَشْرَةً مِنَ الْغَنَمِ بِبَعِيرٍ، فَدَنَّا مِنْهَا بِعِيرٍ فَطَلَبُوهُ فَأَعْيَاهُمْ، وَكَانَ فِي الْقَوْمِ خَيْلٌ يَسِيرَةٌ فَأَهْوَى رَجُلٌ مِنْهُمْ بِسَهْمٍ، فَحَبَسَهُ اللَّهُ. فَقَالَ: إِنَّ هَذِهِ الْبَهَائِمَ أَوَابِدَ كَأَوَابِدِ الْوَحْشِ، فَمَا نَدَّ عَلَيْكُمْ مِنْهَا فَاصْنَعُوا بِهِ هَكَذَا، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّا نَلْقَى الْعَدُوَّ غَدًا، وَلَيْسَ مَعَنَا مُدَى. أَفَنَذْبَحُ بِالْقَصَبِ؟ قَالَ: مَا أَنْهَرَ الدَّمَ، وَذَكَرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ، فَكُلُوهُ، لَيْسَ السِّنُّ وَالظُّفْرُ، وَسَأُحَدِّثُكُمْ عَنْ ذَلِكَ، أَمَّا السِّنُّ: فَعَظْمٌ، وَأَمَّا الظُّفْرُ: فَمُدَى الْحَبْشَةِ)).

ژ رافعی کوری خه دیجی - خودی ژی رازیست - گوت : ((هم دگهل پیغه مبهری خودی بوین ل - ذی الحوله یفی - ل جهه کی نزم ، خه لک گه له ک برسی بوون وئوان زی قه ستا حیشت و پیزی کر بو سه رژی کرنی ، و پیغه مبه ر ﷺ ل دو ماهی کی دهات ، خه لکی له ز کر و حیشت و پیز فه کوژتن و قازاین خو دانانه سه ر کوچکا

، ده‌می پېغمبەر ﷺ گه‌هشتی فرمانکر قازان بهینه ریڼ ، پاشی ټو حیشتړ و پەز
دابه‌شکر و هەر دهم پەز ب حیشتړه‌کی هژمارتن ، حیشتړه‌ک ژناف حیشتړا ره‌فی
وټو ژی دیف که‌تن وټو وی ټو واستاندن ، وهژماره‌کا بچووک ژ هه‌سپا دگهل
خه‌لکی هه‌بوو، زه‌لامه‌کی ژناف وان تیره‌ک راکر دا بدانتنه وی ، ئیکسه‌ر خودی
حه‌سکر ټو حیشتړ راوه‌ستا . ئینا پېغمبهری گوت : ټه‌فان گیانه‌وه‌را ترس و
له‌رزینا کویفیا یا هه‌ی ، فیجا هه‌ر جاره‌کا ئیک ژوان لناف هه‌وه ره‌فی ټاها هین
ټه‌فی چه‌ندی دگهل وی بکه‌ن ، من گوت : یا پېغمبهری خودی ، ټهم دی سوبه‌هی
چینه‌به‌ر سینگی دوزمنی و چ کیر دگهل مه‌نین . ټه‌ری ټهم پەزی سه‌رژیکه‌ین ب
له‌فه‌نا ؟ گوت : هه‌ر تشته‌کی خوینی بریژیت ، و نافی خودی لسه‌ر هاتیبته ئینان ،
هوین ژ وی بخون ، ددان و نینوک تینه‌بن ، وټه‌ز دی بوه‌وه‌و بیژم ژبه‌ر چ ، هندیکه
ددانه ټو هه‌ستیه ، وهندیکه نینوکه ټو کیریت حه‌به‌شیانه)).

بَابُ الْأَضَاحِيَّ
بَابُهُ تَى قُورْبَانِي

۳۹۹. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((صَحَّى النَّبِيُّ ﷺ بِكَبْشَيْنِ أَمْلَحَيْنِ أَقْرَنَيْنِ ذَبَحَهُمَا

بِيَدِهِ، وَسَمَّى وَكَبَّرَ وَوَضَعَ رِجْلَهُ عَلَى صِفَاحِهِمَا)).

ژئنه سى كورى مالكى -خودى ژى رازيىت- گوت : ((پيغه مبهري ﷺ دوو

بهرايىت رهش وسپى و ب شاخ ب دهستى خو فكه كوژتن ، و بسملاهي كر و گوت

الله اكبر و پى خو دانا بوو سهر ستوى وان)).

کتابُ الْأَشْرِبَةِ په رتووکا فه خارنان

٤٠٠. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضي الله عنه ((أَنَّ عُمَرَ قَالَ عَلَى مِنْبَرِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَمَّا بَعْدُ، أَيُّهَا النَّاسُ، فَإِنَّهُ نَزَلَ تَحْرِيمُ الْخَمْرِ وَهِيَ مِنْ خَمْسَةٍ: مِنَ الْعَنْبِ، وَالتَّمْرِ، وَالْعَسَلِ، وَالْخِنْطَةِ، وَالشَّعِيرِ. وَالْخَمْرُ: مَا خَامَرَ الْعَقْلَ. ثَلَاثٌ وَدِدْتُ أَنْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ عَهْدَ إِلَيْنَا فِيهِنَّ عَهْدًا نَنْتَهِي إِلَيْهِ: الْجُدُّ، وَالْكَالَاءَةُ، وَأَبْوَابُ مِنَ الرَّبَا)).

ژ عبدالله کورې عومهری -خودی ژهه ردووکا رازیت- ((کو عومهری : ل سهر میمه را پیغه مبهري خودی ﷺ گوت و پستی هینگی ، گهلی مروشان ، هوین بزانن حه رامبوونا عاره قی یا هاتیه خاری و نهو د پینج تشتا دایه : ژ تری ، و قه سپا ، و هنگفینی ، و گه نگی ، و جه هی . و عاره ق نهو ه : یا میشکی پویچ بکه ت. سی تشتین ههین من گهله ک خوزی هه بوون کو پیغه مبهري خودی ﷺ بو مه رو هنکر بان دا ئه م ل ناخفتنا وی زفری باین لده می ژیکفه بوونی : میراتا باپیری ، و نهوی دمریت و باب و زاروک نهبن، و هندهک بابه تین گریډای ب ریایی فه)).

٤٠١. عَنْ عَائِشَةَ رضي الله عنها: ((عَنِ النَّبِيِّ ﷺ سُئِلَ عَنِ الْبِتْعِ؟ فَقَالَ: كُلُّ شَرَابٍ أَسْكَرَ فَهُوَ حَرَامٌ)). الْبِتْعُ: نَبِيذُ الْعَسَلِ.

ژ عائیشای -خودی ژی رازیت- ((کو پرسیار پیغه مبهري ﷺ هاته کرن دهر باره ی عاره قا هنگفینی ؟ ئینا گوت : ههر فه خارنه کا خودانی خو سهر خوش بکه ت نهو یا حه رامه)).

۴۰۲. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنهما قَالَ: ((بَلَغَ عُمَرُ: أَنَّ فُلَانًا بَاعَ خَمْرًا فَقَالَ: قَاتَلَ اللَّهُ فُلَانًا، أَلَمْ يَعْلَمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((لَعَنَ اللَّهُ الْيَهُودَ، حُرِّمَتْ عَلَيْهِمُ الشُّحُومُ ، فَجَمَلُوهَا فَبَاعُوهَا؟)).

ژ عبدالله کوری عہببسی -خودی ژہہردوو کا رازیبت- گوت : ((گہہشتہ عومہری: کو مروثہ کی عارہق یا فروشتی ، ئینا گوت : لہعنہتیت خودی ل فلان کہسی بن، ئہری ما نہزانی کو پیغہمبہری خودی ﷺ گوت : لہعنہتیت خودی ل جووہیا بن، بہز ل سہر وان ہاتہ حہرامکرن ، ئینا ئہوان حہلاند و فروشت)).

کتابُ اللّباسِ

پہرتووکا جلکا

۴۰۳. عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رضی اللہ عنہ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((لَا تَلْبَسُوا الْحَرِيرَ، فَإِنَّهُ مَنْ لَبَسَهُ فِي الدُّنْيَا لَمْ يَلْبَسْهُ فِي الْآخِرَةِ)).

ژ عومہری کوری خہ ططابی - خودی ژی رازیت - گوت : پیغہمہری خودی ﷺ گوت : ((ہوین ئارمیشی نہ کہنہ بہر خو ، ئہوی وی ل دونیایی بکہتہ بہر خو ئہو ل ئاخہرتی ناکہتہ بہر خو)).

۴۰۴. عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ رضی اللہ عنہ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((لَا تَلْبَسُوا الْحَرِيرَ وَلَا الدِّيَّاجَ، وَلَا تَشْرَبُوا فِي آيَةِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَلَا تَأْكُلُوا فِي صَحَافِهَا، فَإِنَّهَا هُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَكُمْ فِي الْآخِرَةِ)).

ژ حوذہیفی کوری یمانی - خودی ژہہردووکا رازیت - گوت : من گوہل پیغہمہری خودی بوو ﷺ دگوت : ((ہوین ئارمیشی نہرم وی ستور نہ کہنہ بہر خو ، و ہوین دئامان و سئیکیت زیر و زیقادا نہ خون و قہ خون ، چونکی ئہو بو وانہ - کافرا - ل دونیایی و بو ہہوہنہ - موسلمانا - ل ئاخہرتی))

۴۰۵. عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رضی اللہ عنہ قَالَ: ((مَا رَأَيْتُ مِنْ ذِي لَمَّةٍ فِي حُلَّةٍ حُمْرَاءَ أَحْسَنَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، لَهُ شَعْرٌ يَضْرِبُ إِلَى مَنْكِبَيْهِ، بَعِيدٌ مَا بَيْنَ الْمَنْكَبَيْنِ، لَيْسَ بِالْقَصِيرِ وَلَا بِالطَّوِيلِ)).

ژ بہرائی کوری عازی - خودی ژی رازیت - گوت : ((من نہدیتینہ چ مروقیٹ پرچ دریژ - ہہتا بن گوہا - د عہبایہ کی سووردا جوانتر ژ پیغہمہری خودی ﷺ ،

پرچا سهری وی ههتا ملیت وی دهات ، ودناڤهرا ههردوو ملیت وی دا یا په‌حن بوو، و نه‌یی کورت بو و نه‌یی درێژبوو)).

٤٠٦. عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رضي الله عنه قَالَ: ((أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِسَبْعٍ، وَنَهَانَا عَنْ سَبْعٍ: أَمَرَنَا بِعِيَادَةِ الْمَرِيضِ، وَاتِّبَاعِ الْجَنَائِزِ، وَتَشْمِيتِ الْعَاطِسِ، وَإِبْرَارِ الْقَسَمِ (أَوْ الْمُقْسِمِ)، وَنَصْرِ الْمَظْلُومِ، وَإِجَابَةِ الدَّاعِي، وَإِفْشَاءِ السَّلَامِ. وَنَهَانَا عَنْ خَوَاتِمَ - أَوْ عَنْ تَخْتُمٍ - بِالذَّهَبِ، وَعَنْ شُرْبِ بِالْفِضَّةِ، وَعَنْ الْمِيَاثِرِ، وَعَنْ الْقَسْيِ -، وَعَنْ لُبْسِ الْحَرِيرِ، وَالِاسْتَبْرَقِ، وَالِدِّيَاكِ)).

ژ بهرائی کوری عازبی -خودی ژئی رازیست- گوت : ((په‌غه‌مبه‌ری خودی ﷺ فه‌رمانا مه‌ب حه‌فت تشتا کر - وداینه پاش ژ حه‌فتا : فه‌رمان مه‌کر ب سهره‌دانا نه‌ساخی ، ولدووڤ چوونا جه‌نازا، و ته‌شمیت کرنا وی بی دیه‌ه‌ن‌ژیت -بیژی یرحمک الله ته‌گهر گوت : الحمد لله- ، و ب نه‌شکاندنا سویندی (یان ئه‌وی سوویندی دخوت ته‌گهر یا ب گونه‌ه نه‌بیت) ، و ب سهرئی‌خستنا که‌سی زو‌رداری لی هاتیه‌ کرن، و به‌رسف دانا که‌سی مرو‌فی بو خارنی داخاز دکه‌ت ، و مشه‌کرنا سلاقی . و نه‌هیا مه‌کر ژ گوستویر کین -یان خو جوانکرنا ب گوستیر کین- زی‌ری، و ژ فه‌خارنا د ئامانیت زی‌قی دا ، و ژ کورتانی ئارمیشی ، و ژ جلکی تی‌که‌ل ژ کتان و ئارمیشی ، و کر نه‌به‌رخو یا جلکی ئارمیشی ، و ئارمیشی ستویر ، و ئارمیشی ته‌نک .))

٤٠٧. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضي الله عنه ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ اصْطَنَعَ خَاتَمًا مِنْ ذَهَبٍ، فَكَانَ يَجْعَلُ فَصَّهُ فِي بَاطِنِ كَفِّهِ إِذَا لَبَسَهُ، فَصَنَعَ النَّاسُ مِثْلَ ذَلِكَ، ثُمَّ إِنَّهُ جَلَسَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَتَزَعَهُ وَقَالَ: إِنِّي كُنْتُ أَلْبَسُ هَذَا الْخَاتَمَ، وَأَجْعَلُ فَصَّهُ مِنْ دَاخِلٍ، فَرَمَى

بِهِ ثُمَّ قَالَ: وَاللَّهِ لَا أَلْبَسُهُ أَبَدًا فَنَبَذَ النَّاسُ خَوَاتِيمَهُمْ)). وَفِي لَفْظٍ ((جَعَلَهُ فِي يَدِهِ الْيُمْنَى)).

ژ عبدالله کوری عومهری - خودی ژهردوو کا رازیت - ((کو پیغه مبهری خودی ﷺ بو خو گوستورهک ژ زیری چیکر ، و ده می دکره تبلا خو قاچا وی دزفراند بو نیقا دهستی خو ، خه لکی ژی هه میا وهک وی کر ، پاشی نهو رینشته خاری لسه ر ميمبهري و نهو ژ تبلا خو کر وگوت : من نهو گوستیر که دکره تبلا خو ، ومن قاچا وی دزفراند بو نیقا دهستی خو ، وپاشی نهو هافیت ، پاشی گوت : بخودی نهو ئیدی چ جارا وی ناکه می ، خه لکی ژی هه میا ییت خو هافیت)) و دگوتنه کی دا ((نهو دکره دهستی خوبی راستی)).

٤٠٨. عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ((نَهَى عَنْ لُبْسِ الْحَرِيرِ إِلَّا هَكَذَا ، وَرَفَعَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَصْبُعَيْهِ: السَّبَّابَةَ ، وَالْوُسْطَى)). وَلِإِسْلَامٍ ((نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ لُبْسِ الْحَرِيرِ إِلَّا مَوْضِعَ أَصْبُعَيْنِ ، أَوْ ثَلَاثٍ ، أَوْ أَرْبَعٍ)).

ژ عومهری کوری خه ططابی - خودی ژی رازیت - کو پیغه مبهری خودی ﷺ ((نه می کر ژ لبه رخو کرنا ئارمیشی (حه ریری) تینه بیت هندی قی ، و پیغه مبهری خودی ﷺ ههردوو تبلین خو یا شه هده و یا نیقی بلند کرن)) و ل دهف ئیمام موسلمی ((پیغه مبهری خودی ﷺ نه می کر ژ کر نه به رخویا ئارمیشی کر جهی دوو تبلا ، یان سی یا ، یان جارا تینه بیت)).

کتابُ الجهادِ

پہرتووکا جیہادی

۴۰۹. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رحمۃ اللہ علیہ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي بَعْضِ أَيَّامِهِ الَّتِي لَقِيَ فِيهَا الْعَدُوَّ اُنْتَظَرَ، حَتَّى إِذَا مَالَتِ الشَّمْسُ قَامَ فِيهِمْ، فَقَالَ: ((يَا أَيُّهَا النَّاسُ، لَا تَتَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ، وَاسْأَلُوا اللَّهَ الْعَافِيَةَ فَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا، وَاعْلَمُوا أَنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ ظِلَالِ السُّيُوفِ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ، وَجُجِرِي السَّحَابِ، وَهَازِمِ الْأَحْزَابِ: اهْزِمْهُمْ، وَأَنْصُرْنَا عَلَيْهِمْ)).

ژ عبدالله کوریؑ نے بی ثہ وفای -خودی ژئی رازیت- کو پیغہمبہریؑ خودیؑ ﷺ د ہندہک وان روژین کہتہ بہر سینگیؑ دوژمنیؑ خوؑ گرت ہہتا روژ بوؑ ئافابوونیؑ چووی، دناؑ مؤسلمانادا رابووفہ وگوت: ((نہی گہلی خہلکی، ہوین خوزیا بہر سینکگرتنا دوژمنی نہ کہن، و داخازا سلامہتیؑ ژ خودیؑ بکہن، و ہہ کہ ہوین کہتنہ بہر سینگیؑ وان صہبریؑ بکیشن، و بزائن بہہشت یا لبن سیبہرا شیرا، و پاشی پیغہمبہریؑ ﷺ گوت: یا خوداییؑ قورئان ئینایہ خواریؑ و عہوران دئینیت و دبہت و تیکشکانددہریؑ پارت و جوونین (عہ شیرہتین) کوفریؑ وان بشکیئہ و مہ ب سہر وان بیخہ)).

۴۱۰. عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رحمۃ اللہ علیہ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((رِبَاطُ يَوْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا عَلَيْهَا، وَمَوْضِعُ سَوْطٍ أَحَدِكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا عَلَيْهَا، وَالرَّوْحَةُ يَرُوحُهَا الْعَبْدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ الْعَدُوَّةُ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا عَلَيْهَا)).

ژ سہہلیؑ کوریؑ سہعدیؑ -خودی ژئی رازیت- کو پیغہمبہریؑ خودیؑ ﷺ گوت: ((زیرہؑ فانیؑ روژہکیؑ د تخویان دا د ریبا خودیؑ دا ب خیرترہ ژ دونیاییؑ و نہو تشتیؑ

ل سهر وی ، و جهی قامچیا ئیک ژ ههوه د بههشتی دا ب خیرتره ژ دنیایی و نهو
تشتی لسهه وی ، و ریقه چوونه کا دهمی ئیقاری د رییا خودی دا بهنیهک بجیت یان
سپیدهک ب خیرتره ژ دنیایی و نهو تشتی ل سهر)).

٤١١. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((اِتَدَبَ اللَّهُ (وَلِمُسْلِمٍ: تَضَمَّنَ اللَّهُ) لِمَنْ
خَرَجَ فِي سَبِيلِهِ ، لَا يُخْرِجُهُ إِلَّا جِهَادًا فِي سَبِيلِي ، وَإِيمَانًا بِي ، وَتَصَدِيقًا بِرُسُلِي فَهُوَ
عَلَيَّ ضَامِنٌ: أَنْ أَدْخَلَهُ الْجَنَّةَ ، أَوْ أَرْجَعَهُ إِلَى مَسْكَنِهِ الَّذِي خَرَجَ مِنْهُ ، نَائِلًا مَا نَالَ
مِنْ أَجْرٍ أَوْ غَنِيمَةٍ)).

ژ نهو هورهیره ی -خودی ژ ی رازیت- کو پیغمبههری ﷺ گوت : ((خودی خو
کریه کهفیل (و ل دهف موسلمی : خودی ل دهف خو دانایه) بو وی کهسی
دهر کهفیت درییا وی دا ، و تشتهک وی نه ده ریخت ژبلی جهادا دریکا من دا ، و
باوهریا ب من ، و ب راستگویی ده ریختنا پیغمبههری من ، نهوی یا لدهف من
هه ی کو نهز وی بزور بههشتی بیخم ، یان وی ب سلامهتی بزقرینه مالا وی یا
نهو ژ ی دهر کهتی ، لدووژ وی تشتی نهوی بدهستخوژفه ئینای خیریت یان
پیره بیت)).

٤١٢. وَلِمُسْلِمٍ: ((مَثَلُ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ - وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَنْ يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِهِ - كَمَثَلِ
الصَّائِمِ الْقَائِمِ ، وَتَوَكَّلَ اللَّهُ لِلْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِهِ أَنْ تَوَفَّاهُ: أَنْ يُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ ، أَوْ
يُرْجِعَهُ سَالِمًا مَعَ أَجْرٍ أَوْ غَنِيمَةٍ)).

و لدهف موسلمی ((مهتهلا وی کهسی جهادی دکهت د رییا خودی دا -و
خودی باشتر دزانت کی جهادی د رییا وی دا دکهت- وهک مهتهلا وی مروقی یه
نهوی سالی ههمیی روژی ب روژی و ب شهقی نفیژا دکهت ، خودی خو کریه

کهفیل بو وی کهسی جهادی دکهت بو رییا وی ، کو نه گهر وی بمرینت نه وی
 بزورور بههشتی بیخیت ، یان وی ب سلامهتی بزفرینت دگهل خیری یان
 پویره ی)) .

۴۱۳ . وَعَنْهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((مَا مِنْ مَكْلُومٍ يُكَلِّمُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، إِلَّا جَاءَ
 يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَكَلِمُهُ يَدْمِي: اللَّوْنُ لَوْنُ الدَّمِّ ، وَالرَّيْحُ رِيحُ الْمِسْكِ)) .

ههروهسا ژ نه بو هورهیره ی -خودی ژ ی رازییت- گوت : پیغه مبهری خودی ﷺ
 گوت : ((نینه کهسه که بهیته بریندار کرن درییا خودی دا ، ئیللا دی روژا قیامهتی
 ئیت ، و جهی برینا وی خوینا ژ ی دهیت ، رهنک رهنکی خوینی یه ، و بیهن بیهن
 مسکی یه)) .

۴۱۴ . عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((غَدَوَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ،
 أَوْ رَوْحَةٌ: خَيْرٌ مَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ وَغَرَبَتْ))

ژ نه بو نه یووبی نه نصاری -خودی ژ ی رازییت- گوت : پیغه مبهری خودی ﷺ
 گوت : ((ریقه چوونه کا سپیده هیه کی یان ئیقاره کی درییا خودی دا ، ب خیرتره
 ژهر تشته کی روژ لسه ر بهلیت و ئافا بیت)) .

۴۱۵ . عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((غَدَوَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، أَوْ
 رَوْحَةٌ: خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا)) أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ.

ژ نه نه سی کوری مالکی -خودی ژ ی رازییت- گوت : پیغه مبهری خودی ﷺ
 گوت : ((ریقه چوونه کا سپیده هیه کی یان ئیقاره کی درییا خودی دا ، ب خیرتره
 دونیایی و نه و تشتی د دونیایی دا))

٤١٦. عَنْ أَبِي قَتَادَةَ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِلَى حُنَيْنٍ - وَذَكَرَ قِصَّةً - فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ قَتَلَ قَتِيلًا لَهُ عَلَيْهِ بَيَّةٌ فَلَهُ سَلْبُهُ)) قَالَهَا ثَلَاثًا.

ژ نهو قه تادی نه نصاری - خودی ژ ی رازییت - گوت : ((ئهم دگهل پیغه مبهری خودی ﷺ دهر که تین بو حونه یی - وپاشی به حسی روودانین شه ری کر هه تا که هشتیه - ئینا پیغه مبهری خودی ﷺ گوت : ههر که سه کی ئیکی بکوژیت و نهوی نیشانکه هه بیت کو نهوی نهوی یی کوشتی ، هینگی کهل و پهلین وی یی کوشتی بو وینه - جلک و چهک و دهوار -)) و سی جارا دوو باره کر .

٤١٧. عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ((أَتَى النَّبِيَّ ﷺ عَيْنٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ - وَهُوَ فِي سَفَرٍ - فَجَلَسَ عِنْدَ أَصْحَابِهِ يَتَحَدَّثُ ، ثُمَّ انْفَتَلَ ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: أَطْلَبُوهُ وَاقْتُلُوهُ فَقَتَلْتُهُ ، فَنَفَّلَنِي سَلْبَهُ)).

فِي رِوَايَةٍ ((فَقَالَ: مَنْ قَتَلَ الرَّجُلَ؟ فَقَالُوا: ابْنُ الْأَكْوَعِ فَقَالَ: لَهُ سَلْبُهُ أَجْمَعُ)).

ژ سه له می کوری نه کوهی - خودی ژ ی رازییت - گوت : ((سیخورهک - جاسوس - ژ ناؤ موشرکا هاته دهف پیغه مبهری ﷺ ، و نهو ل سهر سه فهره کی بوو ، نهو سیخوره ژ ی لدهف سهحابیا رووینشته خاری و دگهل وان ناخفت ، و پشتی دهمه کی رابووڤه و چوو ، ئینا پیغه مبهری ﷺ گوت : لدووڤه هه رن و بکوژن ئینا من نهو کوشت ، فیجا پیغه مبهری ﷺ کهل و پهلین وی دانه من)) و دریویه ته کا دی دا ((گوت : کی نهو زهلام کوشت ؟ نهوان گوت : کوری نه کوهی ، فیجا گوت : هه می کهل و پهلین وی بو وینه)).

٤١٨. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: ((بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سَرِيَّةً إِلَى نَجْدٍ فَخَرَجْتُ فِيهَا، فَأَصَبْنَا إِبِلًا وَغَنَمًا، فَبَلَغْتُ سُهْمَانًا اثْنِي عَشَرَ بَعِيرًا، وَنَقَلْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَعِيرًا)).

ژ عبدالله کورپی عومهری -خودی ژهردووکا رازیت- گوت : ((پیغمبهری خودی ﷺ سهریهک هنارته نهجدي و نهژی دگهل وان دهر کهتم ، و پشتی هینگی پویره کهته دهستی مه ژ حیشر و پهزا، و ههر ئیک ژ مه دوازده حیشر گههشتنی، و پشتی نه م ژفرین پیغمبهری خودی ﷺ ههر ئیک ژ مه حیشرهک دایی))

٤١٩. وَعَنْهُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((إِذَا جَمَعَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ: يُرْفَعُ لِكُلِّ غَادِرٍ لَوَاءٌ، فَيَقَالُ: هَذِهِ غَدْرَةُ فُلَانٍ)).

ههروهسا ژ عبدالله کورپی عومهری -خودی ژهردووکا رازیت- کو پیغمبهری ﷺ گوت : ((نه گهر خودی ههمی مروؤ کو مکرن بیت دهست پیک و دووماهیکی ، بو ههر مروؤهکی خیانهتکهه ئالایهک دی هیته بلندکرن ، و دی بیژن: نهفه خیانهتا فلانی یه)).

٤٢٠. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ((أَنَّ امْرَأَةً وَجِدَتْ فِي بَعْضِ مَغَازِي النَّبِيِّ ﷺ مَقْتُولَةً ، فَأَنْكَرَ النَّبِيُّ ﷺ قَتْلَ النِّسَاءِ ، وَالصَّبِيَّانِ)).

ژ عبدالله کورپی عومهری -خودی ژهردووکا رازیت- ((کو ژنکهک دهندهک غهزویت پیغمبهری دا ﷺ کوشتی هاته دیتن ، ئینا پیغمبهری ﷺ ههرامکر کوشتنا ژنک و زاروکا)).

٤٢١. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه ((أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ ، وَالزُّبَيْرَ بْنَ الْعَوَّامِ ، شَكَا الْقَمَلَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي غَزْوَةِ هُما فَرَخَّصَ هُما فِي قَمِيصِ الْحَرِيرِ فَرَأَيْتُهُ عَلَيْهِمَا)).

ژ نه نه سی کوری مالکی -خودی ژ ی رازیټ- ((کو عه بدورره هانی کوری عه و فی و زوبهیری کوری عه و امی ، دغه زوه کی دا گازنده ژ کیچا کرن ، ئینا پیغه مبهری ﷺ ده ستوری دایې نه و کراسی نارمیشی بکه نه بهر خو ، و من نه و لبر وان دا دیت)) .

٤٢٢. عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رضي الله عنه قَالَ: ((كَانَتْ أَمْوَالُ بَنِي النَّضِيرِ: مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ ﷺ مِمَّا لَمْ يُوجِفْ الْمُسْلِمُونَ عَلَيْهِ بِخَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ وَكَانَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ خَالِصًا ، فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَعْزِلُ نَفَقَةَ أَهْلِهِ سَنَةً ، ثُمَّ يَجْعَلُ مَا بَقِيَ فِي الْكِرَاعِ ، وَالسَّلَاحِ عُدَّةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ)).

٤٢٣. ژ عومهری کوری خه ططابی -خودی ژ ی رازیټ- گوت : ((مالیه تی جووه یین به نی نة ضیر ، ژ وی مالیه تی بوو یی خودی کریه پویره بو پیغه مبهری خو ﷺ ، ژبلی وی یی مؤسلمانا ب هه سپ و حیشترا راهیلا یی، و هه می بهس بو پیغه مبهری خودی بتنی بوو ﷺ ، پیغه مبهری خودی ﷺ هند ژ ی رادکر کو ساله کی تیرا وی و مالا وی بکه ت ، و نه و ما ی بکار دئینا د کرینا هه سپ و چه کی دا وه ک هیژ بهینه بکارئینان درییا خودی دا)).

٤٢٤. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضي الله عنه قَالَ: ((أَجْرَى النَّبِيُّ ﷺ مَا ضَمَّرَ مِنَ الْخَيْلِ: مِنْ الْخَفِيَاءِ إِلَى ثَنِيَّةِ الْوَدَاعِ، وَأَجْرَى مَا لَمْ يُضَمَّرَ: مِنْ الثَّنِيَّةِ إِلَى مَسْجِدِ بَنِي زُرَيْقٍ. قَالَ ابْنُ عُمَرَ: وَكُنْتُ فِيمَنْ أَجْرَى.

قَالَ سُفْيَانُ: مِنَ الْخَفِيَاءِ إِلَى ثَنِيَّةِ الْوَدَاعِ: خَمْسَةُ أَمْيَالٍ، أَوْ سِتَّةٌ، وَمِنْ ثَنِيَّةِ الْوَدَاعِ إِلَى مَسْجِدِ بَنِي زُرَيْقٍ: مِيلٌ)).

ژ عبدالله کورپی عومهری -خودی ژهردووکا رازیت- گوت : ((پیغمبهری ﷺ غاردان کر دناقبهرا وان ههسپان دا بیئت هاتینه عهلف دان و قهله وکرن ژ حهفیائی ههتا نه نیا نه لوه داعی، و غاردان کر دناقبهرا وان بیئت نه هاتینه عهلف دان ژ نه نیی حهتا مزگه فتا به نی زوره یقا . عومهری گوت : و نهز دگهل وان بووم بیئت غاردان لسه ر ههسپا کری))

سوفیانی گوت : دریژا هیا حه فیائی حهتا نه نیا نه لوه داعی پینج میلن یان شهش، و په نیی حهتا مزگه فتا به نی زوره یقا میله که .
هه ر میله ک : ۱۰۰۰ مه تره .

٤٢٥. وَعَنْهُ قَالَ: ((عُرِضْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ أُحُدٍ، وَأَنَا ابْنُ أَرْبَعِ عَشْرَةَ سَنَةً، فَلَمْ يُجِزْنِي فِي الْمَقَاتِلَةِ، وَعُرِضْتُ عَلَيْهِ يَوْمَ الْخُنْدَقِ، وَأَنَا ابْنُ خَمْسِ عَشْرَةَ سَنَةً، فَأَجَازَنِي)).

ههروه سا ژ عبدالله کورپی عومهری -خودی ژهردووکا رازیت- گوت : ((نهز بو پیغمبهری ﷺ ل روژا ئو خودی ها تمه پیشکیشکرن، و نهز کورپی چارده سالی بووم، ئینا نهوی نهز بو شهری قه بوول نه کرم، و ل روژا خهنده قی نهز بو وی ها تمه پیشکیشکرن، و نهز کورپی پازده سالی بووم، ئینا نهز قه بوول کرم

٤٢٦. وَعَنْهُ ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَسَمَ فِي النَّفْلِ: لِلْفَرَسِ سَهْمَيْنِ، وَلِلرَّجُلِ سَهْمًا)).

و ژ وی ((کو پیغمبري خودي ﷺ پوره دابهش کر : دوو پشک بوي سووار، و پشکهک بوي پهيا))

٤٢٧. وَعَنْهُ ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ: كَانَ يُنْفِلُ بَعْضَ مَنْ يَبْعَثُ فِي السَّرَايَا لَأَنْفُسِهِمْ خَاصَّةً سِوَى قَسَمِ عَامَّةِ الْجَيْشِ)).

و ژ وی ((کو پیغمبري خودي ﷺ هندهک پوري زيده يي تايهت دا دته وان مروفا نهويت د سهريادا دهر کهتن ژبلي وي پشکا دگه هشته وان ژ دابهش کرنا گشتي يا لسهر لهشکهري ههمي))

٤٢٨. عَنْ أَبِي مُوسَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ الْأَشْعَرِيِّ رحمته الله عليه عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((مَنْ حَمَلَ عَلَيْنَا السَّلَاحَ فَلَيْسَ مِنَّا)).

ژ نهبو موسای عبدالله کوري قهيسي نهشعري -خودي ژي رازيت- ژ پیغمبري ﷺ کو وی گوت : ((نهری ههر ئيکي چه کی دژي مه راکهت نهو نه ژمهيه)).

٤٢٩. عَنْ أَبِي مُوسَى رحمته الله عليه قَالَ: ((سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ الرَّجُلِ: يُقَاتِلُ شَجَاعَةً، وَيُقَاتِلُ حِمَّةً، وَيُقَاتِلُ رِيَاءً. أَيُّ ذَلِكَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا، فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ)).

ژ نهبو موسای -خودي ژي رازيت- گوت : ((پرسيار ژ پیغمبري خودي ﷺ هاته کرن دهر باره وی زهلامی دحيته جهادی بو میرانی ، و نهوی جهادی دکهت ژ بو سهريخستنا عشيرو تا خو ، و نهوی جهادی دکهت بو هندي خه لک

مہدحیت وی بکہن . ئہری کیشک ژ فان د ریکا خودی دایہ ؟ ئینا پیغمبرئ
خودی ﷺ گوت : ئہوی جیہادی بو ہندی بکہت کو دینی خودی ب سہرکہفیت
- ئہو یی درییا خودی دا ((.

کتاب العتق

پہرتووکا نازا کرنی

۴۳۰. عَنْ ابْنِ عُمَرَ رضی اللہ عنہما: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((مَنْ أَعْتَقَ شِرْكَاءَ لَهُ فِي عَبْدٍ، فَكَانَ لَهُ مَالٌ يَبْلُغُ ثَمَنَ الْعَبْدِ: قَوْمٌ عَلَيْهِ قِيمَةٌ عَدْلٍ، فَأَعْطَى شُرَكَاءَهُ حِصَصَهُمْ، وَعَتَقَ عَلَيْهِ الْعَبْدُ، وَإِلَّا فَقَدْ عَتَقَ مِنْهُ مَا عَتَقَ)).

ژ بن عومہری - خودی ژ ہردوو کا رازیت - کو پیغہمبہری ﷺ گوت: ((نہوی پشکا خو د عہدہ کی دا نازا بکہت ، و نہوی ہندہ پارہ ہبن کو بگہنہ بہای عہدی ، دی ئیتہ قیمہ تکرن ب قیمہ تا ئیکئی وہ کی وی و بلا قیمہ تی ہر پشکہ کی بدہت ، و ہر ہہ پشکہ کی (شریکہ کی) بہہرا وی بدہ تی ، و عہدی نازا بکہت ، و ہہ کہ وہ نہ کہت و بی چینہ بیت ہینگی نہوی پشکا خو یا نازا کری نہوا وی نازا کری)).

۴۳۱. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی اللہ عنہ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((مَنْ أَعْتَقَ شِقْصًا لَهُ مِنْ مَمْلُوكٍ، فَعَلَيْهِ خَلَاصُهُ فِي مَالِهِ، فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ قَوْمَ الْمَمْلُوكِ قِيمَةً عَدْلٍ، ثُمَّ أُسْتُسِعِيَ الْعَبْدُ، غَيْرَ مَشْقُوقٍ عَلَيْهِ)).

ژ نہبو ہورہیرہی - خودی ژ رازیت - کو پیغہمبہری ﷺ گوت : ((نہوی بارا خو د عہدہ کی دا نازا بکہت ، یا فہرہ ل سہر وی نہو ژ مالی خو عہدی نازا بکہت ، و نہ گہر پارہ نہبن ہینگی عہد دی ہیئہ قیمہت کرن و کانی چہند دکہت ژبلی وی پشکا ہاتیہ نازا کرن ، نہو دی کارکہت ہتا بہای پشکین دی ژی ددہت ، و چ کارین ب زہمہت ل بہر وی نہہینہ دانان)).

بابُ بیعِ المدبرِ

بابه تی وی عهبدی مهزنی دبیرتی نه گهر نهز مرم توئی نازای

۴۳۲. عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رضی الله عنه قَالَ: ((دَبَّرَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ غُلَامًا لَهُ)).

ژ جابری کوری عبدالله - خودی ژ ههر دوو کا رازیت - گوت : زهلامهك ژ نه نصاریان گوته کوولی (عهبدی) خو نه گهر نهز مرم توئی نازای .

۴۳۳. وَفِي لَفْظٍ: ((بَلَغَ النَّبِيُّ ﷺ: أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِهِ أَعْتَقَ غُلَامًا لَهُ عَنْ دُبْرٍ لَمْ يَكُنْ لَهُ

مَالٌ غَيْرُهُ فَبَاعَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِثَمَانِيَةِ دِرْهَمٍ، ثُمَّ أَرْسَلَ بِثَمَنِهِ إِلَيْهِ)).

و گوته کی دا : ((گه هشته پیغمبهری ﷺ کو زهلامهك ژ ههقالین وی عهبدی خو بی نازا کری هه که نهو مری و نهوی چ سامان (مالیهت) نهبوو ژبلی وی عهبدی، پشتی نهو مری پیغمبهری خودی ﷺ نهو عهبدی ب ۸۰۰ دهره ما فروشت ، و میراتی زارو کین زهلامی دانی و بهایی عهبدی بو وی هنارت))

والحمد لله

شهقا نه یینی

۲۲ رهجه با ۱۴۳۷ مشهختی

۲۹ نیسان ۲۰۱۶